Richard PERLE David FRUM

ŞEYTANA SON

Terörde Savaş Nasıl Kazanılır?

TRUVA

ŞEYTANA SON

TERÖRDE SAVAŞ NASIL KAZANILIR?

TRUVA YAYINLARI

Yayın No: 02

Şeytana Son / An End To Evil

Yazarı: **David Frum**
Richard Perle

© Truva Yayınları, 2004

Yayın Editörü: Burak Fazıl Çabuk
Dış İlişkiler : İsmail Erkan Irmak
Redaksiyon : B. Fikret Çöloğlu
Bilgisayar Uygulama: Adem Şenel
Kapak Tasarımı: Ebru Grafik
Baskı-Cilt: Kilim Matbaacılık Ltd. Şti.

1. Baskı Temmuz 2004

ISBN: 975-6237-02-3

© Kitabın telif hakları KESİM AJANS aracılığı ile Emre / Truva Yayınları'na aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Truva bir Emre kuruluşudur.

TRUVA YAYINLARI
Hocapaşa Mah. Dervişler Sok. No.7 Sirkeci/İSTANBUL
Tel: (0212) 519 71 55-56 Fax: (0212) 528 71 12
www.truvayayinlari.com
e-mail: truvayayinlari@truvayayinlari.com

David Frum
Richard Perle

ŞEYTANA SON

TERÖRDE SAVAŞ NASIL KAZANILIR?

Çeviren
Gökçe Kaçmaz

TRUVA

David Frum :Başkan George W. Bush'un eski özel asistanıdır. Şu anda Amerikan Girişim Enstitüsü'nün mukim üyesidir. National Review'e yazılarıyla katkıda bulunan bir editördür.

Florence Rosberg'e öğretmen, okur, dost, büyükanne – ve doksan yıllık bir Amerikalı yurtsever

David Frum

Richard Perle: Reagan yönetimindeki hükümette savunma asistan sekreterliği, George W. Bush başkanken de Savunma Politikası Heyeti'nde başkanlık yaptı. Amerikan Girişim Enstitüsü'nün de mukim üyesidir.

Dostum ve hocam Albert Wohlstetter'in, onun teşvik ettiği ve ilham verdiği bir çok adanmış yetkili ve düşünürün anısına

Richard Perle

İÇİNDEKİLER

1. ŞİMDİ NE OLACAK 11

2. BAŞLANGICIN SONU 19

3. YENİ EKSEN 47

4. ANAVATANDA SAVAŞ 67

5. YURTDIŞINDA SAVAŞ 103

6. FİKİRLERİN SAVAŞI 153

7. ZAFER İÇİN ÖRGÜTLENMEK 199

8. DOSTLAR VE DÜŞMANLAR 241

9. BİR ÖZGÜRLÜK SAVAŞI 281

EKLER 287

TEŞEKKÜR 291

KAYNAKÇA VE DİPNOTLAR 295

1. ŞİMDİ NE OLACAK?

Öyle zamanlar vardır ki, insanların özüyle uğraşır. Bu krizde, kolay koşulların askerleri ya da iyi zaman yurtseverleri, ülkelerine hizmet etmekten kaçınır. İşte, ancak o zaman, göreve talip olan kimse, erkeğin ve kadının, sevgi ve şükranını kazanmayı hak eder. Kahrolasıca zulüm kolaylıkla zapt edilemez; yine de, çatışma ne kadar zor olursa, zaferin de o kadar şanlı olması gibi bir tesellimiz bulunmaktadır.

Thomas Pane – "The American Crisis", 1780

Biz de bu insanın özüyle uğraşan zamanları yaşamaktayız ve sonuçta birçok Amerikalı dost her bir testi geçmiştir. Başkan Bush'un, Ulusal Katedral'de, 14 Eylül 2001'de verdiği söylevde ifade ettiği gibi, onlar, kendilerini "*cömert ve nazik, becerikli ve cesur*" olarak göstermişlerdir. Onlar, dünyanın öbür ucundaki milyonlarca Afgan'ı kıtlıktan ve Irak ulusunu zulümden kurtaran iki mücadelede savaşmışlardır ve kazanmışlardır. Onlar, katilleri ve teröristleri haklarken, masumların haklarına saygı göstermişlerdir. Ve onlar - söz konusu mücadelelere katılmak için- havaalanlarında sıralanmaları, kamu binalarındaki aramaları ve başka terör eylemlerine karşı korunmasız oldukları sinir bozucu yıllar süren durum nedeniyle karşılaştıkları sıkıntıyı ve tehlikeyi, hiç şikayet etmeksizin kabullenmişlerdir.

Şimdi, bu testlerin en zoruyla karşı karşıyayız. Terörle savaş bitmemiştir. Bir çok açıdan, bu savaş yeni başlamış sayılabilir. El-Kaide, Hizbullah, ve HAMAS, hâlâ katliamı işaret etmekte ve onların finanse edilmesi için dünya çapında bağış yapan kimselerden para akmaktadır. Mollalar, Bengal'den Brooklyn'e kadar camilerin minberlerinden cihadı öğütlemektedirler. İran ve Kuzey Kore nükleer silahlar geliştirmek için çılgınca çalışmaktadırlar. Düşmanlarımız komplo kurarken, müttefiklerimiz karasızlık içinde ıvır zıvırla uğraşmakta ve hükümetimizin çoğunluğu, uğursuz bir şekilde, savaşı hazırlıksız beklemektedir. Az zamanda çok işler yapmamız gerekmektedir.

Fakat, bu tehlikeli dönemde, Amerikan siyaset ve medya elitinde yer alan birçok kişi, savaşma cesaretlerini yitirmektedir. Belki de bunun nedeni siyasi döngüdür: Bazı Demokratlar için savaşı kazanmak, gelecek seçimi kazanmaktan daha az acil bir önceliğe sahip bulunmaktadır. Belki bunun nedeni, kendi önyargılarını kötü haberlerle destekleyerek ve kendi gelişmemiş kötümserliğini tüm ülkeye bulaştırarak yeniden keşfeden medyadır. Belki de bunun nedeni, savaşın maliyetine içerleyen ve söz konusu parayı ülkede yapılacak işler için harcamak isteyen Kongre'dir.

Ya da belki de sebep sadece aşırı yorgunluktur. Daha işin başında, Başkan Bush, Amerikalıları, teröre karşı yapılacak savaşın uzun, zor ve pahalı olacağı konusunda uyarmıştı. Fakat, 2001 yılında bu uyarılar sadece laftan ibaretti. Bugünse onlar birer gerçeklik. Ve Amerikan halkı bu gerçeklikleri olağanüstü bir şekilde desteklerken, Amerika'nın liderleri de genellikle onlardan kaçtı. Her zorluk, her kayıp, her ters giden iş, Washington'ı, sanki zorlukları, kayıpları ve ters giden

işleri olmayan bir savaş varmışçasına paniğe soktu. Teröre karşı savaşta, ABD (Amerika Birleşik Devletleri), elbette 11 Eylül'ü ayrı tutarsak, henüz hiçbir bozguna uğramamıştır. Fakat, savaşın bir parçası olmasından dolayı, bozgunlar da meydana gelebilir ve biz, bugünkü ruh halindeki bazı liderlerimizin bu bozguna nasıl yanıt vereceklerini düşündükçe korkudan titremekteyiz.

Washington'daki moral bozukluğunu yengiye çeviren iradeyi hissedebiliriz. Halinden memnun olma ve mevcut kötü durumu inkar gibi eski kötü alışkanlıklara dönüldüğünü duyumsayabiliriz.

1990'lar boyunca binlerce terörist, Afganistan'daki El-Kaide kamplarında eğitim aldı ve hükümetimiz pasif bir şekilde durumu izledi. Teröristler, Doğu Afrika'da, Yemen'de, Suudi Arabistan'da Amerikalılara saldırdı ve onları katletti. Hükümetimiz, tüm bu savaş amaçlı eylemlere sanki tüm bunlar sıradan bir cinayetmişçesine cevap verdi. Irak, aleni bir şekilde, 1991 Ateşkes Anlaşması'nı ihlal etti ve hükümetimiz zaman zaman Bağdat'a cruise füzesi atmak dışında pek bir şey yapmadı. İran, Monroe Doktrini'ne kafa tuttu ve Buenos Aires'te bir Yahudi Cemaati Merkezi'nde seksen üç kişinin ölmesine, yaklaşık üç yüz kişinin yaralanmasına yola açan katliama sponsorluk yaptı ve hükümetimiz bu olay karşısında, bundan daha beterini yapamazdı: Katillerle görüşmelere başladı. Mollalar ve imamlar, Hıristiyanlara ve Yahudilere karşı şiddet ve katliamı kışkırttı ve hükümetimiz önemli bir şeylerin gerçekleştiğini kabul etmekte bile başarılı olmadı.

11 Eylül'ün bütün bunları değiştirdiği varsayılıyordu. Dünya Ticaret Merkezi'ne ve Pentagon'a yapılan saldırılar-

dan bu yana, hükümetimizin önceliğini terörizm oluşturmaktadır. Ya da böyle denmektedir. Fakat, gerçekten durum böyle midir? 1990'larda, ABD'yi, bütün bu olanlara rağmen kendi durumundan memnun kılarak uyuşturan söz konusu güçler ve insanlar, hâlâ etkilidirler ve Afganistan ile Irak'taki zaferlerin hemen ardından -önceki olaylarda olduğu gibi- her zaman densiz bir şekilde gayret sarf ediyorlardı.

Senatör Joe Liebermann gibi birkaç güvenilir istisna dışında, yönetimin Demokrat muhalifleri, hep birlikte savaştan vazgeçmeye hazır görünüyorlar. Irak'tan vazgeçmek istiyorlar. Yurtsever Eylem'i (Patriot Act), aleni bir şekilde mahkum ediyorlar. Richard Gephart'ın deyişiyle, Başkan Bush'un politikalarını "*sefil bir başarısızlık*" olarak kınıyorlar. Ekim 2003'te, ülkesini eleştirmek için Fransa'ya giden Eski Dışişleri Bakanı Madeleine Albright, "*Bush ve onun emrindekilerin dış politikası ne Amerika için ne de dünya için hayırlıdır*" diye, bir açıklama yaptı. Fakat, bunun yerine ne yapmak gerektiği konusunda hiçbir şey söylemeyerek, hiçbir şey yapmamak arzusunda oldukları izlenimini bırakıyorlar.

Bu konuda fikir sahibi olmayanlar, sadece başkanın siyasi rakipleri değil gibi görünmektedir. Dışişleri Bakanlığı'nda da, gücenmiş müttefiklerin gönlünü almak ve Clinton yönetiminin abartılı çok taraflılık kibrini sürdürerek, işleri alışıldık şekliyle yapmaya dönmek konusunda kararlı bir baskı vardır. Emekli olmuş ve şimdilerde Suudi hükümeti ya da Suudi firmalar için çalışan generaller, diplomatlar ve kanun yapıcılar, teröre karşı savaşın Suudi-Amerikan ilişkilerine verdiği zarardan dolayı of pof etmektedir. Kongre üyeleri, terör ile savaşın maliyetlerinden şikayet etmektedir. Kendilerine saygı duyulan yorumcular, televizyonda, saplanılan ba-

taklıktan ve aşırı gerilimden dem vurmaktadırlar. Önde gelen gazeteciler, sanki bunların sebebi bizmişiz gibi, Müslümanlardaki ve Avrupalılardaki Amerika karşıtlığına üzülmektedirler.

Eğer bu kendilerine saygı duyulan karakterlere sorarsanız, onlar, teröre karşı savaş konusundaki çabalara hâlâ destek verdiklerini söyleyeceklerdir. Fakat, onlara biraz baskı yaptığınızda, onların *"terör"* tanımlarının çok dar olduğu hemencecik açıklığa kavuşacaktır. Onlar, bomba yerleştiren ya da silah taşıyan uyumsuzların ya da haydutların tutuklanmasından yanadırlar. Fakat olaya daha büyük şebekeler açısından bakıldığında, onlar, bu haydut ve uyumsuzları örgütlemekte; bağış yapan zengin kimseler, teröristlerin faturalarını ödemekte; hükümetler teröristlere yardım ve saklanacak yer sağlamakta; daha büyük tahrik ve nefret kültürü, terörü gerekçelendirmekte ve desteklemektedir: Bütün bu unsurların tek istediği, kendilerine ilişilmemesidir. Savaşın kaçınılmaz hayal kırıklıkları ve zorlukları yığıldıkça, savaşın maliyetleri bezdirici boyutlara ulaştıkça ve acıları yayıldıkça, 11 Eylül'ün anıları unutulmaya yüz tuttukça, teröre karşı zayıf hattın savunucuları korkak davalarında ısrar ediyor olacaklardır. Pas ve küf gibi, ki en büyük ilerlemelerini, özlemini çektikleri politika, hükümetin tutkuları ile uyuşup, dikkatleri daha az üstlerine çektiklerinde yapmaktadırlar.

Başkan Bush'un teröre karşı savaşı, ulusal güvenlik bürokrasimizi alışkanlık haline gelmiş çalışma usulünden aniden çekip çıkarmıştır. O, askerlerin yeni savaşlarda, yeni yöntemlerle savaşmasını talep etmiştir. O, istihbarat servislerimizin, onların bildik zanlarını önceden sezmesini talep etmiştir. O, Dışişleri Bakanlığı'nın bizimle dost olduğunu ileri

sürenlerle değişmeyen ve ikna edici bir şekilde konuşmasını talep etmiştir. O, kamu diplomasimizin davayı Amerika açısından özür kabul etmez bir hale getirmesini talep etmiştir. O, yeni düşünceler, sağlam ölçüler ve açık bir dil kullanılmasını talep etmiştir. Öyle ki, bu önerilerden her hangi biri, Amerikalıların ulusu korumak için çalıştıkları geniş bürokrasinin herhangi bir kısmından doğal olarak gelmemiştir.

Sıradan olandan bu ayrılış, Amerika'da gücenme ve sıradan olanı aşmaya çalışan Bush'un çabalarına karşı direnişi yaygınlaştırmıştır. Direnişçiler, tembelliğin ağır yükü, düzenliliğe, öngörülebilirliğe ve kendilerine yapılan ikazlara eğilimli hükümet dürtüleri, bürokrasinin yenilik, uzlaşmazlık ve karşı karşıya gelme konusundaki derin nefreti tarafından desteklenmektedir. Ve şunu da unutmayalım ki, askerlerimizin tüm kahramanlıklarına rağmen, ordu da bir bürokrasidir. O, kendisine, süvarinin tanka, savaş gemisinin uçak gemisine yol vermesi gerektiğinin anlatılmasından, çağdaş modernize edicilerin ona top yerine akıllı füze ya da yeni dönem için geleneksel taktiklerin yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini söylemesinden hoşlanmaz. Gerçekten de, teröre karşı güçlü bir politikada ısrar eden şu birkaç politika yapıcının *"kabal"** olarak adlandırılması hiç de şaşırtıcı değildir. İşleri her zamanki yollardan yapmaya çalışan hükümetteki büyük çoğunluk açısından, yeni herhangi bir şey öneren küçük azınlık, her zaman haddini bilmez, gerçekçi olmayan ve küstah bir oluşum olarak görülecektir.

Bütün bunlardan sonra, teröre karşı savaşta kriz noktasına geldiğimizi söyleyebiliriz. Zaferlerimizin hızı canlılığını yitirmiştir. İleriye doğru olan yolda belirsizlikler artmıştır ve önümüzdeki meydan okumalar daha karmaşık bir hal almış-

tır. Güçsüz yürekler tabakası büyümektedir ve onların sesi medya ve siyasetimizde her geçen gün daha fazla yankılanmaktadır.

Bununla birlikte, yarın, radyoaktif malzeme dolu bir patlayıcı paketinin Los Angles'ta patlayacağı gün, ya da Hudson Nehri'nin altındaki tünele sinir gazı sıkılacağı gün, ya da İngiltere'de korkunç yeni bir hastalığın yayılacağı bir gün olabilir. Eğer, 11 Eylül olaylarının sorumluları, otuz bin ya da üç yüz bin ya da üç milyon kişiyi öldürebilecek olsalardı, bunu mutlaka yapmış olurlardı. Teröristler acımasızlardır; fakat, amaçsız değillerdir. Onların eylemlerinin bir amacı vardır. Onlar, İslam dünyasını, kendi tutkularının önündeki başlıca ve en görünen engel olan, gezegenin tek süpergücüne karşı cihat etmek için bir araya getirmeye çalışmaktadırlar. Onlar, terör eylemlerine, potansiyel takipçilerini, cihadın Amerika'nın gücünü yok edeceğine ve davalarının umutsuz bir dava olmadığına ikna etmek için kalkışıyorlar. Gelişigüzel cinayetler -alışveriş merkezlerinde insanları vurmak ya da çöp kutularına bomba koymak- duygusal olarak teröristleri tatmin edebilir; fakat bunlar, stratejik açıdan işe yaramaz eylemlerdir. Bunu, Columbine'deki iki çocuk da yapar; ama cumhuriyet, bununla sendelemez. Gerçekten de, sadece kitle katliamları teröristlerin davasının ihtiyacı olan propagandayı yapar. İşte bu nedenle, onlar yeniden deneyeceklerdir; bunu denemek zorundadırlar da.

Savaş boyunca teröre karşı güçlü bir politikayı savunanların, zayıf hattı tercih edenler karşısında sadece bir büyük avantajı vardı. Biz, tehdidin ciddiyetine eşit olan somut önerilerde bulunduk. Yumuşaklık yanlıları ise, biz savaşmayı istediğimiz ve onlar da savaşmayı istemedikleri için, bunu ya-

pamadılar. Bize göre terörizm çağımızın büyük belasıydı ve bu belaya karşı savaş, bizim neslimizin büyük davasıydı. Biz, Amerikalıların, bu belaya karşı, onu küçültmek ya da yönetebilmek için savaştıklarına inanmıyoruz. Biz, onların kazanmak için savaştıklarına inanıyoruz: Bu belaya, o bir daha soykırım yapar gibi öldürmeden son vermek. Amerikalılar için bir orta yol bulunmamaktadır: Ya Zafer Ya Holokost**. Bu kitap, zafer için bir kılavuz olma özelliğini taşımaktadır.

2. BAŞLANGICIN SONU

Önce Afganistan'da, daha sonra Irak'ta, kötümserlik ve bozgunculuk, teröre karşı savaşın başlangıcından beri bir fon müziği oldu. "*Afganistan'ın karakışı*"nı anımsadınız mı? Müttefik güçler, kum fırtınasının geçmesi için iki günlük bir duraklama yaşadığında, Irak Savaşı'nın nasıl "*bataklığa saplandığını*" hatırladınız mı? Afganistan'da, ABD askerleri, karada ve havada tamamen yeni bir savaş türüyle dünyayı şaşırttı. Irak'ta, ABD güçleri, Saddam Hüseyin rejiminin tamamını, orada bulunan askerlerinin yarısıyla, Saddam'a 1991'de Kuveyt'te kapının önünü göstermek için harcanan sürenin yarısı kadar bir sürede, tahtından etti.[1] Önemli değil; felaket tellalları hiç utanmadılar. Onların, ABD'nin Irak'ta bir bataklığa saplanacağı öngörüsü çürütüldüğünde, onlar, birkaç gün sonra yeniden ortaya çıkıp, ABD'nin zaferi kazanacağına baştan beri inandıklarını, ama şimdi, barışın el-

den gittiğinde ısrar ettiler. Ülkenin her yerinde yağma olayları görülmekteydi; Ulusal Müze'nin talan edildiği varsayılıyordu, hastaneler hırsızlar tarafından tamtakır edilmişti, iktidar boşluğu vardı ve Fırat Nehri'ne lağım akıyordu.

Şimdi kötümserler, Baas Partisi artıklarının Irak'ta müttefik güçlere karşı gerilla saldırıları başlatmış olmalarından dolayı, kılıçlarını kınından çıkarmış bulunmaktadırlar. Söz konusu gerillalar, rejimin özellikle istihdam ettiği infazcı, işkenceci ve tecavüzcü nitelikli gizli polisleri ve muhbirleridirler. Onlar, gidecek hiçbir yeri olmayan insanlardır. Eğer onlar yakalanırsa, eğer kurbanlarının aileleri tarafından öldürülmezlerse, cinayetlerinden dolayı yargılanacak kimselerdir. Birbiri ardına saklanan rejimin, hayatta kalan liderlerinin paraları vardır. Onlar için bu gözü dönmüş karakterleri, paramiliter birimlerde ve terörist hücrelerde istihdam etmek pek de zor bir iş değildir. Başka nasıl bir gelecekleri olabilir ki? Fakat, bazı duyarlı insanların bile bazen yaptıkları gibi, bu paralı katilleri, *"ulusal direniş"* olarak tanımlamak yanlıştır. Appomattox'tan sonra, 12 yıl boyunca, eski konfederasyon askerleri komşularını terörize etmiş, trenleri soymuş ve birlik askerlerini öldürmüştü. Klu Klux Klan bir *"ulusal direniş"* miydi? Ya Jesse James?

Savaş sonrası, her zaman bir karmaşa ve genelde kanlı bir ortam olur. 1944'te, Paris'in özgürlüğüne kavuşturulmasından altı ay sonra, Fransızlar işbirlikçilikle suçlanan yaklaşık on bin kişiyi öldürdü. Komünizm'in çöküşünden bir düzine yıl sonra, elektrik ve su sorunu eski Sovyetler Birliği'nin birçok yerinde halkı tedirgin ediyordu. II. Dünya Savaşı'ndan bir buçuk yıl sonra, Almanya'yı ziyaret eden bir İsveçli gazeteci şunları gözlemlemişti:

"Elektrik hâlâ kesik. İnsanlar, 'acı içinde, hayal kırıklığına uğramış ve umutsuz.' Başta 'yenilenmeyi sabote eden' İngilizler olmak üzere, müttefiklere karşı korkunç bir öfke kusuyorlar. Birçoğu, işlerin eski diktatörlük dönemindekinden daha kötü gittiğini söylüyor. Sokaklarda yabacı muhabirler, bir Amerikan vizesi için patırtı koparan yalınayak öksüzlerle söyleşi yapıyorlar. Bütün bunların ötesinde, aslından daha korkunç görünen işgalin kendisinin derin ikiyüzlülüğü ve onun militarizmin kökünü askeri rejim yoluyla kurutma teşebbüsü..."[2]

Saddam sonrası Irak, otuz yılın üzerinde bir diktatörlük rejimi ve kitle kıyımları, on yılın üzerinde ekonomik ambargo ve sistematik yolsuzluk ve son olarak da bir ay süren ölümcül bir bombardımanın ardından kurulmuştur. Bütün bunlardan sonra, işlerin yoluna girmesi için, ABD'nin birkaç haftaya ihtiyaç duyması çok şaşırtıcı bir durum olabilir mi?

Yine de, bunları daha iyi bilmesi gereken bir grup iyi insan, geröekten şaşkın olduklarını ileri sürüyorlar. Onlar, Irak'taki mücadelenin teröre karşı savaşı zayıflattığını ileri sürüyorlar. Böylece, Saddam'ın kitle imha silahları programını saklamaktaki başarısının, onun, bu silahları yapıncaya kadar iktidarda kalmasının gerekçesi olmaktadır. Bu eleştirmelerle, Başkan Bush'un, savaş için çok fazla gerekçe sunarak, davayı zayıflattığından şikayet ediyorlar. Onlar, hiçbir şey yapmamak için birden fazla nedenleri olmasından asla rahatsızlık duymuyor görünmekteler ve öyle görünüyor ki, başkanın aksine, onların bir gerekçesi diğerini yalanlamaktadır:

-Alman Dışişleri Bakanı Joschka Fischer gibi, Irak Savaşı muhalifleri, *"Saddam'ın kitle imha silahlarına sahip olduğuna ikna olmadıklarını"*[3] öne sürerek savaşı protesto ediyorlar. Bu

arada, Eski Ulusal Güvenlik Danışmanı Brent Scowcroft, saldırılması halinde Saddam'ın kitle imha silahları ile misilleme yaparak *"Ortadoğu'da Armageddon'u salıvereceği"*[4] konusunda uyarı yapıyor.

-Savaş muhalifleri, Saddam'ın terörizmle bir ilgisi olmadığı konusunda ısrarlılar. Daha sonra, Senatör Edward M. Kennedy'nin sözleriyle, eğer ABD, Saddam'ı tahtından indirmeye teşebbüs ederse, *"teröristlerin elindeki kitle imha silahları, korunmaya niyetli olduğumuz çok büyük bir tehdidi başımıza sarabilir"*[5] diyerek, kaygılarını ortaya koyuyor.

-General Barry McCaffrey gibi, onlar da, ABD'nin potansiyel olarak *"açıkça, birkaç taneden üç bin taneye kadar kayıp"*[6] verebileceği askeri bir zarardan bahsediyorlar. Daha sonra da ABD'yi, tehlike olmaktan çok uzak olan zayıf bir ülkeyi hedef seçmekten dolayı suçluyorlar.

-Onlar, İran ve Kuzey Kore'ye yönelik eylemin, Saddam Hüseyin rejiminin devrilmesinin ardından öncelik kazanacağında ısrar ediyorlar. Şimdi, Saddam'ın rejimi bozguna uğratılmıştır ve Bush yönetimi onların İran ve Kuzey Kore hakkındaki tavsiyelerini dinlemeye hazır bulunmaktadır. Ama nedense, onların diğer şer devletlerine karşı harekete geçme coşkusu birden sönmüştür.

-Onlar, Saddam'ın cinayetlerine kimsenin kendileri kadar teessüf etmediğine yemin etmektedirler. Beyaz Saray Azınlık Lideri Nancy Pelosi, Mart 2003'te söylediği gibi *"Eğer dünyada Saddam Hüseyin'e biraz olsun sempati vardır diyen birisi varsa, tartışmaya ölümcül bir zarar vermektedir."* Yine de, ABD güçleri, yaklaşık üç yüz bin kurbanın bulunduğu yüzden fazla toplu mezarı ortaya çıkardığında, bunlar, hiçbir şekilde ilgi göstermediler.

-Onlar, ne zaman bir kimse onların yurtseverliğinden ya da iyi bir dindar olup olmadıklarından kuşkulansa, şok geçirir ve gücenirler. Ve savaş bittiğinden bu yana, onlar Eski Başkan Yardımcısı Gore'u takip ederek Başkan Bush ile Başbakan Tony Blair'i *"tüm ulusal güvenlik politikamızı kendi politik tasarımlarına göre eğip bükmekle"*[7] suçluyorlar.

Öyleyse, başa, 11 Eylül'ün hemen sonrasına dönelim ve Başkan Bush'un, Antik Mezopotamya'nın savaş alanlarında, teröre karşı savaş açmaya karar vermesinde etkili olan amilleri gözden geçirelim.

"Zayıflık provokatiftir". Bu, Donald Rumsfeld'in meşhur kurallarından biridir ve Ortadoğu'da bir on yıllık zayıflık, Rumsfeld'in haklı olduğunu ortaya koymuştur.

1991'de, Başkan George H. Bush, Irak halkına, Saddam Hüseyin'e karşı ayaklanma çağrısı yaptı. Şiilerin yaşadığı Güney Irak'ta, halk, başkanın söylediği gibi ayaklandı ve onların binlercesi, Çöl Fırtınası'nda kaçmalarına izin verdiğimiz Cumhuriyet Muhafızları ve General Norman Schwarzkopf'un aptalca bir şekilde Saddam'ın uçurmasına izin verdiği savaş helikopterleri tarafından biçildi. ABD, bu helikopterleri düşürebilirdi. Irak halkına silah sağlayabilirdik. Güneydeki isyan ile kuzeydeki Saddam'ın silahlı güçleri arasındaki iletişimi ve yolları kesebilirdik. Biz, sivilleri katleden komutanlara, herkesin yaptığı katliamın hesabını vereceği konusunda uyarıda bulunabilirdik ve güçlerimizi Irak'ın içine doğru birkaç mil sokarak o sıradışı havayı yaratabilirdik.

Biz, bunların hiçbirini yapmadık. Gözlerimizin önünde isyan bastırıldı. Hiç kimsenin, on iki yıl sonra Irak'a döndüğümüzde, birçok Iraklının bunları unutmamış ve affetmemiş olmasına şaşırmaması gerekmektedir.

İlk Bush yönetiminin, 1991 yılında beklemek için nedenleri vardı. O, bir ayaklanma çağrısında bulunduğu zaman, kafasında çok daha farklı bir düşünce vardı: Saddam'ın Sünni dalkavuklarından birinin Bağdat'ta darbe yapması. Olay bundan ibaretti ve bu, CIA (Merkezi Haber Alma Teşkilatı) tarafından elde bulundurulan bir reçeteydi. CIA, güneydeki bir ayaklanmanın aşırı Şiileri iktidara getirebileceğini ve onların da İran'dan yana tavır koyacağını tahmin ediyordu. Teşkilat, Irak'ta meydana gelebilecek bir Şii zaferinin, müşterimiz Suudi Arabistan'daki ezilen Şiilerin kafasına da başbelası fikirler sokacağından endişelenmekteydi. CIA'in endişeleri, Saddam sonrası Irak'ın yönetiminde herhangi bir sorumluluk almak istemeyen Dışişleri Bakanı James Baker, Ulusal Güvenlik Danışmanı Brent Scowcroft ve Saddam'ı Kuveyt'ten çıkarmanın bile ABD ordusu için gereğinden ağır bir yük olduğuna inanan Genel Kurmay Başkanı Colin Powel tarafından da paylaşılmaktaydı. Peki ya başkan? O, koalisyon güçleri tarafından feci bir bozguna uğratılan Saddam'ın zaten bittiğine inanıyordu. Bu nedenle, ABD'nin daha fazla bir şey yapmasına gerek yoktu. (Colin Powel, on yıldır, hâlâ buna inanmaktadır. 15-16 Eylül 2001 tarihinde gerçekleştirilen meşhur Camp David toplantısında, Irak hakkındaki tüm tartışmaları *"Fakat biz kazandık"* diyerek sert bir dille kesiyordu.)

İlk Başkan Bush'u ikna eden bu hesaplar, karmaşık, güç anlaşılan ve yanlış hesaplardı. Fakat, Ortadoğu'da ve Irak'ta bulunan diğerleri, Amerikan destekli ayaklanmanın Saddam'ın tankları tarafından bastırıldığını gördü. Saddam, hayatta kalmıştı ve bu sonuçla biz kaybetmiştik ve aradan geçen sekiz yıl içinde bölge insanları hep bizim kaybettiğimizi gördü. Amerika'nın 1991 ayaklanmasını desteklemekteki ba-

şarısızlığıyla şaşkına dönen bölge halkının kafasında, ABD'nin, Saddam'ı iktidarda görmek istediği kanısı uyandı. ABD'nin gerçek istekleri konusundaki kafa karışıklığı, Saddam'ın komşularını onun rejimine karşı bir araya getirmeyi, neredeyse imkansız hâle getirdi. 2003 yılında, bu kafa karışıklığının anısının yardımıyla, Baasçı artıkları, çok yakında Amerikalıların bizzat kendileri Baasçılara iktidarı vereceği için, Saddam hakkında kötü konuşulmaması konusunda Irak halkını uyaran bir fısıltı kampanyası başlattı.

Nisan 1993 tarihinde, Saddam Hüseyin, Eski Başkan George H. W. Bush'un Kuveyt ziyareti sırasında, onu hedef alan bir suikasti örgütledi.[8] Yeni Clinton yönetimi, bu aşırı provokasyona Saddam'ın gizli servis karakollarına cruise füzeleri atarak karşılık verdi Gece yarısında, orada çalışan işkenceciler ve katiller çoktan eve gittiğinde, bina ve müştemilatında talihsiz hademelerden başka birilerinin bulunması umulmayan bir zamandı. Bu zayıf misilleme, çok saldırgan görünmesin diye de, Clinton'ın bir sözcüsü, saldırının Irak kayıplarının en az olacağı bir zamanda yapıldığını açıkladı.

1995 ve 1996 yıllarında, Clinton yönetimi, Irak direnişinden gelen darbenin tehlikeye atıldığına dair uyarılara kulak asmaksızın, Saddam karşıtı bir darbeye destek verdi. Temmuz 1996'da, Saddam'ın ajanları iki yüzden fazla yüksek rütbeli subayı tutukladı ve bunlardan seksen tanesi idam edildi. Hatta Iraklılar, Umman ve Ürdün'deki CIA istasyonlarından gelen bir telefon görüşmesi neticesinde öğrenilen bir bilgi doğrultusunda, CIA'in komploculara sağladığı iletişim ekipmanını da ele geçirdi ve CIA ajanları hattın öbür ucunda Saddam'ın katillerinin saçma konuşmalarını dinlediler.

Bu baştan savma darbenin bir ay sonrasında, Saddam, Irak direniş hareketine, Irak Ulusal Kongresi'nin (IUK), Kuzey Irak'taki ABD korumasındaki Kürt barınaklarında bulunan IUK üslerini istila ederek darbe vurdu. Clinton yönetimi, korumaya söz verdiği Kürtlere yardım etmek için hiçbir şey yapmadı. Bunun yerine yönetim, Bağdat ve güneydeki hedeflere cruise füzesi attı.

En sonunda, 1998'de, Saddam, BM (Birleşmiş Milletler) silah denetçilerine Irak'ı terk ettirmeyi başardı. Her ne kadar Saddam, Körfez Savaşı'nın sonunda yapılan barışın bir koşulu olarak teftişleri kabullense de, denetçilerle hiçbir zaman işbirliğine gitmedi. Temmuz 1991'de Irak askerleri, ilk teftiş komisyonu, nükleer tesislere çok yaklaştığı bir anda, onlara ateş açtı. Ardından, yedi yıl boyunca Saddam, denetçileri bezdirdi, sıkıntıya soktu, onların içlerine sızdı ve onları tehdit etti. 1998'de, o, onların işini o kadar zora soktu ve beyhudeleştirdi ki, denetçiler Irak'tan çekilmek zorunda kaldı. Başkan Clinton, denetçilerinin işini, Amerika'nın ulusal güvenliği için *"hayati"* olarak tanımlamıştı. Fakat, bu hayati çıkar tehlikeye atıldığında, Clinton, sadece bir başka hava saldırısı sağanağı için emir vermekle yetindi. Kod adı Çöl Tilkisi Operasyonu olarak geçen bu Aralık 1998'deki hava saldırılarına, Saddam'ın en büyük zaferlerinden birisi gözüyle bakıldı. Saddam, bunlara omuz silkti ve Clinton vazgeçti. Saddam, karşısına çıkan Amerikan yönetiminin boyunun ölçüsünü aldı. Birkaç binanın yerle bir edilmesi karşılığında Saddam, teftişlerden sonsuza kadar yakayı sıyırmış gibi görünüyordu.

"İnsanlar, bir güçlü, bir de zayıf at gördüklerinde, doğal olarak güçlü olanını seçeceklerdir." Usame bin Ladin'in bu gözlemi evrensel olarak doğru olup olmaması bir yana, Arap dünya-

sının geneli için bir gerçeği ifade eder. Bundan önce iktidara gelmiş olan iki Amerikan yönetimi el ele verip, Arap dünyasının çoğunu, Saddam Hüseyin'in ABD'den daha güçlü bir at olduğuna ikna ettiler.

Ve daha da güçleniyor. BM'in silah teftişlerini başından savdıktan sonra Saddam, bir sonraki adımında, BM'in 1990'da sırtına yüklediği ekonomik yaptırımlardan ve silah ambargosundan kaçmanın yollarını aradı. Sekiz yıl boyunca, bu yaptırımlar, Irak'ın petrol satmasını sınırladı ve her ne kadar bir takım hilelerle bunlar atlatılsa da, yine de bunlar Saddam'ın maliyetli silahlar almasını yeteri kadar engelleyemedi. Fakat 1998'de, yaptırım rejimi de etkisini kaybediyordu. Irak, çoğunu İran ve Suriye üzerinden olmak üzere, milyarlarca dolar değerinde petrolü ülke dışına kaçırıyordu. Ve Saddam, önemli askeri amaçlar için kullanılabilen ve aynı zamanda -eğer devlet kontrolündeki Irak'ta varsa- *"sivil müşteriler"* tarafından *"askeri olmayan"* amaçlar içinde kullanılabileceği tanımlanan güvenli fiber-optik iletişim ağları teknolojilerini elde ediyordu.

Arap dünyasında ve dünyanın geri kalanında, yaptırımların Irak'taki ölümlerin ve acıların nedeni olduğuna dair yanıltıcı propaganda başarılıydı. Usame bin Ladin, 1998 Şubat'ındaki meşhur fetvasında, yaptırımların, Yahudilere ve *"Haçlılara"* yönelik olarak başlatılan cihadın üç dayanağından biri olduğunu söylüyordu: *"Haçlı-Siyonist ittifakının Irak halkına yüklediği büyük yıkıma rağmen; sayıları milyonları bulan insanların öldürülmelerine rağmen...Tüm bunlara rağmen, Amerika, sanki savaştan ya da parçalanmadan ve yıkımdan sonra empoze edilenlerden memnun değilmişçesine, bir kez daha korkunç katliamlarını tekrarlamayı deniyor."*

BM yönetimindeki petrol karşılığı gıda programı, Irak halkının zorunlu ihtiyaçları olan gıda, ilaç ve diğer gereksinimleri sağlayabilirdi. Fakat bunu Irak hükümetinin işbirliği olmaksızın yapamazdı ve Saddam, şahsen, kendi rejiminin propagandası doğrulansın diye, halkın ihtiyaçlarının karşılanamamasını sağladı. Irak özgürleşir özgürleşmez, on üç milyar dolarlık petrol karşılığı gıda fonu, Paris'teki programın hesabına aktarılmıştır. Saddam, petrol karşılığı gıda programını kendi hayrı için engellemiştir. BM tarafından onaylanan muamelelerin -yemeklik yağ, hububat ya da hastane ekipmanı olarak bilinen birçok muamelenin- kısmen ya da tamamen hileli olduğunu inanmak için elde iyi nedenler bulunmaktadır. Öyle ki, bunların milyarlarca doları yeniden yönlendirilmiş ya da çalınmış bulunmaktadır. Söz konusu programa daha kesin bir dille, petrol karşılığı saray da denilebilir. Bununla birlikte, şu da söylenmelidir ki, Saddam, BM'nin kendisinin adı konmamış bir rızası olmaksızın hırsızlıklarını bu kadar kolay yapamazdı. BM'nin kendisi, hakkında sır verilmeyen bu programa akan paradan % 1.5 almıştır. Bu hovardalık sayesinde BM, yılda milyonlarca dolar kazandı. Şeffaflıktan başka bir modeli olmadığını söyleyen bir örgüt için, bu oldukça iyi bir rakam. Bir başka deyişle, petrol karşılığı gıda, kurumsallaşmış bir çıkar çatışması ve Saddam'ın elitinin, BM bürokrasisinin ve programın Fransız bankerlerinin kâr ettiği, hızla yozlaşmış bir anlaşmaya dönüştürülen bir olguydu ve bundan en son ve en az kâr eden Irak halkıydı.

Usame bin Ladin'in bir milyon ölü rakamı yalandı. Bununla birlikte, Irak halkının çektiği acılar konusu çok gerçekti. Gerçek olan bir başka olgu da, yaptırımların kaldırılması halinde Saddam'ın ticari ortaklarını işaret eden ekonomik fırsatlardı. Yaptırımların kaldırılması konusundaki baskı, Clin-

ton yönetimine kadar yükseldi. Fransa ve Rusya hükümetleri, yaptırımların ıskartaya çıkartılmasını talep etti. Benzeri bir şekilde, aynı talep, BM'deki Arap ve Üçüncü Dünya Ülkeleri lobileri tarafından da dile getirildi. Bu konuda, uluslararası protesto hareketi de oldu. Eski Avustralya Başbakanı Malcolm Fraser, Irak'taki yaptırımların derhal kaldırılması için bir dilekçe verdi. ABD senatörü Patty Muray, ABD senatörü Tom Campbell, iki BM insani yardım koordinatörü ve Vatikan'ın resmi sözcüsü de -diğer birçoklarıyla beraber- yaptırımları aleni bir şekilde kınadı.

Clinton yönetimi, karakteristik olarak hemen bocaladı. Bir yandan yönetimin bu baskılara direnecek kadar güçlü bir karakteri yoktu; diğer yandan, yönetimin paramparça olmuş iddiasından geri kalan şekliyle, yaptırımlar Saddam'ı *"zaptetmişti."* (*"Kapana kısıldı"* söylemi Dışişleri Bakanı Madeleine Albright ve Ulusal Güvenlik Danışmanı Sandy Berger'in en çok onayladığı tabirdi.) Öyle ki, Clintoncular, yine karakteristik olarak, bir yandan kendilerine ve diğerlerine dimdik ayakta durduklarının izlenimini verirken, diğer taraftan da, teslim olmalarına imkan tanıyan bir mesaj biçiminin arayışına girdiler.

Clinton yönetimi, bu yeni politikasını yürürlüğe sokmadan 2000 seçimleri araya girdi. Yeni gelen Bush yönetimi -Dışişleri Bakanı Colin Powel'ın da çok çabuk uyum sağladığı- şimdilerde yeniden isimlendirilerek *"akıllı yaptırımlar"* denilen söz konusu Clinton planını miras aldı. Fakat, Irak'ın en büyük ticari ortağı Fransa ve Irak'ın en büyük alacaklısı Rusya, BM Güvenlik Konseyi'ndeki güçlerini kullanarak *"akıllı yaptırımlar"*ı bozguna uğrattı. Yaptırım rejimini hafifletmek yerine, Fransa ve Rusya, söz konusu rejim tamamen çökün-

ceye kadar, mevcut yaptırımların yerli yerinde durmasını tercih ettiler.

Böylece, 2001 yazıyla birlikte, Irak, 1990'da ve 1991'de konulan denetlemelerden kaçmak için iyi bir fırsat yakaladı. Denetçiler gitmişti. Yaptırımların sürdürülmesi için, her altı ayda bir BM'nin yeni bir oylama yapması gerekiyordu. Biz, BM denetçilerinin, Irak'ın bizzat kendisinin 1991 öncesinde açıkladığı bazı silahları bulup imha ettiğini biliyorduk. Biz, 1990'larda Irak'ın zaten yeni silahlar, silah parçaları ve silah malzemeleri yaptığını biliyorduk. Biz, Saddam Hüseyin'in gözü dönmüş bir şekilde bu silahları istediğini biliyorduk. Biz, onları yeniden elde etmesinin sadece bir zaman meselesi olduğunu da biliyorduk.

Ve biz bir şey daha biliyorduk: Irak sürekli tehlike arz ediyordu. 1980'lerde, ulusal güvenlik ajanları ve istihbarat topluluğu, Irak'ın, nükleer yakıt doldurulmadan hemen önce, İsrail saldırısı ile yok edilen, Fransız yapımı Osirak Nükleer Reaktörü'nden sonra, Irak'ın, bomba programını bir nesil ya da daha uzun bir zaman öteleyeceği sonucuna varmıştı. Fakat, 1991'deki Körfez Savaşı'nda elde ettiğimiz Irak savunma raporlarıyla, Iraklıların, vakit kaybetmeden kendilerine ait gizli bir nükleer silah programına başladığını keşfettik.

Tarihe bir dip not: Uluslararası Atom Enerjisi Teşkilatı'na (IAEA) başkanlık eden adam Hans Blix, 2002-2003'te Irak'taki BM teftiş komisyonunun liderliğini yapan bir İsveçli bürokrattır. Saddam'ın, Blix'in burnunun dibinde gizli bir nükleer program yürütebilmesi, onun (BM'deki sözcüleri Fransa ve Rusya üzerinden) Avustralyalı Richard Butler, İsveçli Rolf Ekenus ya da Amerikalı David Kay varken, neden Blix'te ısrar ettiğini açılayabilir.

Ayrıca, Çöl Fırtınası'ndan sonra bizim istihbarat servislerimiz, Iraklılar biyolojik silah programlarını durdurduklarını söylediklerinde, onları yalanlayacak herhangi bir delil bulamamışlardı. Ancak, Saddam'ın üvey oğlu Hüseyin Kamil'in, 1995'te iltica etmesinden sonra biz, Irak'ın, şarbon, veba ve çiçek hastalığı üzerinden biyolojik silah geliştirme çabalarının devam ettiğini öğrendik.

1990'ların sonunda, Iraklıları, kimyasal silah yapımında kullanılan hammaddeleri, nükleer bomba yapımında önemli olabilecek parçaları ve bileşenleri ithal ederken yakaladığımızda, en kötüsünü varsaymak temel bir ortak kanı gibi göründü. Uysal istihbarat analizcilerimiz, Saddam'ı tekrar tekrar yanlış anladılar. Şimdi, şunların hesabını yapmış olmalıydık: Saddam, 2004, 2005 ve 2006'da nerede olacak? Kuzey Kore ya da Rus mafyasından nükleer malzeme temin etmiş olabilecek mi? Nükleer uzmanlarına, yapmaları için, ne gibi projeler devretti? Balistik füzeler geliştirecek mi? Ya biyolojik silahlar? Eğer elde ederse bu yeni silahları kullanacak mı? Doğrudan bize karşı mı kullanacak? Ya da terörizm üzerinden dolaylı olarak mı kullanacak? Petrol zenginliğini gasp etmek amacıyla yeniden Kuveyt'i işgal edecek mi? Bu sefer 1990'da yaptığı hatalardan ders almış olarak, onu durdurmaya yeltendiğimiz takdirde, ABD'yi kitlesel ölümlerle tehdit edecek mi? Ya da İsrail'e saldırarak, muhtemelen bir nükleer çatışmayı da tetikleyerek, Arap dünyasında bir zafer arayışına mı girecek?

Kitle imha silahları stoklarının bulunamayışı üzerine, bazı Bush ve Blair yönetimi eleştirmenleri, başkan ve başbakanı, Saddam Hüseyin rejimini devirmek için başlatılacak bir savaşı gerekçelendirmek için kasıtlı olarak kamuoyunu ya-

nıltmakla ya da onun oluşturduğu tehlikeyi abartmakla suçladı. Diğerleri, her iki liderin, Saddam'ı sarayında bırakmanın çok tehlikeli ve mantıksız olacağı sonucuna varmakta kullandıkları araştırmaların istihbarat içeriğini talep etti.

Eleştirmenlerin, merkeze aldıkları bir mesele olarak, kimyasal ve biyolojik silah stokları vurgusu, bize yanlış yerleştirilmiş gibi görünüyor. David Kay'in de haber verdiği gibi, Saddam'ın kapsamlı biyolojik ve kimyasal silah programı olduğuna dair ezici miktarda delil bulunmaktadır. Saddam, silah denetçilerinden bir dizi aktivitesini saklamıştır. Birçok BM önergesini ihlal eden Saddam'ın denetçilerden gizlediği aktiviteler, onun gelecekte böyle silahlar yapmasına imkan tanıyacaktı. Bu amaçla her türlü tesis paraca desteklendi ve inşa edildi. Gerekli kalifiye iş gücü el altından örgütlendi ve bu kapsamlı çabalar arasında, Irak kara sınırlarının ötesini vuracak menzile sahip, insansız hava araçları ve füze geliştirme de bulunmaktaydı. Hatta Saddam tarafından yaratıldığı söylenen silah stokları olmasa bile, onun programlarından kaynaklanan tehditler inkar edilemezdir.

Bu gibi durumlarda, başkanlar ve başbakanlar, ulaşabilecekleri en uygun deliller üzerinde karar vermek durumundadır. Sürekli olarak, belirsizlik koşullarında iş yaptıklarını düşünerek, söz konusu delilleri dikkatlice değerlendirmelidirler. Mevcut istihbarat delillerini gereği gibi değerlendirmeyip, Saddam'ın kitle imha silahlarına sahip olmama riskini almak ve bu sonuçla onu yerinde bırakmak felakete yol açacak sonuçlar doğuracaktır. Onun kitle imha silahları bulundurduğuna dair deliller yeteri kadar kesin olmasa bile, onu tahtından indirmek için harekete geçmek, beraberinde savaşın tehlikelerini ve maliyetini getirse bile, onun gerçekten

kimyasal ve biyolojik silahlara sahip olduğunu çok geç keşfetmemiz durumunda meydana gelecek olan uzak risk ve tehlikeyi engelleyecektir.

Başkan Bush, kendine şu soruyu sormak zorundadır: *"Eğer Saddam'ı tahtından indirirsem ve bütün bunlardan sonra onun kitle imha silahlarına sahip olmadığını öğrenirsem; bu durumu, onun, tüm batılı istihbarat örgütleri ve BM denetçileri tarafından bir yerlere saklandığına inanılan kimyasal ve biyolojik kitle imha silahları kullanması ya da terörist gruplara kullandırtması durumunda olacak olanlarla nasıl kıyaslayabilirim?"* İstihbaratın muğlak olduğu zamanlarda, ihtiyatlı liderler, riski en aza indirgemek için, kaçınılmaz olarak akla en çok yatan, en kötü sonuçlara sahip varsayım üzerinden karar alırlar. Zaten yapılması gereken de budur.

Saddam Hüseyin'in hırsları, 11 Eylül'den önce de yeteri kadar tehlikeliydi; bundan sonra ona, ABD'ye karşı açık ve mevcut bir tehlike gözüyle bakılmalıydı. Teröre karşı savaşın, Saddam'a kendi çıkarı için kullanabileceği yeni fırsatlar yaratması kesindi. Dünya Ticaret Merkezi'nin yok edilişini yürekten destekleyen dergiler yayımladı: *"Bin Ladin evini vurmuştur."* Saddam onun başarısını paylaşmayı umdu.

Saddam tarafından temsil edilen tehlike, diğer bölgesel tehditler olan İran ve Kuzey Kore karşında iş yapma seçeneklerimize hasar verdiği için, küreseldir. 1994 yılının bahar ve yazında, Kuzey Kore, Yongbyon Nükleer Reaktörü'ndeki plütonyumu, oradan alarak, nükleer silah yapımında kullanma tehdidiyle bir uluslararası kriz tetikledi. Aynı yılın son baharında, Clinton yönetimi, Kuzey Kore ile ilgili olarak ne yapılması gerektiğine karar verirken, Saddam askerlerini ve tanklarını, güneye, Kuveyt sınırına doğru harekete geçirdi.

Clinton, sert bir açıklama yaptı: "*Saddam Hüseyin*" dedi, "*ABD işgal edilmediği sürece, Kuveyt'in işgali konusunda hayal kurmasın...*". Fakat, ABD, yeteri kadar meşguldü. Clinton yönetimi aynı anda iki büyük krizle baş etmek konusunda isteksizdi. Ekim 1994'te ABD, Saddam'ı caydırmak için Kuveyt'e asker yığdı. Fakat aynı ay, Kuzey Korelileri, yüz milyonlarca dolar değerinde yakıt ve gıda ile ödüllendiren bir anlaşma imzalandı. Hatta anlaşmada ABD, Kuzey Korelilere, iki tane Amerikan tipi nükleer reaktör inşasını taahhüt etmişti. Elbette Kuzey Koreliler, anında anlaşma konusunda döneklik yaptılar ve farklı, gizli bir uranyum zenginleştirme programı başlattılar. Bu acı veren deneyimden sonra başa geçen George W. Bush, Kuzey Kore ya da herhangi biriyle güçlü bir şekilde masaya oturabilmek için önce Saddam'ı aradan çıkarmalıydı.

Her ne kadar Saddam Hüseyin, bize ve müttefiklerimize karşı savaş açmasa da bizi savaş ile tehdit etmese de, silah denetçileri ve yaptırımlar konusundaki olduğundan daha devasa görünen zaferi, dünya çapında teröristlerin cesaret bulmasına ve ilham almasına yol açtı. İntihar bombacıları, beyhude yere ölecekleri için, bir terör hareketine katılmazlar. Katillerin umuda da ihtiyaçları vardır. 1990'larda, Clinton yönetiminin artan terör saldırılarına karşı güçlü bir cevap vermekteki duyarsızlığı, teröristleri, 11 Eylül'de olduğu gibi, olağanüstü eylemler yapmaya teşvik etti. 11 Eylül'ün ardından, Saddam'ın iktidarı yeniden güçlenseydi, ABD, dünyaya çok daha öldürücü bir mesaj verecekti: "*Amerikalılar güçten düşüyor. Gelecek Amerika'nın düşmanlarına ait.*"

İşte bu nedenle, terörizmin kazanmıyor olduğunu göstermek için, 11 Eylül'den sonra saldırmalıydık. Eğer Afganis-

tan'da, önce savaşsaydık ve sonra dursaydık, dünyaya, terör karşı savaşta, zor değil, fakat kolay görevler almayı arzuladığımız şeklinde bir mesaj taşımış olacaktık. Her zamankinden daha fazla özgüvene ve güce ihtiyacımız olduğu bu dönemde böyle davranmış olsaydık, telaş ve kararsızlık göstermiş olacaktık. İşte tüm bu nedenlerden dolayı, Afganistan'dan sonra Irak'a yönelmek zorunda kaldık.

2003 Şubat'ında, Usame bin Ladin tarafından kaydedildiği ileri sürülen bir kasette, o, *"Ey Iraklı mücahit kardeşler, ABD'nin, akıllı, lazer güdümlü füzeleri ve kendi savaş güçleri hakkında uydurdukları yalanlardan korkmayınız."* Saddam rejimini boğazından tuttuğu gibi duvara çalan ABD, bin Ladin'in böbürlenmelerini boşa çıkardı. Öyle ki, bunun sonucunda ABD'nin ezici bir şekilde güçlü olduğu, teröristlerin Amerikan hükümetini devirme umutlarının bir aldanma olduğu ve ABD'ye yapılan saldırıların, ancak saldırganlara yıkım getirdiği ortaya çıktı.

Arap ve İslam dünyasındaki birçokları, Saddam'ın, kendisine karşı birleşen koalisyon güçlerini kana bulayacağını umuyordu. Hatta Avrupa'daki bazıları da, bu şekilde umutlanmıştır. Londra'da katıldığı bir basın konferansında, gazetecilerin kendisine yönelik olarak, ABD'nin, Irak'ta kazanmasını isteyip istemediğine dair sorusuna Fransız Dışişleri Bakanı Dominique de Villepin cevap vermeyi reddetmiştir. Bu arada, Saddam'ın orduları, üç haftadan daha kısa bir sürede çökertilmiştir. Ve Saddam da, bizzat kendi güvenliği için ortadan sıvışmıştır. Tarihçi Niall Ferguson, münasip bir tanımla, Saddam'ın devrilmesini *"uyanış çağrılarının anası"* şeklinde adlandırmıştır. Ferguson'un gözlemlerine göre *"3 Temmuz 2003'te, beş Arap lideri, Bay Bush ile bir araya geldiklerinde, ona,*

pişmanlıklarını dile getirerek, bundan böyle 'aşırılık ve şiddet kültürüyle' aktif olarak savaşacakları konusunda güvence verdiler. Yalnızca El-Kaide ile değil, aynı zamanda HAMAS ve Hizbullah'la da."[9]

Saddam'ın düzeni, tek bir nedenle haklı çıkarılıyordu: onun kudreti. O cani bir diktatör olabilirdi; fakat, Irak'ta yaşamayan, ama Arap ve Müslüman olan birçok kimsenin gözünde, Saddam'ın her cinayeti, batıyı gerçekten korkutuyormuş gibi görünen tek Arap lideri olmasından dolayı mazur görülüyordu. *Jordan Times*'ın etkili editörü Rami Khouri'nin deyişiyle *"Saddam Hüseyin'in, düşmanlarımıza karşı korkusuz başkaldırısı...Arap dünyasının yeni ruhunu cezbetmektedir. Öyle ki, bu ruh, ayaklarınıza kapanıp merhamet dileyeceğimize ölmeyi tercih ederiz demektedir."*[10] Khouri ise, genel olarak ılımlı bir Arap olarak kabul edilmektedir.

Fakat, eğer Saddam'ın zalimliği hiçbir başarı kazanmamışsa, Arap gücüne ve saygınlığına hiçbir katkısı olmamışsa ne olacak? Ne olacak öyleyse? O zaman, Arap entelektüelleri, onun cinayetleri hakkında konuşabilecekler mi? Gerçekten de, Saddam rejimi devrildiğinden beri olan biten tam olarak budur.

Saddam'ın zulümlerinin yayınlandığı bir video kasetine atfen, 20 Mayıs 2003 tarihinde, Lübnan gazetesi el–Nahar'da, Rajah el–Khuri şöyle yazmıştı: *"Hepimiz, ceplerine doldurulmuş patlayıcıların uzaktan kumanda ile patlatılması sonucu infaz ve katledilen kurbanları gördük. Daha sonra, cellatların, kurbanların havaya uçması, kol ve bacaklarının etrafa dağılıp, toza bulanması üzerine tuttukları alkışı da gördük. Bu görüntülerle insanlık onurumuzdan çok kıymetli şeylerin uçup gittiğini hissettik... Kendimizi bu suça kısmen ortak ettik. Çünkü, bu tür bir vahşeti yapan söz konusu katiller Arap dünyasından geliyordu."*

"Bu caniler, kendilerinin fahişeliğini yaptıkları Arapçılık ideolojisinin sırtına binerken, Arap dünyasına, milliyetçilik ve ilericilik satıyorlardı... Bu barbarlık, insanlık tarihinde eşi görülmemiş bir olaydır. Bu cinayetlere, ölüm ve katliamda çok fazla haz bulan Arap elleri yeltenmiştir. Öyle ki, ölüm mangaları, kurbanların kafalarını Saddam'ın iki oğluna mukavva kutular içinde göndereceklerdir..."

"Toplu mezarlardaki plastik torbalarda, kalbura çevrilmiş kafatasları, bezlere sarılmış, iplerle bağlanmış ya da yırtık pırtık giysiler giydirilmiş bedenler bulunmaktadır... İpler, hâlâ bir anneyi çocuklarına ve bir babayı da oğlunun bedenine bağlamaktadır..."[11]

Arapların kızgınlığı, Saddam iktidarının korkunçluğuna yönelmiş, daha sonra, artarak Saddam'ın destekçilerini de vurmuştur.

"Irak halkı katledilirken, onlar infazcılarının yanında oldukları için .... birçok Arap günaha bulanmıştır" diye suçlamaktadır Londra'daki Arapça bir gazetede çalışan gazeteci Ahmed el-Rab'i: *"Bunun nedeni, onlar, Irak rejiminin kendi halkına olan vahşi tavrını olduğundan daha iyi göstermiş; medyalarını, bu gulyabani rejimi savunanlara açmış ve diğerlerine kulaklarını tıkamışlardır. Şimdi, kendine biraz saygısı olan ayağa kalkmalı ve Iraklılardan özür dilemelidir."*[12]

Son olarak ve en cesur çıkış olması açısından, Irak'taki vahşetin, sadece Saddam'ın zalim rejimini ve onun destekçilerini değil, fakat Arap dünyasındaki tüm zalim rejimleri ve onun destekçilerini itham eden çıkıştır.

Kendisi de el-Nahar'dan olan Salem Mashkur'a göre *"En son, Baasçı rejim, kendi halkını kırıp geçirirken, tüm bu 'mücahitler' ve çeşitli ideolojilere mensup 'Arap savaşçılar', ister seküler olsun, ister dindar, dillerini yutmuşlardı. Hatta bazıları, bu katliam-*

lara alkış bile tuttu; bazıları ise sessizliklerine, bunların dış kaynaklı bir komplo olduğunu iddia etmek suretiyle gerekçe buldu...!"

"Bütün bu tezler..,resmi ve genel Arap söylemini yansıtmaktadır: Bireyin, sözünü etmeye bile değmez ve onun özgürlüğü, saygınlığı ve hatta toplu mezarlardaki kemikleri bile hor görülür..."[13]

Saddam Hüseyin'i devirerek en az yedi hedefimize ulaştık.

1. Saddam'ın, 2003 yılına kadar elde ettiği kitle imha silahlarından kaynaklanan tehditlere bir son verdik ve elde ettiği bu silahlardan da önemlisi, iktidarını kaybetti.

2. Ortadoğu'da, otuz yıldır teröre destek veren bir rejimi yok ederek, teröre karşı büyük bir zafer kazandık. Saddam, 1990'ların başında Usame bin Ladin ile irtibata geçtiğinde, aslında o, Irak İstihbarat Servisi'nin Doğu Bloğu'nun istihbarat servisleri ile işbirliği yaptığı, sahte pasaport ve koruma sağladığı, Ebu Nidal cinayetinde ve Kara Eylül'de olduğu gibi talimat verdiği günlerden kalan geleneği sürdürüyordu.

3. Biz, düşmanlarımızın Ortadoğu'da kazanacağı büyük bir zaferle, Saddam'ın hayatta kalıp bize karşı bir zafer kazandığı iddiasında bulunabilmesini engelledik.

4. Bölgede nasıl savaşılabileceği ve savaştan sonra bölgenin nasıl imar edilebileceği konusunda değerli dersler aldık. Kimse, Irak mücadelesi ve ardından gelen işgalde yanlış yapılmadığını ileri süremez. Fakat biz, bu yanlışlardan ders aldık ve bu yanlışlar bir daha tekrar edilmeyecek. ABD, her geçen gün teröre karşı savaşta çok daha yetenekli ve etkili olacaktır.

5. Diğer potansiyel düşmanlarımıza, ABD'nin, en az kayıpla, önemli bir düşmanı hızla ve tamamen mağlup etme

yeteneğine sahip olduğunu akıllarda kalıcı bir gösteriyle yaptık. Bağdat savaşındaki ezici Amerikan zaferi, Tahran ve Pyongyang'taki yöneticilerin zihninde kesinlikle, güçlü bir izlenim bıraktı.

6. En korkunç yerel diktatörlerin bile, göründüklerinden çok daha narin olduklarını göstererek, bölgedeki demokratik güçlere yardım ettik.

7. Biz, Arap dünyasını, en kanlı ve en zalim diktatöründen kurtardık. Bütün bir ulusu özgürleştirerek, Irak'ta, insancıl, tatmin edici bir sivil toplumun yolunu açtık ve tüm Ortadoğu'nun ideolojik ve ahlaki ikliminde bir reform yaptık.

Bunlar, oldukça büyük başarılar. Yine de, savaşı eleştiren birçokları için, hâlâ yeterli değil. Kongre'deki Bush yönetimi muhalifleri ve basın, bazen, Saddam'ın yarınki silahları için bugünden kaygılanmanın gereksiz olduğunu önermekteler. Onlar bu tehdidin "*yakın*" olmadığını söylüyorlar. Bu eleştirileri memnun etmek için neyin yeteri kadar "*yakın*" olması gerektiği, hiçbir zaman açıklığa kavuşmadı. Saddam'ın bir nükleer silah yapması ya da biyolojik bir silah olarak çiçek hastalığını kullanması bir ay öncesine kadar beklenmeli miydi? Ya da bir hafta öncesine kadar? Bu işe memur edilenler, işi başarıp, gerçekten laboratuarı terk edinceye kadar mı beklemeliydik? Onun, gerçekten silahları kullanmak için hazırlandığı zamana kadar mı beklemeliydik? Amerikan istihbaratı, filmlerdeki gibi her şeyi bilen, her şeyi gören bir casus teşkilatı değildir: "*Henüz vurmamız gerekmiyor Bay Başkan. Ajanlarımız, Irak'ın süper virüslerinin kullanılabilir olmasına 97 gün 13 saat olduğunu bildirdiler...*" İstihbarat teşkilatları, çok insani, mükemmel olmayan kuruluşlardır. Eğer, kendimizi

korumak için, CIA'in gece yarısına beş dakika kaldığını belirtmesini beklersek, çok fazla beklemiş olduğumuzu gösteren çirkin bir riski yürürlüğe sokacağız. Usame bin Ladin olayında kesinlikle çok bekledik. Onu bitirmek için kullanabileceğimiz bir sürü fırsatı harcadık. 1996 yılında, bin Ladin Sudan'dan çıkarıldığında, Clinton yönetimi, onu, gerçekten gözetim altına almak istemediği sonucuna vardı. Yönetim, onu, bir Amerikan suçlu mahkemesinde mahkum ettiremeyeceğinden korktu ve ona, suçlu mahkemesinden başka bir yerde muamele etmeyi düşünemedi. Bugün, bu ivediliğin eksikliğini anlamak oldukça zor. Fakat, eğer Başkan Bush'u eleştirenler haklıysa, Başkan Clinton, 1996'da, en doğru olanı yaptı. Bu durumda, bin Ladin tehdidi o kadar da "*yakın*" değildi. Bin Ladin'in adamlarının, Doğu Afrika'da, büyük elçilikleri havaya uçurmalarına iki ve New York, Washington ve Pennsylvania'da üç bin kişi öldürmelerine ise beş yıl vardı.

Bin Ladin macerasının da ispatladığı gibi, bir dış tehdit karşısında bir sorumluluğumuz varsa, bu yapabildiğimiz an ne kadar erken olursa o kadar erken, harekete geçmek gerekmektedir. Bizim, 11 Eylül'den sonra, Taliban rejimini devirmek ve Bin Ladin'in terör örgütünü yok etmek için yaptığımız her şey, 11 Eylül'den önce yapılmış olmalıydı. Bu, iki önemli fark doğuracaktı: Bugün, üç bin vatandaşımız hayatta olabilirdi ve biz, Afganistan'da karşı karşıya kaldığımız El-Kaide şebekesini sürprize uğratabilirdik. Bunun yerine biz, El-Kaide'nin önce saldırmasına izin verdik ve kendimizi, o tüm dünyada kaçarken, onun peşinden koşturmaya mahkum ettik.

Tehditleri, yapabildiğimizden çok daha kesin olarak tahmin edebilsek bile, bir tehdidin daha yakın olması için bekle-

mekle ne kazanacağız? Neden düşmanın daha da güçlenmesini engellemeyelim? Son dakikaya kadar bekleyerek inisiyatifimizi kaybediyoruz. Zamanında harekete geçmeyi ve bulunacağımız yeri seçmeyi tehlikeye atıyoruz. Bizim lehimize olup olamayacağını bilmediğimiz gelecek koşullarından dolayı, güvenliğimizle kumar oynuyoruz. Gecikmeyi savunanların sıklıkla savunduğu düşünce, eğer harekete geçmeyi ertelersek, bir şekilde tehdidin kendiliğinden kaybolacağı umududur. Bu bir politika değildir. Bu bir fantezidir.

Irak, Amerika'nın teröre karşı savaş konusundaki ciddiyetinin denemesiydi. Savaş, düşmanlarımıza karşı bir mücadele başlatıp başlatamayacağımızı denedi ve savaş, bizim, geçmişin delik deşik taktiklerine geri dönüp dönmeyeceğimizi denedi. Bu savaş, bizim Ortadoğu radikalizminin tüm çeşitlerine karşı uyanık olup olmadığımızı denedi. Ya da gözlerimizi kapayıp, sorunlarımızın çözülüp çözülmeyeceğini. Savaş, bizim 2001 sonbaharında dalgalandırdığımız bayrakların, azmimizin mi, yoksa içimizde kanat çırpıp giden duygularımızın mı kanıtı olduğunu denedi.

Irak savaşını eleştirenler, ABD'nin, tüm çabalarını El-Kaide üzerine yoğunlaştırması gerektiğinde ısrar ediyorlar. İyi de, Bush yönetimi, El-Kaide'ye karşı harekete geçti ve başarılı oldu. 11 Eylül'ün ardından gelen iki yıl içinde El-Kaide'nin meşhur liderlerinin üçte ikisi yakalandı ya da öldürüldü. 11 Eylül'ün planlayıcısı Halid Shaikh Muhammed, Amerika'nın tutsağıdır. Aynı şekilde, Doğu Afrika bombalamalarını tezgahlayan Ebu Enes Liby de yakalanmıştır. Yine aynı şekilde El-Kaide'nin Afganistan eğitim kampları baş yöneticisi Ebu Zübeyde de Amerika'nın elindedir. Bu insanlardan ve diğer kaynaklardan edinilen bilgilerle, Paris'ten Singapur'a kadar

meydana gelebilecek terörist eylemleri engellemiştir. Bu, ulusal savunma konusunda kırılan zafer dolu bir başarı rekorudur.

Irak'taki mücadeleye muhalefet edenlerin üstü kapalı olarak ifade ettikleri tezleri ise, daha ileri gitmesinin zararlı olacağı ve muhtemelen, Ortadoğu kamuoyunu gücendireceği nedeniyle, ABD'nin, Afganistan'da zaferi kazandıktan hemen sonra savaşı durdurması gerektiğidir. Bu, 11 Eylül öncesi, tam on yıl boyunca ABD'yi yöneten, aynı korkularına esir konseyin politikasıdır. O zamanlar, bu kötü bir tavsiye idi; şimdi ise, daha kötü bir tavsiye.

Eleştirmenler, bir konuda haklı: Başkan Bush, Irak'ta büyük bir risk aldı. Söz konusu risk, bizi bir yanlışa düşürebilirdi ve hâlâ da düşürüyor olabilir. Fakat savaşlar, sadece yanlış yapmaktan kaçınan liderler tarafından kazanılmamaktadır. Savaşlar, Başkan Bush gibi savaşmaya cesaret edebilen liderler tarafından kazanılır. O savaşmaya cesaret edebildi; fakat haleflerinin bunu yapamayacağı aşikardır.

Hiç kimse, ABD'nin, Irak'ta yanlış yapmadığını iddia etmemektedir. Ne zaman, hiç yanlış yapmadan bir savaşta çarpışmışız ki?

Savunma planlamacılarımız, Irak'tan, dışarı doğru bir mülteci seli akacağını planlamış ve ona göre hazırlanmıştı. Mutlu bir şekilde, onların yanlış yaptığı ortaya çıktı. Bizim askeri planlamacılarımız, Saddam'ın kuvvetlerinin kaçmak yerine teslim olacağını planlamıştı. Onlar, bunu da yanlış tahmin etti ve bunun etkisi daha kötü olmuştu. Çünkü, planlamacılar, teslim olan askerler arasından insan hakları ihlallerine karışmamış olanları, hızlı bir şekilde yer değiştirerek, yeni oluşturulacak olan Irak polisinin çekirdeği yapmayı umuyorlardı.

Fakat, bütün yanlışlarımız arasında muhtemelen en ciddisi, bu ülkede, Saddam karşıtı direnişin başını çeken IUK'nin, Bağdat'ın düşüşünden sonra, geçici bir hükümet kurmasına karşı takındığımız isteksiz tavırdır. 1944'te, Fransız askerlerinin Paris'e, İngiliz ya da Amerikan askerlerinden önce girmesini sağlamıştık. 2003'te de, aynı davranış inceliğini göstermeliydik. IUK, bize, savaşmaya hazır askerler ve düzeni sağlamaya yönelik güvenlik güçleri verebileceği konusunda öneriler getirdi. Bu öneriyi bayağı kabaca tersledik. Çünkü, Dışişleri Bakanlığı ve CIA, IUK lideri Ahmet Çelebi'yi sevmemişlerdi. IUK, Suudileri, bu nedenle hükümetimizde yer alan ve Suudilerin kızgınlığını yatıştırmak isteyen odakları korkutmuştu.

Dışişleri Bakanlığı ve CIA'in, *"Çelebi'nin Irak'ta taraftarı yok"* tezi, hiç de ustaca hazırlanmamıştı. Saddam'ın terör krallığı boyunca, onun muhalifleri katledildi, sürgüne gönderildi ya da sustu. Daha da önemlisi, hem bakanlığın, hem de teşkilatın tercih ettiği adaylar -bakanlık Adnan Paçacı'yı ve teşkilat Iyad Alawi'yi seçmişti- Çelebi gibi, yıllarca Irak'ın dışında yaşamışlardı. Fakat Çelebi, diğerlerinin yapmadığı bir şeyi yapmış ve uzun zamanını Kuzey Irak'ta geçirmiştir. Ve o yurtdışında iken, Saddam'ın devrilmesi için destek topluyordu. O, kafasına ödül konmuş olarak yaşadı. Ve o bu duruma, cesurca ve soğuk kanlılıkla aldırmadı. Hayır, Ahmet Çelebi'nin bürokratik olarak harcanmasının nedeni, Irak'ta desteklenmemesi değildi. Üzücü gerçek şuydu ki, ne Dışişleri Bakanlığı, ne de CIA, önemsiz nedenlerden dolayı Ahmet Çelebi'yi sevmediler. Oysa o, Saddam rejimine karşı, muhalefeti, yorulmadan ve etkili bir şekilde organize etmişti ve cesaretlendirmişti. Kısmen, onun bir kukla ve kolayca denetlenebilir birisi olmamasından hoşlanmadılar. Kısmen, Kong-

re'de her iki partiden de ona hayran olanlara içerlemişlerdi. Kısmen, Irak'taki durumdan ve Saddam'ın muhaliflerinin Irak'ın özgürleştirilmesine yapacakları potansiyel katkıdan, büyük oranda habersiz olan bürokratlara gösterilen az toleransı sevmemişlerdi. Kısmen, sık sık Çelebi'nin haklı çıkıp, kendilerinin yanılmasından dolayı aşağılanmışlardı. Bu küçük düşmenin bir sonucu, Irak'ın özgürleştirilmesinde ve savaş sonrası Irak yönetiminde, Irak muhalefetinin rolünü kısıtlamaktı ve riskler fazlasıyla Amerikalıların elinde kalmıştı. Dışişleri bürokrasisi, Saddam'ın Iraklı muhalifleriyle çalışma konusundaki muhalefetiyle, Amerikan çıkarlarına kırk yılda bir görülebilecek türden utanç verici bir darbe vurmuştur.

Yerel müttefiklerimiz olmadığı için, Irak'ın köylerinden kentlerine kadar her yerde, düzeni, Amerikan askerleri sağlamak zorunda bırakıldı. Bizim ordumuz, dünya tarihindeki en iyi teçhizatlandırılmış, en iyi eğitilmiş savaş gücüdür. Fakat askerimiz, polislik yapamaz. Onlar Irak'ta konuşulan dili konuşmuyor; gelenekleri ve hangi cemaat liderine güvenilip, hangisine güvenilemeyeceğini bilmiyorlar.

Saddam'ın iktidardan indirilmesine destek veren hiç kimse, Irak'ın, bir gecede, vahşi bir diktatörlükten insani, sivil bir demokrasiye dönüşeceğini hayal etmemişti. Kanunsuzluklar ve daha kötü şeylerin olabileceği önceden tahmin edilebiliyordu. Fakat, Dışişleri Bakanlığı'mızın ve CIA'in, Irak Ulusal Kongresi'ne olan düşmanlıklarının, askeri güçlerimizin çok önemli yardımlara ihtiyaç duyduğu bir alanda, onları, sırf söz konusu kurumların bürokratik nefretlerinden dolayı, bu yardımdan mahrum bırakacak kadar ileri gideceği, önceden tahmin edilememişti.

Özeleştiri, değerli ve yapılması gerekli bir olgudur. Ve yine de, eğer biz, zorunlu özeleştirinin, Irak'ta düzenli devam eden olaylar karşısında gözlerimizi kör etmesine izin verirsek, kendimize karşı yaptığımız en acımasız yanlışı yapmış olacağız. Irak'a basın özgürlüğü gelmiştir. Okullar yeniden açılmıştır. 2003 yılı lise sınıfları, zamanında mezun edilmiştir. Elektrik, Irak tarihinde hiç olmadığı kadar yaygınlaştırılmış ve güvenilir bir şekilde dağıtılmaya başlanmıştır. Petrol, sadece bir diktatörün ve onun ailesinin değil, tüm Iraklıların yararına üretilmekte ve ihraç edilmektedir. Kasaba ve köy konseyleri seçimle iş başına gelmiştir. İstikrarlı bir para piyasaya sürülmüştür. Hukuka göre ülkeyi yönetecek yeni bir adliye kadrosu atanmıştır. Yakın zamanda, Irak'ın bir anayasası ve seçilmiş bir lideri olacaktır.

Irak'ın içindeki aşırılıklara karşı mücadele bitmemiştir, ne de teröre karşı yapılacak daha büyük bir savaş. Teröre karşı savaşta, sona yaklaşamadık; sonun başlangıcına da yaklaşamadık. En azından, Winston Churchill'den bir öğüt almak gerekirse, biz başlangıcın sonuna geldik. Amerikalılar, şu ana kadar elde edilen başarılardan cesaret alabilirler. Onlar, Irak Savaşı'nı eleştirenlerin yanlış bilgilendirmelerinden ve kara çalmalarından daha iyisini, kesinlikle hak ediyorlar. Fakat, önümüzdeki mücadeleler için, onların sebat ve cesarete olan ihtiyaçları devam edecektir. Daha ilk ateş başlamadan, çıkınındaki sebatı ve cesareti tüketen şu Irak Savaşı eleştirmenleri ise, bu mücadelelerde kendilerini liderlikten etmiş olmaktadırlar.

3. YENİ EKSEN

Terörizm hakkında söylenecek yeni bir şey yok. 11 Eylül'den bu yana, yeni olan şey ise, teröristleri zaptettiğimizi sandığımız kabul edilebilir sınırlar içinde tutamadığımızın, onların bir halk olarak sağlığımızı ve bir millet olarak varlığımızı tehdit ettiğinin, ürpertici bir şekilde farkına varmamızdır.

Bu farkına varmanın kökeninde, öncelikle 11 Eylül terazisi ve ötesinde, teröristlerin kendi kıyamet günü vizyonları bulunmaktadır. Söz konusu ürperti, teröristlerin arasından yüzlerce ve belki de binlerce insanın ölmeye hazır olduğunu bilmekten kaynaklanıyor. Onlar, bundan vazgeçirilemezler. Onlar, tatmin edilemezler. Teröristler öldürecek ve davaları için bir uzlaşma kabul etmeksizin ölmeyi kabul edeceklerdir.

Bu dava, militan İslam'dır. ABD'nin Dışişleri Bakanlığı'nın *"yabancı terör örgütleri"* listesinde yer alan otuz altı ör-

gütün on yedisi, faaliyetlerini İslam adına yürütürken, altısında da Müslüman üyelerin sayısı ağır basıyor.[14] Fakat bir çok nedenden dolayı, liderlerimiz ve diğer ulusların liderleri bunu söylemekte zorlanıyorlar. Harry Potter'daki büyücüler gibi düşmanın adını yüksek sesle söylemekten çekiniyorlar. Bazen, teröre karşı savaş yerine, nasıl, "*Kime karşı olduğunu bildiğiniz savaş*" denmediğine şaşırıyoruz.

Başkan Bush, ABD'nin İslam ile bir kavgası olmadığında ısrar etmekte haklıdır. Fakat bir yandan, Amerikalıların İslam ile düzenli bir kavgası yokken, diğer yandan İslam'ın içindeki radikal bir akım bize savaş açmış bulunmaktadır. Bu akım, medeniyetimizi yıkmanın ve batıyı İslami toplumlara dönüştürmenin, tüm dünyaya kendi dinini ve onun kanunlarını empoze etmenin yollarını aramaktadır. Bu kozmik hırslarını tatmin etmek için, İslamcı teröristler, korkunç bir ölçekte cinayet işlemeyi istemekte ve bunun için hazırlanmaktadırlar. 11 Eylül'de, El-Kaide, tek bir günde İrlanda Kurtuluş Ordusu'nun otuz beş yılda öldürdüğünden daha fazla insan öldürmüştür. El-Kaide ve diğer İslamcı terörist gruplar, daha geniş bir ölçekte öldürebilmek için, ateşli bir şekilde, kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer silahları elde etmenin yollarını aramaktadırlar. Eğer onları elde ederlerse, kullanacaklardır.

Her ne kadar bunun yadsınması rahatlatıcı olsa da, ulaşılan tüm deliller, militan İslam kumandalarının, buna, batıda yaşayan Müslüman azınlıklar da dahil olmak üzere, dünya çapında, Müslümanlar tarafından geniş oranda desteklendiğini ve kendilerine sempati duyulduğunu göstermektedir. 2002 yılında, dokuz Ortadoğu ülkesinde yapılan büyük bir kamuoyu araştırmasında, nüfusun üçte birinin, ki bu oran

Kuveyt'te ve Suudi Arabistan'da daha da fazladır, 11 Eylül saldırılarını kınamayı reddettiklerini göstermektedir.[15]

Militan İslam'da, saldırgan bir dünya egemenliği ideolojisi ile karşılaşırız. Komünizm gibi bu ideoloji de zulüm ve katliam için, adaletin ve eşitliğin dilini kendi amaçları için bozarak kullanır. Nazizm gibi kudretli bir toplum olmanın yaralanmış gururunu sömürür. Hem Komünizm hem de Nazizm gibi, militan İslam da fırsatçıdır. Her düşünceden müttefikle gönüllü olarak beraber çalışabilir. Tıpkı, Komünizm'in ve Nazizm'in demokratik batıya karşı beraber çalıştıkları gibi.

Madde 1: 2-3 Temmuz 2002 tarihleri arasında, dört büyük terör örgütü, Hizbullah, HAMAS, İslami Cihad ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'nin (PFLPGC) genel komutanları, Tahran'da bir araya geldi. Ortadoğu hakkında yapılmış detaylı bir analiz, böyle bir şeyin asla olmamış olacağını ifade eder. Tüm bunlardan sonra, İran tarafından desteklenen aşırı Şii örgüt Hizbullah, finansal desteğini, Suudi Arabistan'daki ve Kuzey Amerika'daki bağışlarla sağlayan Sünni terör örgütü HAMAS, daha da fanatik Sünni bir grup olan İslami Cihad ve Suriye'nin seküler Baas Partisi tarafından desteklenen Marksist-Leninist hizip PFLPGC. Bununla beraber bunlar, bir İran konferans merkezinde bir araya gelerek, İsrail'i yok etmek için nasıl bir arada çalışacaklarını tartışıyorlar. Bu olaydan kısa bir süre sonra, Başkan Clinton'un eski Ortadoğu Delegesi Dennis Ross, bir gazete köşesinde, İsrail istihbaratının 1999 yılından beri yayınladığı raporlarla doğrulandığına göre, İran, HAMAS, İslami Cihad ve Hizbullah'a, saldırılarını İsrail Devleti üzerinde yoğunlaştırmaları konusunda başarılı bir şekilde baskı yapmakta olduğu konusunda bir uyarı yaptı.[16]

Madde 2: ABD güçleri, 2001 Kasım'ında, Taliban iktidarını devirdiğinde, İran, içlerinde Usame'nin en büyük çocuklarından birisi olan Saad bin Ladin ve grubun istihbaratını yöneten kişi olduğuna inanılan Mısırlı doktor Eymen el-Zevahiri'nin de bulunduğu El-Kaide ve Taliban'ın 250 üst düzey yöneticisini mülteci olarak kabul etti. 2003 Temmuz'unda, İran hükümeti, ülkesinde El-Kaide'ye bağlı önemli kişilerin olduğunu doğrulamış, fakat, bunların "*göz altında*" olduğu konusunda ısrar etmiştir.[17] Oysa gerçekte, onlar dilediklerini yapabiliyorlardı.

Bu da, bize asla meydana gelmeyeceği anlatılmış şeylerdendi. İran'ın ve Taliban'ın ölümcül düşmanlar oldukları varsayılıyordu. 1988 yılında, Taliban'ın Afgan Şiilerine kötü muamelesi ve dokuz İranlı diplomatın onlar tarafından öldürülmesinin ardından, İran ve Taliban, neredeyse savaşa tutuşacaktı. Hatta Dışişleri Bakanlığı'na bağlı olarak çalışan Yakındoğu Hadiseleri Bürosu, Taliban rejimine karşı, İran'dan yardım alabileceğimiz konusunda söz vermişti. El-Kaide'ye gelince, o, Pakistan'daki saldırılarını, Keşmir'de ve Haziran 2003'te, Quetta'da, bir camide ibadet eden kırk yedi kişinin katledilmesinde olduğu gibi, Şii karşıtı eylemler arasına serpiştirmiş terör örgütlerine bağlıydı. Bununla birlikte, ABD, Taliban'a ve El-Kaide'ye saldırdığı anda, İran onları savunmaya geçti.

Madde 3: 1960'ların sonundan beri, Suriye ve Irak Baasçıları arasında bir rekabet bulunmaktadır. Hatta öyle ki, Suriye, 1991'de, Irak karşıtı koalisyona bile girmişti. Bununla birlikte Suriye, Irak'ı, 2003 savaşına hazırlamak için Saddam'ın ordularına tedarik malzemeleri sattı. Saddam'ın memurlarına ve ailesine savaştan sonra sığınma hakkı verdi ve kara sı-

nırlarını, Irak'ın yeniden yapılandırılması için çalışan ABD güçlerine karşı savaşmak isteyen terör örgütlerinin kadrolarına kattıkları Saddam yanlısı gerillalara açtı. Suriye, seküler bir diktatörlüktür; ama, Lübnan'da Hizbullah'a karşı oldukça konukseverdir ve Şam'da da bir ofis açmasına izin vermiştir.

Madde 4: Militan, ateist bir ülke olan Kuzey Kore, dünyanın geride kalmış son Marksist- Leninist ülkelerinden birisidir. İran, bir İslam teokrasisidir. İşte şimdi, bu birbirine karşı antipatik tavırlar ortaya koyması beklenen iki rejim, birbirleriyle nükleer teknoloji ve füze teknolojisi paylaşıyor. En son, Mart, Nisan ve Mayıs 2003'te İran hükümetinin temsilcileri, Kuzey Kore'yi ziyaret ederek nükleer programları için yardım aradılar.[18] Aralık 2002'de, Hint Okyanusu'nda devriye gezen İspanyol savaş gemileri, tahrif edilmiş bir kargo belgesi ile Yemen'e, Kuzey Kore füzeleri taşıyan bir kargo gemisi durdurdu. Dışişleri Bakanlığı'nın anlaşılamaz ısrarıyla, füzeler teslimat için serbest bırakıldı.

Başkan Bush'un, El-Kaide ve Saddam Hüseyin arasında bir bağlantı olduğunu inkar ettiği, sıklıkla dile getirilen bir iddiadır. Bu, açıkça yanlıştır. Başkan Bush, 17 Eylül 2003 tarihinde gazetecilere yaptığı bir açıklamada, Saddam'ın 11 Eylül'e karıştığına dair bir *"tanıklık olmadığını"* söylemişti. Eğer *"tanıklık"*, *"ispat"* anlamına geliyorsa, bu durumda başkan haklıydı. Saddam'ın istihbarat servisi ile 11 Eylül saldırılarına katılan hava korsanları arasında kurmaya çalıştığımız bağlantıların ipuçları ve işaretleri yetersizdi. Fakat onlar, var olmamış değildi.

Bu ipuçları ve işaretler arasında, Çek İstihbarat Servisi'nin, Muhammed Atta'nın Irak istihbarat subayı Ahmet Ha-

lil İbrahim Samir el-Anı ile, 2001 Nisan ayında, Prag'da görüştüğüne dair ikna olmuşluğu da vardı.

Saddam'ın Dışişleri Bakanı Tarık el-Aziz, Atta, el-Ani görüşmesi hakkında, sıradışı, inkar edilemez bir iddiada bulundu: "*Gerçekten de böyle bir olay vuku bulmuş olsa bile, bunun bir anlamı yoktur. Herhangi bir görevdeki, herhangi bir diplomat, insanlarla, orada burada, bir restoranda buluşabilir ve onlarla anlamsız konularda konuşabilir. Eğer, söz konusu insan daha sonra başka bir şeye dönüşmüşse, bu, o diplomatın söz konusu insanın daha sonra yaptıklarıyla bir bağlantısı olduğu anlamına gelmez.*"

Ve biz, Irak'ın Çek Cumhuriyeti Konsolosluğu'nun daha önce terörizme bulaştığını biliyorduk. El-Ani'nin önceli olan Cabir Selim, 1998'in Aralık ayında, batıya iltica etti ve Prag'daki Radio Free Europe'un radyo vericisinin havaya uçurulmasını ortaya çıkardı.

Hatta, Atta-Irak hikayesinin çözülmemiş bir sır olduğu konusunda fikir birliği yapsak bile, Irak arşivlerinden yapılan diğer çalışmalar -Başkan Bush'un 17 Eylül'de açıkladığı gibi- "*Saddam ve El-Kaide bağlantısının sorgulanamayacak kadar açık olduğunu*" doğruluyor.

İngiliz gazetesi *Daily Telegraph*'ın Nisan 2003 sayısında verdiği bir haberde, Irak'ta bulunan belgelere göre, 1998 yılında, bin Ladin ve Irak hükümeti, ABD'ye karşı ortak bir mücadele başlatmışlardır.[19] Daha güncel olarak, istihbarat kaynakları, Eymen el-Zevahiri'nin 1998'de Bağdat'ı ziyaret ettiği ve kendi Mısırlı İslami Cihad Örgütü'nü, bin Laidin'in El-Kaide'si ile birleştirmeden hemen önce, 300.000 dolar para aldığı konusunda güvenilir bilgiler edindiler.[20]

Bin Ladin ve Saddam Hüseyin arasındaki bağları ortaya çıkarmak, her hâlükarda zor olacaktı zaten. Fakat, CIA ve

DIA arasında süren rekabet, bu bağlantıların yurtdışı araştırmalarının yapılmasında görevi daha da zor hâle getirmiştir. Savunma Bakanlığı binasında çalışan küçük bir bağımsız analizci takımı, teşkilatların gözlerinden kaçırdıkları ipuçlarını bulduklarında, CIA ve DIA hemen ortaya fırladı ve işe atladı. Önce, bağımsız analizcilerin işlerini yapmak için gerek duydukları bilgilere zorunlu girişlerini engellediler. Daha sonra, bağımsız analizcilerin buldukları her bağlantıyı acımasızca çapraz incelemeye tâbî tuttular. Sanki, kendi kararlarını savunmak için yeni gözlemler yapmaktan daha fazla kaygı duyuyorlarmış gibi. Bundan sonra, bağımsız analizcileri, "*kabal*" oluşturmak ve istihbaratı "*politikleştirmek*" ile suçlayan -dördünü birden- bir haber sızdırma kampanyası başlattılar. Son olarak, aldatıcı suçlamalar yaparak analizcilerden birinin güvenlik girişini kaldırdılar.

Fakat, eğer istihbaratı savsaklamış birilerinden bahsedeceksek, bunlar, varsayımlarını öne geçirerek, Saddam Hüseyin ve bin Ladin'in ne yapıp yapamayacağı konusunda önemli bilgilere gözlerini kapamış olan CIA'deki ve DIA'daki bu analizcilerdir. Ve onlar, kendilerine istihbarat alma konusunda meydan okunduğunda hiç de profesyonel olmayan bir kin ile karşılık veriyorlar.

Hiç kimse, Ortadoğu'daki, dini, ideolojik ve etnik bölünme olduğu gerçeğini inkar edemez. Bu bölünmelere rağmen, terör örgütlerinin ve terör devletlerinin işbirliği yapması da bir başka gerçektir. Ve bu neden şaşırtıcı olmalı? Her oluşumun sunduğu, kendine ait bir ütopya bulunmaktadır. Fakat aynı zamanda, bunların her biri, aynı dertlerden muzdarip kitlelerin beğenisini kazanmak için rekabet ediyorlar. Radikaller, bir numaralı düşmanları ABD karşısında tüm ayrılıkları bir kenara itiyorlar.

Bu nefret nereden geliyor? Terör eyleminin ilk şokunun ardından bir çok gazeteci, ABD'ye karşı düşmanlık besleyen Ortadoğulu ve İslami örgütlerin listesini yayınlama işini kendi üzerine aldı ve bu listeyi öyle basitleştirerek tekrarladılar ki, onların ortak dertleri kolayca anlaşılabiliyordu.

ABD, dünyanın her tarafında olduğu gibi Ortadoğu'da da yanlışlar yapmıştır. Fakat, radikal İslam'da bulunan nefret, öylesine yıkıcıdır ki, nefret edilenden çok nefret edene zarar vermektedir. Ortadoğu terörizmi, kendine hedef olarak ABD'yi seçmiştir; fakat, Müslümanların öfkesinin kökenleri (onlara göre) İslam'ın kendi içinde bulunmaktadır.

Hıristiyanlıktan farklı olarak İslam, cennette olduğu gibi dünyada da inananlarına ödüller vaat eder. Gerçek imanın taraftarları, savaşa alanında zaferden, ekonomik ve kültürel alanda ise üstünlüklerinden emin olabilirler: *"Allah, imana erişip dürüst ve erdemli davranışlarda bulunanlara, tıpkı kendilerinden önce gelip geçen bazı toplumları egemen kıldığı gibi, onları da yeryüzünde mutlaka egemen kılacağına... (onların üzerinde görmekten hoşnut olduğu dini onlar için kökleştireceğine ve çektikleri korkulardan, kaygılardan sonra onları mutlaka güvenli bir duruma kavuşturacağına dair söz vermiştir. Çünkü, böyleleri, yalnız Bana kulluk eder, Ben'den başkasına tanrısal güçler ve nitelikler yakıştırmazlar. Artık bütün bu açıklamalardan sonra da hakkı inkar yolunu seçenler, günaha gömülüp gitmiş olanların ta kendileridir)"*[21] İki yüz yılı aşkın bir süredir, bu zafer dolu sözlerin yanlış olduğu kanıtlanmıştır. İslam dünyası, Hıristiyan batının çok çok gerisinde kalmıştır. Hatta, 1948 yılından beri hor görülen Yahudiler tarafından bile, İslam dünyası sürekli aşağılanmaktadır. Bu yenilgiler ve yıkımlar, Müslümanlarda bir yaradan daha fazlasını açmıştır. Söz konusu yenilgiler ve yı-

kımlar, İslam'ın gerçekliğine meydan okumaktadır. Ve radikal İslam'ın vizyon ve hırslarına, hiçbir millet, seküler, Yahudi-Hıristiyan, cinsel eşitliğin olduğu bir süper güç olan ABD kadar meydan okumamaktadır.

ABD, Ortadoğu'ya ilk defa büyük bir güç olarak II. Dünya Savaşı sırasında geldi. Bu uygun bir başlangıç değildi. Bizler, İngilizlerin ve özgür Fransızların müttefikleriydik ve yerel kamuoyunun Almanlara güçlü bir desteği vardı. Naziler, Arap dünyasını Anglo-Fransız sömürge yönetimlerinden kurtarmayı vaat etmişlerdi ve Nazilerin Yahudi sorunu hakkındaki görüşleri bölgede bir hayli benimseniyordu. 1941 yılında, Nazi yanlısı bir rejim, Bağdat'ta iktidara el koydu. Bu rejim, ancak Yahudi karşıtı bir soykırımı kışkırttıktan ve Arap dünyasındaki en eski Yahudi cemaatlerinden birisini yoksullaştırdıktan sonra, İngilizlerin müdahalesi ile kapı dışarı edilebildi. Bağdat darbesinin bozguna uğratılmasının ardından, Alman yanlısı militan çabalar sürdü. Fakat, Arapların yüreklerini ve zihinlerini kazanmak için yürütülen savaşı, kimin kazandığı konusunda kesinlikle bir şüpheye yer bulunmamaktadır. Filistinli Arapların dini lideri Hacı Emin el-Hüseyni, 1941 yılında, Almanya'ya iltica etmiş, Hitler ile tanışmış ve Almanların lehine propaganda yapmıştır. 1947 yılında Suriyeli iki genç milliyetçi, birisi Hıristiyan diğeri Müslüman, Şam'da, Arap dünyasının Faşist idealler ve ideoloji çerçevesinde uyanışını temel alan Baas (Rönesans) Partisi'ni kurdular. Arap dünyasının her bir yanında idealist genç subaylar, - ki bunların arasından gelecek dönemlerin barışçı isimlerinden Enver Sedat'ta bulunmaktadır- İngiliz ve Fransız ordularına nasıl sabotajlar yaparak, Almanlara yardım edeceklerini düşünmeye başladılar.

Savaştan sonra, ABD, İngilizlere ve Fransızlara sömürge-

lerine bağımsızlık vermeleri konusunda baskı yaptı. 1956 yılındaki Süveyş Kanalı krizinde, Başkan Einsenhower, İngiliz ve Fransız müttefiklerimizi bir kenara bırakarak Mısır'ın yanında yer almıştır. Başkan John F. Kennedy, Cezayir'de, Fransızlara karşı yürütülen isyanın güçlü savunucularından birisi olmuştur. Fakat, Amerika'nın sömürgecilik karşıtlığı, onu, Arap kamuoyunda sadece biraz güzel göstermeye yaramıştır. Amerikalılar, Fransızların ve İngilizlerin sille tokat yöntemlerini kabul etmeyebilir; fakat, o da, İngilizlerin ve Fransızların yarattığı politik düzeni açıkça savunmaktadır. 1920 yılından önce, Ortadoğu'da savaş sonrası dönemin haritasında yer alan ülkelerden hemen hemen hiçbirisi yoktu. Hatta, o haritadaki ülkelerden bazıları, tarih boyunca var olmamıştı. Irak diye adlandırdığımız kara parçası, Asurlardan beri, bütünleşmiş bir politik birim olarak kurulmamıştı. Suriye, bir Roma İmparatorluğu şehrinin adıydı. Cezayir, Ürdün, Kuveyt ve Libya emperyalist haritacıların imgelemleriydi. Sadece Mısır, İran, Fas ve Türkiye, coğrafi ve tarihi açıdan mantıklı olabilecek hudutlar iddia edebilirler. Fakat, bu görece istikrarlı görülen dört ülke bile, tarihe karışmış imparatorluklardan yontulmuşlardır ve bazen kendi suni sınırları içinde sıkışıp kalmış, varlıkları tanınmayan ırki ve dilsel azınlıklara karşı aşırı güç uygulamaktadırlar. Suudi Arabistan'da olduğu üzere, Kral Ranch gibi bir şanslı ailenin adına yapılan devasa bir emlak üzerinde, büyük ve petrol olduğu için, hak iddia etmesinden başka ne vardır? Yine de ABD, istikrar, Anti-Komünizm ve güvenli petrol kaynakları için bu sınırları tüm tehditkarlara karşı korumaya hazırdır. Ve bu sınırlar içinde, ABD, kendini, genel olarak isteksiz ve yarar beklemeksizin, İngilizler ve Fransızlar tarafından buralara yerleştirilmiş birbirinin aynı elitlere destek verirken buldu.

Bir başka deyişle, bu açıdan bakıldığında, ABD, Ortadoğu halklarının gözünde, sömürge öncüleri gibi görünmekteydi. Kısmen, bu nedenle, birçok Arap, Sovyetler Birliği'nin bu konudaki daha büyük katkısına rağmen onları affettikleri halde, İsrail Devleti'nin kuruluşunda oynadığı rolden dolayı ABD'yi suçlamayı sürdürdü. Sovyetler Birliği, 1948 yılında, ABD'den sadece iki gün sonra İsrail'in bağımsızlığını tanıdı ve İsrail'in kuruluşunun hemen ardından başlayan Arap saldırılarını, ABD hükümetinden çok daha sert bir şekilde alenen suçladı. İsraillilerin bağımsızlık savaşlarını kazanmasını sağlayan silahlar, çoğunlukla, Sovyet bloğu tarafından sağlandı. ABD, 1962 yılında İsrail'e ilk büyük silah satışını gerçekleştirdi ve ancak 1970 yılında askeri malzeme alınması için İsrail'e yardım verilmeye başlandı. Gerçekten de 1967 yılına kadar Fransa, İsrail'in ana silah tedarikçisi ve Almanya'da en büyük ekonomik yardım kaynağı idi.

Eğer Amerikalılar, gerçekten sömürgecilerin ardılları olmuş olsalardı bile, biz gerçekten yeni tip sömürgeciydik. İngiliz, Fransız ve Soğuk Savaş düşmanımız Sovyetler ile kıyaslandığında, biz, Ortadoğu ülkelerinin özel egemenlik haklarına saygı duyduk. Bize gitmemiz söylendiğinde gittik. Tıpkı, 1970'de, Albay Muammer Kaddafi'nin yeni hükümetinin, bize, Wheelus Field'ı boşaltmamızı emretmesinin ardından Libya'yı terk ettiğimiz gibi. Sicilimizdeki bu fark, Enver Sedat'ın, 1971'de Sovyet yanlısı danışmanlarını kovup, Mısır'ın yönünü Amerika'ya doğru tayin etmesi konusunda ikna edici oldu.

Yine, İngiliz ve Fransızlardan farklı olarak, ABD, bölgeye askeri güç konuşlandırmakta tereddüt etti. Arap dostlarımızın başı derde girdiği zaman, onları korumaya talip olduk:

İngiltere'ye, 1961'de Irak, bağımsızlığını yeni ilan etmiş olan Kuveyt'i tehdit ettiğinde havayoluyla , İsrail'e, 1970'de Suriyeliler, Ürdün Kralı Hüseyin'e karşı saldıracakları sırada onları caydırmak için ve İran'a, 1970'lerde, ABD için körfezde polislik yaparken asker gönderdik. II. Dünya Savaşı bittikten sonraki kırk beş yıl Soğuk Savaş'ın sonuna kadar körfeze sadece 1958 ve 1983 yıllarında önemli miktarda askeri sevkiyat yaptık. Bunların her ikisini de, kalabalık bir Hıristiyan nüfusuna sahip ve batılı etkileri hoş karşılayan bir bölge ülkesine, Lübnan'a gönderdik.[22] Bu hafif dokunuşlar, Ortadoğu'da önemli arkadaşlıklar kurmamızı sağlamamış olsa da, en azından yabancı düşmanları ve fanatikler için büyük bir hedef haline gelmemizi engelledi.

Nazi Almanya'sını tartışma dışı bırakırsak, bu yabancı düşmanları ve fanatikler, ilham almak için yüzlerini Sovyetler Birliği'ne döndüler. Irak'taki Komünist Parti, ülkenin en güçlü siyasi örgütü olarak ortaya çıktı. 1959 yılının 1 Mayıs'ında, Komünistler, bir milyon kişiyi sokaklara döktüler ve bir an için iktidara el koyacak dengeyi yakaladılar. 1960'larda Mısır, Suriye ve Cezayir hükümetleri, kendilerini "*sosyalist cumhuriyet*" olarak tanımladılar. Solculuk, bölge üniversitelerini, çiçek hastalığının bakir bir nüfusu kırıp geçirdiği gibi mahvetmişti.

O zamanlar, Sovyetler'in tatbik ettiğine inanılan Devrimci Marksizm, Araplara, batılıların aşağılamaları olmaksızın modernliğin faydalarını elde edebilecekleri umudunu verdi. Devrimci Marksizm, zengin batı ile uzlaşıp, şerefini tehlikeye atmaksızın ilerleme olabileceği konusunda baştan çıkarıcı bir görüşü, hokkabazlık yaparak Ortadoğu halklarına yutturdu.

Ve bir an, Arap militanlığının batının güç ve servetine Ortadoğu'nun kendi adına, el koyması rüyası akla yatkın görüldü. 1973'teki Arap petrol ambargosu, 1974'te petrol fiyatlarının yükseltilmesi ve Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü'nün (OPEC) kurulması, endüstrileşmiş dünyayı sersemletti. Son sekiz yüzyıldır, Araplar ilk defa batıya bir acı vermek konusunda başarılı oldular. Her ne kadar petrol gelirleri eşit olarak paylaşılamasa da, para, petrol üreten ülkelere akmaya başladı. Hâlâ, İran Körfezi ülkeleri hükümetleri, kendi vatandaşlarına yollar ve üniversiteler inşa ederken, iyi ücret verilen karşılıksız sosyal hizmetler götürebilirken, daha fakir Arap hükümetlerine ve örgütlerine ise, çok dikkatlice denetlenen miktarlar harcanıyor. Batılı dernekler ve hükümetler, yeni petrol lordlarına sıradan haraçlar verirken, batılı dalkavuk yazarlar, petro-iktidarların üstünlüğünü selamlıyordu. Arapların talepleri ve şikayetleri, dünya gündeminin tepesini işgal etmeye başladı ve Arapların cinayetleri ve zulümleri gündemden düştü. 1972-1974 yılları arasında, Avrupa polisi elli şüpheli Arap teröristi tutukladı. Bu elli kişiden ancak yedi tanesi cezaevine atıldı. Otuz altı tanesi yargılamaya bile gerek kalmaksızın serbest bırakıldı. Bunların arasında, 1972 Münih Olimpiyatları'na katılan İsrail olimpiyat takımını katleden terör mangası da vardı.

Fakat, 1970'lerin umutları kısa zamanda hayal oldu. Petro-iktidarlar, güç değil, sadece yeni gelirler kazandırmayan bir servet kazandı. Petrol gelirleri, tutumsuzca ithal edilen mallara, Güney Asya'dan ve Filipinler'den gelen vasıfsız işçilere, Londra, Paris, Côte d'Azur ve New York'taki haddinden fazla apartmana ve en son silah teknolojisine yatırıldı. Fakat söz konusu petrol geliri, dinamik ekonomiler, bir ulus olma bilinci ve silahları kullanacak askeri beceriler yaratmadı. Pet-

rol, İsrail'e karşı bir zafer de getiremedi. Lübnan'da meydana gelen ve iki gün süren çatışmada İsrail, tek bir uçağını kaybetmeksizin, tam doksan altı tane Suriye savaş uçağı düşürdü. Mısır, 1979'da ayrı bir barış imzaladı. Petrol, petrolün akmasının devamını sağlayacak bir know-how bile getirmedi. Arap petrol üreticileri, olabilecek en utanç verici şekilde batılı petrol uzmanlığına bağımlı kaldılar. Yeni petro–iktidarlar, acı içinde yeni petro-hedefler olduklarını anladılar: Filistinliler gibi incinmiş ve radikalleşmiş dost Arapların hedefi, Sovyetler Birliği gibi dışarıdaki yırtıcı hayvanların hedefi, 1986 yılında olduğu gibi petrol fiyatları düşmek yerine sürekli yükselse bile beklentilerini karşılamak oldukça zor olan kendi insanlarının hedefi. 1980-2000 yılları arasında, Suudi Arabistan'ın kişi başına toplam yerli üretimi (GDP), enflasyona ayarlandığında yarıya inmiştir. Bunu, başka şekilde dile getirirsek, 1980'de, ortalama Suudi geliri ortalama İsrailli geliri ile eşitti; 2000 yılına gelindiğinde ise söz konusu rakam İsrailli gelirinin üçte birine düşmüştür.[23] Petrol ve doğal gaz zengini Cezayir'de ise, 2002 tarihinde işsizlik oranı %34'tü.

1970'lerin patırtılı günlerinde artan gelirler, geleneksel otoriteyi dağıttı ve kıskançlığı, düşmanca hisleri ve asiliği kışkırttı. Şimdilerde, Arap dünyasındaki ekonomiler duraksamaya başlayınca, toplumlar bir zulüm ve terör çukuruna daldılar. 1979'da yapılan İslam Devrimi, İran'da acımasız bir rejimi iktidara taşıdı; aynı yıl, Saddam Hüseyin, Irak'ta tek başına iktidarı ele aldı. Irak, İran'ı 1980'de istila etti; sekiz yıl süren savaşta bir milyonun üzerinde insan öldü ve yaralandı. Hatta, daha İran'a karşı olan savaşı bitmeden, Saddam, Kuzey Irak'taki Kürt bölgelerinden bir katliam başlattı. Halepçe'de yaklaşık beş bin kişiyi öldüren Saddam, toplamda büyük ihtimalle yüz bin Kürt'ün katili oldu. 1992'de Cezayir,

yüzlerce köyün tahribatına ve kırk bin insanın ölümüne yol açan bir iç savaşa sürüklendi. Hatta, açıkça, içten ya da dışarıdan gelen bir düşmana karşı savaş olmayan yerlerde bile, diktatörler ya da diktatör olma heveslileri, iktidarı kazanma ya da elde tutma mücadelelerinde ceset yığınları oluşturdular. 1982 yılında, Hafız Esad diktatörlüğü, Suriye'nin Hama ve Halep kentlerindeki İslami ayaklanmaları vahşi bir şekilde bastırdı. Üç hafta süren çatışmalarda, on bin, belki de yirmi bin kişi ordunun top mermileri ve kurşunları ile can verdi.

Ortadoğu, dünyanın şiddet ve kaos tarafından tokatlanmış tek bölgesi değildir. Fakat, Afrika ve Orta Amerika'dakinden farklı olarak, petrol zenginliği Ortadoğu'yu stratejik olarak önemli bir hâle getirmektedir. Ve Afrika ya da Orta Amerika'dakinden farklı olarak, Ortadoğulu liderler, kitle imha silahları da dahil olmak üzere, daha ölümcül silahlar satın alarak, komşularından ve kendi halklarından korunmayı deneyebilirler.

Bölge, kendi kendine yamadığı bir kaosa, çok daha kanlı savaşlara doğru döne döne ilerledikçe ve bölgenin en kötü rejimleri, nükleer silah edinmek için her geçen gün daha büyük bir hızla yarıştıkça, eski, düşük yoğunluklu Amerikan korumasını sürdürmek, her geçen gün daha zor hale gelmektedir. Boğulan bir adamın kurtarıcısına sarılıp, onu denizin dibine çekmesinde olduğu gibi, ABD de bölgenin paranoya ve nefret girdabına doğru her geçen gün daha çok çekilmiştir.

Irak, 1980 yılında İran'ı istila ettiğinde, Henry Kissinger "*Her ikisinin de kaybedebileceği acınacak bir durum*" şeklinde nükteli bir söz etmişti. Fakat, daha sonra İran, Irak'ın Arap müttefiklerine baskı yapmak için tankerlere füze attı ve ABD Donanması, petrol akışının sürdürülebilmesi için göreve çağ-

rıldı. Kuveyt gemilerine ABD bayrağı takılmasına izin verildi ve Amerikan filosu körfeze yerleşerek bayraklı gemilerin saldırıya uğramadan işlerini yapmalarını temin etti. Amerikan gemileri, İran savaş uçakları ve gemileri ile ateş ticareti yaptı. Temmuz 1988'de, bir ABD kruvazörü olan Vincennes, kaza eseri sivil bir İran uçağını vurdu. ABD, olaydan dolayı özür diledi ve tazminat ödedi; fakat İranlılar, bu korkunç kazayı yanlış yorumladı ve olayı ABD'nin doğrudan onlara müdahale edeceğine dair bir işaret olarak kabul ettiler. Onları bu karar için harekete geçiren ertesi ay Irak ile barış yapma istekleriydi.

1990'da, Irak Kuveyt'i işgal etti. Böylece, son yarım yüz yıldır ilk defa Amerikan askerleri Ortadoğu'ya savaşmak için geldiler. Amerikalılar, ülkeye çıktılar ve orada kaldılar. Amerikalı askerler, Ortadoğu'ya, uydu televizyonu ve internetle aynı zamanda geldiler. Aynı zamanda, bu dönemde yüz binlerce genç Müslüman, kendi ülkelerinden vazgeçerek refah içindeki batıya göç ediyordu.

Üzücü bir tesadüf eseri, Arap ve Müslüman Ortadoğu'nun, ekonomik durgunlukla ve karşılıklı kitle katliamları ile çalkalandığı bu on yılda, ABD, dönemsel teknolojik sürat koşusuna kalkmıştı. Çöl Fırtınası Harekatı'nın başında, Amerikan bilgisayarlarında hâlâ DOS sistemi vardı, cep telefonları çok pahalı lükslerdi ve moda olmuş entelektüeller Amerikan iktidarının çöküşünden bahsediyorlardı. 1992'de, New Hampshire Democratic birinciliğini kazanan Paul Tsongas, nükteli bir ifade ile *"Soğuk savaş bitti; Almanya ve Japonya kazandı"* demişti. Altı yıl sonra Usame bin Ladin, ilk Amerikan karşıtı fetvasını yayınladığında, Amerikan üstünlüğü, Eisenhower döneminden beri hiç bu kadar saldırılamaz olmamış-

tı. Kaderin cilvesi işte; Amerika, üstünlük merdivenlerini tırmanırken, Ortadoğu'nun muhalif entelektüellerinin ilham kaynağı olan Marksist ideoloji çöküyordu. Hatta, Beyrut ve Kahire'deki kahvelerde oturan en vahşi Amerikan karşıtları bile, geleceğe açılan batı dışı herhangi bir alternatif kapı olmadığını itiraf etmek zorunda kalmışlardı. Eğer, bir alternatif bulunacaksa, bu geçmişte, İslam'a dönüşte bulunmalıydı. Gerçek hayatta yaşanan İslam'da değil, bir ideoloji olarak siyasileştirilmiş yeni İslam'da.

Bazı alimler, ideolojik İslam'a, bu yeni militan akım ile geçmişteki İslam arasındaki keskin zıtlaşmayı vurgulamak amacıyla "*İslamcılık*" adını vermektedirler. Aşırı İslamcılar, Antik Kutsal Kitap'tan alıntılar yapabilirler, arkaik bir Arapça konuşabilirler ya da Muhammed'in savaşçılarının on üç asır önceki giyim tarzlarını düşledikleri gibi giyinebilirler. Bununla birlikte, kendilerine rağmen, kendilerine yaşadıkları zamanın fikir ve doktrinlerini aşılayarak, yirminci ve yirmi birinci yüz yılın insanları olarak kalırlar. Ve yirminci yüzyılın fikirleri arasında en etkililerinden biri, şiddetin ve yıkımın gücünü serbest bırakmaktır. 1961'deki bir hayli etkili olan Yeryüzünün Lanetlileri'ndeki manifestosunda, üçüncü dünya devriminin övgüsünü yapan Frantz Fanon "*Şiddet temizleyici bir güçtür*" der. Sadece, şiddet "*yerliyi aşağılık kompleksinden, umutsuzluktan ve eylemsizlikten kurtarabilir: O, onu korkusuz yapar ve kendine olan saygısını iade eder.*"[24] 11 Eylül'den kısa bir süre sonra, bin Ladin, İkiz Kuleler'in tahrip edilmesini bayram edasıyla karşılayan bir video kaseti çıkardı. "*Amerika liderliğindeki batı medeniyet değerleri yok edilmiştir. Özgürlük, insan hakları ve insanlıktan bahseden korku veren sembolik terörler yok edilmiştir. Bir dumanın içinde yok olmuşlardır.*" İncinmiş gururun karşıt medeniyetin sembollerinin yok edilmesi ile ta-

mir edilmesi... Bin Ladin bunu yaptı; fakat o, bunu yapmayı arzulayan ilk kişi değildi.

Ortadoğu'daki aşırılık yanlısı liderler -Faşistler, Komünistler, Pan-Arapçılar ve şimdilerde İslamcılar- her birisi sırasıyla, doğuya, düşman batıya karşı birleşmesi yönünde çağrılar yapmışlardır. Bin Ladin, kendisinden önce gelen, Kudüs Baş Müftüsü'nün, Cemal Abdül Nasır'ın, Muammer Kaddafi'nin, Ayetulllah Ruhullah Humeyni'nin ve Saddam Hüseyin'in bıraktığı yerden devam etmektedir. Bin Ladin, yeni bir cevap öneriyor; fakat cevap, aynı soruya veriliyor.

Otuz yıldır Suudi fonlarıyla desteklenen İslami eğitim, milyonlarca Ortadoğulu genç beyni, bin Ladin'in cevabını kabul etmeye hazırladı. Öyle ki, söz konusu eğitim, gençleri, bölgede daha önce tasarlanmamış kadar geniş bir ölüm oranını kutlamaya hazırladı. Suudi hükümetinden, Ortadoğu'daki ve dünya üzerindeki radikal İslamcı akademilere miktarı bilinmeyen milyarlarca dolar aktı. Tunuslu bir akademisyen olan Afif el-Akdar, "*Suudî eğitim müfredatı, öğrencinin beynindeki en ufak şüphe uyandıran akılcılığı yıkar... Çocuklar arasında Yahudilere ve Hıristiyanlara karşı nefret tohumu eker*" şeklinde bir uyarı yapmıştı. Bu Suudi kışkırtmanın altyapı sistemi nereye girerse girsin,"*kadınları, gayri müslimleri ve akılcılığı küçümseme, Halife Devleti için dayanılmaz bir özlem, en son toprak kırıntısına kadar Filistin'i özgürleştirme ve Endülüs'ü yeniden kazanarak, elli yıl içinde Fransa'da bir İslam rejimi kurmayı*" insanların kafasına sokmaktadır.[25]

Ortadoğu'da, aşırı dinciler ve seküler militanlar, Sünniler ve Şiiler, Komünistler ve Faşistler, tüm bu kategoriler, birbirleriyle harmanlanmıştır. Hepsi, bu kolayca tutuşabilir devasa nefret havuzundan beslenmektedir. Ve hepsinin hedefi aynıdır: ABD.

Bu katliamcı nefretle, üç cephede yüzleşilmeli ve bu nefret bozguna uğratılmalıdır: Anavatanda, savunma sistemimize nüfuz etmeye çalışılan ve insanlarımızın katledildiği alanlarda ve yurtdışında, hükümetlere ve terörist gruplara bize karşı nükleer ve biyolojik cihat konusunda ilham verdikleri yerlerde ve son olarak İslam dünyasında kendini bu düşüncelere kaptırmış erkeklerin ve kadınların zihinlerinde.

4. ANAVATANDA SAVAŞ

Teröre karşı savaş evde kazanılamaz; ama evde kaybedilir. Teröristler, binlerce insanı öldürecek, ABD ekonomisini sarsacak ve Amerikalıların savaşma iradesini kıracak yıkıcı bir patlamayı burada gerçekleştirmeyi ummaktadırlar. Onlar, burada kazanacakları bir zaferle İslam dünyasının kızgınlarını bir araya getirmeyi ummaktadırlar. Sadece bir patlamayı engellemek, zafer kazanmak demek değildir. Fakat, patlamanın engellenmesi konusundaki bir başarısızlık, bizi bozguna kadar gidecek bir yola sokar.

ABD'deki potansiyel hedeflerin sayısının, çeşitliliğinin bir çetelesini tutmak ve ülkenin korunması görevimiz, insan kapasitemizin ötesinde görünmektedir. Düzinelerce nükleer güç tesisini, yüzlerce petrol rafinerisini, her türlü kimyasal tesisleri ve on binlerce mil uzunluğundaki doğal gaz boru hatları nasıl korunacaktır? Ülkemizde terörün hedefi olma

ihtimali bulunan raydan çıkarılacak trenler, kaçırılacak otobüsler, zehirlenecek tüneller, havaya uçurulacak köprüler ve her gün binlerce ticari, özel uçak seferleri bulunmaktadır. İnsanların yemek yedikleri, bir şeyler içtikleri ve nefes aldıkları yerler olmasından dolayı, biyolojik zehir saçılabilecek birçok yol da vardır: Yeterli miktarda intihar teröristi, kendilerine çiçek virüsü bulaştırabilir ve bir günlerini New York metrosuna binerek geçirebilirler. Böylece, bindikleri her arabaya, potansiyel olarak hastalığı bulaştırabilirler. Koordineli siberterör saldırıları, yanlış alarmlar ile 911 hatlarını karıştırabilir ve gerçek saldırı zamanında kamu sağlığı sistemlerini felç edebilirler. Fanatiklerin ve kitle katliamcılarının aklındaki olasılıkların gerçekleşmesi gibi daha birçok şey olabilir.

Yine de ABD, göründüğünden daha dayanıklı bir hedef olabilir. Eğer İçişleri Bakanlığı'ndan, ülkedeki her hassas noktanın korunmasını istersek, bu görev, eski bir Sovyet merkezi planını yürütmek kadar umutsuz olabilir. Fakat bu, Amerikalıların nasıl iş yaptığını gösterir. Ulus, her nükleer güç tesisinin, her kimyasal fabrikanın, her petrol rafinerisinin ve her doğal gaz hattının ilk sorumluluğunu, söz konusu tesisi, fabrikayı, rafineriyi ve boru hattını en iyi bilene vermiştir: sahiplerine ve çalışanlarına. Eğer teröristler, bir nükleer güç tesisini havaya uçurmak istiyorlarsa, önce nükleer güvenlik sorununa kendini adamış kişiler üzerinde kafa yormaları gerekmektedir. Aynı şey, kimyasal tesisler, rafineriler ve boru hatları için de geçerlidir. Filmlerde, teröristler beceri sahibi uzman kişilerdir; oysa gerçek hayatta, az önce havaya uçurduğu kiralık kamyonetteki güvenlik depozitosunu almak için geri dönecek kadar kemik kafalı tiplerdir. Bu şekilde, 1993 yılındaki Dünya Ticaret Merkezi komploculari yakalanmıştır. Teröristlerin en büyük avantajı, bizim gönül rahat-

lığı içinde olmamızdır ki, 11 Eylül'ün ardından da bu gönül rahatlığının ortadan kalkması hayırlı olmuştur. Amerikalının uyum ve yenilenme, vicdan azabı duymaksızın kendini gelişmeye yönlendirme isteği, şimdilerde, teröristlere karşı güçlü bir savunma silahı olmaktadır.

Maalesef, Kongre'deki birçok Demokrat, anavatanı korumak ve bir sonraki terörist saldırıdan önce toparlanmak konusuna az ilgi gösterir gibi görünmektedir. 2003 Mart'ında yaptığı bir açıklamada, Senatör Patrick Leahy of Vermont, eğer senatörü yanlış anlamadıysak, yurtdışındaki terörle mücadele harcamalarını azaltmak suretiyle, yerel polis, itfaiye ve acil hizmet departmanlarına yapılan harcamalarda yüksek artış yapılması çağrısında bulundu: "*Teröristler saldırdıkları zaman, buna ilk yanıt verecekler, her zaman için kendilerine ilk koştuğumuz insanlar olacaklardır... Neredeyse her gün, yönetimin, terörle savaşa girmiş yabancı hükümetlere milyarları telaffuz edilemeyen miktarlarda ek dolarlar göndermek konusundaki hevesliliğini okuyoruz. Fakat, bizim adımıza teröristlere ilk karşılık verecek kimselerin iş yapması için, bu miktarın küçük bir kesrine ihtiyaçları bulunmaktadır.*"[26] Elbette ülkemizin, terörist saldırılarda yaralananlara hizmet götürebilmesi için iyi hazırlanması gerekmektedir ve Kongre de söz konusu görev için gerekli fonları hazır hale getirmekle yükümlüdür. Aynı zamanda Kongre, daha fazla federal yardım alabilmek için yaptıkları her şeyi "*ilk müdahale*" olarak yeniden paketleyip kendilerine sunan, paragöz eyaletlere ve yerel hükümetlere karşı da uyanık olmak zorundadır. Fakat, bir terör saldırısından sonra yaralananlara ve sakatlananlara yardım etmek konusunda, hazırlıklı olmaktan daha önemlisi, saldırı gerçekleşmeden onu önlemektir. George Patton'ın da söylemiş olduğu gibi: "*Hiç kimse, bir savaşı, yaralılarının yarasını sararak kazanmamıştır. Bir*

kimse, savaşı, diğer zavallı hıçkırıklıyı, kendi yaralısının yarasını sarmaya mecbur ederek kazanmıştır."

Teröristleri saldırmadan engellemek için, üç şey yapmalıyız: ülkeye girmelerini engellemek, ülkedeki hareket özgürlüklerini azaltmak ve onları, ülke içinde maddi ve manevi destekten mahrum bırakmak.

Teröristlerin ABD'ye Girmesini Engellemek

İslami terörizm, kendini, sınırlarımız içinde evcilleştirmiş bir dış tehdittir. Amerikan topraklarındaki bir hedefi vurmaları için, teröristlerin, önce Amerikan sınırlarını geçmeleri gerekmektedir. Maalesef, bu sınırlar ardına kadar açılmıştır ve hatta şimdilerde bile dikkatsizce korunmaktadır.

Mesela, 11 Eylül korsanlarının lideri olan Muhammed Atta, ABD'ye yasadışı yollardan girmeye çalışırken, 2001 yılı Ocak ayında, Miami Uluslararası Havaalanı'nda yakalanmıştır. Atta'nın turist vizesinin zamanı dolmuştu ve öğrenci vizesi için yaptığı başvuru da henüz onaylanmamıştı. Bunun yanı sıra, statüsünde de bir takım çarpıklıklar olmasına rağmen, görevli memur onun geçmesine mani olmamıştır.

Başka bir örnekse, 1993 yılında, Dünya Ticaret Merkezi'nin bombalamasını teşvik eden ve New York'taki belirli noktaların havaya uçurulmasına ön ayak olan kör Şeyh Ömer Abdurrahman, 1980'lerde, turist vizesi için başvuru yaptığında, CIA'in terörist takip listesindeydi. Daha sonra ismini değiştirerek, geçici oturma vizesi için, bir *"din görevlisi"* olarak başvurdu ve vizeyi aldı.

Üçüncü bir örnek de, 1993 yılından beri -aralarında 11 Eylül olaylarına karışan on dokuz korsanın da bulunduğu- İslami terör entrikalarına bulaştığını itiraf eden ya da bundan

dolayı mahkum edilen yabancı uyruklu kırk sekiz kişiden on ikisi, saldırı yapıldığında, yasadışı yollardan ABD'de bulunmaktaydı ve neredeyse bunların yarısı, saldırıdan önce, bazı noktalarda önemli yollarla göçmenlik kanunlarını ihlal etmişlerdi.[27] Bir başka deyişle, mevcut göçmenlik kanunlarının güçlü bir uygulaması, sadece 11 Eylül saldırılarını değil, aynı zamanda bundan önce meydana gelen terör saldırılarını da engellemiş olacaktı.

11 Eylül'den beri, ABD, bu kanunların uygulanmasının arttırılmasında bazı bocalayan adımlar atmıştır.

CIA, terörist takip listesinin güncellenmesi için daha çok çalışmaktadır. 11 Eylül korsanlarından birisi olan Halid el-Midhar, ABD'ye, 2000 yılının başlarında girmiş ve aynı yılın sonlarına doğru da ülkeyi terk etmiştir. 2001 Ocak ayında, CIA, onun USS Cole saldırısına bulaştığını öğrenmiştir. Yine de onu, 2001 Ağustos ayına kadar terörist takip listesine almamıştır. Eğer CIA daha hızlı davranmış olsaydı, Midhar, 2001 Temmuz ayında geri döndüğü zaman, sınırda enselenmiş olacaktı.

Vize gerekleri daha sıkı bir biçimde uygulanmaktadır. Aralarında, Suudi Arabistan'ın da bulunduğu, öncelikli yirmi beş Müslüman ülkenin vize başvuruları, şimdilerde ilk defa sistematik olarak FBI'ın terörist veri tabanından kontrol edilmektedir. Göçmenlik ve Vatandaşlığa Kabul Etme Servisi (INS), vize sahiplerinin gerçekten zorunlu oldukları zamanda ülkeyi terk edip etmedikleri bir bilgisayar sistemi ile 2005'e kadar takip etme güvencesini vermektedir. Ve federal yetkililer, ilk defa, sınır dışı edildikleri halde ülkede kalmaya devam eden yaklaşık üç yüz bin göçmenin yerini öğrenmek için ciddi çabalar içine girdiler.

Her ne kadar, bu ilerleme gönülsüz olarak yapılsa da bir ilerlemedir. Bununla birlikte, ABD'ye potansiyel teröristlerin sızması, şimdilerde olduğu gibi, başımıza dert açacak kadar kolaydır ve böyle devam edeceğe de benzemektedir.

Mesela bu, INS'in, geçici vize sahiplerini, ellerindeki takvime uygun bir şekilde ülkeyi terk edip etmediklerini denetlemeye çalıştığı ilk teşebbüs değildir. Kurum, bu çabasını, 1990'larda da Clinton yönetiminin muhalefetine, kendi tıkanmış ve beceriksiz bürokrasisine ve belki de en önemlisi üniversitelerin düşmanlığına rağmen defalarca denemiş ve söz konusu çabalar başarısızlığa uğramıştır. Mesela, bir öğrencinin eylülden temmuza kadar olan bir akademik yıl boyunca vize aldığını varsayalım. Eğer o, temmuz ayında ülkeyi terk etmezse, INS bilgisayarları bunu tespit edebilir ya da etmeyebilir. Fakat, ya o ekim ayında okulu bırakır ve ortadan kaybolursa? Onun vize koşullarını ihlal ettiğinin farkına üniversiteden başka kim varacak? Yine de, üniversitelerimizin çoğu, göçmenlik bürosu yetkilileriyle ilkesel olarak bu konuda işbirliği yapmayı reddetmektedir. Diğer vize kategorilerinde ise, 11 Eylül saldırganlarının aldığı iş adamı vizesi gibi, üniversitelerin öğrenci vizelerinde yapabileceği gibi onları izleyecek bir ABD kurumu yoktur. Vize sistemi, sadece onu denetleyebilecek bir veri tabanı olduğu sürece iyidir. Zacarias Moussaoui, ABD uçuş okulunda okumak için öğrenci vizesi başvurusu yaptığında, Fransız hükümeti, onun aşırı eğilimlere sahip geçmişini biliyordu. Fakat Fransa, bu bilgiyi ABD ile paylaşmadı.

Bir savunma yöntemi olarak, en iyi vize sistemine bile çok bel bağlamamak gerekmektedir. Fransa, Almanya, Kanada ve İngiltere gibi ülkelerin hepsi, önemli sayıda aşırı İslam-

cı'ya ev sahipliği yapmaktadır. Yine de, Avrupa'dan ve Kanada'dan gelen yolcular için vize talep edilmemektedir ve böyle bir girişim için zorlamak, ABD'ye, turizm ve ticaret açısından kaldırılamaz bir yük yükleyebilecektir. Hatta ABD, böyle tahrip edici bir girişimde bulunsa bile, teröristler, yüz binlerce yasadışı göçmenin her yıl yaptığı gibi, sınırdan yaya olarak, bir kamyonun, bir konteynırın içine sızmak suretiyle bundan bile sıyrılabileceklerdir. Alternatif olarak vize sistemi, sadece parmak izi gibi değişmeyen özellikleri değil de, istenmeyen isimleri denetlediği için, teröristler söz konusu gereklilikleri aşabileceklerdir.

Vize sistemini bozguna uğratan teröristler, belki de sayıları sekiz milyonu bulan ve varlıklarına federal, eyalet ve yerel otoriterler tarafından kanunlara rağmen göz yumulan yasadışı göçmenlerin arasına karışabilirler. Onlar, banka hesapları açabilirler, ehliyet alabilirler ve etkili bir şekilde gözden kaybolabilirler. Eğer, kanunlara karşı geldikleri için tutuklanırlarsa, kendisini tutuklayan polis memurları, muhtemelen onun göçmenlik statüsünü soruşturmayacaklardır. Gerçekten de 2003 yılının Eylül ayında, New York Belediye Başkanı Michael Bloomberg, New York polisinin ya da kent hükümetine bağlı herhangi bir teşkilatın, cinayet ya da bilinen teröristlere yönelik soruşturmalar dışında, federal göçmenlik yasası ile elbirliği yapmasını yasaklayan özel bir emir yayınlamıştır. Los Angeles ve diğer kentlerin de benzer politikaları vardır. Ve terörist olması muhtemel kimseler, daha önce az paralı teröristlerin yapmış olduğu gibi, bir iş yapmak için başvururlarsa, bu durumda, büyük bir ihtimalle, ona, yasadışı işçi çalıştıranlara birkaç yaptırım uygulayan kanunun dışında pek bir şey sorulmayacaktır.

Amerikalılar, göçmenlik konusunda birbiriyle çelişen tutumlar sergilemektedir. Onlar, federal hükümetin sınırları korumasını istemektedir. Bununla birlikte, yasadışı göçmenin sınırdan geçmesine izin verildiğinde, göçmenlik kanunlarının uygulanmasının önü kesilmektedir. Göçmenlik, oyuncuların sihirli, hatta basmasıyla birlikte evsiz kaldıkları bir çocuk oyunu gibidir.

Biz, ABD'nin görmüş olduğu en etkili suç-karşıtı programdan bir ders almalıyız: Belediye Başkanı Rudolph Giuliani'nin New York'taki yasağı. Giuliani'nin anlayışındaki öz şuydu: *"Bir kanunu ihlal eden adam diğerlerini de ihlal eder."*. Kasıtsız cinayetten yırtmış bir adama, tutuklamayı garanti etmek mi istiyorsunuz? Öyleyse, turnikelerden atlayan herkesi durdurun ve kimliklerini kontrol edin. Dün, bir çocuğu bıçaklayarak öldüren ve parmak izlerini bıçağın üzerinde bırakan bir katili mi arıyorsunuz? Bugün, parkta mariuana içen herkesin parmak izini alın. Aynı şekilde, ABD'ye yasadışı yollardan giren ve kitlesel katliamlar yapmaya niyetli insanları mı arıyorsunuz? Öyleyse, göçmenlik kanunlarını, federal, eyalet ve yerel tüm kanun uygulamalarıyla bütünleştirin ki, böylece polis, durdurup sorgulama zemini bulduğu yerde, hızlıca ve güvenilir bir şekilde herkesin göçmenlik statüsünü sorgulayabilsin.

Mesela, 11 Eylül korsanlarından üçü, terör eylemine yakın aylarda, kanunla karşı karşıya kalmıştır. Hani Hanjour, 1 Ağustos 2001 tarihinde, Virginia, Arlington'da aşırı hızdan dolayı durdurulmuştur. Polise Florida'dan aldığı sürücü ehliyetini göstermiştir. Polis, ehliyeti kontrol etmiş, göze çarpan bir mahzur görmemiş ve bu nedenle de onu serbest bırakmıştır. Onların araştırmalarının ortaya çıkaramadığı şey ise,

Hanjour'un ABD'de yasadışı bir şekilde yaşadığıydı. Ülkeye 1996 yılında gelen Hanjour, dört yıl boyunca belgeleri olmadan yaşadı. Daha sonra, ülkeye 2000 yılında, öğrenci vizesi alarak geldi; fakat okula devam etmedi. Hanjour tutuklanıp sorgulanmış olsaydı, tüm entrikayı bozabilirdi. Bunun yerine o, büyük bir ihtimalle, Amerikan Hava Yolları'ndan bir Boeing 77'yi Pentagon'a çaktı.

Muhammed Atta da Florida sürücü ehliyeti taşıyordu. 2001 Temmuz'unda aşırı hızdan dolayı durduruldu. Aynı zamanda, onun üzerinde geçerli bir vize de yoktu. Trafik ekipleri, bu küçük bilgiyi ortaya çıkaramadı -hatta öyle ki, bir önceki cezasını atlatan Atta hakkında komşu eyalet tutuklama emri çıkarmıştı- ve o da serbest bırakıldı.

Son olarak, 11 Eylül'den iki gün önce, Arlington polisi, Ziyad Cerrah'ı altmış beş mil hız sınırı bulunan bir bölgede, doksan mille sürdüğü için durdurdu. Cerrah'ın o dönemde, ülkedeki statüsü kanunlara uygundu; geçerli bir turist vizesi vardı. Fakat polisin, bunu bilmiş olsa bile, Lübnanlı bir turistin Virginia sürücü ehliyetini nasıl aldığı konusunu merak etmesi gerekirdi. Eğer Lübnan'a turistik bir geziye gitseniz Lübnan ehliyeti alır mısınız? Onlar, Cerrah'ı, onun Virginia ehliyet yetkililerine yanlış bir adres verdiğini anlayıncaya kadar, gözlem altında tutabilirlerdi. Ve bu, daha fazla soruyu beraberinde getirebilirdi ve belki de entrikanın ipliğini pazara çıkarırdı.

Bizim, kimin ABD'de bulunma yetkisinin olduğunu kimin olmadığını açığa çıkaracak bir kimlik tespit sistemine ihtiyacımız vardır. Aynı sistem, buna yetkisi olmayanların, ülkeden çok çabuk çıkarılmasına olanak sağlamalıdır. Ve bu işi yapabilecek tek bir sistem bulunmakta: hamilinin adını ve

parmak izini, göz rengini ya da DNA gibi biyometrik verilerini, hamilin bir vatandaş mı, sürekli oturma hakkıma sahip bir kimse mi, yoksa geçici oturma hakkına sahip bir kimse mi olduğuna dair verileri kayıt altına alan bir ulusal kimlik kartı. Eğer, kartın hamili geçici oturma hakkına sahip bir kimse ise, kartta onun çalışma izni olup olmadığı ve hangi tarihte ülkeyi terk etmesi gerektiğine dair bilgiler yer almalıdır. Oturma hakkına sahip yabancı uyruklu kimseler, zaten böyle bir kartın ilkel bir örneğini taşımaktadırlar. Şimdi, bunu, tüm ABD'de, hukuki olarak, sürekli ve geçici oturma hakkına sahip kimselere yaymak zamanıdır.

Böylesi bir kart için, gelmesi muhtemel özgürlükçü tepkileri de gayet iyi bir şekilde anlamakta ve sempatiyle bakmaktayız. Her şeye rağmen, ulusal kimlik sistemi, her zaman kötüye kullanılabilir. Fakat, onun kötüye kullanılma riski, ondan gelecek zarar ve söz konusu zararın düzeltilmesindeki güçlükler ölçülmeli ve potansiyel teröristlerin kesin olarak tespit edilememesinin doğal olarak meydana getirdiği tehlike ile karşılaştırılmalıdır. Yetkilerin kötüye kullanılmasından kaynaklanan zararlara karşı, söz konusu yetkilileri dava etmek ve zararı tazmin etmek mümkünken, kitlesel terör saldırılarına hedef olan kurbanların böyle bir başvuru imkanı bulunmamaktadır.

Bu arada, ABD'nin, zaten, hali hazırda bir ulusal kimlik tespit sistemi bulunmaktadır. Fakat bu sistem, kolayca manipule edilebilmektedir. Sürücü ehliyeti, Beyaz Saray'ın kapısı da dahil olmak üzere, kimlik istenen her yerde kabul edilmektedir. Onunla, Zacarias Moussaoui'nin de yaptığı gibi, bir banka hesabı açabilir ve yurtdışından elektronik ortamda binlerce dolar alabilirsiniz. Şu üç 11 Eylül korsanının yaptığı

gibi, bir trafik denetiminde ortaya çıkabilirsiniz ve ehliyetinizi gösterdiniz diye, size daha fazla soru sorulmaz. Elbette, ehliyetinizi uçağa binerken de kullanabilirsiniz. Aynı zamanda, Kolombiya Bölgesi'nde, ehliyet alırken kimlik ispatı için gerekli olan sadece bir kira kontratı ve kamu hizmeti yapan bir kuruluştan alınacak bir faturadır. Virginia'da ise, bunlara ihtiyacınız bile yoktur; sizin söylediğiniz kişi olduğunuza ve iddia ettiğiniz yerde yaşadığınıza kefil olacak bir arkadaş yeterlidir. Bir Amerikalının taşıdığı en kullanışlı belge olan ehliyete yönelik bu güven alışkanlığı, 11 Eylül korsanlarının bir çoğunun neden ehliyetlerinin Old Dominion'dan aldıklarını açıklamaktadır. Kaliforniya, hâlâ bu işi daha ileri götürmenin peşindedir: 2003 Eylül'ünde güç durumda kalan Vali Gray Davis, yasadışı yollarla Amerika'da bulunan yabancıların, sürücü ehliyeti almasına yardımcı olmak niyetiyle bir kanunu yürürlüğe sokmuştur. Davis'in kanunu, yabancı ülkelerde verilen ehliyetlerin kimlik tespitinde kullanılmasına izin vermiştir. Pratik açından, bu, yabancı ülkelerin istihbarat servislerinin ulusun en büyük eyaletinde, kendilerini evlerinde hissetmelerini sağlayan hak edilmiş bir davetiyedir.

Amerikalılar, özgürlüklerini savunmak için savaşmaktadırlar. Hiçbirimiz, yetkililerin herkesin işine burnunu soktuğu bir ülkede yaşamak istemez. Fakat, bireylerin kendi kimliklerini hukuki açıdan açıklama durumunda oldukları ilişkilerde, bir taşınma ya da diğer kural ihlallerinde, kimlik tespiti, bizim gerçekten iddia ettiğimiz kişi olduğumuzu ortaya koyar. Kanunlara tahammül eden vatandaşların özeline önem verilir. Teröristlerin ihtiyacı olan görünmezliktir. Her ikisi de aynı şey değildir ve birbirleriyle karıştırılmamalıdırlar.

Halid el-Midhar gibilerin yolunu kesecek olan bilgi, bir yabancının kimliğinin, bu gibi kişiler, yetkililerle her rastlaştığında, terörist takip listesi ile karşılaştırılarak kontrol edildiği durumlarda, düşünüldüğünden çok daha faydalı olacaktır: bir trafik kontrolünde, ABD içinde uçağa binerken ya da turist vizesinin uzatılması için başvururken. Böylesi bir sistemde, vize istemediğimiz ülkelerden gelen yabancılar hakkında, çok daha az kaygımız olur. Şu an, bir İngiliz vatandaşı, Orlando'ya vizeye gerek olmaksızın uçabilir. Göçmenlik yetkilisine Disney World'ü ziyaret etmek istediğini anlatabilir. Var sayılan isim altında, bir daire kiralayabilir, bir sürücü ehliyeti alabilir ve ortadan kaybolabilir. Fakat, ulusal kimlik kartı sisteminde, uzun bir süre ortadan kaybolamaz.

Amerikalılar, kendi sınırları içinde tetikte olma durumunu yoğunlaştırdıkça, onların sınırlar içinde şüpheli olma konusundaki tanımlarını da genişletmeleri gerekmektedir. Şu an için, Amerikan kanunları, terör eylemlerine katılan şüphelilerin ülkeye kabulünü engellemektedir; fakat, teröristlerin sempatizanlarını değil. Genel olarak, ABD'ye ziyaretçi olabilecek birinin -sanki o bir Amerikan vatandaşıymışçasına- Amerikan Anayasası'nın ilk ek maddesi (First Amendment) ile korunan politik ve dini görüşlerini ifade ettiği için ülkeye kabulünü reddetmek yasaktır. Bir Amerikan vatandaşı, ABD'nin yok edilmesi yönünde ayinlere katılarak, vaaz verebilir ya da halkın katıldığı mitinglerde Usame bin Ladin'i övebilir. Terör eylemlerine katılmış insanlarla dostluk kurabilir ya da toksinler ve zehirler hakkında bilimsel bir kütüphane oluşturabilir. Hatta bunların hepsini bir arada yapabilir. Amerikan yasaları, ABD'ye ziyaretçi olabilecek birinin de aynı şeyleri yapmasına hoşgörüyle izin verir. Gerçi, hâlâ aşırı görüşleri olması beklenen bir ziyaretçinin, teorik olarak ülke-

ye kabulünün reddedilmesi mümkündür; fakat, bu kovma kararı, Dışişleri Bakanı tarafından şahsen alınır ve Kongre'ye de rapor edilmelidir. Bu işin kırtasiyeciliği insanı bezdirmektedir. Pratik bir sorun olarak, terörist sempatizanları, neredeyse hiçbir zaman ülkeden kovulmamıştır.

Şu açıkça ortadadır ki, İslami terörizme katılan insanların neredeyse hemen hepsi, İslamcı teröristlerin inandıklarına inanmaktadır. Yine biz, McCarthy döneminde, Kongre tüm yabancı Komünist Parti üyelerinin ABD toprağına ayak basmasını yasakladığı gayretkeş kanunu geçirdiği zamanki yanlışlardan kaçınmak konusunda oldukça tedirginiz. Öyle ki, şimdilerde, en korkunç tehdit unsuru insanlara karşı bile önlem almak konusunda tereddütler yaşıyoruz. Sadece El-Kaide'nin ikinci adamı olmayan, aynı zamanda Enver Sedat suikastına bulaştığı şüphesiyle Mısır hapishanelerinde bir süre yatan Ayman el-Zevahiri'nin, 1995 yılında, ABD'ye ülkeler arası bir araya gelme turuyla girebileceğini düşünmek son derece ölçülü bir düşüncedir.

Teröristlerin Eylem Özgürlüğünü Azaltmak

Yurtseverlik Kanunu (The Patriot Act), 21. yüzyılda FBI'ın terör şüphelilerini gözetim altında tutmasını idare eder. Birçok hükmünün, 2005 yılında süresi dolacak bu geçici yasa, Kongre'nin daha sonra tekrar soruna dönmesine, kanunun kötüye kullanılıp kullanılmadığına ve eğer bazı sorunlar varsa bunları gözeterek, kanunun yeninden revize edilmesine imkan tanır. Bu tür bir "*gün batımı*" kanunu için söylenecek çok söz bulunmaktadır. Kongre'nin, 1917 yılının Nisan ayında ilan edilen savaş hâlini sona erdirmesi, 1970'lerin ortasını buldu. Ve I. Dünya Savaşı, teröre karşı sa-

vaşın muhtemel sonucundan çok daha dramatik bir şekilde bitmişti.

Yurtseverlik Yasası'nın geçici olmasının nedeni, onun eskiyeceğine dair bir genel kaygı olmasından değil, fakat, zamanın tutkularının bize panik içinde *"isterik"* bir şeyler yaptırabilecek olmasıdır. Bununla birlikte, iki yıl sonunda, bu isteriklik korkularının kendileri de isterik görünmeye başladı. Amerika'daki sivil özgürlükler güçlüdür. Amerikan hanesinin özeli, spam e-posta gönderen bir kimsenin ya da bir telefon pazarlamacısının milyonlarca katı bir federal ajan tarafından istila edilmiştir. Muhalif olma hakkı zapt edilemez bir şekilde gelişmektedir. Başkan Bush'un vahşi muhaliflerinin kullandığı yöntemler üzerinden bir yargılamaya varmak istersek, aslında bunun, en temel nezaketi ve kesinliği içermeden, zapt edilemez bir şekilde geliştiği görülecektir.

Tüm bunlar, olması gerektiği gibidir. Yine de, düşünce özgürlüğünü ve konuşma hakkını korumak ve muhafaza etmek hakkını kendimize mal etme isteğiyle yanıp tutuşurken, biz, Amerikalılar, tam tersi bir hataya düşebilme tehlikesiyle karşı karşıyayız. Muhalefet hakkını korumak konusunda o kadar istekliyiz ki, bundan dolayı, muhalif ile iktidarı alaşağı etmeye çalışan arasındaki farkı göremiyor; bunları birbirine karıştırıyoruz. Mahremiyet hakkını korumaya o kadar koşullanmışız ki, en küstah tehlike ikazlarını kabul etmeyi reddediyoruz.

Philedelphia'daki Ortadoğu Forumu'ndan Daniel Pipes, aşırı İslamcılık konusunda ülkenin en bilgili ve acımasız uzmanlarından birisidir. O, şu son günlerde, aşağıdaki hikayeyi anlattı. 2003 Mart'ında, federal ajanlar, Maher Mofeid *"Mike"* Hawash'ı çalışmakta olduğu Oregon binasının park ye-

rinde, üzerine silah doğrultmak suretiyle tutukladı. Hawash, 1984 yılında Kuveyt'ten ABD'ye göçen bir Filistinliydi. Kendisi, Intel'in değerli çalışanlarından birisiydi. Yılda 360 bin doların üzerinde para kazanıyordu; bir kitabı vardı, evli ve iki çocuk babasıydı. Hawash'ın tutuklanması ve ardından gelen bir aylık alı konulma durumu, Kuzeybatı Pasifik'te, oldukça şiddetli protesto gösterilerini beraberinde getirdi.

"Bir profesör, Hawash'ın durumunu 'sivil özgürlüklerin baskı altına alınmasının uygun bir parçasının' *somutlaşmış hâli olduğu konusunda bir açıklama yaptı. Köşe yazarları ve gazetelere yorum yazıları yazanlar, ABD'yi,* 'Üçüncü Dünya Ülkeleriyle', *Orwell'ın 1984'ü ile Nazi Almanya'sıyla ya da Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile karşılaştırdılar. Amerikan İslami İlişkiler Konseyi (CAİR) gibi militan İslami gruplar, Hawash'ın tutuklanması olayını, Amerikalı Müslümanların haklarına* 'çok ciddi zarar vermek' *şeklinde yorumladı. Hawash'ın arkadaşları ve hızlı patronu, tutuklamayı ırk ayrımı olarak değerlendirip olayı aleni bir şekilde kınadılar, yasal savunma için maddi destekleri artırdılar. FreeMikeHawash.org adresli bir web-sitesi kurdular ve Portland sokaklarında protesto yürüyüşleri düzenlediler.*

Federalleri, Hawash'a karşı tutuklama eyleminde bulunmaya iten nedenler neydi? Söz, yine Pipes'ta: 2000 yılında bir zaman *"Hawash'ın komşuları, onda bir takım değişikliklerin olduğunu görmeye başlamışlardı. Sakalını uzatmış, Arap giysileri giymeye başlamış, günde beş vakit namaz kılmaya ve düzenli olarak camiye gitmeye başlamıştı. Aynı zamanda, gözle görülür bir şekilde, daha az arkadaş canlısı hâline gelmişti... Daha sonraları anlaşıldı ki, Hawash, evini ipotek altına aldırmış (İslami kurallar faiz ödemelerine yasaklama getirir) ve bir İslami hayır kurumu olan terör örgütlerini finansal açıdan desteklediği içi hemen ardından kapatı-*

lan Küresel Kurtuluş Vakfı'na (Global Relief Foundation) on bin doların üzerinde bağış yapmıştır. 2001 yılının başlarında, Mekke'ye hacı olmaya gitmiştir. Ve 'Ortadoğulu erkeklerin' evine girip çıktığı görülmüştür."[28]

11 Eylül'den sonra, Başkan Bush'un, Amerikalılara yönelik tetikte olma çağrısına bir yanıt olarak, Hawash'ın komşuları, ondaki bu tuhaf değişimleri FBI'a bildirmişler.

Irk ayrımcılığı? 6 Ağustos 2003'te, Hawash'a, Taliban'a yardım etmek suçundan dava açıldı ve o, kendisine verilen cezayı temyize götürme hakkından da vazgeçerek, savcılıkla tam işbirliğine gitmeyi kabul etti. Bu sadece, savcılar tarafından tüm haklarına riayet edilen bir sanığın özrü olabilir. Eğer komşuları konuşmamış olsaydı, Hawash'ı soruşturmak FBI'ın asla aklına gelmezdi.

Bush yönetiminin sivil haklar sicili ile karşılaştığınızda, bunun gibi olayları hatırlamaya çalıştığınıza değecektir. 2002 yılında, Sendikalar Birliği, Başkan Bush'un Amerikan işçilerini başta rıhtımlar, anayollar, toplu taşıma araçları ve kamu hizmeti gören binalar olmak üzere halka açık mekanlardaki şüpheli olayları bildirmeye davet eden tutkulu bir program açıkladığına işaret etti. Bu tesisler, hem polis tarafından korunması oldukça zor, hem de tahripkar bir terör eylemine hedef olması beklenebilen mekanlardandır. İşte, size gerçekleşmesi olası senaryolardan birisi: El-Kaide'ye bağlı on kişi, sıradan görünümlü on farklı yerde, on tane beyaz kamyon kiralıyor. Bunlardan birisi, Triborough Köprüsü'nün ortasına, diğeri Golden Gate Köprüsü'ne ve bir üçüncüsü ise Santa Monica ve San Diego karayollarını birleştiren kavşağa, dördüncüsü Chicago Loop'un merkezine gidiyor ve diğerleri de yine böyle merkezi yerlere gidiyorlar. Daha sonra, daha ön-

ceden tayin edilmiş bir zamanda, her bir kamyon aynı anda patlatılıyor. Bu dünyada, böyle bir şeyi nasıl engelleyeceksiniz? Muhtemelen, bunun tek yolu, kamyon kiralayan acentelerden birinden bir ipucu almak ya da keskin gözlü başka bir kamyon şoföründen, diğer şeritte giden araçta istenmeyen bir şeyler olup olmadığını öğrenmektir.

Bu konu hakkındaki en makul anlayış, Terörist Bilgi ve Engelleme Sistemi, kısacası TIPS'dir. TIPS'in yol açtığı öfke ve alaycılık, yönetimi büyük bir şaşkınlığa uğratmıştır. Eleştiriler, evlere hizmet götüren çeşitli kuruluşların dağıtım elemanlarının, müşterileri hakkında casusluk faaliyetleri yürütmesi ve sayaç okuyan memurların, pencerelerden insanları dikizlemesi ihtimalini gündeme getirerek hokkabazlık yapmaktadırlar. Yönetim, bu eleştirilere, özellikle şahsa ait evlere hizmet veren ya da evlere girme hakkı bulunan her hangi bir posta ve kamu kurumunda çalışan memurları, programdan muaf tutacak yeni kurallar koyarak cevap vermiştir. Yapılan revizyonlar, eleştirileri yatıştırmakta başarısız olmuş ve 2002 yılının Kasım ayında, Bush tarafından imzalanan Anavatan Güvenlik Yasası'nın (Homeland Security Act) son versiyonu, yönetimin bu fikri geliştirmesini yasaklamıştır.

Bu ne gariplik böyle! Biz, çoğu zaman yapılan yanlışları tespit ve ifşa eden uyanık vatandaşları överiz. Aktris Julia Roberts, kamuya hizmet veren bir firmanın, toplumun kullandığı suları zehirlemesine karşı hukuk savaşı veren Erin Brockovich'in kariyerini temel alan bir rolde oynadığı için Akademi Ödülleri (Academy Awards) kazanmıştır. Çeyrek yüzyıl önce, Beyaz Saray Danışmanı John Dean, Başkan Nixon'a ıslık çaldığı için ulusal bir kahraman haline getirilmiştir. Federal yasalar, doktorları, hemşireleri, öğretmenleri ve günlük bakım işleriyle uğraşan işçileri, bir çocuğun taciz

edildiğinden şüphelenmeleri durumunda, konu hakkında toplanan bilgileri bildirmelerini talep etmektedir. Bu olumlu bir yasadır. Yine de, bir şirketin suları zehirlendiğinden şüphelenen vicdanlı vatandaşın yetkilileri bilgilendirmesini alkışlayan insanların çoğu, eğer söz konusu vatandaş, kiracısının aynı entrikayı çevirdiğinden şüphelenip, bu konuda yetkililere bilgi verirse, onu kınayacaklardır.

Bunlar, tamamen yanlış işlerdir. Özgür bir toplum, polissiz bir toplum demek değildir. Bu bir ölçüde, Amerikalıların denetlenmeyen kanunlardan razı olduğunu düşünen diğer ülkeleri şaşırtmaktadır. Birçok Avrupa ülkesinde, satış vergilerine bu kadar ağır bir şekilde bel bağlanmasının bir nedeni, onların kendi halklarının gelir vergisi vereceklerine güvenmemeleridir. Amerikalılar, gelirlerini hükümete açıklarlar, kendi kesintilerini hesaplarlar ve bir çek gönderirler. Amerikalılar, sıklıkla, jüri olarak hizmet vermek için mahkemeler tarafından çağırılırlar. Bu görev, usandırıcı ve kaytarması kolay bir görevdir. Bununla birlikte, bir çoğumuz, bu görevden kaytarmaz ve bir arkadaşımızın ya da bir akrabamızın bu görevden kaçmayı denediğini öğrendiğimizde hafifçe şaşırırız. II. Dünya Savaşı kahramanlarının anısına bir araya geldiğimizde, sadece ön cephede savaşanları değil, aynı zamanda İngiltere Savaşı'ndaki hava akını muhafızlarını ve anavatan cephesinde savaş çabaları için alüminyum kapkaçaklarını bağışlayan, araçlarında dış lastik kullanmayan ve taze et yemeyen, eline geçen her doları savaş bonolarına yatıran iyi vatandaşları da hatırlarız. Sınıfın arka sıralarından, bir hizmeti gönüllü olarak yapmak isteyen kimselerin, 1970'lerden kalma dudak bükmelerinden tamamen kurtulmamız gerekmektedir ve kendi üstüne düşeni yapan vatandaşa olan hayranlığımızı yeniden kazanmalıyız.

Cinayetlerin birçoğu hafiyelikle değil, polise sağlanan bilgilerle çözülür. Bazen, söz konusu bilgileri sağlayanları harekete geçiren dürtüler pek de güzel olmaz. Onlar, ödül olarak konan parayı istiyor olabilirler; kendilerine yapılan bir kişisel hatanın intikamını almak istiyor olabilirler; belki de, suçu işlemiş kimseyi hiçbir zaman sevmemiştirler; belki de onun kız arkadaşına kur yapmak için adamın yolda bir engel olarak durmasına son vermek istiyor olabilirler. Bununla birlikte bu işi yapanları harekete geçiren dürtüler genellikle takdire değerdir: vicdan, kurbana duyulan sempati ve hatta, suça bulanmış bir dünyadan, kalbe giden bir yol açarak aşık olunan kimseyi sarsma arzusu.

Bununla birlikte, olaya kamu güvenliği açısında bakıldığında, aziz olmayanlardan alınacak bilgiler, en vicdanlı vatandaştan alınacak bilgiler kadar değerli olabilir. Üstelik bu durum, bir arka sokak soygununda ya da bir kitle katliamı soruşturmasında da geçerlidir. Amerikalılar, hoşgörü ve karşılıklı saygı olgularını kendi kafalarına başarıyla kazımışlardır. Bunu öyle başarıyla yapmışlardır ki, 11 Eylül'den hemen sonra, uçağa binen İslami giyimli bir adama şüpheli bakışlar atılmasından dolayı, gazetelere düzinelerce makale yazarak katkıda bulunan insanlar, bu olaydan dolayı kendi adlarına pişmanlıklarını ifade etmişlerdir. Bu aptalca davranışlara bir son vermek gerekmektedir. New York, Brooklyn'de bir dükkan-önü camisine kapı komşusu olan insanlar, elbette, daha büyük bir kesinlikle, Massachusetts, Brookline'deki Christian Science Kilisesi'nin kapı komşusu olan insanlardan daha fazla terörle mücadele memurlarının ilgisini çekecek şeyler gözlemleyeceklerdir. İslam'a, birdenbire coşkun bir ilgi duyan bir yazılım mühendisinin, terörizme maddi katkı yapma ihtimali, birdenbire klasik otomobillere coşkun bir ilgi duyan bir yazılım mühendisinden çok daha fazladır.

Sadece isimlerinden ve geçmişlerinden dolayı komşularımıza güvenmemiz, Amerikalılığa yakışmadığı gibi, aptalcadır da. II. Dünya Savaşı dönemi Amerikalıları, bir Eisenhower ile bir Wedermeyer ve bir Nimitz ile bir Goebbels, bir Goering ve bir Himmler arasındaki farkı ayırt edecek nitelikteydi ve bizler de en az onlar kadar söz konusu ayrımları yapabilecek kapasitedeyiz. Ulusal Güvenlik Teşkilatı'nın (NSA-National Security Agency) karşılaştıkları yabancı dil kaynaklı engellerin aşılmasına katkıda bulunan Arapça tercümanlardan, El-Kaide hücrelerine sızmaya çalışan cesur casuslara, Kabil'de iş kurmak için anavatanına dönen Afgan kökenli Amerikalı taksi sürücülerinden, hayatları pahasına özgürlük ve çoğulculuk ideallerine destek veren Fuad Acami ve Salman Rüşdü gibi aydın ve sanatçılara; hepsi ama hepsi, aşırı İslamcılığa karşı en yiğit ve en etkili savaşı ortaya koyanların birçoğu, kökenleri ve inançları İslam olan erkekler ve kadınlardır. Bu asla unutulmamalıdır.

Fakat, teröristlerin karanlık ve gözlerden uzak ortamlarda serpildikleri de unutulmamalıdır. Dikkat teröristin en büyük düşmanıdır.

11 Eylül'den beri, kanunlara uyan vatandaşları uzun kuyruklarda beklemeye mecbur bırakmadan *"profilini çıkarmak suretiyle"* potansiyel teröristleri yakalama ihtiyacı konusunda uzun tartışmalar yapılmıştır. Bizim görüşümüze göre, etnik açıdan profil çıkarılması -Müslüman ismine sahip olan ya da görünüşü Ortadoğuluya benzeyenleri ayırmak- bölücü ve aşağılayıcı bir zaman kaybıdır. Johnny Walker Lindh, Richar Reid ve José Padilla olaylarının da gösterdiği gibi, İslamcı teröristler, herhangi bir ülkede doğmuş ve herhangi bir ırktan geliyor olabilirler. Ayrıca, İslamcı terörizmin, batılı, aşırı

uç siyasetlerle -aşırı sağ ya da aşırı sol- aynı amaç için birlikte hareket etmeye başlayabilecekleri de unutulmamalıdır. 2002 yılında, Hollanda'nın en dobra konuşan militan İslam eleştirmeni Pim Fortuyn, bir Müslüman tarafından değil, kendisi tarafından verilen ifadeye göre *"toplumdaki zayıf gruplar için önemli bir tehlike"* olarak gören bir solcu eylemci tarafından öldürüldü. Solcu eylemciye göre, toplumdaki söz konusu zayıf gruplar, sırasıyla Müslümanlar, politik sığınma arayanlar, göçmenler ve hayvanlardır. Komünistlerin, kendi cinayetlerini onaylayan ve kendi programlarına destek veren seyahat arkadaşları bulmaları gibi, aşırı İslamcılar da gayrimüslim batıda kendilerine böyle yol arkadaşları bulabilirler. Gerçekten de, zaten birbirlerini bulmuş durumdadırlar. 2003 yılının Paskalya Yortusu'nun Pazartesi günü, St. Paul Katedrali'nin kubbesi altında duran David Frum, İngiltere Kilisesi'nin (Church of England) papazının verdiği vaazda, Rachel Corrie'yi Hıristiyan cesareti ve fedakarlığının bir örneği olarak göklere çıkardığını işitti: Corrie, Gazze'den İsrail'e, silah ve patlayıcı kaçırmak için açılmış tünelleri bulmaya çalışan bir İsrail buldozerini durdurmaya çalışırken, meydana gelen bir kaza sonucu üzerine çöken toprak yığınının altında kalarak can veren genç bir Amerikalıdır. Corrie'nin ölümünden on bir gün sonra, İsrail Savunma Kuvvetleri, Corrie'nin grubu, Uluslararası Dayanışma Hareketi'nin (International Solidarity Movement-ISM) Cenin'deki bürosunda, silahlı bir İslami Cihad teröristi yakaladı. ISM, aynı zamanda, 30 Nisan 2003 tarihinde, Tel Aviv'deki bir gece kulübünde, üç kişinin ölümüne ve elli kişinin yaralanmasına yol açacak bir intihar saldırısı yapmadan beş gün önce, İngiliz intihar bombacısı Asif Muhammed Hanif ve onun komplocusu Ömer Han Şerif'e ev sahipliği yapmıştı.

Müfettişlerin profilini çıkarması gereken özellik, etnik köken değil, davranışlardır. Mesela, şu senaryoyu bir hayal edin: Bir kimse, bir kent merkezinden kırsal kesime hava yoluyla seyahat ediyor. Bir miktar tarım amaçlı kullanılan kimyasallardan alıyor. Bir karavan kiralıyor. Başka bir kentsel alana doğru seyahat ediyor, bir kasa (depolamak için kilitli bir dolap) kiralıyor ve yeniden karavanına geri dönüyor. Daha sonra, otobüsle New York City'e seyahat ediyor. Haftalar sonra, kasasında depoladıklarını çıkarıyor, yeni bir karavan kiralıyor ve New York'a doğru yolculuğa çıkıyor. Evet, gerçekten de bu bireyin, Chicago'daki evinin çatısında çim yetiştirmek isteyen tuhaf bir New Yorklu olması ihtimali bulunmaktadır. Üstelik, hem kuzenini ziyaret eder, hem de Bucks Country'deki Cousin Joe's yem dükkanından kimyasal maddeler alma avantajını kullanır. Fakat, onun ne kadar zararsız olduğuna karar vermeden önce, onun hakkında biraz daha bilgi edinmeye ne dersiniz?

Artık, terörizmin ayırt edici davranışlarını, kişisel mahremiyeti ihlal etmeksizin izlemek için, yeni gözetim teknikleri vardır. Bu yeni veri toplama teknikleri ile elde edilen bilgiler, bir bilgisayara girmekte ve bireyin bireysel güven tarihini yazmaktadır. Bu bireysel güven tarihinde, onun en son hareketleri, göçmenlik statüsü, kişisel geçmişi, yaşı, cinsiyeti ve analizcilere sunulan yüzlerce başka bilgi -analizci ya da diğer insanlar bireyin kimliğini asla bilmeksizin- bulunmaktadır Bu veriler dosyasına bir numara tahsis edilir; kurallara göre uyulması gereken iç kodlar ve kontroller, dosya numarası, dosyanın ait olduğu kişinin adından ayrı tutulmak suretiyle, sıkı bir şekilde yapılır. Ancak dosyanın, daha ileri bir araştırma için muhtemel bir neden ortaya çıkarması durumunda, müfettişler isim verilerini bir araya getirmek için teminat iz-

ni almaya çalışırlar ve daha sonra gözetimin daha ileri aşamaya taşınması için yetki verilir. Bu profil çıkartma işi gerektiği gibi yapılmaktadır: Ayrımcılık yapmak için bir bahane değil, fakat, büyük tehlike noktalarında nadir bulunan polis kaynaklarını bir araya getirme teşebbüsü.

Teröristlerden Maddi ve Manevi Desteği Kesmek

Her ne kadar İslami terörizm deniz aşırı kaynaklara sahipse de, öyle görünmektedir ki, bu ülkenin içinde ve Kanada'da gelişen aşırı uçların altyapı sistemlerinden çok önemli -ve gittikçe artan- oranda destek bulmaktadır.

11 Eylül'den hemen sonra, Bush yönetimi, El-Kaide cinayetini güçlü ve dolambaçsız bir şekilde kınayacak Amerikalı Müslüman liderler arayışına girdi. Kaygı verici bir şekilde, örgütlü Amerikalı Müslüman toplumun önde gelen kişileri, ya dobra dobra konuşmayı arzulamıyorlardı ya da liderliğini yaptıkları aşırı uç dernekler nedeniyle lekeli sayılıyorlardı; ya da her ikisi birden olmuştu. En sonunda Beyaz Saray, kendine yumuşak huylu ve açıkça politik olmayan Kaliforniya İmamı Muzammil Sıddıki'yi buldu. Yine de Sıddıki'nin bile sicilinde kara leke vardı. 1989 yılında, Los Angles Times tarafından, kendisine Ayetullah Humeyni'nin Salman Rüşdü hakkında verdiği fetvayı onaylayıp onaylamadığı sorulduğunda, Sıddıki fetvayı kınamayı reddetmiştir.

En azından Sıddıki, hiçbir zaman, gerçekten şiddeti onaylamamıştı. Bu arada, adı anılmayacak birçok Amerikan Müslüman liderler de vardır. 2002 yılı Temmuz'unda, FBI Müdürü Robert Mueller'in bir sözcüsü, Amerikan Müslüman Konseyi'ni (American Muslim Council-AMC) *"ülkedeki merkeze en yakın Müslüman grup"* olarak tanımlamıştı. 28 Ekim

2000'de, AMC'nin kurucusu Abdurrahman Alamoudi, Lafayette Parkı'nda, kendi politik görüşlerini şöyle açıklamıştı: "*New York medyası tarafından HAMAS'ın destekçisi olarak damgalandım. Burada HAMAS'ı destekleyen birileri var mı?*" Üç bin kişilik kalabalık, onu onaylar bir şekilde bağırdığında, o, aynı soruyu tekrarladı ve şöyle devam etti: "*Bizi duyuyor musun Bill Clinton? Hepimiz HAMAS'ın destekçisiyiz. Arzu ederdim ki, onlar, bunun yanına, benim bir Hizbullah destekçisi olduğumu da yazsınlar.*" (2003 yılının Ekim ayında, Alamoudi, Libya'nın teröre verdiği destekten dolayı uygulanan yaptırımların kaldırılması için, ABD hükümetini ikna etmeye yönelik çabaları karşılığında, Libya hükümetinden, yasadışı yollarla 340 bin dolar para almakla itham edildi.)

Alamoudi'nin halefi olan AMC İcra Müdürü Eric Vickers, 2003 Şubat'ında, taraftarlarına yazdığı bir e-postada Columbia uzay mekiğinin yok edilmesine çok sevinmiştir:

O, İncil'ini işaret ederek; "*Eski Ahit, başımıza gelecek şeyleri anlatır ve izlememiz için onların işaretlerini gösterir*" dedi. Bu, Columbia uzay mekiği, dünyanın gözleri önünde parçalanmadan önceki gece, bir uçak yolculuğunda, yanımdaki yolcuyla yaptığım konuşmanın tamamı ve özüydü.

O yolcuya, Filistin adı verilen kentin üzerinde özel bir görev için yer alan yüz on üçüncü uzay mekiğinin feci yok oluşunda, bir işaret görüp görmediğini sormayı çok istemişimdir. Öyle ki, söz konusu uzay mekiğinde görevli İsrailli astronot -o aynı zamanda ilk İsrailli astronottu- aynı zamanda, birkaç yıl önce Irak Nükleer Tesisleri'ni bombalayan bir pilottu.[29]

Büyük ihtimalle, medyada en çok yer alan Amerikalı Müslüman grup olan Amerikan İslami İlişkiler Meclisi (The

Council on Amerikan İslamic Relations-CAIR), Afganistan'daki kampanya hakkındaki muhalefetini, daha 2001 yılının Ekim ayında açıklamıştı. CAIR, yönetimin terörle mücadele yasalarının hepsini kınamıştı ve aşırı solcu grup ANSWER ile birlikte, Irak Savaşı karşıtı protesto gösterilerinin destekçisi olmuştu. CAIR, eski H. Rap Brown (şimdilerde din değiştirerek Müslüman oldu) için maddi destek sağlamış ve onu, bir Atlanta polisini öldürmesinden dolayı mahkum edildikten sonra bile savunmayı sürdürmüştür; ki bu, Brown'ın, içinde ABD'nin First Lady'si olduğu dönemde, Bayan Bird Johnson'ı halk içinde ölümle tehdit etmekte olan bir dizi şiddet ve aşırılığın yer aldığı uzun kişisel tarihine rağmen yapmıştır.

Nexis bahislerinde, CAIR'in hemen arkasından Müslüman Kamu İşleri Meclisi (Muslim Public Affairs Council) gelmektedir. 11 Eylül olaylarının hemen ardından, Los Angles radyosuna verdiği bir röportajda, grubun Yönetim Kurulu Başkanı Salam el-Marayati, İsrail'in, 11 Eylül olayının muhtemel failleri listesinin en başında geldiğini söylemişti.

Amerikalı Müslüman lobi gruplarının militanlığı, ulusun camilerinde söylenenlerin bir yansımasıdır. Cleveland İslam Merkezi (Cleveland Islamic Center), ulusun en büyük camilerinden birisidir. Kentin önde gelen vatandaşlarından birisi olan söz konusu caminin imamı Fawaz Damra, 11 Eylül olaylarından sonra, farklı inançların birarada gerçekleştirdikleri eylemleri yönetmiştir. Fakat, 11 Eylül olaylarından on yıl önce, Amerika'ya yeni gelmiş bir Filistinli olarak, Chicago'da, İslami Cihad'a para toplarken bir kameraya yakalanmıştır: *"Cihad, Yahudileri bıçaklıyor. On iki Yahudi... Kim 500 dolar verecek?"* Onun toplamaya çalıştığı para *"İslam ümmetinin ilk ve*

son düşmanı, domuzların ve maymunların oğulları olan Yahudilere bir tüfek" doğrultulmasını sağlayacaktır. 2001 yılında, Yahudileri bıçaklayın kaseti ortaya çıkınca, Damra, yazılı bir özür yayınladı ve kişisel bir söyleşide de İslam'ı marjinalleştirmek için kurulan Yahudi komplolarının kurbanı olduğunu ileri sürdü. O, birisinin, kendisi hakkında şöyle bir karar verdiğini söylemişti: "*Bu ılımlı İslam'ın bir sözcüsü ve gittikçe güçleniyor. O, Amerika'nın gerçek İslam'ı görmesini sağlayacak. Ve onlar, karar verdiler; hayır, bu adamı durdurmak gerek!*"[30]

Damra'nın kişisel tarihinin ortaya çıkarıldığı ay, Manhattan'ın Doğu 96. Caddesi'nde bulunan, belki de ulusun en zengin ve en prestijli camisinin imamı, yerlisi olduğu Mısır'a sıvıştı ve bir röportaj vererek, 11 Eylül'den sonra, New York sokaklarında Müslümanların katledildiğini ve Yahudi doktorlar tarafından kent hastanelerinde zehirlendiklerini iddia etti. Öfkeli bir kalabalığın evine saldırıldığını ileri sürdü: "*Dışarı çıkıp onlara doğru yöneldim ve bunu neden yaptıklarını sordum... Bu grupla yaptığım konuşmalar süresince, onların, bu çirkin olayların arkasında Yahudilerin olduğunu gayet iyi bildiğini anladım.*" Daha sonra da o, dört bin New Yorklu Yahudi'nin, o gün işe gitmeyip, evde kalmalarıyla ilgili bir mesaj aldığı fantezisini tekrarladı.[31]

Bunun gibi aşırılık yanlısı tavırlar, Amerikan camilerinin imamları arasında olması gerektiği kadar sıra dışı tavırlar değildir. İçişleri Bakanlığı'na, 1999 yılının Ocak ayında, Amerikalı tasavvufi liderlerden ve eski Lübnan müftüsünün yeğeni Hişam Kabani tarafından yapılan bir konuşmada, Amerika'da bulunan iki bini aşkın caminin yüzde sekseninin "*aşırı ideolojilere*" mensup imamlar tarafından yönetildiği konusunda bir uyarıda bulunulmuştu. Aşırılık, ona sermaye vermek

ve bu sermayeyi biriktirmek suretiyle yürütülür. Camilerin çoğu fakir durumdadır ve Kuzey Amerika İslam Toplumu (Islamic Society of North America) gibi şemsiye grupların büyük bağışlarına bel bağlamıştır. Bu parayla, Suudi tipi Vehhabi İslam, bu ülkede ve yurtdışında yaygınlaştırılmaya çalışılır. Öyle ki, genellikle Suudi Arabistan hükümeti tarafından bizzat yapılmaktadır.

Aşırılık yanlısı Müslüman liderler, bundan sonra, gün boyu eğitim veren ve sayılarının üç yüz bin ile altı yüz bin arasında olduğu tahmin edilen ümmetin okullarında, öğrencilerin kafalarına aşırılık içeren inançları kazımaya çalışmaktadırlar. 2002 yılının Mart ayında, Washington Post şöyle bir haber yapmıştı:

Kuzey Virginia'daki İslami Suudi Akademisi (Islamic Saudi Academy) on birinci sınıf öğrencileri, fizik dersinde, madde ve enerji konularını çalışır; matematik dersinde diferansiyel denklemler yazar ve İngilizce dersinde köleliği ve yobazları (Püritenler) okurlar. Daha sonra, İslami çalışmalar sınıfında okudukları ders kitaplarında, haçı kırıp, herkese, İslam dinini kabul ettirecek olan İsa (Mesih) dünyaya dönmeden ve Müslümanlar Yahudilere saldırmaya başlamadan Ahiret Günü'nün gelmeyeceği anlatılır.

Mesela, on birinci sınıf ders kitaplarında Ahiret Günü'nün işaretlerinden birinin Müslümanların, "*Ey Müslüman, Ey Tanrı'nın kulu, arkamda saklanan bir Yahudi var. Gel ve bunu öldür*" diyen ağaçların arkasına saklanan Yahudilerle savaş olacağı söylenmektedir. Adlarının açıklanmasını istemeyen akademideki farklı yaşlardaki birkaç öğrenci, İslami çalışmalarda, Hıristiyanlardan, Yahudilerden ve Şii Müslümanlardan uzak durmak ve hatta onlardan nefret etmek gerektiği-

nin öğretildiğini söylemişlerdir. Ahiret Günü'nün işaretlerini ezberden sayıp döken genç bir öğrenci, bazı öğretmenlerin "*nefrete odaklanın*" dediğini söylemektedir. Onlar, öğrencilere, kafirin canı ve malı helaldir düşüncesini öğretmektedirler.

Virginia, Springfield'daki Washington İslam Akademisi'nde (Washington Islamic Academy) verilen İslami çalışmalarda, Hıristiyan inançlarını "*zırva*" olarak tanımlayan ve Yahudileri, diğerlerini maddi açıdan "*sömüren*" dönekler olarak resmeden Pakistan kaynaklı bir ders kitabı okutulmaktadır. Okulun İslami çalışmalar öğretmeni, o sayfaları çocuklara asla göstermediğini iddia etmektedir. Fakat, okulun sınıflarındaki dünya haritalarında, "*İsrail*" kelimesi "*bir tahta kalemi ile karalanmış ve yerine 'Filistin' yazılmıştır.*" İslam Akademisi'nin kızlara eğitim veren okulunda, bir öğretmen, Washington Post'a, 11 Eylül saldırılarının Usame bin Ladin tarafından yapılıp yapılmadığı konusunda kuşkuları olduğunu dile getirmiştir. Onun, "*ABD'nin birilerini suçlamaya ihtiyacı olduğu ve bir Müslüman'ı ortaya attığı konusunda kuşkuları bulunmaktadır.*" Öğretmen, "*Öğrencilerin çoğunun, bin Ladin'in, iyi bir insan mı yoksa kötü bir insan mı olduğu konusunda kafaları karıştı*" demektedir. "*Bazı Müslümanlar, bu işi onun yaptığını düşünüyor; bazıları da onun yapmadığını. Asıl sorun, her iki durum içinde elimizde bir kanıt olmaması. Sanırım birçok insan böyle hissediyor.*"[32]

Benzeri bir şekilde, Amerikalı Müslüman gruplar, Afgan ve Amerikan askerlerinin var olduğu her yerde, ABD askerlerine karşı cihad başlatmak için, Keşmirli teröristlerden silah ve komplo eğitimi alırken, tutuklanan, dokuzu ABD vatandaşı ve ikisi yabancı olan on bir kişiyi de güçlü bir şekilde savunmuşlardır. (2003 yılının Ağustos ayında, bu adamlardan

üç tanesi mahkeme tarafından suçlu bulunmuştu ve bu kitap baskıya gittiği zaman diğerlerinin davası sürüyordu). Tutuklanan adamların avukatı, *"Leşker-i Tayyiba eğitim kampına gitmek büyük bir hataydı"* açıklamasını yaptıktan sonra, onların *"hiçbir zaman bir terör saldırısına katılmadığına"* işaret ediyordu.[33] Elbette, hiçbir saldırıya iştirak edememelerinin asıl nedeni zamanında yakalanmış olmalarıdır. 4 Temmuz 2002 tarihinde, samimi bir Müslüman olan Mısır doğumlu göçmen ve Amerika'da sürekli oturma izni sahibi Hişam Muhammed Hedayet, Los Angles Uluslararası Havaalanı'nda El-Al bilet memuruna doğru yürümüş ve iki tüfek çıkararak aniden etrafa ateş etmeye başlamıştı. Hedayet, büyük çapta bir katliam yaratmak istiyordu. Gömlek ceplerinde her bir silah için boş bir dergi taşıyordu ve aynı zamanda, altı inçlik bir avcı bıçağıyla da silahlanmıştı. Bu olayda, El-Al'ın iki kahraman güvenlik görevlisi, -her ikisi de bu olayda ciddi bir şekilde yaralanmıştı- onu tepeleyip öldürünceye kadar, o, iki kişiyi öldürmüş ve bir diğerini de yaralamıştı. Polis, Hedayet'in Irvine'deki dairesine vardığında, gördüğü ilk şey, kapıdaki *"Kur'an okuyun"* çıkartmasıydı. Bu kitabın yazıldığı sıralarda, Hedayet'in açıkça kendi başına yaptığı bu eylem, ABD topraklarında meydana gelen en son terör eylemiydi.

Amerika doğumlu Müslümanların terör eylemlerine karıştığı, çok ender olarak görülmektedir. ABD'de militan İslam, kendini, lobi yapmak ve maddi destek sağlamak şeklinde göstermektedir. Daha 1995'te, federal müfettişler, ABD'deki en büyük Müslüman hayır kurumlarından birisi olan Teksas'taki Richardson Kutsal Vatan Vakfı'nın (Holy Land Foundation of Richardson) HAMAS ve İslami Cihad'a milyonlarca dolar aktardığı konusunda, Clinton yönetimindeki Beyaz Saray'ı uyarmıştı. Yetkililer, altı yıl boyunca, hare-

kete geçmek konusunda tereddüt ettiler ve bu arada vakıf, yılda on milyon dolar toplayacak kadar büyüdü. Başkan Bush, 2001 Aralık ayında vakfı kapatana kadar, bu olay sürdü. Daha uzun yıllar harekete geçmek konusunda tereddüt ettikten sonra, Kanada hükümeti, 2002 yılının sonlarına doğru, Kanada'nın en büyük Müslüman hayır kurumlarından birisi olan sınırın kuzeyindeki Uluslararası Hayırseverlik Vakfı'nı (Benevolence International Foudation) kapattı.

Hatta şimdilerde bile, bizler, terörizmin maddi kaynakları konusunda çok az bilgiye sahibiz. Örgütlü hayırseverlik sayesinde, teröristlerin ve aşırılık yanlılarının Kuzey Amerika'da ne kadar para topladıklarını bilmiyoruz. 2003 yılının Ocak ayında, Alman polisi, Yemenli din adamı Şeyh Muhammed Ali Hasan el-Moayad'ı tutukladı. Şeyh, 11 Eylül'den önce, Usame bin Ladin için, çoğu ABD'nin içinden olmak üzere, yirmi milyon dolar para topladığını itiraf etti. Biz, gerçekten de, ne teröristlerin, aşırılık yanlılarının gayrı resmi para aktarma servislerinden ne kadar para tırtıkladıklarını, ne de Kuzey Amerika'da bulunan yasal ve yasadışı göçmen topluluklarının Ortadoğu ve Güney Asya'daki anavatanlarına ne kadar kayıt dışı paralar aktardığını bilmiyoruz. 2001 yılında, Bush yönetimi, bu servislerden biri olan Somali'de el-Barakaat'ı kapatmıştır. Bununla birlikte geride, bu durumu suistimal etmekte hiç olmadığı kadar hassas birçok servis kalmış bulunmaktadır. Biz, onların, cinayetlerinden ve sahtekarlıklarından da ne kadar maddi gelir elde ettiklerini bilmiyoruz. Hizbullah, Güney Amerika'da korsan compact disk satışından milyonlarca dolar kazanmış görünmektedir. Kuzey Carolina'daki Charlotte'da bulunan bir Hizbullah şebekesi, sigaranın yüksek vergiye tabi olduğu Michigan'a kamyonlar dolusu kaçak sigara sokarak, ileri teknoloji gerektiren askeri

yazılım ve donanımları satın alacak birikimi yapmıştır.[34] Usame bin Ladin'in "*Avrupa Büyükelçisi*" olarak tanıtılan Ömer Muhammed Osman adlı Filistinli bir imam, 1991 yılında, siyasi mülteci olarak İngiltere'ye girdi (Bir Ürdün mahkemesinin, onu, birinde on iki yaşındaki bir çocuğun da öldüğü, bir dizi bombalı saldırıdan dolayı idama mahkum etmesinden sonra, dini zulmün kurbanı olduğunu ileri sürdü.) Bundan sonraki on yıl boyunca, hükümetten konut desteği aldı ve kendisine ayda 213 sterlin refah ödeneği ayrıldı. İngiliz yetkilileri, 2001 yılının Şubat ayında, evine yapılan bir polis baskınında, çeyrek milyon dolar değerinde İspanyol pesetası, İngiliz sterlini, Alman markı ve Amerikan dövizi bulduktan sonra bu yardımı durdurdu. Bu tip aktiviteler, bu gün ne ölçüde devam etmektedir. Umutsuz bir şekilde şu sonuca varmak zorundayız: Kimse bilmiyor; teröristlerin kendilerinden başka kimse bilmiyor: işte gerçek bu.

Kuzey Amerika'dan teröre akan parayı, sadece terör tarafından lekelenmiş hayır kurumlarını değil, bu hayır kurumlarına bağış yapan insanları da engellemek suretiyle kesebiliriz. 1995 yılından beri, terörist gruplara para bağışlamak ABD'de suçtur. Bu yasağın ciddiyetinin altını, bazı dramatik davalar ve cümle aleme ibret olacak mahkumiyetlerle çizmeliyiz.

Camilerdeki ve okullardaki terör teşviklerinin de tepesine binmeliyiz. 1970'ten beri IRC, etnik ayrımcılığın pratiğe dökülmesini sağlayan okullara karşı yapılan vergi muafiyetini yok saymaktadır. Öğrencilerin kafasına şiddeti sokan okullar da eşit bir şekilde bu ayrıcalıktan mahrum bırakılabilir. Suudi İslam Akademisi, Amerikan Anayasası'nın ilk ek maddesi (First Amandement) hakkı gereği, Yahudi karşıtı katliam fantezilerini yayabilir. Fakat onun, şimdilerde oldu-

ğu gibi, vergi kısıntısı ya da mülkiyet vergisinden muafiyeti gibi hakları olduğunu varsaymak faydalı olmayacaktır. IRS, geçmiş yıllarda, dini kurumlarda nelerin yapılıp, nelerin yapılamayacağına dair düzenlemeyi camilere de uyarlamıştı. Eğer bu düzenlemeler, içinde katliamın din adına teşvik edildiği binaları kapsamıyorsa, mutlaka gözden geçirilip düzetilmedirler; hem de olabildiğince hızlı bir şekilde.

Terörizmi destekleyen ve göz yuman bireyler, Beyaz Saray tarafından açık bir şekilde kabul edilmemelidirler. Aslında, diğer ABD hükümet bürolarında da aynı tavır gösterilmelidir. Aynı ortak hissiyat, böylesi bireylere iş veren ya da onları yönetim kurullarında istihdam eden gruplara karşı da gösterilmelidir. Amerikan Müslüman Meclisi, Amerikan İslam İlişkileri Meclisi ve Müslüman Kamu İşleri Meclisi, kendilerini aşırılılık yanlılarından arındırıncaya kadar, terörist düşmanın yolunda yolcu muamelesi görmeli, Kongre ve Yürütme Kurulu tarafından, onlara güvenilmez ve hor görülmesi gereken kurumlar gibi davranılmalıdır.

2002 yılında, ikinci bir Yurtseverlik Yasası teklif edildi ve daha sonra bu yasadan vazgeçildi. Fakat bu göstermektedir ki, en azından yasanın barındırdığı fikirlerden birisi hâlâ değerli ve önemli görülmektedir. Mevcut kanuna göre, bir Amerikan vatandaşının yabancı bir orduya katılması hâlinde, vatandaşlığından feragat etmeyi göze almış olduğu varsayılır. Şimdilerde ıskartaya çıkarılan Yurtseverlik Yasası II, bu ilkeyi terör örgütlerini de içine alacak şekilde genişletiyordu: Bir Amerikan vatandaşı El-Kaide'ye katıldığında, aldığı bu kararın sonuçları, en az Kraliyet Hava Kuvvetleri (Royal Air Force) ya da Bundeswehr'e katılan birinin aldığı karar kadar acı veren sonuçlara sahip olmalıdır.

Fakat tüm bunlar, sadece bir başlangıçtır. Yürütme organı için, gerçek kanun kaçaklarını engellemek ve Kongre içinde terör tarafından lekelenmiş örgütlerle işbirliği içinde olup onlara mali destek sağlayanları zaptetmek önemlidir. Amerika'nın Müslüman toplumundaki aşırılık yanlıları, bir hukuki ya da güvenlik sorunu olmanın ötesine geçmiştir. Bu, Müslüman ya da gayrımüslim, Amerikan toplumu için bir ahlaki tehdittir. Daniel Pipes'tan anlatacağımız bir başka hikayede şunlar söylenmektedir: 1995 yılında, bin Ladin ailesi ve teröristlerle bağlantıları iyi olan diğer tanıdık kimseler, New Jersey'de, BMI Ltd. adında bir *"İslami Banka"* kurdular. 1999 yılında, bir BMI çalışanı, FBI'ya, Doğu Afrika'daki konsolosluk bombalamalarının, BMI fonlarıyla desteklenmiş olabileceği konusunda bir ipucu verdi. Bankanın başkanı, verilen ipucunun kokusunu aldı ve aceleyle soluğu FBI'ın kapısının önünde, onlardan bir toplantı koparmaya çalışırken aldı. Dava ile ilgilenen asistan ABD savcısı, FBI ajanı Gamal Abdel Hafız'a, tarafsız Müslüman Amerikan'ın üzerine toplantıya girerken bir dinleme cihazı takmasını söyledi. FBI ajanı, bu öneriyi reddetti ve gerekçe olarak üç şahidin duyduğu üzere, bir Müslüman olarak başka bir Müslüman'ın sözlerini kaydedemeyeceğini açıkladı. Abdü'l-Hafız da, şimdilerde, İslami Cihad lideri olmakla itham edilen, Güney Florida Üniversitesi'nden (University of South Florida) Sami el-Arian ile yaptığı konuşmayı kayda almayı reddetti. O da bu olayda, dini dayanışma duygularını bu duruma gerekçe olarak gösterdi. İşte, bu da olayın nakavt anı: Abdü'l-Hafız'ın ajan arkadaşlarından birisi, FBI Merkez Bürosu'na konu hakkında şikayette bulunduğu zaman yetkililer ona omuz silktiler. Şikayetçi ajana, üstlerinden birisi *"Onun nerden geldiğini anlamalısın"* dedi. 2001 yılının Ocak ayında, Müslümanlar hakkında ca-

susluk yapmayan FBI ajanı Abdü'l-Hafız, Suudi Arabistan'da, son derece hassas ve prestijli görevlerin icra edildiği bir karakola atanarak ödüllendirildi.[35] (2003 yılının yazında, Abdü'l-Hafız, karakoldaki görevinden idari bir kararla el çektirildi.)

Amerikalıların, kendi vatandaşlarından kabul edilemezi kabul etmeye zorlayan denetimsiz çok kültürlülüğü, ulusun teröre karşı savaşındaki en zayıf yanlarından birisidir. Amerikan toplumu, Müslüman vatandaşlarına ve sakinlerine, kendilerinden ne beklendiği konusunda açık bir mesaj vermek zorundadır. Teröre akan maddi destek durdurulmalıdır. Yahudi karşıtlığının teşvik edilmesi durdurulmalıdır. Okullarda ve camilerde yapılan beyin yıkamaları durdurulmalıdır. İnkarlar ve mazeret beyanları durdurulmalıdır. Cemaat liderleri, tüm kalpleriyle, tehlikeli insanların teşhisi ve izlenmesi konusunda, yasaları yürüten organlarla işbirliğine gitmeli ve Müslüman liderler, hiçbir kuşkuya yer bırakmaksızın ya da kaytarma olmaksızın şiddet ve terörden vazgeçtiklerine dair yemin etmelidirler.

Aynı zamanda, Amerikan yaşam biçiminin saygın ve önemli bir unsuru olarak, yurtsever ve ılımlı İslam'ı onurlandırmamız gerekmektedir. Acilen, Amerikan topraklarını ABD'de yaşayan Müslümanların vatanı olarak hissettiren, Amerikan değerlerine bağlılığı taahhüt eden ve Amerikan ulusunu savunan bir Amerikan İslam'ına ihtiyaç duyulmaktadır. Eğer olan biteni iyi bir şekilde dinlerseniz, Amerikan İslamı'ının doğuş mücadelesi verdiğini duyacaksınız. Mesela, internette yayınlanan *"The American Muslim"* dergisinin editörü Sheila Musaji'nin kaleme aldığı makalelerde, Amerikan İslam'ı hakkında şunlar yazılmıştır:

Şu geçen son birkaç yılda, İslami "*orta yolu*" temsil eden ve halkla İslam hakkında kurulan ilişkilerde ılımlı bir ses olan birçok bireyin varlığını gördüm. Bunlar öyle kimselerdi ki, Müslümanlar ve gayrimüslimler için adaleti savunuyor, karşılıklı diyaloğu, barışı, hoşgörüyü, toplumlar arasında karşılıklı köprüler kurmayı gündeme getiriyor. Mesela, tartışma dolu vaazlara karşı çıkarak kalpleri değiştiriyor, hoşgörüsüzlüğe, şiddete, adaletsizliğe karşı çıkıyor, Müslüman ve Amerikalı olmaktan gurur duyuyorlardı. İşte son birkaç yıl içinde, bunlar, Müslüman medyanın sayfalarında kendilerine yer bulamadılar; yerel semtimizdeki camilerden birer birer yok olmaya başladılar. Artık bunların yeri, ahenksizliği, öfkeyi ve hatta şiddeti özendiren kimseler tarafından doldurulуyor.[36]

Amerikan İslam'ı için mücadele daha yeni başlamıştır. Kadın haklarından özgür araştırmaya, dini hoşgörüye ve savaş zamanında vatandaşı olunan ülkeye olan sadakate kadar birçok konuda, Amerikalı Müslümanların, eski tası yeni hamama uydurmanın yollarını bulmak üzere vermeleri gereken çetin kararlar bulunmaktadır. Fakat, Amerikan ideallerinin gücü çok büyüktür ve onların gerçekliği, kişiyi, kendini bunlara uydurmak zorunda bırakmaktadır. Kim bilir, sonunda militan İslam'ı bozguna uğratacak ve imha edecek olan bu güç, ABD'de demokratik bir İslam'ın doğmasına da yol açamaz mı?

5. YURTDIŞINDA SAVAŞ

Karl von Clausewitz, iki yüzyıl önce "*Savaşta her şey çok basittir; fakat, en basit şey zordur*" uyarısını yapmıştır ve bu uyarı, bugün hâlâ geçerliliğini korumaktadır. Teröre karşı savaşı kazanmak için, yapmamız gereken şeyler basittir; bununla birlikte, bunları yapmak hiç de kolay olmayacaktır:

1. Teröristlerin kitle imha silahları elde etmesinin önünü kesmeliyiz.

2. Onlara para ve iltica hakkı vermeyi reddetmeliyiz.

3. Terörizme bulaşmış kişileri, bizim ya da başka ülkelerin insanlarını öldürmeden önce avlamalıyız.

4. Amerika karşıtı terör suçuna bulaşmış rejimleri yıkmalıyız.

5. Terörü, Amerika ya da başka bir devlete karşı silah olarak kullanan tüm rejimleri caydırmalıyız.

6. Ve son olarak, terörizmi gerekçelendiren ve sürdürülebilir kılan aşırılık yanlısı İslami ideolojiyi gözden düşürmeli ve bozguna uğratmalıyız.

Birinci, en başta gelen ve en hızlı bir şekilde gerçekleştirmemiz gereken şey, İran'ın ve Kuzey Kore'nin, birbirine bağlı nükleer programlarını dağıtmaktır. Dünyanın ilk İslam Cumhuriyeti ve dünyanın son Stalinci Otokrasisi, arada sırada Pakistan'dan da yardım alarak, yıllardır nükleer bomba yapmak konusunda işbirliği içindedirler. Kuzey Kore, zaten birkaç nükleer bombası olduğunu ileri sürmektedir ve İran da nükleer bomba yapmaya çok yaklaşmıştır. Belki de İran, nükleer bombayı, ABD istihbaratının iyimser görüşüne göre üç yıl sonra, İsrail istihbaratının daha az iyimser tahminine göre ise on iki ya da sekiz ay içinde yapacaktır.

İran'ın kendisi, dünyanın en kötü terör devletidir. Kuzey Kore de terörist zulümler yapmaya kalkışmıştır: 1983 yılında, Kuzey Koreli bir terör ekibi tarafından patlatılan bomba, on yedi üst düzey Güney Koreli yetkiliyi katletmiştir. Her iki rejim de kabus gibi baskıcıdırlar; her iki rejim de Amerikan güvenliğine karşı dayanılmaz tehditler oluşturmaktadır. Biz, hem bu ikisine hem de terörizmi destekleyen, Suriye, Libya ve Suudi Arabistan gibi, diğer ülkelere karşı cesaretle hareket etmeliyiz. Ve şu da bilinmelidir ki, bunu yapmak için pek fazla zamanımız kalmamıştır.

Kuzey Kore

Kuzey Kore konusunda, elimizdeki tüm seçeneklerin kötü olduğu sıklıkla söylenegelmiştir. Fakat, yakın bir nükleer tehdide karşı kötü seçeneklere sahip olmak, açlıktan ölmek üzere olan bir adama kötü yemekler önermek gibidir. Böyle birisi, hayatta kalmak için bir şeyler seçmek zorundadır.

Seçeneklerimizin kötülüğü, bir nükleer bomba kullanmaya gerek olmaksızın, Kuzey Kore'nin, Güney Kore'ye korkunç bir zarar verebilme kapasitesi olmasından kaynaklanmaktadır. Güney Kore'nin başkenti Seul, Kuzey Kore ile olan ateşkes hattına sadece yirmi dört mil uzaklıktadır. Bu hat boyunca var olan tepelerde, Kuzey Kore, binlerce top ve füze fırlatma rampası gizlemiştir. Tepelere yerleştirilen bu askeri teçhizat, Güney Kore ile yapılan bir savaşta uzun süre dayanamayacaktır. Bu silahların ikincisi ateşlendiğinde, yeri, Amerikan keşif ekibi tarafından belirlenecek ve Amerikan ve Güney Kore füzeleri ya da uçakları çarçabuk onu imha edeceklerdir. Fakat, yerleştirilmiş olan çok sayıda füze rampası ya da topun olması, Kuzey Kore'nin yaylım ateşinin saatlerce ve hatta belki de, birkaç gün devam edeceği anlamına gelmektedir.

Böyle bir savaşın nasıl biteceği konusunda, en ufak bir kuşkumuz bulunmamaktadır. Her ne kadar Kuzey Kore'nin düzenli ordusu kalabalık olsa da, bu ordu çok zayıf silahlarla teçhizatlandırılmıştır. Üstelik, onların elit birimlerinin bile, Amerikan Hava Kuvvetleri tarafından denetlenen göğün altında uzun süre dayanamayacağı varsayılmaktadır. Fakat, açılan yaylım ateşinin zarar vereceği korkusu, anlaşılabilir bir şekilde Güney Korelileri tedirgin etmektedir ve bu terör, onların çıkarlarını trajik bir şekilde bizden ayırmıştır. Açık konuşmak gerekirse, Güney Koreliler, kuzeyi yatıştıran bir politika izlemeyi savunmaktadır. Kuzey Kore'nin nükleer silahlarının meydana getirdiği risk, kuzeyin kendilerine karşı nükleer bomba kullanmayacağına inanan Güney Korelileri pek kaygılandırmamaktadır. Güney Kore'nin şimdiki hükümetine göre, izlenmesi gereken öncelikli politika, ABD'nin ve Japonya'nın kendileriyle birleşerek, Kim Yong Il'in memnu-

niyetini temin etmesidir. Bu amaçla, onlar, Amerikalılar, Kuzey Kore'nin toplarının yarattığı korumasızlığı paylaşabilsinler diye, mümkün olduğunca çok Amerikan askerini, mümkün olduğunca ileride konuşlandırmayı arzu etmektedirler.

Bununla birlikte, bizim ve şu Japonya'dakilerin çıkarları Güney Korelilerinkinden farklılaşmaktadır. Dobra dobra konuşmak gerekirse, El-Kaide ya da başka bir terör örgütüne satılacak olan Kuzey Kore yapımı bir nükleer savaş başlığı, bizim açımızdan, Kore Yarımadası'nda meydana gelebilecek bir savaştan çok daha tehlikelidir. Japon yetkililer de aynı duyguları hissetmekte, hatta bizden çok daha güçlü bir şekilde hissetmektedirler. Çünkü, bizimkilerden farklı olarak, onların şehirleri, Kuzey Kore füzelerinin menzili içinde bulunmaktadır ve belki de Japon halkı, Kuzey Kore sisteminin korkunçluğunun bize göre çok daha kesin bir şekilde farkında bulunmaktadır. 1970'lerde ve 1980'lerde, Kuzey Kore ajanları, Kuzey Kore ajan okullarında casuslara Japonca öğretmesi amacıyla, on üç Japon vatandaşını kaçırmışlardı. Bugün, bunlardan sadece beş tanesi hayatta kalabilmiştir.

Kore'de savaşı engellemenin en emin yolu, onunla savaşmaktır. Kuzey Kore sorununun anahtarı Çin olabilir. Her ne kadar Kuzey Kore'nin aç insanlarının en büyük dış yardım kaynağı ABD ise de, Çin, Kuzey Kore hükümetinin ve ordusunun devamını sağlamaktadır. Çin liderliğinin Kim Yong Il'e güvenmemesi ve ondan nefret etmesi, küçük bir sorundur. Çin, Kuzey Kore silah endüstrisinin işlemesini sağlayan kömürü, Kuzey Kore'nin füzeleri için yakıtı, Kuzey Kore askerlerinin beslenmesi için yetiştirilen gıdanın gübresini sağlamaktadır ve Kuzey Kore'nin dünyaya açılan tek kapısı, Amerikan, Japon ve Güney Kore hava kuvvetleri ve donan-

ması ile kapatılamaz. Eğer, gerçekten savaş çıkarsa, Kim Yong Il, Çin üzerinden kaçacaktır.

Çinli liderler, belki de bizden çok daha iyi bir şekilde, ikinci bir Kore savaşının Kuzey Kore rejiminin sona ermesiyle, yarımadanın Seul'de bulunan bir demokratik hükümet tarafından bir bütün haline getirilmesiyle ve Çin'in sınırlarına dost olmayan bir ordunun konuşlanmasıyla sona ereceğini bilmektedirler. Çin, böylesi bir sonuca ulaşılmasını engellemek için, 1950'de savaşa girmişti. Eğer Çin, bugün, yarımadanın tek bir otorite altında bir araya getirilmesini engellemek istiyorsa, savaşı engellemek için müşterisi üzerindeki etkisini kullanacaktır.

Bush yönetimi, bundan önceki Clinton yönetiminin de yaptığı gibi, Çin'e söz konusu etkisini kullanması konusunda baskı yapmıştı. Yine, Clinton yönetiminin daha önce yaptığı gibi, Bush yönetimi de Kuzey Kore'ye nükleer bomba yapımını tamamlamasında, gerekli teknolojinin aktarımını durdurmak için çok taraflı çalışmalar yapmaya teşebbüs etti. Clinton yönetiminden farklı olarak, Bush yönetimi, nükleer programdan vazgeçilmesi için Kuzey Korelilere rüşvet teklif etmeyi reddetti. Fakat bunun yerine, yönetimde bulunan insanlar arasında, söz konusu nükleer programdan geri dönmek isteyen kimseler de bulunabilir. Kendi yaşam öyküsünde ileri sürdüğü üzere, böylesi insanlar Madeleine Albright ile anlaşmışlardı. "*Kore sorununun 2003 yılındaki çözümü, 1994 yılındaki çözümünden farklı değildir*":[37] rüşvet.

Fakat 1994 yılında, Clinton yönetiminin bulduğu "*çözüm*"ün temel dayanak noktası, çift katlı bir sahtekarlıktı. Kuzey Kore bizi aldattı; çünkü, biz önce kendimizi aldatmıştık. Biz, sadece nükleer silah ve füze programlarından vaz-

geçmelerine karşılık, Kuzey Kore'ye yüzlerce milyon dolar değerinde yardım yaptık. Hatta onlara, iki nükleer santral yapma sözü bile verdik . Kim Yong Il'in sözünde durabileceğini hiç aklınız alıyor muydu? Önce imzaladı sonra dalavere yapmaya başladı. Onun dalaverelerini yakaladığımızda döneklik etti. Eğer bugün, bizimle başka bir anlaşma daha imzalarsa, yine döneklik edecektir. Lionel Trilling'in, "*zeki olmak insanların ahlaki görevidir*" şeklinde meşhur bir deyişi vardır. Biz buna, dış politika yapanların enayi olmamak gibi ahlaki bir görevi olduğunu da ekleyebiliriz. Clinton'ın, "*Kuzey Korelilere uslu durmaları için ödeme yapma*" yaklaşımı, su katılmadık ve açık bir yıkım üretti. Şimdi, vakit daha güçlü bir ilaç alma vaktidir.

Kuzey Korelilerle yapılacak herhangi bir anlaşmaya, Kuzey Kore'nin sözlerine sadık kalacağına güvenilemeyeceğini açıklayarak başlamak gerekmektedir. Gelecekte yapılacak anlaşmaların test değeri açıkça budur: Yapılan anlaşmaların doğruluğu, Kuzey Korelilerin kendilerine bel bağlamaksızın kanıtlanabilir mi? Biz, bunun nasıl olabileceği hakkında dört maddelik bir denetleme listesi önereceğiz.

Kuzey Kore, yeni Amerikan yardımından tek bir dolar almadan önce, sahip olduğu bilinen nükleer malzemenin teslimatını derhal yapmayı sağlamadığı takdirde, kendileriyle hiçbir anlaşma yapmaya değmez: burada bahsedilen safhalara ayrılmış bir teslimat ya da artan oranda yapılan bir teslimat değil, bütün ve tamamlanmış bir teslimattır. ABD, nükleer cephanesini kaybettiği için, eski bir nükleer güce tazminat ödemeyi kabul edebilir; ama, mevcut bir nükleer devlete, şantaj olarak tanımlanabilecek tek kuruş vermemelidir.

İkincisi, Kuzey Kore, füze üslerini kapatmalıdır. Nükleer tesislerden farklı olarak, füze üsleri havadan gözlemlenebilir ve böylece ABD uyduları, Kuzey Kore'nin taahhütlerine bağlı kalıp kalmadığını kanıtlayabilir.

Üçüncüsü, Kuzey Kore, Uluslararası Atom Enerji Teşkilatı'nın (International Atomic Energy Agency) teftiş ekibini, yeni katı kurallarla görev yapmasına ve varlığının sürekli kılınmasına itaat etmek zorundadır. Müfettişler, Kuzey Kore'de üslenmelidirler; istedikleri zaman her yere gidebilmeleri ve Kuzey Kore'nin nükleer fizikle uğraşan bilim adamlarını ve ailelerini alıp, tarafsız bir ülkede onlarla mülakat yapabilmelidirler.

Ancak bu şartlar altında, ABD, Kuzey Kore'nin dalavereleriyle başa çıkabilir ve ABD diplomatları, eğer Kuzey Kore'yi buna ikna ederlerse, o gün iyi bir iş çıkarmış sayılabilirler. Fakat biz, Kuzey Kore'nin böylesi şartları kabul edeceğinden neredeyse tamamen umutsuzuz. Biz, Kuzey Kore liderliğinin, uluslararası bir onay ya da Amerikan yardımından çok daha fazla bir istekle, nükleer cephane peşinde koşmasından korkuyoruz. Eğer bu korkular gerçekse, ABD, kendini seçeneklerinin ikiye inmesi gibi zor bir ihtimale hazırlamalıdır. Ya Kuzey Kore'nin nükleer bir güç olmasına göz yumulacak ya da kararlı bir harekat ile o, bundan alıkonulacak.

Kararlı harekat, Kuzey Kore'nin etraflı bir şekilde hava ve deniz blokajına alınması, tüm deniz trafiğinin, uluslararası hava trafiğinin ve güney ile olan tüm ilişkilerinin kesilmesi ile başlar. Güney Kore, buna itiraz edecektir; ama ona, 1962'de Küba'da yapıldığı gibi, blokajın savaşa alternatif en iyi yol olduğunun anlatılması gerekmektedir. Elbette, Kuzey Kore'nin Çin ile olan sınırı açık kalacaktır. Bu iyi bir şeydir.

Bu, bizim ana iddiamız olan Kuzey Kore nükleer programında, Çin'in sorumluluğu olduğunun altını çizecek ve Çin'i mesul bir konumda tutacaktır.

Daha sonra, Kore Yarımadası'ndaki kara askerlerimizi, Kuzey Kore toplarının ve kısa menzilli füzelerinin menzillerinin ötesinde olacak şekilde yeniden konuşlandırmalıyız. Başkan Bush ve Bakan Rumsfeld, zaten bunu yapmaya başlamışlardır. ABD askerleri, orada, aslen kuzeyi, ikinci kez güneyi istila etmekten caydırmak için bulunmaktadır. Bugün, saldırıya açık olma durumunun kuzey tarafından bizi caydırmak için sömürüldüğü ve varlığı güneyin kendi savunma kuvvetlerini geliştirmesini engellediği rehineler durumundayız.

Üçüncüsü, askerlerimizi yerinde konuşlandırırken, Kuzey Kore'nin nükleer tesislerine karşı önleyici bir vuruş için, detaylı planlar geliştirmeliyiz. Elbette, bu tesislerin nerede olduğunu bilmediğimiz bir gerçektir. Fakat, en önemlisinin nerede olduğunu biliyoruz ve tıpkı yerini bilemediği başkaları olduğundan kuşkulansa da kötü niyetli bir tümörü almak isteyen cerrah gibi, yeraltında gizlenmiş başka tesisler olsa bile, bulabildiğimiz bomba fabrikasını vurmakta tereddüt etmemeliyiz.

Fakat biz, bu umudun iyi temellendirildiğini düşünüyoruz. Amerikan saldırısı konusundaki inanılır bir gelişmenin, en sonunda, Çinlileri, yapmaya söz verdikleri şeyi yapmaya çok sıkı bir şekilde ikna edecektir: Kuzey Korelileri dize getirmek. Sırasıyla, Çinliler sınır boylarında barışı sağlayacak ve Kuzey Koreli hükümeti de onlara dostça yaklaşım gösterecektir. Kore Yarımadası'nda on yıldır devam eden krizin tek çözüm yolu, Kim Yong Il'in devrilmesi ve onun yerine

Kuzey Kore Komünistleri arasından, Çin'e daha fazla itaat ve hizmet eden birinin getirilmesi olabilir. Eğer böyle olursa, biz de sonuçları kabullenebiliriz. Bununla birlikte Çin, uzun dönemde tehditkar olabilir ve bu, Komünist Kuzey Kore'nin böyle olmasından çok daha makul ve öngörülebilir bir durumdur. Ve daha fazla Çin yanlısı bir Kuzey Kore, büyük bir ihtimalle çok daha akılcı ekonomik politikaları kurumsallaştırarak, sayıları milyonları bulan Kuzey Kore halkını kıtlıktan ve sefaletten kurtaracaktır.

Zamanla tüm Kore, özgürce birlik haline gelecektir. Kore'nin birleşmesi, saldırgan ve demokratik olmayan Çin'e karşı dünya demokrasilerine güç katacaktır. Böylece Çin de evirilmek konusunda zorunlu kalacaktır. Fakat bu, yarının bir meydan okumasıdır. Bugün için Kuzey Kore'yi bir nükleer tehdit olmaktan çıkarmak yeterlidir.

İran

İran, bizden, bir şantajdan daha fazlasını istemektedir ve bu nedenle Kuzey Kore'den çok daha büyük bir tehdit oluşturmaktadır. İranlı mollalar, El-Kaide'nin hayatta kalan liderlerine kol kanat germektedirler. Hemen hemen üç yüz Amerikan askerini ve sivilini, Lübnan'da ve İspanya'da, sırasıyla 1983'te ve 1984'te öldüren bir terör örgütü olan Hizbullah, onlar tarafından kuruldu ve onlar tarafından desteklenmektedir. (N'oubliez pas*, aynı zamanda elli sekiz Fransız askerini de öldürdüler.) 1979 yılından bu yana İran, içlerinden birisi Amerika'da olmak üzere, sürgündeki yaklaşık seksen İranlı muhalifin katledilmesini desteklemiştir: İran Özgürlük Vakfı'nın (Iranian Freedom Foundation) lideri ve Humeyni rejiminin önde gelen muhaliflerinden Ali Ekber Tabatabai,

Maryland, Bethesda'daki evinde, dinini değiştirerek İslam'a girmiş olan David Belfield adlı kişi tarafından düzenlenen suikast sonucu öldürülmüştür.Yeni adı Davud Selahaddin olan Belfield, o günden bugüne, İran tarafından korunmaktadır.

Irak'ın önde gelen Amerikan yanlısı Şii din adamlarından Abdu'l-Mecid el-Khoei'nin katledilmesinde de kesine yakın bir şekilde yönlendirici olmuştur. Bu zat, on iki yıl sonra, sürgünden Necef'teki evine döndükten sonra öldürülmüştür. İran, İsrail'e karşı Filistin terörünü kışkırtmaktadır. Olası bir İsrail-Filistin barışının altını oymak için eline geçen her fırsatta terörü kullanmaktadır. Aynı zamanda İran, batı yarıküresinde, tarih boyunca meydana gelen en kötü Yahudi karşıtı zulümden de mesuldür. 1992 yılında, Buenos Aires'te, yirmi dokuz kişinin ölmesine yol açan İsrail Büyükelçiliği'nin bombalanmasını takiben, 1994'te seksen altı kişinin ölümüne ve iki yüz kadarının da yaralanmasına yol açan Buenos Aires'teki Yahudi Cemaati Merkezi'nin (Jewish Community Center) bombalanmasının da sorumlusu İran'dır. Belki de bunların en korkuncu, İranlı mollaların pervasızca İsrail'i daha büyük bir bölgesel çatışmaya yol açacak şekilde kışkırtmalarıdır. 2001 yılının Aralık ayında verdiği bir vaazda, İran'ın ikinci en güçlü şahsiyeti Ekber Haşimi Rafsancani, İsrail'in *"tarihteki en mide bulandırıcı tarihi olay"* olduğunu açıklamıştır. Öyle ki, İslam dünyası, nükleer savaş başlıklarıyla *"onun ortasına kusacaktır."* Rafsancani, İslam Cumhuriyeti'nin çok yakında nükleer silahlara sahip olacağı sözünü vermiştir: *"İsrail misillemesi sadece İslam dünyasında kısmi bir zarar meydana getirecekken, bir tek bir atom bombasının İsrail'i tamamen yok edecek gücü bulunmaktadır. İşte o gün, batının stratejisi çıkmaz sokağa girecektir."*[38] Bunun gibi tehditler, İsrail'i

İran'ın nükleer tesislerine önleyici saldırılar düzenlemeye zorlamaktadır. Bunun, herkes açısından öngörülemeyecek sonuçları bulunmaktadır.

20 Eylül 2001 tarihinde, Kongre'ye hitaben Başkan Bush, *"Bugünden sonra, terörizme yataklık yapan ya da destek veren tüm uluslar, ABD tarafından düşman rejim olarak görülecektir"* şeklinde bir açıklama yaptı. İran, terörizme hâlâ yataklık yapmaya ve destek vermeye devam etmektedir; onun düşmanlığının sonucu görülmek zorunda değildir. O zaten, bunu açıklamış ve ortaya koymuştur. Yine de liderlerimiz, İran liderliğindeki *"ılımlılarla"* iş yapabileceğimiz ve yapmamız gerektiği konusunda ısrar etmeyi sürdürmektedir. 2002 yılının Şubat ayında, Dışişleri Bakan Yardımcısı Richard Armitage, kendisinin İran'ı bir *"demokrasi"* olarak tanımlayabileceğine dair inanılmaz bir açıklama yaptı.[39] Bu arada, Avrupalı müttefiklerimiz, on yıl boyunca defalarca başarısız olmasına rağmen, İran bomba programının engellenmesi için, bize, çok taraflı diplomasi yapılmasına bel bağlamak konusunda baskı yapıyordu.

Sert bir dış politika izlenmesi gerektiğini savunan bizler, genellikle, ideolojiyi ortak duyarlılıklara feda etmeye çalışmakla suçlandık. Oysa, eğer gerçeklerin üzerinde kaba sıva gibi duran bir ideoloji örneği varsa, bu, ılımlılarımızın İran'a karşı sergiledikleri aldatıcı yaklaşımdır.

İran bir demokrasi mi? Evet, onun seçimlerle görevlendirilen bir meclisi ve cumhurbaşkanı var. Ya sonrası: İşler aynen Kuzey Kore'deki gibi yürür. Hiç kimse, ülkeyi gerçekte yöneten dini oligarşinin onayını almaksızın devlet yönetiminde yer alamaz. Orduyu, gizli servisi ve mahkemeleri denetleyenler mollalardır. Onlar, yasam organından çıkan her-

hangi bir kanunu reddedebilirler. Seçimlere girecek her adayı onaylarlar. Muhammed Hatemi'nin iktidara geldiği 1997 seçimlerine katılmak için, iki yüz aday başvuru yaptı ve bunlardan ancak dört tanesi onay alabildi. Bu dört tanenin üçü din adamıydı. Bir gözlemcinin alaya aldığı gibi, seçimler, İran halkına *"fanatik bir köktenci ile gerçekten fanatik bir köktenci ve hakikaten gerçek fanatik bir köktenci"* arasında seçim yapma imkanı sunmaktadır. Sadece fanatik bir adayın kazanmasında şaşılacak bir durum yoktur. Üstelik rejimin de bundan kaygı duymasına gerek yoktur: İran'ın İslami Anayasası'na göre, eğer bir cumhurbaşkanı yeteri kadar fanatik değilse, mollalar tarafından kendisine yol verilebilmektedir. Ülkenin servetinin çoğu, din adamlarının ellerine geçmektedir. Gerçekten de din adamlarının geniş servetiyle, İran halkının düşen yaşam standartları arasındaki uçurum, her geçen gün büyümektedir. Son yirmi beş yılda, kişi başına düşen gelir miktarı yüzde yirmi beş azalmıştır.[40] Öyle ki, bu durum ülkeyi devrimin eşiğine getirmiştir.

Ilımlılar lider mi? Kim gibi? Muhammed Hatemi gibi mi? Hatemi'nin İran Yasama Meclisi'ndeki en sadık destekçilerinden birisi Ali Ekber Muhteşemi'dir. O, Hizbullah'ın kurucularından biri olup, aynı zamanda da 1983 yılında, bahriyeli barakalarının bombalanmasının planlayıcılarındandır. Bir liderlik, cezaevlerinde, dünyadaki bütün ülkelerden daha çok gazeteyi tutuklu bulundururken, nasıl olur da ılımlı olabilir? Uydu antenlerinin yasak olduğu, devletin tüm özel internet servis sağlayıcılarını yasakladığı bir ülkede, nasıl bir ılımlılık olur?

Ve çok taraflı anlaşmalarla, İran'ın nükleer programının zapt edilebileceği fikri gerçekleşebilir mi? Unutun bunu.

Böyle anlaşmalar, daha çok nükleer tesislerin hızla arttırılmasını teşvik etmektedir. İşte, onların nasıl çalıştığına dair size bir örnek: 1970 yılında, İran, Nükleer Azaltım Anlaşması'nı (Nuclear Non-Proliferation Treaty-NPT) imzaladı. Bu taahhüt, İran'a, *"barışçıl"* amaçlar için nükleer teknoloji ve nükleer malzeme ithal etme hakkı verdi. Buna karşılık, İran, Uluslararası Atom Enerjisi Teşkilatı tarafından yapılan teşviklere itiraz etmeyecekti. Fakat mevcut anlaşmalara göre, IAEA'nin sadece İran'ın teftişe uygun olarak açıkladığı yerleri denetleme hakkı bulunmaktadır. İranlıların, 2003 yılının Ekim ayında anlaştıkları, daha katı olduğu varsayılan rejim bile, IAEA'nın, İran'da yapacağı temel teftiş çalışmalarında bir değişikliğe yol açmamıştır. Bu yeni anlaşma uyarınca, İran, neredeyse bitmiş olan uranyum zenginleştirme programını askıya almaya söz vermiş ve denetçilere, ülke içinde daha çok yeri, fazla zaman harcamadan ziyaret etmesine izin vermiştir. Bununla birlikte, İran'ın, şimdilerde askıya aldığını açıkladığı program, yıllardır varlığını reddettiği programdı. Biz, sadece bir grup cesur İranlı muhalifin, 2002 yılı Ağustos'unda, bunu dünyaya ifşa etmesi sayesinde, söz konusu programdan haberdar olduk.

Ilımlıların iman ettikleri bu azaltım anlaşmaları, dünyanın en güvenilmeye değmez rejiminin, bize en derin sırlarını açıklayacağına güvenebileceğimiz varsayımına dayanmaktadır. Son yirmi yıldır IAEA, Hindistan, Irak,[41] Pakistan ve Kuzey Kore tarafından defalarca hayretler içinde bırakılmıştır. İran'da, 2003 yılının Şubat ayında yapılan teftişin ardından, IAEA sözcüsü, bir kez daha hayretler içinde kaldığını açıklamıştır: *"Biz, İran'ın bir santrifüj programı üzerinde çalıştığını biliyorduk. Fakat, montaj için bekleyen birçok santrifüj parçası gördüğümüz zaman, hayretler içinde kaldık. Yüzün üzerinde imal*

edilmiş santrifüjleri vardı ve yenilerini yapmaya devam ediyorlardı." İranlıların, IAEA için başka şaşkınlık veren sürprizleri de vardı. İranlılar, teftiş ekibinin, birçoklarının santrifüj programının merkez bürosu olduğuna inandığı tesisi gezmesini yasaklamışlardı. Ve IAEA denetçilerinin İran'ı terk etmesinden kısa bir süre sonra, İranlı muhalifler -uydu fotoğraflarıyla da doğrulanan- IAEA'nın tamamen habersiz olduğu iki ek nükleer sitenin bulunduğunu ifşa ettiler.

İran'ın, NPT'ye olan resmi düzeydeki sadakati, bu ülkenin nükleer silah elde etme konusundaki açık niyetlerine karşı daha etkili bir harekata başlamayı gerçekten zorlaştırmaktadır. Aslında, azaltım anlaşmalarının zorla kabul ettirmeye çalıştığı nükleer silah üretimi konusundaki gerçek engeller, göz kamaştıran yalanlara zorla inanmış gibi görünmek durumunda olan dünyanın geri kalanına, engeller teşkil etmektedir.

Biz, ortaya konulmuş gerçek dışı bir şeye inanıyor gibi görünmenin "*ortak duyarlılık*" olduğunu düşünmüyoruz. Mollalar, bomba yapıyorlar. Bizim ortak duyarlılık fikrimiz, onları durdurmaktır.

İşte, ortak duyarlılık konusunda birkaç husus daha: Elimizdeki en son bilgilere dayanarak, onları, nükleer tesislerini bombalayarak durduramayacağımızı öğrendik. İranlılar, 1981 yılında, İsrail'in Irak'taki Osirak Nükleer Reaktörü'nü yok etmesinden ders almışlardır ve bu nedenle, nükleer programlarını, Teksas'ın iki katı büyüklüğünde, çok geniş topraklara yayılmış olan ülkeleri boyunca değişik yerlere dağıtmışlardır. Her halükarda, İran'daki sorun, nükleer silahlara sahip olmaktan daha büyük bir sorundur. Asıl sorun, nükleer silahlar yapmanın peşinde olan terörist rejim sorunudur. Rejim değiştirilmelidir.

Bu, sadece bu kitabın yazarlarına ait bir görüş değildir. Bu, aynı zamanda İran halkının büyük çoğunluğunun da görüşüdür. 1999 yılından beri, İran sokakları, televizyon seyretmek, ruj sürmek, istediği kıyafeti giymek, iş ve fırsat isteyen, hepsinden daha önemlisi kendi hükümetlerinin kendi sorunlarını dile getirmesini isteyen öğrencilerin, işçilerin ve sıradan insanların tertiplediği ve her geçen gün daha kalabalık hale gelen protesto gösterileri ile dolup taşmaktadır. 2003 yılının yazındaki gösteriler, şimdiye kadar olanların en kalabalığıydı. Söz konusu protestocular, nasıl bir protesto yapmaktadırlar? Onlar, *"Afganistan'daki ve Tahran'daki Taliban'a ölüm"* diye slogan atmaktadırlar. Ve Amerikan bayrakları sallamaktadırlar. Rejimin bu gösterilere müdahalesi vahşi, fakat etkisizdir. Protestocular, rejimin aptallarının kendi aralarında, Farsça yerine Arapça konuştuklarını bildirmişlerdir ve açıkça mollaların, İranlılara, kendi adlarına cinayet işleyecekleri konusunda güvenleri kalmamıştır.

Bir İran milliyetçisi gözüyle bakıldığında, ABD, protestocular a yardım etmeyi önermiş olsaydı, Dışişleri Bakanlığı'ndaki bazılarının ileri sürdüğü gibi, bir şekilde onlar gözden düşecekler miydi? Bunun cevabını öğrenmek için, 2003 yılının yazında, İran'dan Amerikan yönetimindeki Irak'a sığınan bir muhalifin sözlerine kulak verin: O, *"İran, dünyanın en kötü diktatörlüğüdür"* demektedir. İran, *"dini halkı ezmek ve toplumu boğazlamak için kullanmayan demokratik bir rejime dönüştürülmelidir"* demektedir. Bu muhalife göre İran, *"bir halk devriminin"* eşiğinde durmaktadır. Askeri yardım da dahil olmak üzere, Amerikan yardımı hakkında neler hissediyordu? *"Özgürlük, ekmekten daha önemlidir. Eğer Amerikalılar bunu sağlayacaklarsa, bırakın gelsinler."* Sekülerizmi, demokrasiyi ve İran-Amerika dostluğunu kim savunmaktadır: Hüseyin Humeyni, Ayetullah Humeyni'nin torunu.[42]

Humeyni'nin, yönetimdeki rejime muhalefeti, ülkenin en yüksek dört dini otoritesinin kulaklarında yankılanmaktadır. Bu dini otoriteler, Ayetullah Ali Montazeri, Ayetullah Sadık Ruhani, Ayetullah Yusuf San ve Ayetullah Muhakik Damad'dır.

2003 yılının İranlı muhaliflerinin, bizden almaya gerek duydukları, 1980'lerde Polonya rejim muhaliflerinin ihtiyacı olan desteğin aynısıdır. Onların, içerideki kesin haberleri yurtdışına ve yurtdışındaki haberleri de ülke içine iletebilmek için, iletişim malzemesine ihtiyaçları vardır. Onların, greve giden işçilerin ailelerine destek olmak için paraya ihtiyaçları vardır. Onların, broşür basmak ve e-posta ile iletişim kurmak için, bilgisayarlara ve yazıcılara ihtiyaçları bulunmaktadır. Onların, İran hükümetinin ortadan kaldırılması konusunda sorumlu tutulabilsin diye, batılı hükümetler ve insan hakları kuruluşları tarafından isimlerinin bilinmesine ve akıbetlerinin önemsenmesine ihtiyaçları vardır.

Hepsinin üstünde, İranlı muhaliflerin, ABD'nin tutarlı ve açıktan verilen desteğine ihtiyaçları vardır. Onların, bizim İran'ın şu anki hükümetini yasadışı ve dayanılmaz olarak gördüğümüzü ve onu devirmek için mücadele eden kahraman ruhlara destek verdiğimizi bilmelerine ihtiyaçları vardır.

ABD, bu saydıklarımızın nerdeyse hiçbirini yerine getirmemiştir. Bunu yapmakta, neden tereddüt ediyoruz?

Dış politika bürokrasisi, İran krizine pasif yaklaşımı savunan iki tez ortaya koyuyor. Birincisi, ABD'nin, İran tarafından esir alınan ve 444 gün boyunca alı konulan elli rehinenin serbest bırakılmasına karşılık, 1981 yılında imzaladığı anlaşma gereği, hukuki açıdan İran hükümetinin altını oymak ko-

nusundaki her türlü çabadan uzak durması zorunludur. Bu mantık, kesinlikle geçerli olamaz. Bir zamanlar, ABD, böyle bir taviz vermiş olsa bile, bunun üzerinden yeteri kadar zaman geçmiştir ve bu anlaşmanın, artık bağlayıcı olduğunu iddia etmek oldukça zor olacaktır. Bürokrasinin önerdiği ikinci bir tez ise, İran özgürlük hareketinin ABD tarafından desteklenmesinin, sadece İran hükümetini bize karşı daha da düşman yapacağıdır. İyi de, mollalar zaten bize karşı olabildiğince düşman. Onlar, bizi yok etmekte kararlı ve biz ne yaparsak yapalım, ellerinden gelen tüm gayreti bu amaca ulaşmak uğrunda harcıyorlar. Gerçekten, yapsak da yapmasak da onların paranoyalarına göre, zaten bizim onların muhaliflerine yardım ettiğimize inanıyorlar.

Bu dayanaksız itirazlar, bürokrasinin İran özgürlük hareketine olan kinini gerçekten de açıklamamaktadır. Şimdilerde İranlı sürgünleri hor gören aynı Dışişleri Bakanlığı, bir zamanlar da Rus ve Iraklı sürgünleri hor görmekteydi. Eğer bakanlık, bugün Başkan Bush'u İranlı muhaliflere destek vermemek konusunda ikna etmeye çalışırsa, bu, çok daha önceleri Başkan Reagan'ı, Doğu Bloku muhaliflerine destek vermekten caydırmasındaki gibi, aynı nedenden olacaktır.

İşe en düşük seviyeden giren diplomatlarımız bile, tüm çalışmalarını temel kurumsal bir önyargı ile yaparlar. Bu temel, kurumsal önyargı, onların işinin yabancı hükümetler ile anlaşmak olduğudur. "*Biz bu hükümet ile anlaşmak zorunda olmak durumunda mıyız?*" sorusu, onların profesyonel bakış açılarına tamamen yabancı bir sorudur. Bizim diplomatlarımız, birkaç olay dışında -mesela Güney Afrika apertaydı- dünya hükümetlerinin, söz konusu hükümetlerin ne kadar itiraz edilebilir olduğu bir yana, gerçekte meşru olduklarına inan-

mışlardır. Yine onlar, ABD'nin hükümet devirme teşebbüslerine güven duymamışlar, söz konusu hükümetin halkının özgürlüğü nasıl bir coşkuyla karşılayacağını bir yana atarak, bu çabaların gerçekte gayrimeşru olduğunu düşünmüşlerdir. Başkan Reagan gibi cesur bir kişi tarafından baskı yapıldığında, onlar, gönülsüz bir şekilde de olsa, dünyadaki tüm halkların teorik olarak özgür yaşamak istediklerine hak vermişlerdir. Fakat daha sonra, onlar, bu insanların özgürlüklerini kazanması için düzenlenecek bir Amerikan harekatının oldukça riskli olacağını ve sonuçlarının öngörülemez olduğunu dile getirmişledir. Tıpkı, daha önce Orta ve Doğu Avrupa'nın özgürleşmesine destek vermenin çok riskli ve öngörülemez sonuçlara sahip olduğunu ileri sürdükleri gibi.

Biz, Amerikan halkının farklı bir görüşü olduğunu hissediyoruz. Amerikan halkı, dünyanın devrilen hükümetlerine hücum etmek için can atmamaktadır. Onlar, Amerikan iktidarının ilkesel sınırları olduğunu anlamakta ve ABD'nin, Amerikalıların sevmediği ve hatta küçümsediği yabancı liderlerle iş yapmak konusunda gönülsüz olacağını bilmektedirler. Fakat, biz de onların hissettiği gibi, demokratik olmayan bir hükümetin meşrutiyetinin ve otoritesinin doğal olarak şüpheli olduğunu hissediyoruz. Bir Robert Mugane'nin, bir Fidel Castro'nun, bir Ayetullah Ali Hamaney'in, herhangi bir katilin, başka insanları ve onların servetlerini denetleme hakkı kadar, Zimbabwe, Küba ya da İran gibi bir ülkeyi yönetmeye hakları vardır. Böyle suçlulara müdahale etmek, ne her zaman bizim nüfuz alanımızdadır ne de bizim çıkarlarımızla alakalıdır. Bununla birlikte, böyle bir durum bizim nüfuz alanımıza ve çıkarlarımız arasına girdiğinde, diktatörleri, keskin nişancı bir polisin, bir hava korsanını vurduğu zaman hissettiği kadar, vicdan azabı bile duymadan bir kenara sa-

vurup atmalıyız. Biz, niyetlerle demokrasi yaratamayız. Fakat bizler, demokratik olmayan hükümetlerin yaptığı gösterişleri de onurlandırmak zorunda değiliz.

İranlı muhaliflere yapılacak yardıma itiraz edenler, ortaya şu son hususu sürmektedirler: Onlar, muhaliflerin başarısız olabileceklerine vurgu yapmaktadırlar. Bu, açıkça geçerli bir iddiadır. Başarısızlık, bir işe bulaşmayı reddettiğimiz zamanlar dışında, her zaman karşılaşabileceğimiz bir ihtimaldir; eğer, bir işe başlamayı reddedersek, başarısızlık bir ihtimal olmaktan çok, kesinlik kazanır.

Suriye

Eğer, tüm sorunlarımız Suriye kadar kolay olsaydı, teröre karşı başlattığımız savaş önceden biterdi. İşte size, ABD ve müttefik güçleri tarafından sarılmış bir rejim; öyle ki, o rejim, Irak'tan ithal ettiği yakıta bağlı olup, ekonomisi bir savaş alanı gibi acınacak derecede darmadağındır. Gerçekten de, Suriye hakkında sorulması gereken tek bir soru vardır: Elimizde olduğu hâlde, neden ona bunca zaman katlandık?

Suriye'ye karşı izlediğimiz politika, sert ve uzlaşmaz olmalıdır. Biz, İran'dan Suriye'ye hava ve deniz yoluyla ulaştırılan silah hareketini yasaklamalıyız. Irak'tan Suriye'ye petrol akışını kesmeliyiz. Irak'tan Suriye'ye akan şüpheli teröristlere karşı, sıcak takip hakkımızı kullanmalıyız. Diğer yandan da, Suriye'ye, batı yanlısı politikalar izlemesine karşılık cömert bir ekonomik yardım önermeliyiz:

1. Suriye, teröre verdiği tüm desteği kesmeli, kendi kara sınırları içindeki tüm terör kamplarını kapatmalı, Hizbullah'a koruma ve destek sağlamayı durdurmalı ve 1983 bahriyeli barakalarının bombalanmasının sorumluları da içlerinde

olmak üzere, kendi kara sınırlarında ve Lübnan'da faaliyet gösteren ve Amerikalılara karşı işlenen suçlara karışmış tüm teröristleri teslim etmeli.

2. Sınırlarını Iraklı gerillalara kapatmalı ve Suriye'ye iltica etmiş tüm Baas Partisi liderlerini teslim etmeli.

3. Bizler, sadece intihar bombacılığı kültürünü besleyen Suriye'nin, İsrail'e karşı yürüttüğü kışkırtma kampanyasını kesmesi beklentisi içindeyiz.

4. Suriye, ordusunu Lübnan'dan çekmeli ve bu ülkenin bağımsızlığını ve egemenlik haklarını tanımalıdır. Eğer, Lübnanlıların kendi kara sınırları içinde kendilerine devriyelik ve polislik yapacak bir güce ihtiyaçları varsa, biz, onların söz konusu ihtiyaçlarının karşılanması için, daha az baskıcı bir kaynak ayarlayabiliriz.

5. Son olarak, Suriye, kendi kapalı ekonomisinde ve otoriter politika sisteminde açılma gerçekleştirmelidir. Otuz yılı aşkın bir süredir, Esad ailesi, Suriye'yi, terör destekçilerinin özel toplanma teşkilatı gibi yönetti ve onlar, Richard Nixon'dan bu yana, her ABD başkanından ilgi ve dalkavukluk görerek ödüllendirildi. Sadece Dışişleri Bakanı Warren Christopher, yirmi dokuz kez bu ülkeyi ziyaret etti. Bu, onun, NATO ittifakının herhangi bir ülkesine yaptığından çok daha fazla sayıda yapılan ziyaretlerdi. Bu, dış politika bürokrasimizdeki uzlaşmacıların en temel içgüdülerini incitebilir; fakat, yine de vurgulamak gerekirse, gelip geçen zaman yetenekli bir ulus olan Suriye'nin, sadece, tiranlık ve savaştan başka bir şey sunamayan liderler ürettiğini kanıtlamaktadır.

Biz, Beşar Esad'ın bu talepleri karşılayacağından kuşku duymaktayız. Gerçi, söz konusu koşullar altında, onu, bu talepleri yerine getirmeyi reddetmesinin sonuçlarının, bu ta-

lepleri yerine getirmeye razı olmasının sonuçlarından çok daha ölümcül olacağına ikna etmenin mümkün olabilmesi gerekmektedir.

Libya

Libya'nın, Lockerbie zulmü kurbanlarının ailelerine tazminat ödemeye söz vermesiyle, silinemeyecek kadar uzun bir terörizme destek olma tarihi vardır. Yapılacak ödemelere dair alınan söz, yoğun baskılarla elde edilmiştir. Hikayenin sonunda, her şey yoluna girmiştir ve bu, hoş bir sonuçtur. Fakat Libyalılar, bizle girdikleri pazarlıkta, bazı tavizler koparmak istemişlerdir ki, işte bu hiç hoş değildir. Bush yönetimi, haklı olarak, Libya'nın teröre destek veren devletler listesinden silinmesine yönelik talebini terslemiştir. Eğer Libya, listenin dışında kalmak istiyorsa, yapacağı tek şey, terör örgütleriyle olan bağlarını kesmektir.

Tüm inkarlarına rağmen, Libya, saldırgan bir şekilde, her türlü kimyasal, biyolojik ve nükleer kitle imha silahlarına sahip olmanın yollarını aramaktadır. Libya'ya, şu ana kadar, nasıl davranılmışsa öyle davranılmaya devam edilmelidir: Doymak nedir bilmeyen düşman rejim. Muammer Kaddafi'nin "*ılımlılaştığına*" dair kuruntulara, şu ana kadar nasıl yanıt verilmişse, öyle yanıt verilmelidir: dış politika kurumundaki uzlaşmacılara sıkıntı verdiği görülen, tedavisi mümkün olmayan arzu dolu bir aldanma semptomu.

Karanlık Yerler

"*Ve bu, aynı zamanda dünyanın en karanlık yerlerinden biridir.*" Joseph Conrad, Karanlığın Kalbi'nde, Thames'in kalaba-

lık tersanelerinde incelemelerde bulunurken, böyle bir gözlem yapmıştı. Ve bugünün karanlık yerleri, kanunların kolunun uzanamadığı, teröristlerin saklandığı ve sinsice dolaştıkları yerlerdir. Bazen bu karanlık yerler, "*tükenmiş devletlerden*" söz etmektir. Gerçekten de bu terim, durumu anlatan, kusursuz bir terimdir. Gerçekten de teröristlerin, Somali, Sierra Leone ya da Kolombiya'daki balta girmemiş ormanlar gibi, siyasi otoritenin çöktüğü yerlerde, ayakta duracak sağlam mekanları bulunmaktadır. Fakat Taliban'ın Afganistan'ı tükenmiş bir devlet değildi. Doğrusu Taliban, Afganistan'a, on yıllardır, hatta yüzyıllardır görmediği kadar güçlü bir hükümet sağladı. Hizbullah'ın anavatanı Lübnan, tükenmiş bir devlet değildir. En azından bu, Şam'daki efendilerinin görüşüne göre böyledir. Onlara göre Lübnan, tam da onların istediği gibi işleyen bir hayli başarılı bir devlettir. Orası öyle bir yerdir ki, onlar, burada, bir yandan uyuşturucu ticareti yapabilir, İsrail'e karşı savaş açabilir ve kirli işlerini yürütebilir; öte yandansa, kendi eylemlerinden dolayı hiçbir sorumluluk almazlar. Eğer El-Kaide, kendine Venezüela'nın uzak köşelerinde bir vatan kuruyorsa, bunun nedeni General Hugo Chavéz hükümetinin onları buraya davet etmesindedir. Paraguay ve Brezilya'da Hizbullah, ayak basacak sağlam mekanlar bulmuşsa, bunun nedeni yozlaşmış bir hükümetin işe başka bir şekilde bakmayı yeğlemesindendir. Eğer Hizbullah, yerel otoritelere ödediği paraları durdurursa, Güney Amerika hükümetlerinin istediklerinde ne kadar etkili olabileceklerini görür.

Teröristler, kendilerine, onlar için olabilecek sığınaklar kadar sığınma nedeni bulabilirler. Bazen bir hükümet, açıkça, onları, ülkesinin uzak ya da girilemez topraklarından kazıyamaz. Tıpkı Filipin hükümetinin denemesine rağmen, Ebu

Sayyaf gerillalarını Mindanao Adası'ndan kökünü kazıyamamasında ya da Endonezya'nın denemesine rağmen Açe'de başarısız olmasında olduğu gibi.

Diğer bir uçta ise, Taliban'ın, Sudanlıların, Irak'ın yaptığı ile Suriye ve İran'ın hâlâ yapıyor olduğu gibi, Filistin Özerk Yönetimi'nin (PA) bunu yapmakla hayatta kaldığı gibi ve General Chavéz'in yapmaya eğilimli olduğu gibi hükümetler, kendi topraklarındaki teröristlerle bir takım tezgahlar kurarlar.

Diğer durumlarda ise, teröristlere karşı harekete geçmeyi seçebilecek, ama korkularından ya da yozlaşmadan dolayı bunu seçmeyen bir hükümet bulabiliriz. Buna örnek olarak, Paraguay ve şimdilerde böyle bir durumun olduğunu söyleyebileceğimiz Kuzey Nijerya'yı örnek verebiliriz.

Son olarak bazı yerlerde, yasaların yaptırım gücü tamamen çökmüş ve şeytan bu hükümsüzlüğü istismar etmek için buralara doğru hareketlenmiştir: Yemen, Somali, Sierra Leone gibi.

Bu durumların her biri değişik bir karşılığa davetiye çıkarmaktadır.

Teröristlerle savaşan bir hükümete, gücümüz oranında tüm yardımları yapmalıyız. Bu yardım, İngiltere hükümetine yapılan en az miktardaki yardım gibi olmamalıdır. Öyle ki, geçmişte, ABD topraklarında, örgüte maddi destek toplamak amacıyla faaliyet yürüten İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu, görmezden gelinmiştir. Bu önemli bir adalet şikayeti olabilir. Sivil hükümeti, aşırı İslamcılığın meydana getirdiği tehdidin ciddiyeti karşısında geç uyanan Endonezyalılarla olan işbirliğimizi yoğunlaştırmalıyız.

Diğer yandan, teröristler ile birlikte tezgah kuran hükümetler, Başkan Bush'un ya bizimle birliktesiniz ya da teröristlerle birlikte kuralını tüm acımasızlığıyla hissetmelidir.

Fakat, iki arada bir derede olan olaylarda, -hükümetlerin, terörle mücadele etmek için çok zayıf olmalarından dolayı ya da hükümet çöktüğü için otoritenin kurulamamasından dolayı teröre razı oldukları yerlerde- yüz yıl önce yaşamış bir başkanın rehberliğinde hareket etmeliyiz: Theodore Roosevelt. 1904 yılının Aralık ayında, Kongre'ye yıllık mesajını okuyan Roosevelt, Monroe Doktrini'nde Roosevelt Sonucu olarak bilinen politikasını telaffuz etmiştir. Mümkünse buna, Roosevelt'in ileri sürdüğü günden daha fazla, bugün sahip çıkılmalıdır:

"Eğer bir ulus, toplumsal ve politik meselelerde makul bir beceri ve incelikle hareket etmeyi biliyorsa, eğer bir ulus, düzenini koruyor ve yükümlülüklerini yerine getiriyorsa, ABD'den korkması için bir neden yoktur. Medeni toplumun beraberliğinde, genel bir çözülmeye yol açan kronik yanlışlar ya da bir yetersizlik, ister Amerika'da olsun, ister başka bir yerde, nihayetinde medeni bir toplumun müdahalesini gerektirir. Ve batı yarımküresinde, ABD'nin Monroe Doktrini'ne olan bağlılığı, ABD'yi, gönülsüz bir şekilde de olsa, böylesi aleni yanlışlığa ve yetersizliğe, uluslararası bir polis kuvveti gibi müdahale etmeye zorlayabilir."[43]

Ulusal egemenlik bir hak olduğu gibi, aynı zamanda da bir yükümlülüktür. Bir hükümetin rollerini üstlenemeyen bir hükümet, hükümet olma haklarından mahrum kalır. ABD, kuruluşundan bu yana, bu ilke çerçevesinde hareket etmiştir. Jefferson yönetimi döneminde, Amerikan gemilerine baskın düzenleyen Berberi Eyaletleri, teorik olarak Osmanlı İmparatorluğu'nun beldeleriydi. Osmanlılar, bu korsanlığın önünü

alamadılar. Bu durumda, biz de Commodore Decatur'u, bu işi onların yerine yapması için görevlendirdik. 1910 devriminden sonra, Meksika'da sivil yönetim çöktüğünde, haydutlar, sınırın ötesindeki Amerikan kasabalarına baskın yapmaya başlamıştı. İleri görüşlü Başkan Wilson, General Pershing'e haydutları takip etmesini ve onları öldürmesini emretti.

BM sistemi, şimdilerde sayısı 160'ı bulan dünya ülkelerinin, eşit becerilere sahip olduğu kurgusu üzerine kuruldu. Geniş bir uluslararası bürokrasi, bizi, Kamerun ile Kanada'nın aynı kefeye konulması gereken devletler olduğu, Nepal'in Hollanda ile eşit derecede iyi yönetilen bir devlet olduğu yalanına inanmaya zorluyor ve bu yalanı sürdürülebilir kılıyor. Roosevelt Sonucu'nun açık gözlü bilgeliği ki, ona göre eğer ABD, Karayipler'de düzeni kurmasaydı, bunu İngiltere ya da Almanya yapacaktı. BM Beyannamesi'nin, hep beraber dünya düzenini koruyacağımızı anlatan idealist umutlarının ipliğini pazara çıkardı.

Bu umutlar, çok uzun zamanlar önce toz oldu gitti. Ve şimdi, açıklanmasından bir yüzyıl sonra, Roosevelt Sonucu'nun güncellenmiş bir versiyonu, ulusların uluslararası hukuku olarak yeniden ortaya çıkacakmış gibi görünüyor. Sierra Leone çöktüğünde, İngiltere oraya düzeni kurmak için girdi. ABD, aynısını Liberya'da yaptı. Alman ve Kanada askerleri, Afganistan'ı devriye gezmekte, Fransa, Bosna'da polislik yapmakta ve Avustralyalılar, Doğu Timor'a elini uzatmaktadırlar. Emin olun, bunlar doğru şeylerdir. Kıtlık ya da kuraklık fakir bir ülkeyi vurduğunda, dünyanın zengin ülkeleri buraya gıda ve insani yardım gönderirler. Doğal afetler yerine, insan kaynaklı yanlışlar yüzünden bir ülke kırıp geçi-

rildiğinde, o ülkeye sırtımızı dönmeyi nasıl gerekçelendireceğiz? Ve bu yanlışı yapan insanlar bizi tehdit ettiklerinde ya da bizi tehdit etmeye niyetlenen teröristlere fırsat yarattıklarında, o zaman, müdahalenin ahlaki koşulları, kendi çıkarlarımızın ihmal edilemez zorlamasıyla takviye edilir.

HAMAS ve Hizbullah

HAMAS ve Hizbullah, aynı zamanda Yaser Arafat'ın El-Aksa Tugayları, terörizmin genel kınamalarından özel olarak muaf tutularak, ödüllendirilmektedir. "*HAMAS'ın tamamının bir terör örgütü olduğunu söyleyemezsiniz ve bu kesinlikle bizim işimiz değil*"; 29 Temmuz 2003 tarihinde, Avrupa Birliği sözcüsü, AB'nin HAMAS'ın sözde politik kanadına karşı bir eyleme girişmemeyi sürdüreceğini açıklarken, böyle bir ifade kullanmıştı. Bush yönetiminden gelen yoğun baskılar nedeniyle, AB, 2003 Eylül'ünde geri adım attı. Fakat HAMAS ve Hizbullah'a göz yumma dürtüsü AB tarafından içselleştirilmişti.

Fransızca konuşan ülkelerin liderlerinin Beyrut'ta bir araya geldiği 2002 Zirvesi'nde, Bayan Chirac, Lübnan'da HAMAS tarafından yönetilen bir mülteci kampını gezmek için vakit ayırdı. Kanada Dışişleri Bakanı Bill Graham, Hizbullah'ın ülkesinde maddi destek toplaması ve iş yapabilmesi için gözü dönmüş bir savaş başlatmıştır. 2002 yılının Ekim ayında, öfkeli kamuoyunun, meslektaşlarını, onu reddetmeye zorlamasından önce,"*Seçilmiş yetkilileri, doktorları ve öğretmenleri terörist olarak damgalamamak gerekir*" demişti. Avrupa Birliği, tek tek Hizbullah liderlerini terörist olarak adlandırmıştır; fakat bir bütün olarak bu gruba terör örgütü dememektedir. Şimdilerde onlar, hâlâ Avrupa kıtasında şeytani işlerini yürütebilmektedirler.

HAMAS ve Hizbullah, toplumsal yardım örgütlerini kalpleri temiz olduğu için çalıştırmamaktadırlar. Onlar, bu örgütleri, aksi takdirde kendilerinden korkacak ve uzaklaşacak olan sivil toplumun desteğini kazanmak için çalıştırmaktadırlar. Terörizm, ekonomi için kötüdür. 1967-1987 yılları arasında, İsrail işgali altında olan Batı Yakası ve Gazze'de tüm Arap dünyasından daha yüksek büyüme oranları kaydedilmiştir. 2000 yılının Eylül ayında, Oslo Savaşı'nın patlak vermesiyle birlikte, Filistin topraklarındaki kişi başına düşen milli gelir yüzde doksan oranında azalmıştır. Ve terörizm, kendi toplumlarında teröristlerin üs kurduğu nüfuslar için tehlikelidir. Teröristler, sivillerin de zarar görmesinin kesin olduğu misillemeleri teşvik ederler. Kendi davalarına olan sıra dışı ilginin farkında olan Filistinli teröristler, İsrail misillemelerine karşı, Filistinli sivillerin korunmasızlığını en üst düzeye çıkarmışlardır. Ve İsrailliler, terörist amaçlara yeteri kadar acımasızca misilleme yapmayı reddettiklerinde, teröristler kendi kendilerine misilleme yaparlar. Buna bir örnek olarak, 2000 yılının Eylül ayında, İsrail-Filistin silahlı çatışması sırasında, taraflar karşılıklı olarak birbirlerine ateş ederken, on iki yaşındaki erkek çocuğu Muhammed el-Dura'nın babasının kollarında öldürülmesini örnek verebiliriz. Ayrıntılı balistik araştırmalar ve video delilleri, el-Dura'nın -eğer gerçekten o öldürülmüşse- Filistinli bir tetikçi tarafından, büyük bir ihtimalle kasıtlı olarak, öldürüldüğünü göstermektedir. [44]

HAMAS ve Hizbullah tarafından işetilen aşevleri ve klinikler, bu terörist gruplara prestij kazandırmakta, onların yeni katilleri örgütlerine katmalarına katkıda bulunmaktadır. Ve bu sayede onlar, yurtdışından maddi destek toplamalarını makul gösteren kapak hikayelerine kavuşurlar. Elbette, bağış yapanlar -AB Komisyonu'ndakiler ve Kanada hüküme-

tindekilerin de bildiği gibi- bu saçma kapak hikayelerinden şüphe duymaktadırlar. HAMAS ve Hizbullah için bize mazeret bildirenler, okul çocuğu dolu bir otobüsü havaya uçurmakta tereddüde düşmeyen bir örgütün, kendi işlettiği hayır kurumlarına ait fonlarındaki paraları, cinayet fonlarına aktarmadığına inanmamızı bekliyorlar.

Kanada ve AB yetkilileri, böylesi hikayelere inanmayacak kadar zeki kimselerdir. Öyleyse, onların HAMAS'a ve Hizbullah'a karşı gösterdikleri bu yumuşak tavrın arkasında, başka bir şeyler olmalıdır: Onlar, kabullenilemezliği derece derece değişen bir terörist ölçeği benimsemişlerdir. Onlara göre, İsrail'deki bir terör saldırısı ile Toronto'daki ya da Paris'teki bir terör saldırısı birbirleriyle kıyaslanamaz. Aynı şekilde, bazı teröristleri diğerlerinden daha fazla kınayan hükümetler de kıyaslanamaz. ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Richard Boucher'ı, İsraillilere ve Amerikalılara saldıran terör grupları arasındaki farkları çizmesi için, tekrar tekrar dünya televizyonlarının kameraları önüne çıkardı. Gerçekten de Boucher, onlar, üzerinde ısrar ettiği kadar aralarındaki farkı çizemedi. 2002 yılının Eylül ayında, iki haftalık bir zaman dilimi içerisinde, Boucher, önce İsrail'in hedef gözeterek bir HAMAS terörist liderine yaptığı saldırı için kınama çağrısında bulundu ve ardından Amerikalıların hedef gözeterek bir El-Kaide liderine yönelik olarak yaptığı saldırıları savundu. Bu, görünen açık çelişkiler hakkında, kendisine sorular sorulduğunda, o, Amerikalıların hedef gözeterek yaptığı saldırıların sonucunda meydana gelen ölümleri *"zorunlu olmadıkça başka koşullar altında uygulanmayacağını"* söyleyerek gerekçelendirdi. Neden olmasın? *"Hepimizin... İsrail-Filistin meselesindeki durumun, barış beklentisi, görüşme beklentisi ve durumun iyileşmesi için uygun bir atmosfer yaratılmasının gerekliliği konusun-*

dan haberimiz var." Bu ne tuhaf bir "*durum iyileşmesi*" fikriymiş ki, dünyanın en ölümcül terör örgütüne dokunulmazlık sağlıyor.

Bir yanda İsrail'e karşı olan İslami terörizm, diğer yanda ABD'ye ve Avrupa'ya karşı olan İslami terörizm şeklinde yapılan bir terör ayrımı, sürdürülebilir olamaz.

HAMAS ve El-Kaide örgütleri, maddi desteği aynı kaynaklardan sağlıyor gibi görünmektedir ve Suudi Arabistan'daki aynı etkili kişiler tarafından da desteklenmektedirler. Hizbullah'ın, Güney Amerika'daki şebekesi, El-Kaide faaliyetlerinin bu yarı kürede gizlice yürütülmesi imkanı sağlıyor. Bunun gibi, Avrupa'nın HAMAS ve Hizbullah'ın Avrupalı destekçilerine karşı harekete geçmekteki gönülsüzlüğü, El-Kaide'nin Avrupalı destekçilerini de korumaktadır.

Daha kötüsü, HAMAS'ın ve Hizbullah'ın korkunç eylemlerini gerekçelendirdikleri ideoloji, El-Kaide'nin cinayetlerini gerekçelendirdiği ideolojinin aynısıdır. Eğer, İsrail'e karşı yürütülen kutsal savaşta, sivillerin öldürülmesinde bir sorun yoksa, bu durumda, Hindistan'da, Rusya'da ya da bizde yürütülen kutsal savaşlarda da sivillerin havaya uçurulmasında bir sorun yok demektir. Eğer, "*Polonyalıları ve çingeneleri aşağılamak ve onları gaz odalarına doldurup zarar vermek yanlıştır; fakat, bunları Yahudilere yapmak gerçekten mükemmel bir davranıştır*" demiş olsaydık, Nazizm'e karşı pek de mesafe almış olmazdık. Tıpkı bunun gibi, bazı teröristlerin cihadı kabul edilebilir bir "*direniş*" formudur; fakat diğerlerininki değildir gibi bir öneri getirirsek, küresel cihad ideolojisine karşı pek de mesafe almış olamayacağız.

Fransızlar, Kanadalılar ve Dışişleri Bakanlığı bunu anlamasa bile, İslam dünyası bunu anlamaktadır. Kendisine en

çok itibar edilen Sünni din adamlarından Katar Üniversitesi İslami Çalışmalar Dekanı Yusuf el-Kardavi olayını düşünelim. 2001 yılında, el-Kardavi, 11 Eylül saldırılarını *"önyargılı bir grup tarafından, böyle bir saldırının bir Müslüman tarafından yapılmış olduğu iddia edilmekte"* olduğunu varsayarak kınamıştı.[45] El-Kardavi, HAMAS'ın İsrail'deki intihar saldırılarını, cihad ideolojisinin Batı Yakası'nda bastırılabileceğine inananları durdurabileceğinden dolayı, sürekli olarak desteklemektedir ve bunun nedenlerini, 2003 yılının Temmuz ayında, Stockholm'de verdiği bir konferansta uzun uzadıya anlatmıştı.

"İslam hukuku, Darü'l-Harp'teki (inançsız insanların ülkesi-gayrimüslim dünya) *insanların kanının ve malının korunmadığını karara bağlamıştır. Çünkü onlar, Müslümanlara karşı savaşmakta, onlara karşı düşmanca davranışlar göstermekte ve onlar da onun can ve mal güvenliğini yürürlükten kaldırmaktadır."*

Cihada göre, sivil-sivil olmayan ayrımı yoktur. *"Modern savaşta, tüm toplum, bütün sınıflar ve etnik gruplar, düşmana karşı savaşta yer almak, onun devamına yardım etmek ve onun zafere ulaşması için gerekli malzeme ve insan ihtiyacını gidermek için harekete geçer. Toplumdaki her vatandaş, savaşın kazanılması için çaba göstereceği bir rolü yüklenir. Silah taşımasalar bile, içlerinde profesyonellerin, işçilerin ve sanayicilerin olduğu yerel cephe, savaşan ordunun arkasında yer alır."*

Son olarak, El-Kardavi'ye göre, intihar bombacıları, İslam'ın kendini öldürmeyi yasaklayan emirlerine karşı gelmemektedirler. *"İntihara teşebbüs eden bir insan, kaçış ve ricat halinde ölürken, şehadet eylemini üstlenen bir kimse, ilerlerken ve saldırırken ölür. Karşı koymaktan, kaçmaktan başka hedefi olmayan, intihara teşebbüs eden kişiden farklı olarak, şehadet eylemini yürüten kişinin, Allah'ı razı etmek gibi bir hedefi vardır..."*[46]

El-Kardavi, bu ilkelerin Yahudilere ve Hintlilere uygulanmasını sınırlamak isteyebilir. Fakat, bu sözleri değerlendirecek ve bunların uygulamalarını tüm kafirlere karşı genişletecek insanların köküne kıran girmemiştir.

Fransız Haber Ajansı'nın (AFP) 2002 yılının Şubat ayında geçtiği bir habere göre, HAMAS, Batı Yakası'nda, ABD'yi, İsrail ile eşit derecede düşman gösteren bir bildiri dağıttı: *"Siyonistlere verdiği destek ve Filistinlilerin haklarına karşı gösterdiği kayıtsızlıkla Amerika'nın, işgal güçlerinin cinayetlerinde sorumluluk payı bulunmaktadır."*[47] HAMAS lideri Şeyh Ahmet Yasin, medyanın ne zaman *"Amerikan-Siyonist düşmanı"*[48] dinlemeyeceğini düşündüğünden bahsetmektedir. El-Kardavi, bizzat kendisi, kızgın bir ruh haliyle Amerika'nın cihad için uygun bir hedef olduğunun ipuçlarını vermiştir. Bağdat özgürlüğüne kavuşturulduğunda, o, Başkan Bush'u *"Yeni Hülagü"* olarak tanımlamıştı. Hülagü, 1258 yılında, Bağdat'ı işgal ederek, halifeyi deviren Moğol Hanı'dır. Arap tarihçiler tarafından, o, Arapların bu olayı takip eden 750 yıl boyunca çektikleri tüm ıstırapların sorumlusu olarak görülmektedir. El-Kardavi, ABD'ye *"işgalci"* ve *"düşman"* demekte, Şeyh Ömer Abdurrahman'ın (1993 yılında, Dünya Ticaret Merkezi'nin bombalanmasının azmettiricisi) serbest bırakılmasını talep etmekte ve 12 Mayıs 2003 tarihinde, Riyad'da yapılan terör saldırılarını *"öldürülen herkesin Amerikalı olmaması nedeniyle..."*[49] eleştirmektedir.

Müslüman kamuoyu, sivilleri hedef alan intihar saldırılarının savaş suçu olduğunu ve intihar bombacılarının savaş suçlusu olduğunu kabul edinceye kadar -intihar bombacılarının, İslam'a zafer değil utanç verdiği algılanıncaya kadar- intihar bombası eylemleri sürecektir. Arap ve İslam dünyası-

nı, bazı cihad cinayetlerine izin verilebileceğinin söylenmeden anlaşılacağı konusunda cesaretlendirenler, aslında tüm cihad cinayetlerine izin verildiğini ileri sürenlere yardım etmektedirler.

Biz, diğer ulusları, her zaman terör gruplarına karşı harekete geçmek zorunda bırakamayabiliriz. Ama şunu yapabiliriz:

1. Kendi kurumsal düşüncelerimizden, terör örgütlerinin "*politik*" ve "*askeri*" kanatları arasında yaptığımız hayali ayrımları tasfiye edelim. Böyle bir ayrım yapmak, sahtekarlıktır.

2. ABD'nin, benzerini El-Kaide'ye yaptığını düşünerek, İsrail'in, HAMAS ve Hizbullah'a karşı gerçekleştirdiği harekatları eleştirmeyi keselim.

3. Kendi kara sınırları içinde, HAMAS ve Hizbullah ya da benzeri bir grubun faaliyet göstermesine izin veren müttefiklerimize odaklanın. Böyle bir lütufkarlığı tanımlayan bir terim vardır: "*terörizme yataklık etmek*". Eğer Fransa bunu yapıyorsa, ABD, bunu onun suratına söylemekten kaçınmamalıdır.

4. HAMAS ve diğer terörist gruplar, Filistin Özerk Yönetimi sınırları içinde denetlenmeden faaliyetlerini yürüttüğü sürece ve Hizbullah'ın güney Lübnan'ın çoğunu işgal etmesine müsaade edildiği sürece, Filistin Özerk Yönetimi'nin ve Lübnan'ın etkili yöneticisi olan Suriye, teröre destek veren bir ülke olarak var sayılmalı ve bu suretle ABD hukukunun, bir politika olarak cinayete bulaşanlara uyguladığı tüm yaptırımlara karşı savunmasız bırakılmalıdır.

Suudi Arabistan

Suudi Arabistan yöneticileri, teröre karşı savaşta, ABD'nin sadık dostları olduklarını iddia etmektedirler. Oysa onların davranışları aksini işaret ediyor.

2001 yılının Ocak ayında, 11 Eylül saldırılarında yer alacak olan iki hava korsanı, San Diego'ya uçarak saldırısı için hazırlıklara başladı. Havaalanında, bir Suudi sivil havacılık yetkilisi, Ömer el-Bayoumi adında Suudi bir adam tarafından karşılandılar ve bu adam, San Diego bölgesindeki Suudi vatandaşlarının yapıp ettikleri ile yakından ilgilenmeye olan merakıyla bilinmekteydi. El-Bayoumi, geleceğin iki hava korsanını arabasıyla kasabaya götürdü ve kendi evinin yanında onlara bir daire ayarladı. Onlara bir kira kontratı da temin eden el-Bayoumi, aynı zamanda ilk iki ayın kirası olan 1.550 doları da ceplerine koydu. Daha sonra, onlara bir hoş geldiniz partisi verdi. Onlara, banka hesabı açmak konusunda da yardım etti ve bir havacılık okulunda eğitim almaları için onlara sosyal güvenlik kartı temin etti. Bir detay daha: el-Bayoumi, iki teröriste yardım ederken, ABD'nin Suudi Arabistan Elçisi tarafından karısı aracılığıyla kendisine on binlerce dolarlık hediyeler geliyordu. Bu ödemeler, o iki teröristi ağırlamaya başladıktan sonra daha da arttı.

El-Bayoumi, ABD'yi, 2001 yılının Temmuz ayında terk etti. O, şimdi, Suudi Arabistan'da yaşıyor. Suudlerin, El-Bayoumi'nin ABD müfettişleri tarafından sorgulanmasına izin vermesi, iki yıllık bir diplomatik baskı sonucunda -Condoleezza Rice'ın, Suudi Dışişleri Bakanı Prens Suud'a kişisel ricası ile sonuçlanmıştır- olmuştur. El-Bayoumi, 11 Eylül saldırılarının gelişmesiyle ilgili tüm bilgileri reddetmiştir.

Ömer el-Bayoumi olayı, yönetici Suudi eliti ile El-Kaide arasındaki birçok gizemli bağlantıdan sadece birisiydi. 11 Eylül saldırısının kurbanı olan aileler tarafından, krallığın istihbarat şefi olan Prens Türki Faysal'ın, El-Kaide temsilcileri ile iki kez görüşerek, onlara Suudi hedeflerini vurmamaları karşılığı büyük miktarlarda para önermesinden ötürü, Suudi hükümetine yönelik olarak toplam 1 triyon dolarlık dava açılmıştır. Söz konusu davalar, aynı zamanda prensin kendi muhasebecisi tarafından, içlerinde Muhammed Atta'nın Hamburg'daki hücresi de bulunmak üzere, Avrupa'daki El-Kaide hücrelerine bir milyon dolar dağıtıldığı suçlamasını da içermektedir.[50] Prens Türki, bu suçlamaları öfkeli bir şekilde reddetmiştir.

Son olarak, 2002 yılının Kasım ayında, Washington'daki Suudi elçiliği, federal mahkeme celbi almış Suudi bir kadına ülkeden kaçması için yardım etmiştir.

Suudi Arabistan, El-Kaide'ye olduğu gibi, diğer tüm terörist gruplar içinde tek büyük para ve insan kaynağıdır. En vicdanlı raporlara göre El-Kaide, 1980'lerin sonlarından beri, neredeyse hemen hepsi Suudi Arabistan'daki kaynaklardan olmak üzere, 300 milyon ile 500 milyon dolar arasında bir maddi bağış toplamıştır.[51] Kimlikleri ABD tarafından bilinen sıra dışı yedi birey, sürekli cömertçe bağış yapan hayır severler arasında yer almaktadır. Suudi Arabistan'da El-Kadie'ye bağış yapan kimselerle, HAMAS'ın yıllık bütçesinin yarısını sağlayan, İslami Cihad ve Filistinli intihar bombacılarının ailelerine yüz binlerce dolar bağış yapan, zengin bireyler ve büyük ailelerin mensubu olan kimselerin çakışması, üzerinde düşünülmesi gereken bir durumdur.[52]

Suudi Arabistanlı fakirler, terör davasına, paraları yerine canlarını vermektedirler. 2003 yılının Ağustos ayında, asla Suudi hassasiyetlerini incitmeyi aklından geçirmeyen birisi olan Dışişleri Bakanı Yardımcısı Richard Armitage, yabancı teröristlerin Irak'a sızma noktaları arasında İran ve Suriye'nin yanında Suudi Arabistan'ı da saymıştır.[53] Armitage, bu ülkelerin hükümetlerinin terörist sızmaları ile ilgileri bulunup bulunmadığını açıklamayı reddetmiştir. Fakat, Suudi hükümetinin terör lekeli örgütleri desteklediğini gösteren, su götürmez bir sicili bulunmaktadır. Suudi Arabistan konusunda İsrailli bir uzman olan Dore Gold, Saraybosna'daki Bosna'ya Yardım için Suudi Yüksek Komisyonu (Saudi High Commission for Aid to Basnia) bürolarına yapılan bir baskında, bir uçağın en iyi şekilde kimyasal silah kullanmasını gösteren bir bilgisayar simülasyonu ile birlikte, üzerinde hükümet binalarının kırmızı kalemle işaretlendiği bir Washington haritası bulmuşlardır.[54] Suudi hükümeti, ABD hazinesinin 2002 yılının Mart ayında, teröre yardım sağlayan kuruluşlar listesine aldığı El-Haremeyn İslami Vakfı'na, yılda milyonlarca dolar vermektedir. Kendi tahminlerine göre, Suudi Arabistan hükümeti, Filistin Özerk Yönetimi'nin İsrail'e karşı yürüttüğü mücadele için, 1998 yılından bu yana dört milyar dolar ödemiştir.[55]

Suudilerin teröre doğrudan yardım konusundaki kabarık sicili, onların, İslam'ın aşırılık yanlısı bir yorumunu İslam dünyası üzerinden Avrupa'ya ve Kuzey Amerika'ya yayma çabalarındaki mızrağın çuvala sığmayan kısmıdır. 1970'lerden bu yana, Suudi Arabistan, Pakistan'daki İslami kolejleri ve daha önce görmüş olduğumuz gibi ABD'deki günlük İslami okulları desteklemek için, İngiliz ve Amerikan zindanlarındaki ağır suçluları İslam'a kazandırmak için, bölge üni-

versitelerinde İslam'ın aşırılık yanlısı bir yorumunu öğreten Mısırlı ve diğer Arap din adamlarının gelirlerini karşılamak için ve aşırılık yanlısı İslam'ın korkulması gereken bir şey olmadığını anlatarak Amerikalıların ağzına bir parmak bal çalan Amerikan akademik kurumlarını desteklemek için milyarlarca dolar harcamıştır. Yine Suudi tahminlerine göre, onların parasıyla gayrimüslim dünyada, 210 İslami merkez, 1500'ün üzerinde cami ve neredeyse 2000 tane İslami okul yaptırılmıştır. Bu kurumlarda, Suudilerin kendi aşırılık yanlısı inançları lehine, İslam'ın ılımlı ve hoşgörülü yorumları dışlanmaktadır. Suudi parası, İslam dünyasına büyük zararlar vermiştir. Suudi parası ile yapılan işler sayesinde, İslam dünyasında, Java'dan Nijerya'ya kadar, geniş bir yelpazedeki İslami gelenekler boğulmuş ve bunların yerine okullara, camilere, cihadı öven ve nefreti öğreten öğretmenlere paralar ödenmiştir. Bunlar, sadece batı hükümetlerinin denetimi altındaki topraklarda gerçekleştirilmemiş; aynı zamanda, dini gerekliliklerin en aşırı yorumları karşısında yetersiz kalan Müslüman hükümetlerin denetledikleri topraklarda da gerçekleştirilmiştir. Ve tüm bu kurumlar aracılığıyla, Suudi Arabistan'ın kendi vaizleri, dini eğitmenleri ve gazetecileri, nefret dolu vaazları övmekte, en korkunç yalanları öğretmekte ve en ölümcül komplo teorilerini yaygınlaştırmaktadır. Son aylarda, ayda iki kere Suudi Arabistan hükümet gazeteleri, törensel Yahudi cinayeti ile ilgili eski korkunç suçlamaları tekrarlayıp duran makaleler yayınlıyorlardı. Bunlardan birisini yazan yazarlardan birisi de Kral Faysal Üniversitesi'nde profesördür.[56]

Suudiler neden böyle bir şey yapıyorlar? Her şeyden önce Suudi yönetici eliti, çöl ikliminin getirdiği doğal bir sertlik ve İslam'ın emrettiği dürüstlükle meşhur olmuş kimseler de-

ğillerdir. Hatta rejimin Amerikan apolojisti, Suudi Büyükelçisi Prens Bandar bin Sultan, Suudi yönetici elitinin, son otuz yılda, ülkenin petrol gelirinin yaklaşık elli milyar dolar kadar bir miktarını çalmış ya da kötü amaçlarla kullanmış olduklarını açıklamıştır.[57]

Avustralyalı Amerikan gazeteci Geraldine Brooks, 1990 yılının baharında, Suudi yönetici elitinin bir üyesi ile yaptığı söyleşide şu öyküyü anlatmaktadır:

"Onun cam duvarlı çalışma odası, projektörlerle aydınlatılan bir yüzme havuzuna ve çiçeklerle dolu bir avluya bakıyordu. O, eğer duvarlar cam olmasaydı, sizle oturamazdım dedi. O, "Eğer bir erkek ve bir bayan beraber yalnız kalırlarsa, üçüncü kişi şeytandır" dedi. Defterimi kapatıp ona söyleşi için teşekkür ettikten bir saat sonraydı. Bana çıkışa kadar eşlik ederken birden durdu ve biraz düşündükten sonra onun birkaç arkadaşı ile tanışıp tanışamayacağımı sordu. Elbette dedim.

"Büyük bir koridoru geçerken, rock müziğin bangır bangır bağırdığı ve birbirine dolaşmış vücutların bulunduğu loş bir odanın kapısının açtı. Siyah mini etekli güzel bir Filipinli kadın, beyaz giysili partneri ile dans ediyor, kendini ritmik olarak okşuyordu. Bir başka adam, yere bağdaş kurmuş, onun bacaklarına renkli ışık tutuyordu. İçe gömülmüş kanepelerde oturan sarışın bir Türk kadını, Mısırlı bir kadını, erkek röntgenciyi güldürmek amacıyla okşuyordu. Köşedeki bir barda, misafirler, karaborsada şişesi 135 dolar olan ve tüketimi şehir meydanında kırbaçlanmak suretiyle cezalandırılan bir şişe Johnnie Walker viskisinden birbirlerine ikram ediyorlardı...

"Gitmek için kalktığım zaman, Filipinli kadın, sürücünün kendisini de arabaya almasını rica etti. Abiyesini ve yüzünü kapattığı peçeye uzandı. Erkeklerin gözlerinin kendi üzerinde olduğunu

farkında olarak birden bire siyah ipeği yavaşça göğüslerinin arasından geçirdi ve kalçalarına değdirdi. Yüzünü kapattığı tülü aldı ve salladı. Daha sonra erkeklere doğru eğildi ve kalçalarının yuvarlaklığı belli olacak şekilde bir an hafifçe döndü. Kafasını arakaya atarak saçlarını peçenin içine soktu. Bu sanki ters açından bir striptizdi. Ve bütün bunların sonunda, o, karşımda, Suudi kadın iffetini temsil eden bir kozalak gibi duruyordu."[58]

Fakat gerçekte, açıklanması gereken bir çelişki yoktu. Üyelerinin aşırılık yanlısı bir İslam'ı savunmalarını nedeni, Suudi yönetici elitinin tamamen yozlaşmasıydı. 250 yıl önceki kökenlerinden beri, Suudi kraliyet ailesi ve onların zengin ettikleri beleşçiler, İslami düşüncenin en militan yorumuyla ülkelerini yönetecekleri iddiasındaydılar. Haremlerinde nefis kadınlarla kırıştırabilmenin bedeli, dışarı da, halk arasında, kadınları acımazsız bir şekilde tesettüre girmeye zorlamaktan geçmekteydi.

Otuz yıl boyunca, ABD, bu Suudi-Vehhabi ilişkisini görmezden geldi ve söylemeden destekledi. 1970'lerde, Suudi monarşisini güvenli, Körfez'deki petrol alanlarını yönetebilir bir yönetim olarak gördük ve böylece, Suudi prenslerinin iktidarda kalmak için yapmak zorunda olduklarını iddia ettikleri her şeye, bunların ABD için ne kadar aşağılayıcı olduğunu düşünmeksizin razı olduk. Başkan Bush, 1990 yılında, Şükran Günü'nde, Suudi Arabistan'daki askerleri ziyarete gittiğinde, ona, Suudi topraklarında hiçbir Hıristiyan ibadeti yapılamayacağını ve hatta yemekten önce şükür duası bile okunamayacağını, bunlara bu topraklarda izin verilmediğini bildirdiler. Başkan, hindisini Suudi Arabistan sınırları dışında demirlemiş bir ABD savaş gemisinde yedi.

Fakat Suudi rejimi, ekonomik açıdan sendeledikçe ve rejimin adı yozlaşmışa çıktıkça, Suudi-Vehhabi ilişkileri birbirinden kopmaya başlıyor. Son on yıl içinde, rejim defalarca İslami terör eylemleriyle vuruldu. 1995 yılının Kasım ayında, Suudi Ulusal Muhafızları Eğitim Merkezi'nde patlayan bomba dolu bir kamyon, beş Amerikalı ve iki Hintlinin ölümüne neden oldu. 1996 yılının temmuz ayında ise, Khobar Kuleleri saldırısı, on dokuz Amerikalının ölmesiyle sonuçlandı. 2000 yılının Kasım ayında meydana gelen üç araba bombalaması olayında, bir İngiliz öldü ve yabancı uluslardan beş kişi de ciddi şekilde yaralandı.

Bütün bunlar olduğunda, krallığın tüm liderleri durmadan tepki verdiler: Onlar doğruyu bilmek istemiyorlardı. Onlar, Suudi Ulusal Muhafızları Eğitim Merkezi'nde yapılan bombalamanın sanıklarını, ABD istihbaratı sorgulamadan önce idam ettiler.

Suudiler, Khobar Kuleleri soruşturmasının önüne de taştan duvar örmüşlerdi. Riyad'daki araba bombalamalarında da "*içki kaçakçılarını*" suçlamışlar ve bu olayla ilgili olarak beş İngiliz'i, bir Kanadalıyı ve bir de Belçikalıyı tutuklamışlardı. İşkence altında tutuklanan bu kişiler, suçlarını itiraf ettiler ve bunlardan ikisi idama mahkum edildi. Araba bombalamaları kesintisiz bir şekilde sürdü. (Tutuklanan adamlardan özür dilendi ve 2003 yılının Ağustos ayında evlerine gönderildi).

11 Eylül olaylarından sonra bile, söz konusu inkar devam etti. Kendi vatandaşlarının teröre maddi destek verdiği, delilleri ile ortaya konduğunda bile Suudiler, bu konuda harekete geçmeyi reddetti. Amerikalı müfettişlerin, Suudileri, Suudi Arabistan topraklarında sorgulamasına izin vermeyi reddettiler. Onlar, ABD'nin Suudi maliye kayıtlarına girmesi-

ni reddettiler. Hatta onlar, Suudi vatandaşlarının teröristlerin maddi olarak desteklenmesine katkıda bulunduğuna dair resmi suçlamalar karşısında bile harekete geçmeyi reddettiler. 2003 yılının Ağustos ayında, -bu sanki çok büyük bir tavizmişçesine- Suudiler, göze en çok çarpan şüpheli terör finansörlerinin hesaplarının Suudi bankası tarafından kapatıldığını bildirdiler. (Kim demiş Suudi hukuku her zaman kan içicidir diye? Zina yaparken yakalanan bir Suudi Prenses ya taşlanacaktır ya da kafası uçurulacaktır. Hıristiyan ayinlerine katılırken yakalanan Filipinli işçiler, zindana atılır ve onlara işkence yapılır. Fakat, kitle katliamlarının gerçekleşmesi için maddi destekte bulunduğu düşünülen bir kimseden sadece hesap açma ayrıcalıkları geri alınır).

12 Mayıs 2003 tarihindeki terör saldırılarından sonrai Suudiler, ABD'yle ciddi anlamda işbirliğine gitmek için yemin ettiler. Clinton yönetiminde, NCS'nin terörle mücadele ekibinde çalışan William Wechsler, Suudilerin verdiği en son sözün iyiye işaret olduğunu ifade etmiştir: "*Suudilerin en son başardıkları şey, insanların, onlar hakkında, bunlar hiçbir şey yapmadı ya da yapmaya niyetleri yok demesine engel olacaktır. Şimdi onlar bir iş yaptı ve iyi de bir iş yaptılar. Fakat, onların bu şekilde çıkması gereken yüz basamak var ve onlar çıkmaları gereken merdivenin ilk basamağındalar.*"[59] Gerçekten Suudiler, bu basamakları çıkacaklar mı? Bununla birlikte tüm olasılıklar, anonim olduğu üzere "*hükümetin eskiden işlediği gibi işleyeceği*" yönünde sonuçlanmaktadır diye, yazmaktadır bir başka analizci: "*İşte bu, bir yandan tetikçileri kovalarken, diğer yandan aşırılık yanlılarının beslendiği altyapıya dokunmayacak şekilde cambaz ipinde yürümektir.*"[60] Suudi yöneticiler, bu cambaz ipinde iki nedenden dolayı yürürler: Onların birçoğu, aşırılık yanlılarından, ABD'den korktuklarından daha çok korkarlar. Onların geri

kalanı ise, diğerlerinin korktuğu aşırılık yanlılarıdır zaten. Suudiler, cambaz ipinde yürümeyi sürdürebilmektedirler; çünkü biz, onların bunu yapmasına izin veriyoruz; çünkü biz, Suudi monarşisinin hayatta kalmasının, Suudi vatandaşlarının hayatta kalmasından çok daha büyük bir getirisi olduğuna kendimizi ikna etmiş durumdayız.

Bizim, Suudilerden istememiz gereken şey gayet açık ve gerçekten tartışma götürmez bir şeydir: Biz, onların, kendi topraklarındaki terörizme maddi destek sunan unsurları bertaraf etmesini istiyoruz. Biz, onların hükümete bağlı medyasının terörü teşvik etmeyi kesmesini istiyoruz. Biz, onların, terörün zapt edilmesi konusunda tam bir işbirliğine girmesini istiyoruz. Ve biz, onların, İslam dünyasının geri kalanına ve batıdaki Müslüman nüfusa cihad propagandası yapmayı kesmesini istiyoruz. Kısacası biz, onların, bize kendilerini anlattıkları gibi dost olmasını, sicillerinin gösterdiği gibi düşmanlık yapmamalarını istiyoruz. Eğer Suudiler, bütün bu söylenilenleri yaparlarsa, Amerika'nın bağlı olduğu değerlerinin aksine davranışlarda bulunmaya devam edeceklerdir; ama, en azından Amerika'nın çıkarlarını tehdit etmeyeceklerdir. Aksi takdirde.., neden onların varlıklarını devam ettirmelerini önemsediğimizi açıklamak zorla'şacaktır. Otuz yıldır, ABD'nin Suudi politikası, Suudi monarşisi ne kadar sorunlu olursa olsun, yerine gelecek bir alternatiften daha iyidir dogması tarafından belirlenmektedir. 11 Eylül saldırıları, bu yanılsamayı sonsuza kadar zihinlerimizden defetmiştir. Evet, Arabistan Yarımadası'nda bundan daha beter alternatiflerin olacağının hayalini kurmak mümkündür. Doğrusu, mevcut alternatif, kesinlikle yeteri kadar kötüdür. Ama aynı zamanda, gerçekten daha iyi alternatifler bulabileceğimizi hayal etmek de mümkündür.

Mevcut alternatifi geliştirmek için şunları yapmalıyız:

1. Suudi Arabistan hakkındaki gerçekleri anlatın. Suudilerin, bizimle görkemli bir işbirliği içinde olduğuna dair mutlu konuşmaların zamanı geçmiştir. (*"Suudiler, bizim kendilerinden istediklerimiz her şeyi yapmışlardır."*) Bu şeffaf yalanlar, ABD'yi küçültmektedir. Daha kötüsü, bu inanışlar, Suudileri, ABD'nin leşini serip daha sonra sıvışabilecekleri konusundaki kibirli inançlarını teşvik etmektedir. Suudiler, şer ekseninde olmayı hak etmektedirler: Onlar, Pakistan'ın nükleer bomba geliştirmek için harcadıkları paranın yüzde yetmiş beşini ödemişlerdir ve bu maddi destek olmaksızın ne İranlıların ne de Kuzey Korelilerin bomba yapma çabaları bu kadar ileri gidebilirdi. Suudiler, terörü oldukça savurgan bir şekilde desteklemektedirler: Suudilerin teröre maddi desteği kesmeleri, El-Kaide, HAMAS ve İslami Cihad'ın devre dışı kalmasına neden olacaktır. Suudiler, Ömer Bayoumi gibi, ABD'nin ilgilendiği ve gizlice sıvışıp giden insanlara sığınma hakkı vermektedirler. ABD'nin başkanı, bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek zorundadır ve onların değişmesini talep etmelidir.

2. Terörü finanse eden Suudi bireyleri cezalandırmak. Hazine Bakanlığı, şüpheli hayır kurumları ile eşleşen ve terörü maddi olarak destekleyen bireyler listesi hazırlamalıdır. Söz konusu bireyler ve onların ailelerinin Amerikan toprağına ayak basmaları yasaklanmalıdır. Amerikalılar için, onlarla iş yapmak ya da onlarla iş yapan bir üçüncü şahıs ile iş yapmak suç sayılmalıdır. Eğer Uyuşturucu İnfaz Teşkilatı (Drug Enforcement Agency) bir arabanın bagajında kokain bulursa, arabanın sahibi, kendinin masum olduğunu ispat edinceye kadar arabayı haciz edebilir. Ancak arabanın sahibi, uyuşturucu ticareti ile ilgisi olmadığını ispatladıktan sonra arabası-

nı geri alabilir. Aynı şekilde hazine, yabancı bir terörizm finansörüne ait olan herhangi bir ABD varlığına el koyabilir; tıpkı, daha önce, 1917'de ve 1941'de, düşmanla ticaret yapanların mülkiyetine el koyduğu gibi.

3. Suudilerin, ABD ve herhangi bir yabancı ülkede Vehhabi misyonerliğini kesmelerini talep edin. Suudiler, Amerikalı eski muhafazakarlara cihadı vaaz eden imamları desteklerken, Suudi Arabistan'ın sınırlarını koruyan Amerikalıların, barakalarında sessizce İncil okumasının bile yasak olması kabul edilemez bir durumdur. Biz, Suudilerin yapmakta olduklarına engel olamayabiliriz. Ama aynı zamanda, onların yapmakta olduklarına karşı duyarsız da kalamayız. Başkan Bush, belagatli bir şekilde, Çin'de ve Sudan'da dini özgürlüklerin kısıtlanması konusunda konuşmuştur. O, söz konusu listeye Suudi Arabistan'ı da almak zorundadır: "*Artık, Roma'da bile cami vardır ve Katolik Kilisesi'nin anavatanındaki Müslümanlar, kendi dinlerinin gereklerini, özgürce yerine getirebilmektedir. Filipinler'den ve başka ülkelerden milyonlarca Roma Katolik'i Suudi Arabistan'da yaşamaktadır. Ama onlarını bırakın kiliseye gitmesi, tespih edinmelerine bile izin verilmemektedir. Eğer onlar, arkadaşları ile birlikte ibadet ederken yakalanırlarsa, tutuklanmaya, işkenceye ve sınır dışı edilmeye maruz kalmaktadırlar. Modern Müslümanların, peygamberlerinin dediği gibi, hoşgörü ile yaşamaları gerekmektedir: Sizin dininiz size, benim dinim bana.*"***

4. Suudileri, teröre karşı savaşta ellerinden geleni yapmadıkları zaman, Suudi Devleti'nin acı sonuçlarla karşı karşıya kalacağı konusunda uyarın. Suudi Arabistan konusunda nadiren dile getirilen bir gerçekse, kraliyet ailesi, hükümet ve paralı elit, ülkenin batısında, Kızıl Deniz tarafında yaşarken, petrol, doğu tarafında, Fars Körfezi tarafında bulunmaktadır.

Ve batı tarafında yaşayan insanların çoğu Sünni'yken, doğu tarafında yaşayanların, ki onlara göre, eğer 1920'lerdeki savaş biraz daha farklı seyretseydi, petrol kendilerine ait olacaktı. Bunların neredeyse üçte biri Şii'dir. Dışişleri Bakanlığı'nın iki yılda bir yayınlanan insan hakları raporunda şöyle denmektedir: "*İslam'ın, Şii mezhebi mensuplarına karşı kurumsallaşmış bir ayrımı bulunmaktadır.*" Bir Şii camisi yapılmasına izin verilmediği gibi, mahkemelerde Şiilerin tanıklığı genellikle kabul edilmez. Şii çocuklarının Sünni okullarında okuması gereklidir. Şii liderler keyfi olarak tutuklanır; kendilerine işkence yapılır ve fırsat çıktığında da katledilir. Suudilerin bu eylemlerini açıklamakta sadece yobazlık yeterli olmaz; çünkü, onların en büyük korkularından birisi, bir gün Şiilerin, doğu illerinde bağımsızlıklarını ve dolayısıyla da petrolü isteyecekleridir. Doğu illerinin bağımsızlığına kavuşması, Suudi Devleti için gerçekten felakete yol açacak bir şekilde sonuçlanacaktır. Fakat böyle bir sonuç, ABD için iyi bir sonuç olabilir. Bu, kesinlikle üzerinde düşünüp taşınmamız gereken bir sonuçtur. ABD'nin, Suudiler tarafından önüne fırlatılan her suistimali sefil bir şekilde kabul etmekten başka yolları olduğunun bilinmesinin Suudiler üzerinde yola getirici bir etkisi olacaktır.

Söylenmesi gereken bir şey daha var ve bu şeyi söylemek de pek kolay bir iş değildir. Suudi Arabistan'a yönelik politikalarımızın uzun bir dönemdir böylesine sefillik vaat etmesi, bu konuda yaptığımız tek yanlış değildir. Politikalarımız bu kadar sefil durumda; çünkü, bu politikaları yapanların çoğu, Suudiler tarafından satın alınmış ve kendilerine belirli miktarlarda para ödenen kimselerdir ya da kendilerinin de satın alınacağı ve kendilerine de belirli miktarlarda para ödenece-

ğini bekleyenlerdir. ABD'nin Suudi Arabistan Büyükelçisi Prens Bandar, "*Suudi Arabistan için çalışmış arkadaşlarla, hükümete olan hizmetlerini bitirdikten sonra da yakın olmaya çalıştıklarını anlatmıştır. Güvenilir bir kaynaktan edinilen bilgilere göre, bir keresinde Prens Bandar 'Eğer hükümete verdikleri hizmetleri biten arkadaşlara Suudilerin bakması kulaktan kulağa yayılıp meşhur bir durum olursa, o zaman, göreve yeni gelecek arkadaşların ne kadar iyi insanlar olacaklarını görerek şaşırırsın*"[61] şeklinde bir gözlem yapmıştı. Ronald Reagen'a hizmet veren Hume Horan gibi namuslu istisnaları saymazsak, son dönemlerdeki Suudi Arabistan büyükelçilerimiz, anavatana geri döndükleri ana kadar Suudi Arabistan'a maşalık yapmışlardır. Daniel Pipes, eski büyükelçilerin, elçilik görevini yerine getirmiş bulundukları ülkelerden ayrıldıktan sonraki on yıl boyunca, söz konusu ülkelere bağlı herhangi bir kamu ya da özel çıkarı temsil eden kuruluştan maddi destek almasının yasaklanmasını önermiştir. Bu, bize son derece meşru gelmektedir. Bizim, şimdilerde bir Meksika firmasının yönetim kuruluna giren Eski Meksika Büyükelçimiz'le ya da Oxford Üniversitesi'nde bir öğretim kürsüsü alan İngiltere Eski Büyükelçimiz'le yaşadığımız bir sorun bulunmamaktadır. Suudi Arabistan, bu konuda tek sorun yaratan kaynaktır: O, İngiltere'den ve Meksika'dan farklı olarak, Amerikan politik sistemini yozlaştırmak için, son çeyrek yüzyılda milyonlarca dolar para harcamıştır. Bunun için bir canlı örnek şu olabilir: 1992 yılında, Bill Clinton'un başkanlık seçimlerini kazanmasının üzerinde bir ay geçmeden, Riyad Ticaret Odası, Arkansas Üniversitesi'ne, Ortadoğu ve İslami çalışmalarla ilgili Kral Fahd Merkezi kurulması için 3.5 milyon dolar bağışladı. Clinton'un, burayı resmi törenle hizmete açmasından bir ay

sonra, Suudiler, Arkansan Üniversitesi'ne yirmi milyon dolar daha verdiler. Gazeteciler, tütün ya da sağlık koruması konularındaki tartışmaları takip ederken, kimin kendi vicdani kanaatini açıkladığını, kimin bildirdiği görüş için lobicilerden para aldığını teşhis etmeye çalışırlar. Amerikan kamuoyu da, tartışma konusunun başlığı ulusal güvenlik olduğunda, eşit derecede bilgi almayı ummaktadır ve özellikle de lobiciler, dost olmayan bir güç için lobi yaptıklarında buna daha da çok hakları vardır.

Savaşın Maliyetlerini Karşılamanın Yolları

Başkan Bush'un, 2003 yılının sonbaharında, Afganistan'ın ve Irak'ın yeniden yapılandırılması için talep ettiği seksen yedi milyar dolarlık para, vergi kesintilerinin başlamasından gerçekten ama gerçekten nefret eden birçok insanı bile ikna edebilmiştir. Washington Post'tan Steve Mufson şöyle uyarmaktadır: Gelecek mali yılda, bütçe açığını beş yüz milyar dolara kadar çıkarabilecek olan bu talebin, insanları, Başkan Bush'un 2001 ve 2002 yılarında yaptığı vergi kesintilerinin gerçekten Amerika'nın yurtiçinde ve yurtdışında gelecekte karşılaştığı sorunlara karşı sağlam bir cevap verebilmesini saplayıp sağlayamadığını durup düşünmeye sevk etmesi gerekmektedir.[62]

Bazen, sanki medya çalışanlarının birçoğunun, teröre karşı savaş için ödenmesi zorunlu olan yüksek vergiler konusundaki ısrarlarının dışında, teröre karşı savaş ile ilgili her şeye itiraz ettikleri sanılabilir.

Teröre karşı savaşın maliyeti, geçici olarak verilerin arttırılmasını gerektiriyorsa, geçici olarak vergiler artırılmadır.

Fakat tezimiz, bununla alakalı değildir. Başkan Bush'un siyasi muhaliflerinin yürürlükten kaldırmaya hevesli olduğu vergi kesintileri, 2005, 2006 ve daha sonraki yıllarda etkili olacak olanlardır. Vergi kesintilerinin, bugün olan savaşla ilgisi yoktur; fakat bu, onların harcama yapmalarını kısıtlamakta ve onları, harcama hırslarını yarına ertelemek zorunda bırakmaktadır.

Terör, ABD ekonomisine önemli maliyetler yüklemiştir. Daha sıkı bir güvenlik için, firmalar ve hükümet ödeme yapmak zorundadır. İnsanları ve eşyaları taşımak daha uzun zaman almaktadır ve gecikmeler maliyeti artırmaktadır. Hepsinin üstünde, terör, geleceği belirsizleştirmiş, yatırımcıyı bunalıma sokarak onun risk alma arzusunu kırmıştır. Terörist saldırılardan bu yana, ABD ekonomisi, yeni ve beklenmedik yüklerin altına girmektedir. Başkan Bush'un vergi kesintileri bu yükün azaltılmasına yardım etmiştir.

ABD hükümeti, mevcut gelirleriyle teröre karşı savaşı finanse edebilir. ABD hükümeti, yılda iki trilyon dolar harcamaktadır. Başkan Bush'un yeninden yapılanma yardımları için istediği seksen yedi milyar dolar, söz konusu paranın yüzde beşinden bile daha azdır. Bütçe-açıklarının nedeni, teröre karşı savaş değil; 2001–2002 yılları arasında meydana gelen ekonomik durgunluk ve sağlık koruma maliyetlerindeki keskin bir artışla, Medicare ve Medicaid harcamalarının yukarı çekilmesindendir. Başkan Bush'un ilk bütçe direktörü Mitch Daniels, genellikle, Franklin Roosevelt'in 1940-1942 yılları arasında II. Dünya Savaşı'nı finanse edebilmek için ülke içindeki harcamalarda yüzde yirmi beş oranında bir kesintiye gittiğini söylemektedir. Roosevelt'in meşhur programla-

rının, Sivil İdareli Kullanım Kurulu (Civillian Conservation Corps) gibi, bazıları birlikte yürürlükten kaldırılmıştır. Teröre karşı savaş, hiçbir yerde II. Dünya Savaşı'ndaki kadar büyük maliyet getirmeyecektir. Yurtiçi harcamalarının kısılıp teröre karşı savaşa aktarılması gerekmeyecektir; ama, Başkan Bush'un da önerdiği gibi harcamalar biraz zorlanacaktır.

Başkan Bush'un eleştirmenleri, onun, Amerikan halkına yeteri kadar *"özveri"* yüklemediği için onu suçlamaktadır. Onlar, teröre karşı savaşın maliyetlerinin, yeni ve büyük toplumsal programların uygulanmasına muhtemelen imkan vermeyeceğini görmektedirler. Bazı eleştirmenler, paranoyak bir şekilde, savaşın, sağ kanadın şu toplumsal programları önce davranıp engelleyerek, 2004'te yeninden seçilmek için yapıldığına işaret etmektedirler.

Fakat savaşmak, popülariteyi korumak için oldukça riskli bir yoldur. Kore, Başkan Truman'a, Vietnam ise Lyndon Johnson'a ve Richard Nixon'a pek bir şey kazandırmadı. Başkan Bush, bu teröre karşı savaşın arayışında değildi. O da herkes gibi, bu durum karşısında şaşkına döndü ve siyasi danışmanları da savaşın başlamasından korktu.

Birçokları, onun savaşı bir an önce bitirip 2003'te ve 2004'te yerel sorunlarla ilgilenmesini istedi.

Bush, terörle, Amerika'nın terörle savaştığı nedenden dolayı savaşıyor; çünkü, onun ve bizim başka bir şansımız yoktu. Düşman bize saldırdı. Bununla birlikte, savaşın maliyetlerini karşılarken ekonomimizi zayıflatmamız gerekmemektedir. Biz, bu savaş için gereken ödemeyi federal harcama sınırlarına bağlı kalarak, vergileri ekonomik büyümeyi sağlayacak düzeyde yeninden ayarlayarak ve geri kalanını

da borç alarak yapabiliriz. Biz, İç Savaşı, I. ve II. Dünya Savaşları'nı ve Soğuk Savaşı kazanmak için hep borç aldık. Zafer, ekonomik refahı tetikler; böylece biz, zafere ulaşmak için girdiğimiz borçları öderiz. Savaşın maliyetlerini nasıl karşılayacağız? Normal zamanlarda büyümeyi ve refahı getiren aynı sağlam cevapla, vergileri düşürün, yerel harcamaları denetim altına alın ve sorumlu bir şekilde borçlanın.

6. FİKİRLERİN SAVAŞI

Aşırılık yanlısı İslam'a karşı verilen savaş, en az soğuk savaş kadar ideolojik bir savaştır. Ve savaş alanlarındaki tüm başarımıza rağmen, aşırılık yanlısı İslam'a karşı verdiğimiz ideolojik mücadeleyi kaybediyoruz. Hatta, öyle ki, biz bunu başlatmaktan bile rahatsızız.

11 Eylül saldırılarının ilk şokunun hemen sonrasında, Bush yönetimi, dünyadaki tüm Müslümanların desteğini kazanmak için hırslı bir kampanya başlatmıştı. Başkan, camilere giderek, İslam'a karşı olan derin kişisel saygısını göstermişti. Ramazan orucuna riayet edilerek, Müslümanların ileri gelenleri Beyaz Saray'da hoş bir şekilde karşılanmıştı. Kamu diplomasisi yaparak, dünya çapında, Müslümanların gözünde, ABD'nin *"imajını tazelemek"* amacıyla, oldukça yetenekli bir reklam yöneticisi, devlet müsteşarı olarak atandı. O, tarafsız haber veren, pop şarkıları ve kısa parçalar çalan yeni bir

Arapça radyonun kurulmasına arka çıktı ve ABD'de bulunan başarılı Müslüman göçmenlerin vitrine çıkarıldığı bir reklam dizisinin yaratılmasını da destekledi. Bu reklam dizisinde, New York İtfaiyesi'nden, ailesi Keşmir'den göç etmiş bir paramedik ve Missouri'deki bir Endonezyalı yüksek lisans öğrencisi yer almıştı.

Bu erken halkla ilişkiler kampanyası, önemli bir varsayım üzerine temellendirilmişti: İslam dünyasında aşırılığın filizlenmesindeki en önemli neden, Müslümanların, bizlerin onlara düşman olduğuna inanmasıydı. Bu toplumsal kampanyanın bazı taraftarları daha ileri gitmişlerdir. Onlar, kibarca, Müslümanlardaki Amerikan karşıtlığına -bir yandan sorgulanamaz derecede üzüntü verici bir durumdur bu- materyalizme ve MTV'ye, pornografiye ve internetten insanlara yansıdığı üzere, Amerikan hayat tarzının hedonizmine karşı anlaşılabilir bir tepki olduğu gözüyle bakmak gerektiğini ileri sürdüler. Bir noktada, Başkan Bush da, Amerika'nın dünyaya yansıtılan yüzünden gurur duyamayacağını ciddi anlamda dile getirmişti.

11 Eylül olaylarından sonra, Başkan Bush, doğrusunu, en doğrusunu yaparak, Amerikalıların ayrım yapmaksızın öfkelenmemeleri konusunda uyardı. Ayrıca o, tüm Amerikalıların, dinine ve kökenine bakılmaksızın, eşit haklara sahip olduğunu hatırlattı. Bizler, 11 Eylül'den sonra, sıra dışı birkaç olay dışında, Müslüman karşıtı nefret cinayetlerinin meydana gelmemiş olmasından dolayı gurur duyabiliriz ve Başkan Bush da, bağnazlığa karşı yaptığı acil uyarılarla alkışı hak etmektedir.

Bununla birlikte, 11 Eylül günü, New York'ta ve Washington'da gösterildiği gibi, cesaret ve özveriyi, ulusal birliği

ve bir dava etrafında güçlü bir birlikteliği ortaya koyabilen bu ulusun, kendi kültüründen dolayı kimseden özür dilemesine gerek yoktur. Yurtiçinde ve yurtdışında, Müslüman kamuoyunun aktif bir şekilde gönlünü almaya yönelik hoşgörülü çağrılar, sadece saygınlığımızı yitirmemize neden olmaz; aynı zamanda, bu tarz hareketler tehlikelidir de. İşte bunun nedeni: Ilımlı Müslümanların terörizme karşı kullandığı en güçlü tezlerden birisi, terörizmin İslam'ın ve Müslümanlığın şanına gölde düşürmekte olduğudur. Tam aksine, aşırılık yanlısı görüş ise, görkemli terör eylemlerinin İslam'a güç kattığını iddia etmektedir. 13 Aralık 2001 tarihinde yayınlanan video kaydında, Usame bin Ladin, 11 Eylül saldırılarından dolayı bayram etmektedir. Şimdi ona kulak verelim: "*Hollanda'daki bir İslami merkezde, operasyonları takip eden günlerde İslam'ı benimseyen insanların sayısı, son on bir yıldakinden daha fazladır.*" Bin Ladin, "*Amerika'da okulu olan bir adamın, İslami bir radyoda, 'İslam'ı öğrenmek için İslami kitaplar isteyen insanlara yetişecek vaktimiz yok' dediğini duyduğunu*" söylemekteydi. Ayrıca Bin Ladin, "Bu olay insanların İslam'ı düşünmesini *sağlamıştır*" şeklinde bir açıklamada yapmıştır.

Yönetimin Müslümanlara yönelik özeni, birçok Müslüman tarafından Bin Ladin'in metotlarının haklı çıktığı şeklinde yorumlanabilir. Daha önce, ne zaman bir Amerikan başkanı İslam'a bu kadar saygı göstermişti? Daha önce ne zaman bu kadar çok Batılı yazar, gazeteci ve yorumcu Müslümanların dertlerini ve şikayetlerini bu kadar uzun ve sürekli bir ilgiyle dinlemişti? Ve onlar, ne zaman bu dertleri ve şikayetleri saf bir şekilde kendilerini takip eden insanlara anlatmışlardı?

Yönetimin övülmesi gereken yanı ise, kıza zamanda, ilk yaptığı yaklaşımın yanlışlığının farkına varmasıydı. Başkan Bush, Washington bölgesinde bir okula gidip, çocukları Fars Körfezi'nde bir mektup arkadaşına yazmak konusunda teşvik ederken, aynı zamanda, şarbon hastalığı ülkenin posta kutularını dolduruyordu. Öyle ki, liberal basın bile bu durumla alay etti ve durumu protesto etti. Daha sonra açık bir şekilde görüldü ki, örgütlü Müslüman kamuoyuna kur yapmak, ABD'ye İslam dünyasından tek bir yeni arkadaş kazandırmaksızın, Amerikan Müslüman cemaatindeki aşırlık yanlılarını cesaretlendirmişti.

Beyaz Saray, sessizce, bu utanç verici çıkmaz sokakta ilerlemeyi durdurdu. 11 Eylül'den sonra, İdari Bakanlık Binası'nın (Executive Office Building-EOB) Hint Anlaşma Odası'ndaki (Indian Treaty Room) büyük meskeninde, göz alıcı bir Koalisyon Bilgi Merkezi (Coalition Information Center-CIC) kuruldu. Burası, her savaş bölgesindeki zamanı bildiren saatlerle doluydu ve bunlar EOB'deki bir ekranda gösteriliyordu. 2002 yılının sonuna doğru, CIC sessizce devre dışı bırakıldı. Kamu Diplomasisi'ndeki yüksek niteliklere sahip reklam yöneticisi, 2003 yılının Mart'ında, sağlık nedenlerini ileri sürerek görevinden istifa etti. Bütün bu olaylardan sonra, Kamu Diplomasisi, işlerin bürokratik planlamasında her zamanki düşük seviyesine indi. 2003 yılının Temmuz ayının sonlarında, Savunma Bakanı Vekili Paul Wolfowitz, bir Amerikan televizyonuna verdiği demeçte, El-Cezire'nin, Irak'taki ABD güçlerine karşı yaptığı kışkırtıcı yayından şikayet etti. Bu kışkırtma, Irak'ta hâlâ batı yanlısı, Saddam karşıtı bir yayın olmadığı için daha etkiliydi.[63]

Ne söyleyeceğimizi bilemez hale gelince, sessizliğe büründük. Fakat 2004 yılının sessizliği, en az 2001 yılının korkundan sinmiş iletişim tarzı kadar tehlikeli ve yakışık almaz bir sessizliktir. Eğer, kendi hikayemizi anlatmazsak, başkaları bizim yerimize anlatacaktır.

Yine de, bu fikirler savaşı, öncelikle bir kelimeler savaşı değildir. Bizim sözlerimizin ikna edici olmaması, sadece Ortadoğu'da yaşayan halkların bize inanmamasından kaynaklanmamaktadır. Bunun yanı sıra, ne biz ne de onlar, ahlaki kelime dağarcığımızı oluşturan sözcüklerin anlamları üzerinde bir anlaşmaya varabilmiş durumdayız. Mesela, hem Amerikalılar hem de Ortadoğulular, masum insanların öldürülmemeleri üzerinde anlaşabilirler. Fakat, biz kimin "*masum*" kimin masum olmadığı üzerinde anlaşamıyoruz. Mesela, 11 Eylül'den haftalar sonra, Amerikan sözcüleri, terörist saldırganların "*yüzlerce*" Müslüman'ı öldürdüğünü iddia etmeyi sürdürdüler; tıpkı Dışişleri Bakanı Colin Powel'ın 2 Kasım 2001 tarihinde, Uluslararası Kalkınma Teşkilatı'na (Agency for International Development) verdiği demeçte olduğu gibi. Bu durumda, Powell'ın, bu iddiasının doğru olduğuna dair parlak bir fikri olmuş olmalıydı. Fakat Powell, aynı zamanda, terör saldırsının Müslüman olmayan kurbanlarının İslam dünyasının vicdanını pek de sızlatmadığını anlamış olmalıydı.

Şu üzücü bir gerçektir ki, insan doğası, kendi gördüğü zararlardan çok başkalarının gördüğü zararlara daha duyarlıdır. Adolf Hitler, Yahudileri, Polonyalıları, Fransızları ve Rusları öldürdüğü sürece, Almanya'da olağanüstü bir üne sahipti. Fakat, ne zaman İngiliz ve Amerikan bombaları Almanların kafalarına yağmaya başladı; işte o zaman, onlar onun adını lanetle anmaya başladılar.

Aynı şekilde, 11 Eylül olaylarında verdiğimiz kayıpların ıstırabına ve çektiğimiz acılara rağmen, Müslüman Ortadoğu'nun sempatisini kazanmak suretiyle teröre karşı mücadelemizde zafere ulaşacağımız şeklindeki gerçekçi olmayan fikirden vazgeçmemiz gerekmektedir. Eğer terörist zulümler bir davanın gözden düşmesine yeterli olmuş olsaydı, Filistinliler, on yıllarca önce, İslam dünyasının bir unsuru olma şanlarını kaybetmiş olurlardı. İslam dünyasındaki birçokları için, Dünya Ticaret Merkezi'nin yanan kuleleri, bir zulmü değil, bir zaferi temsil etmektedir. Ve biz, onlar, 11 Eylül'de çektiğimiz acıları ve ıstırabı ne kadar çok anlatırsak, bizlere bu acıları ve ıstırabı tattıranların şöhretini o kadar arttırmaktayız.

Terörist saldırıların "*İslami olmadığını*" söyleyerek de bir yere varamayız. Açıkçası, bazı İslami yetkililer, bu saldırıyı net terimler kullanarak kınarlarsa, daha teşvik edici ve faydalı olur. Fakat, onların birkaçı bile bunu yapmadığı için Hıristiyan Amerikan Başkanı'nın böyle bir şey yapması, beyhude bir çaba olmanın ötesine geçmez.

Aşırılık yanlısı İslam'ın geleceği, kendi öz değerlerine ve çıkarlarına başvuran Müslümanlar tarafından karara bağlanacaktır. Bununla birlikte biz, bunu, kendi iktidarımızda gerçekten yaptık; bu çıkarların yeniden değerlendirilmesi teşvik ettik ve söz konusu değerlerin, şu an hakim görüntüde olanlarına göre, daha aydınlanmış versiyonlarını yaygınlaştırdık.

İslami kültürü yaşayan halklar, her nerede modern dünyaya geçişte zorluklarla mücadele etse, orada militan İslam güçlenmektedir. Genellikle Suudi parasıyla desteklenen bu akımlar, İslami hukukun ve kutsal savaşın onların yoksulluğunu hafifleteceği ve kırılmış gururlarını onaracağı sözünü

vermektedirler. Son bölümde, biz, Suudi Arabistan'ın İslam'ın katil versiyonunu yayma kampanyasının önünün alınması için, her türlü baskının uygulanması gerektiğini ileri sürdük. Söz konusu baskıların içinde, krallığı, petrol üretim sahası olan doğu illerinden ayırmayı da saydık.

Yarın öbür gün, Suudiler, yardımlarını kesmiş olsalar bile, onlar, inançlarını çoktan yaygınlaştırmış ve söz konusu inancın şeytanî kökleri tutmuştur. Mesela Nijerya, Müslüman ve gayrimüslim nüfusu eşit bir şekilde bölünmüş, anayasal olarak seküler bir cumhuriyettir. 2000 yılının Ocak ayından bu yana, Nijerya'nın kuzeyindeki yedi eyalet, Şeriat Hukuku'na geçmiştir. Şeriat Hukuku'na göre, gayrimüslimlerin işledikleri suçların cezaları, Müslümanların işledikleri suçlardan daha ağır cezalarla cezalandırılır. Bir Müslüman'a karşı, gayrimüslimin tanıklığı geçersizdir. Kadınların tanıklığı erkeklerinkinin yarısı değerindedir, hırsızlık el kesmeye ve cinsel suçlar kırbaçlamak ve taşlamak suretiyle cezalandırılır. Hıristiyan karşıtı soykırımlar, Nijerya kentlerinde patlama noktasındadır. Bütün dünya, 2002 yılının Kasım ayındaki şiddet olaylarının, bir gazetenin, Müslümanların Dünya Güzellik Yarışması'na yönelik eleştirilerini alaya almasından dolayı çıktığını bilmektedir. Kaduna kentinde meydana gelen söz konusu şiddet olaylarında, 215 kişi ölmüş, yirmi kilise tahrip edilmiş ve on bin ev yıkılmıştır. Bu korkunç savaş, Nijerya'nın yakın tarihindeki en kanlı bağnazlık savaşıdır. İşte size düzinelerce muhtemel örnekten üçü:

2000 yılının Şubat ayında, Kaduna eyaletinde, Şeriat kanunlarının uygulanmasını barışçıl bir şekilde protesto eden Hıristiyanlara, Müslüman bir güruh tarafından saldırılmıştır. Kavganın ardından iki bin insanın öldürüldüğü ortay çıkmıştır.

2001 yılının Temmuz ayında, Baluchi'de yaşanan ayaklanmalarda, yirmi iki bin insan evini kaybetmiştir. Ayaklanmanın başlama nedeni, gayrimüslim bir kadının, otobüs şoförü tarafından kendisine verilen, erkeklerden ayrı oturma emrine karşı gelmesidir.

2001 yılının Ekim ayında, Amerikalıların Afganistan'a yönelik hava saldırıları haberi, Müslüman bir güruhun küçük bir Hıristiyan karakoluna saldırmasına neden olmuştur. Bu olaylarda, iki yüz insan öldürülmüştür. Ayaklanmayı başlatanlar, Usame bin ladin'in posterlerini taşımıştırlar.

Doğrusu, Nijerya, bu konudaki tek örnek değildir. Yumuşak başlı ve uyumlu bir İslam'ın yaşanmasıyla ünlü olan Endonezya'da, Suudilerden ilham alan aşırılık yanlıları, Sulawesi ve Maluku adalarındaki Hıristiyan komşularına, bu nüfusu açıkça ortadan kaldırmak niyetiyle savaş başlatmışlardı. Öldürülen insanların sayısı konusunda, istatistikler bulunmamaktadır. Bununla birlikte, bunların binleri bulduğundan kimsenin şüphesi yoktur. Bunların dışında yüzlercesi kendilerinin ya da çocuklarının hayatlarını kurtarabilmek amacıyla İslam dinini kabul etmişlerdi. Evler ve kiliseler tahrip edildi ve bir Hıristiyan üniversitesi talan edildi.

Pakistan'ın kurucuları, Müslüman kimliğiyle bir seküler devlet kurmayı ummuşlardı: Hindistan'ın, kültürel olarak Hindu olduğu gibi, kültürel olarak Müslüman olan, fakat seküler bir eğitim sistemi ve dini azınlıklara hoşgörüsü olan bir devlet. Ülkenin kurucusu Muhammed Ali Cinnah, *"Pakistanlıların vali-generali olmaktansa, Pakistan'daki Hindu azınlığın haklarını koruyan bir general olmayı tercih ederim. Herkesin inancı, kendi bireysel tercihi olması nedeniyle, tahsil zamanında Hinduların Hindu olmayı ve Müslümanların Müslüman olmayı kestiği,*

dini anlamda değil, fakat politik açından herkesin vatandaş olduğu bir devlet bulacaksınız" demiştir. Cinnah'ın aydınlanmış tutkuları, Pakistan'ın yoksulluğuyla, Suudi serveti tarafından yok edilmiştir. Pakistan'ın tüm vatandaşlarını eğitme isteği, umutsuz bir şekilde başarısızlığa sürüklenmiştir. Suudi hayır kurumları, boşluktan istifade ederek, sadece erkeklere eğitim veren altı bin tane dini kolej kurdular ve burada öğrencilere Arapça orijinalinden Kur'an ezberlettiler ve Kur'an'ı cihad ideolojisi ışığında yorumlamayı öğrettiler.

Devletin kurucu geleneklerinin koruyucusu olan Pakistan ordusu, Suudilerle şeytani bir pazarlığa saplanmışlardır. Suudiler, Pakistan'ın nükleer bomba yapması için çıkan faturanın çoğunu ödediler ve Afganistan'da, Sovyetlere karşı yürütülen mücadeleye büyük katkılarda bulundular. Süreç içinde, hem gizli servise hem de daha az bir derecede, orduya, Suudi tipi acımasız İslam anlayışı sokuldu. 1979, yılında Pakistan'ın o zamanki askeri yöneticisi olan Muhammed Ziyaü'l-Hak, dini davalar için Şeriat mahkemeleri kurdu ve İslamlaştırma süreci, 1991 yılında, Şeriat'ın, anayasanın bile üzerinde en yüksek hukuk olduğunun açıklanmasıyla sonucuna varmıştır. Pakistan, Taliban'ın kurulmasına önayak olmuş ve onun Afganistan'da iktidarı devralmasını desteklemiştir. Binlerce Pakistanlı, Taliban'ın yanında ABD'ye karşı savaştılar ve 2001 yılının Aralık ayında, Pakistan Gizli Servisi, onları, ABD tarafından esir alınmaktan gizlice kurtardı. Hem Amerikalı gazeteci Robert Sam Anson hem de Fransız filozof Bernhard-Henri Lévy, Wall Street Journal muhabiri Daniel Pearl'ün, Pakistan'da, öldürülmesi konusundaki birbirinden ayrı zamanlardaki araştırmalarında, Pearl'ün kaçırılmasının, en azından, Pakistan Gizli Servisi'nin önemli unsurlarının rızasıyla yapıldığına ikna olmuşlardır. Bunun

muhtemel nedeni, Pakistan Cumhurbaşkanı Pervez Müşerref'i, ABD ile olan ilişkisini arttırması durumunda, başına açabilecekleri belalar konusunda uyarmaktı.

İslam'ın, Arap anakarasındaki entelektüel ışığı gözlerimizi kamaştırıyor. Devasa petrol zenginliğine ve Fars Körfezi'ndeki savurganca maddi destek aktarılan üniversitelerine rağmen, Arap dünyası, bilimsel makale ve patentler konusunda tam bir sıfırdır. 2002 yılının BM raporuna göre, Arap Birliği'ni (Arap League) meydana getiren Arap dünyasındaki ülkeler, bunların toplam nüfusu üç yüz milyondur, yılda 330 kitap tercüme etmektedirler. Bu sayı, nüfusu on bir milyonun altında olan Yunanistan'ın tercüme ettiğinin beşte biridir. İşte bu durumda, eğitim sistemi, yabancı kitapları ve fikirlere olan talebi canlandırmamaktadır. Suudi Arabistan'daki öğrencilerin üçte biri İslami çalışmalarda okumaktadır.

Manevi olarak da Arap dünyası içe dönmektedir. Azınlıklar kovulmaktadır. 1940'larda ve 1950'lerde Yahudi nüfusu sürgün edilmiş ve onların mülkiyetlerine el konulmuştur. 1970'lerden bu yana ise, bölgede yaşan Hıristiyanları, Avustralya'ya, Kanada'ya, Avrupa'ya ve ABD'ye iltica etme yolları aramaya sevk eden, daha kurnazca baskılar yapılmaktadır. Şimdilerde, Lübnan'da yaşan Hıristiyanların beş katı, Lübnan dışındaki ülkelerde yaşamaktadır. 1980'de, toplam nüfusun altıda birini oluşturan Iraklı Hıristiyanlar, bugün toplam nüfusun üçte birini oluşturmaktadırlar. 1975'te, Mısır nüfusunun beşte biri hâlâ Koptlu (Coptic) Hıristiyan'dı. Fakat, İsrail ile barış yaptıktan sonra, İslam'a olan sadakatini göstermek için, Enver Sedat, Koptların üzerindeki devlet korumasını çekti. 1980'den beri, en az bir milyon Kopt göç etti. Bugün, söz konusu cemaat, Mısır nüfusunun yüzde altı ile dokuzunu oluşturmaktadır.

Ve bir kişinin İsrail-Filistin anlaşmazlığı konusundaki değerlendirmesi ne olursa olsun, Arap dünyasının, içlerinde çocuklarında bulunduğu sivil-savaşçı olmayan İsraillilere karşı düzenlenen terör eylemlerini, yere göğe sığdıramaması, ahlaken sağlıklı bir topluma işaret etmemektedir. Ayat Akhars adındaki Filistinli bir kız, Kudüs'te bir süpermarkette kendini patlatarak iki kişinin ölümüne ve yirmi beş kişinin de yaralanmasına neden olduktan sonra, Londra'daki Suudi Arabistan Büyükelçisi onun onuruna bir şiir yayınlamıştı:

Anlatın Ayat'e, yüceliğin gelinine...
O, ölümü bir gülümsemeyle kucakladı...
Liderler ölümden kaçarlarken,
Cennetin kapıları onun için açıldı.

Sen [Ayat], Allah'ın mesajının itibari için öldün.
[Sen] İntihar mı ettin?
(Asıl) intihar eden bizleriz,
Ölüler gibi yaşayarak.

Büyükelçi'nin ölümü kutsaması, Arap Ortadoğu'sunun kültüründeki yeni bir şeydir. Ve gözlemleyebildiğimiz kadarıyla, onun bu davranışı kendi toplumunda, antik Aztekler ya da modern Naziler ya da zaman zaman insanların beyinlerini zehirleyen diğer ölüm mezheplerinden daha fazla kınama ya da hoşnutsuzluk uyandırmadı.

Böylesi inatçı ve akıl dışı durumlarla karşılaşıldıkça, diğer fikirlerin bırakın az çok etki yapmasını, bu insanlar tara-

fından duyulabileceği bile şüpheli görünmektedir. Yine de şimdiye kadar, birçok kez, milyonları avucunun içine alan böylesi şeytani fikirlerin, nasıl yeni gerçekliklere doğru kırıldığını görmüş bulunmaktayız ya da beklenmeyen bozgunlara uğradığına tanıklık etmiş durumdayız. İşte bu nedenle, aşırılık yanlısı İslam'ın avucuna aldığı bu insanların gerçekliklerini değiştirmenin yollarını aramalıyız. Öyle ki, bunu yaparken onların da zorbalıkla ortaya çıkıp özgürlüğe kavuşan diğer ulusların halklarıyla aynı insanlık ailesinden geldiklerine dair inancımızı sağlam tutmalıyız.

Demokrasi

"İstikrarlı ve özgür ulusların, cinayet ideolojisi ile beslenememesinden dolayı, dünyanın, demokratik değerlerin yaygınlaştırılmasında açık bir çıkarı bulunmaktadır. Demokratik değerler, daha iyi bir hayatın barışçı kazanımlarını teşvik ederler. Başkan Bush'un bu sözleri, 26 Şubat 2003 tarihinde, Amerikan Girişim Enstitüsü'ndeki (American Enterprise Institue) demecinde dile getirilmiş ve Amerikalı ve Avrupalıların oluşturduğu bir siyasî yelpazede şaşkınlık ve hoşnutsuzluk yaratmıştır.

Margaret Thatcher'ın kabinesinde eski bir bakan olan ve şimdilerde Oxford Üniversitesi rektörlüğünü yürüten Christopher Patent, konu hakkında şöyle konuşmuştur: "*Söz konusu tez baştan savmadır. Robespierre'in silahlı misyonerler diye adlandırdığı bu durum hakkında endişelenmeye başladım...silah namlusunun ucundaki demokrasi.*"[64]

Ve aşırı soldan Jesse Jackson da aşağı yukarı aynı anlama gelen sözler sarf etmiştir: "*Başkan Bush, ilahi bir emirle, diğer ülkelerin hükümetlerini, baskıcı rejimlerden özgür demokratik hü-*

kümetlere dönüştürmeye 'çağrıldığını' hissetmektedir. O, Irak'ı 'gambot diplomasiyle' özgürleştiriyor ve ardından da gambot demokrasi ile yönetmeyi öneriyor."[65]

Merkez sağda bir gazeteci olan Robert Kaplan, şöyle bir uyarı yapmaktadır: *"Erken devrelerinde demokrasi, barışa giden bir yol olmaktan çok, demagoji yapan politikacıların, kim daha Amerikan karşıtı ve kim daha Yahudi karşıtı şeklinde birbirleriyle rekabet ettikleri bir alana götürür."*[66]

Merkez soldan, Profesör Paul Starr da *"Ortadoğu'da, Amerika önderliğinde bir demokratik devrim, fantezi yapmaktan başka bir şey değildir"* diyerek bu görüşe katılmaktadır.[67]

Aşırılık yanlılığının İslami kültürü doldurduğuna inananlar, bunun, *"fanatiklik"*[68], *"delilik"*[69], olarak lanetlenmiş ve *"hubris"*[70] ile kör edilmiş Ortadoğu siyasetinin baskıcılığı ile irtibatlandırılabileceği kanaatindedirler.

Öyleyse, Ortadoğu için daha büyük bir demokrasiyi savunan bu adamlar çıldırmışlar mıdır? Bunların arasında, dünyanın önde gelen İslam medeniyeti akademisyeni Bernard Lewis de bulunmaktadır.[71] Bu insanların arasında, Savunma Bakanı Vekili Paul Wolfowitz de bulunmaktadır. Wolfowitz, Reagan yönetiminde, Dışişleri Bakanlığı Doğu Asya Bölümü'nde asistanlık yapmış ve Pasifik'teki, 1985'te Filipinler'de Ferdinand Marcos ve 1986'da Güney Kore'de Chun Dood Hwan gibi iki diktatöre iktidarı bıraktıran bir kişidir. Bugün, her iki ülkede de başarılı demokrasiler bulunmaktadır. (Wolfowitz, dünya özgürlüğü ve Amerikan ulusu için yaptığı bu ve diğer hizmetler için, yorumcu Patrick Buchanan tarafından *"bizim dışımızda başka bir ulusa karşı 'tutkulu bir düşkünlüğe' yataklık etmekle"* suçlanmaktadır.)[72] Bu insanların arasında eski BM Büyükelçisi Jeane Kirkpatrik vardır. O, Ni-

karagua, Guetemala ve Honduras savaş bölgesine demokrasinin ancak komünizm bozguna uğratıldıktan sonra geleceğini ileri sürmüş ve gerçekten de dediği gibi olmuştur. Bunların arasında, 2003 yılının Temmuz ayında, Kongre'deki birleşik oturumda *"Özgürlük, demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü...sadece Batılılara ait değerler değildir. Bunlar insan ruhuna ait evrensel değerlerdir. Ve ne zaman, nerede sıradan insanlara seçme şansı verilse, seçim hep aynı olmuştur: zorbalık yerine özgürlük, diktatörlük yerine demokrasi, gizli servis kanunları yerine hukukun üstünlüğü"* diyen İngiltere başbakanı Tony Blair de bulunmaktadır.

Kimse, Ortadoğu'ya hızla ve kolayca demokrasi getirileceğini iddia etmiyor. Demokrasi getirmeye niyetli olanlar, engelleri, kendilerini eleştirenlerden daha iyi anlamaktadırlar. Onlar, genellikle, tüm hayatlarını bu konuyu çalışmaya adamışlardır. Fakat onlar, aynı zamanda demokrasi getirmek isteyenlere yol vermek niyetinde olanların karşılaşacağı durumu da algılamışlardır: zorbalığın zehirleyici kültürel etkisi.

Büyük bir tarihi aklından çıkarmayan insanların olduğu dünya yüzeyinde geniş bir bölgeyi ele alalım. Onları öyle bir zenginleştirin ki, Akdeniz'de ya da Atlantik'te hayatın neye benzediğini uydu televizyonlarından ya da internet bağlantısından öğrenebilmeye durumları el versin. Daha sonra, onları, beceriksiz ve yozlaşmış yöneticiler tarafından yönetilen kirli ve sefil kentlere doluşmaya mahk_m edin. Onları, namussuz memurlara para yedirmeden yaşayamayacakları bir düzenlemeler ve denetimler ağı içine atın. Onları, herkese ait olduğu varsayılan petrol kaynakları üzerinde kirli işler çevirerek birden bire hesabı bilinmez servetlere sahip elitlerin yönetimine verin. Onları, çarpıştığı her savaşı kaybeden bir or-

duya askeri tesisler yapmaktan başka, hiçbir hizmette kullanılmayan hükümet vergileri ödemek zorunda bırakın. Öyle ki, onların ödediği vergilerle, ne yol, ne klinik, ne temiz su için arıtım tesisleri ne de cadde aydınlatması yapılsın. Yirmi yılda, her geçen gün onların yaşam standartlarını daha da bir kötüleştirin. Onları, sıkıntılarını özgürce tartışacakları, bir ulusal meclis, hatta kent konsülü gibi herhangi bir forum ya da kuruluşa kabul etmeyin. Bürokratik zorbalığa karşı somut bir öneri getiren her siyasi şahsiyeti, sanatçıyı ya da aydını öldürün, zindana tıkın, yozlaştırın ya da sürgüne gönderin. Etkili bir okul sistemi kurmayı savsaklayın, durdurun ya da kısaca başarısızlığa uğratın. Böylece, gelecek nesillerin kafası, kendi kafalarında Ortaçağ teolojisinden ve kendine yazıklanan üçüncü dünya milliyetçilerinin yüzeysel bilgilerinden başka bir şey olmayan din adamları tarafından şekillendirilsin. Bütün bunları birleştirin. İşte bütün bunlardan, hüsran dolu gündelik hayatındaki her hayal kırıklığını, "*İslami olmayana*" karşı fanatik bir nefrete dönüştüren öfkeli bir halktan başka ne yaratılabileceği umulmaktadır?

İşte, bu pis kokulu çevre, Ortadoğu bataklığında en zehirli yılanı beslemektedir. Ve demokrasi karşıtlarının imalı cevapları -halklarının üzerinde paldır küldür yürüyen yerel otoriter rejimlere, halkların rejimlerden daha kirli olmasından dolayı destek verin-11 Eylül'de inanılırlığını yitirmiştir. 11 Eylül'den çıkarılması gereken ders şudur: paldır küldür yürüyen hükümetlerle bu iş olmaz. Aşırılık yanlılarının sayısı ve gücü çok arttı. Ve Ortadoğu hükümetleri, her geçen gün daha da azalan bir istekle, terörizmi ezmemize destek çıkıyorlar. Bu da 11 Eylül'den çıkarılması gereken bir başka derstir: Şu aşırılık yanlılarını denetleyebileceğimize inandığımız "*aşırılık yanlısı gruplar*" ile "*ılımlı hükümetler*" arasındaki eski

hat, her geçen ay bulanıklaşmaktadır. Aşırılık yanlıları güçlendikçe, onların fikirleri bölge hükümetlerine sızmaktadır. İşte bu nedenle, Arap karar vericileri, El-Kaide, ABD'ye karşı komplo kurduğu zaman, sinik olarak davranmış ve sese çıkarmamışlardır. İşte bu nedenle, şu daha az kıdemli Arap prensleri, El-Kaide'yi ve HAMAS'ı Alman aristokratlarının iktidara gelmeden önce Hitler'i desteklediği gibi, içten bir şekilde desteklemektedir.

Ortadoğu'da demokratikleşme, hemen seçimlerin yapılması ve daha sonra, ardından ne yapılması gerekiyorsa onun yapılması demek değildir. Bu, 1995 yılında, Cezayir'de denendi ve yozlaşmış statükoya karşı alternatif olarak, neredeyse, İslamcı aşırılık yanlılarını iktidara taşıyacaktı. Demokratikleşme demek, Ortadoğu'da insanların somut sıkıntılarını dile getirebilecekleri bir boşluk açmak demektir. Bu, temsilci bir kuruluş yaratarak, azınlıkların ve kadınların en çok ezildiği dünyanın bu bölgesinde, onlara koruma sağlamak demektir. Bu, ekonomiyi yeniden düzenleyerek fırsatlar yaratmak ve hükümetin, halkın geçimi üzerindeki denetimini azaltmak demektir. Bu, Ortadoğu'da kamu kuruluşlarını azaltmak ve namuslu ve sorumlu bir şekilde çalışacak şekilde yeninden reform etmek demektir. Bu, belki de, genç insanları, 1300 yıl öncesinin değil, bugünün dünyasına hazırlayan okullar kurmak demektir.

Bu, büyük bir iş. İyi haber ise bunu daha önce başarmış olmamız; Batı Avrupa'da, Doğu Asya'da ve Orta Amerika'da. Sicilimiz, bunu bir kere daha denememizin umutsuz bir çaba olmadığını söylemektedir. Ve bunu denemenin alternatifi, üç bin Amerikalının hayatına mal olan öfke ve kışkırtmaların aynısı ise, bu, denememiz gerekir demektir.

İyi Örneklerin Gücü

Aşırılık yanlısı İslam, Arapların siyasi yetersizlikleri için tek bir cevap sunar. Irak ise, bir diğer cevabı önerme fırsatını temsil etmektedir.

Saddam terörü, bir nesil Iraklı aydın ve politikacıyı sürgüne göndermişti. Onlar, orada, neredeyse tüm Arap siyasi gruplaşmalarının kendi cellatlarını desteklediğini gördüler. Kimi ideolojik nedenlerden ötürü, kimi satılmış olduğu için, kimi de ondan korktuğundan Saddam'ı destekliyordu. Bunun etkisi, Iraklı sürgünlerin Arap dünyasının geri kalanına yabancılaşması şeklinde oldu ve onları sadece Baasçılık değil, Marksizm, İslamcılık ve hatta milliyetçilik gibi dogmalarından kurtardı. Bir keresinde, David Frum, sürgün bir Iraklı Komünist'e, Irak Ulusal Kongresi (Iraqi National Congress) lideri Ahmet Çelebi hakkında ne düşündüğünü sormuştu: "*Onunla aynı fikirde olmadığım için beni öldürmeyeceğini düşünüyorum.*" Frum, bunun oldukça saçma bir övgü olduğunu söylediğinde, söz konusu Komünist, sert bir şekilde karşılık verdi: "*Gelmiş olduğum yer, çok daha bol keseden bir iltifattır.*" Önde gelen Iraklı aydınlardan Kanan Makiya, Süryanilerin ve Kürtlerin haklarını savunur ve yenilemek gerekirse, azınlıkların varlıklarından haberdar olan, az çok onların haklarını savunan aydınlar ortaya çıkarmış bir başka Arap ülkesi düşünmek nerdeyse imkansızdır. Kürt bölgesindeki, BM petrol karşılığı gıda gelirlerini yöneten iki seküler Kürt siyasi partisi, bunu, bölgenin başka bir yerinde örneğini bulamayacağımız şekilde dürüstlükle ve özveriyle yürütmektedirler.

Açıkçası, Çelebi, Makiya ve seküler Kürtler, Irak'taki siyasi yelpazenin tamamını temsil etmezler. Fakat gerçek şu ki, Müslüman Ortadoğu'da umutlu olmak için, ortada pek bir

neden yokken, böyle insanların var olması umutlarımızı kamçılamaktadır. Öyle Iraklılar vardır ki, bunlar, tüm halka karşı hesap verebilen, azınlık ve kadın haklarına riayet eden, dinsel özgürlüğe inanan kimselerdir ve bu insanlar, Arap dünyasındaki yegane (bu işi üstlenebilecek) insanlar olarak, şimdi ellerine siyasi otoriteye sahip olma ve kullanma fırsatını geçirmişlerdir. Başarılı olabilecekler mi? Bunu bilemeyiz; fakat biz, eğer onlar başarılı olurlarsa, hatta kısmen başarılı olurlarsa bile Arap siyasetinde büyük bir sarsılmaya neden olacaklarını bilebiliriz.

Geçtiğimiz yüzyılda, savaş ve coğrafya rastlantıları, birçok kez, özgürlük ve zorbalığın yan yana birbiriyle yarıştığı denetim altına alınmış deneyimler yaratmıştır. Avrupa'da bir Almanya vardı; bir tarafı özgür bir diğer tarafıysa Komünisti ve her hangi bir çocuk bile, hangi tarafta muz ve içten polislerin olduğunu, hangi tarafta olmadığını görebiliyordu. Asya'da, Güney ve Kuzey Kore'de olduğu gibi, Çin anakarası ve Tayvan da vardır; her iki durumda da iki farklı sistemle yönetilen tek bir halk bulunmaktadır. Sistemlerden birinde, insanlar refah ve mutluluk içinde yaşarlarken diğerinden yoksulluk ve baskıyı yaşarlar.

Şimdi, Irak halkına yardım ederek Arap dünyasında böyle bir zıtlık yaratmanın tam zamanıdır. Yapacağımız iş, eğer başarılı olursak hayati bir öneme sahiptir.

Biz, Irak'a kalmak için gelmedik. Bizim görevimiz, hızla yeni bir Irak ordusu, polis kuvvetleri inşa etmek, hızla ekonomik faaliyetlerin yaygınlaşmasını cesaretlendirmek ve hızla Irak petrol sahalarının yeninden Iraklıların ihtiyaçlarını karşılamasını sağlamaktır. Fakat, eski rejimin dalkavuklarını teşhis etme, yargılama ve cezalandırma işi Iraklılarındır.

Kendi ülkeleri için bir anayasa yazma işi de onlara aittir. Biz, sadece tavsiyelerimizi sunabilir. Onların, Saddam'ın kleptokratik komuta ekonomisinden serbest piyasa sistemine adım atmalarına yardım edebiliriz. Biz, Irak ordusuna, daha önce Filipinler'de ve Latin Amerika'da da yapmış olduğumuz gibi, asilere ve ayaklanmalara karşı bir yandan savaşıp bir yandan nasıl insan haklarına saygılı olabilecekleri konusunda eğitim veririz. Biz Irak'a, Irak'ı yönetmek için gelmedik. Biz Irak'a, on yıllardır zorbalar tarafından Irak halkının ellerinden alınmış olan kendi kendini yönetme hakkını iade etmek için geldik.

İşte bu nedenle, Irak'a karşı askeri bir harekat yapılmasını savunan, içimizden bir çok kişi, Irak Ulusal Kongresi'ni ve Ahmet Çelebi'yi savundu. Çelebi, Irak siyasi yelpazesindeki tüm ana grupları temsil eden bir koalisyon kurdu; İşin başında da, bize yerel ortaklar kazandırmış bulunan bir geçici hükümet. Çelebi'yi eleştirenler, onun çok uzun süredir Irak dışında yaşamını sürdürmekte olduğunu, ülkede politik bir alt yapısının bulunmadığını söylemektedirler. Fakat Baasçılar tarafından sürdürülen otuz beş yıllık baskı rejiminden sonra, ülkede ne Şii İmamların, ne de Sünni kabile şeyhlerinin, Irak'ın Kürt olmayan bölgelerinde siyasi tabanları bulunmamaktadır. Biz, Irak'a, Irak'ı Baasçılıktan kurtarmak için geldik. Bizlerin, imamları iktidara getirmekte hiçbir çıkarı bulunmamaktadır. Her ne kadar bazıları kabile şeyhlerini çok romantik bulsa da, bu adamlar, nüfusunun yüzde yetmişi şehirlerde yaşan bir ülkeyi yönetebilecek adamlar değillerdir. Bizim seçeneğimiz, ya Irak'ı yönetmesi için Çelebi ile birlikte çalışmak ya da Irak'ı bizim yönetmemiz. Maalesef biz, şu ikinci alternatiften geri adım atmıştık.

Hatamızı telafi etmemiz için çok olmadı. Tamamen kendi kendini yöneten bir ülke olmasını hızlandırmak için, Irak'ta, ABD'yle uyumlu bir biçimde çalışabilecek geçici bir hükümet kurmak gerekmektedir. Fakat, eğer Irak'ta yaptığımız hatadan mümkün olduğu kadar erken dönmek istiyorsak, ne pahasına olursa olsun, Irak'ın BM'nin ya da "*uluslararası toplumun*" arka bahçesi olmak gibi çok daha ciddi bir hataya düşmesini engellemeliyiz. Uluslararası bürokratlar, ellerini bir kez bir topluma sürmeye dursunlar, bir daha bir yere gitmezler. Onlar, Kosova'yı, Kamboçya'yı, Somali'yi ve Bosna'yı, söz konusu devletlerde savaş bittikten beş ya da on yıl sonra bile hâlâ yönetmekle meşguller.

Irak'ın kaderi bundan da kötü olabilir. Neredeyse uluslararası toplumda bulunan hiç kimse, Kosova, Kamboçya, Somali ve Bosna'daki başarısızlığı görmek istemiyor. Fakat, Irak'ın komşularının birçoğu, yeni Irak Devleti'nin gerçekten başarısız olduğunu görmek istiyor. Onlar, coşku ile bu başarısızlığı arzuluyorlar; çünkü, Irak Devleti'nin başarılı olması halinde, bu durum onlar için son derece derin bir tehdit meydana getirecektir. Irak'ta elde edilecek bir başarı, tüm Arap dünyasının sorgulanmasını beraberinde getirecektir. Eğer Irak'ın temsili bir hükümeti varsa, neden Mısır'ın da olmasın? Eğer özel sektör, Irak'ın petrolünü herhangi bir yolsuzluğa ya da kanundışı bir işe karışmadan, üstelik de hazineye oldukça cazip miktarda bir vergi ödeyerek yapıyorsa, o zaman neden özel sektör Kuveyt ya da Suudi Arabistan'ın petrolünü de çıkarmasın ki?

Birçok Avrupalı dostumuzun, Irak'ın petrol rezervlerinin yönetiminin, çok ama çok uzun bir dönem BM'ye bırakılmasından memnun olacağından şüpheleniyoruz. Öyle ki, böyle-

ce BM, daha önce petrol karşılığı gıda programında yaptığı gibi, aynı sevimli yolla ceplerini doldurabilsin. Fransa'nın ve Rusya'nın çok pay alacağı, Irak halkının her zamanki gibi güme gideceği çok taraflı, kibar bir sömürge yönetimi kurulsun.

İşte bu, Amerikalıların, Irak'ta başlatılan savaşın ardından kurmayı planladıkları bir gelecek değildir. Amerikalılar, bu savaşı, ABD'ye yönelik bir tehlikeyi yerinden etmek ve ıstırap içindeki halka özgürlüğünü sunmak için başlattı. Tıpkı, daha önce, bugün Iraklılar için çabalamaya değmez diyen insanların birçoğuna özgürlüğünü sunmuş olduğu gibi. İslami meselelerde ayrı bir yeri olan Fransız akademisyen Gilles Kepel, ABD ve koalisyon güçleri, Irak'ı özgürlüğüne kavuşturduktan hemen sonra, Tahran'da bir konferans verdi. Konferansın ardından gelen soru-cevap oturumunda genç bir kadın ayağa kalktı ve şöyle dedi: "*Biz İranlıların tek bir dostu var...*" Kepel, genç kadının Fransa'ya teşekkürlerini iletmesini beklerken o şöyle devam etti: "*Bu Amerika'dır. Onlar, sizi de 1945 yılında özgürlüğünüze kavuşturdular. Neden şimdi bizi özgürlüğümüze kavuşturmalarına muhalefet ediyorsunuz?*"

Halkların özgürlüklerini suistimal etmeleri her zaman mümkündür. Diğerleri, Iraklıların önünde böyle yapmıştır ve son karar kendilerinin olacaktır. Fakat biz, Iraklılara, Arap ve İslam dünyasını demokrasi ve özgürlüğe doğru değiştirebilme şansı verdik.

Politikalarımızın Irak'ta işe yarayıp yaramadığını nasıl anlayacağız? Nisan ayında, ana savaş harekatının bitmesine doğru elimizde bir delil bulunmaktaydı: Irak dinarı, ABD doları karşında değer kazanmaya başlamıştı. Belki de bu, dünya mali tarihinde, ilk defa bir tarafın savaşı kaybetmesinin, kendi döviz kurlarına bir olumlu bir şekilde etki ettiği görül-

müştür. Şimdi, Irak'ın ticari bütçe açığı vermeye başlamasına bakın. Bu, Irak'ta gereğinden fazla bir sermaye var demektir; bir başka deyişle, Irak'a yapılan yatırım, ülkeden kaçan paradan çok daha fazla demektir. Bağdat'ta ve Basra'da emlak fiyatlarının yükselişine bakın. Sürgündeki Iraklı ailelerin vatanlarına geri dönüşlerine bakın. İşte tüm bunlar, Irak halkının, yarının bugünden daha iyi olacağına ikna olmuşluğunu kanıtlamaktadır.

Irak'ın, bölgeye daha iyi bir iktidar alternatifi ile meydan okuması için mükemmelliğe ulaşması gerekmemektedir. Eğer Irak'ın yeni anayasası özgürce oylanır ve yöneticilere itibar sağlanırsa, bürokrasi genel olarak dürüst ve onurlu davranır ve mahkemeler de adil olursa, Iraklılar kayırma ve iltimas olmaksızın özel sektörde başarılı olurlarsa, Irak'ta birbirinden farklı cemaatler korkmaksızın bir arada yaşayabilirlerse, işte o zaman bu kazanımlar, demokrasi getirenlerin umut edebileceğinden bile daha etkileyici bir şey olacaktır.

Yabancı Yatırım ve Serbest Ticaret

Tankerler, Fars Körfezi'nin sularını kalabalıklaştırıyordu. Bölgenin hava alanları ve otellerine seyahat eden kimseler akın ediyordu. Kuveyt City ve Riyad alışveriş merkezlerinde Hermes çantaları, Starbucks kahvesi ve Nike spor ayakkabıları satın alabilirsiniz. Markalara baktığınızda Ortadoğu insanlarının ekonomik açından gerçekten ne kadar yalıtıldığını anlamanız mümkün olmayacaktır.

Petrolü hariç tutun, tüm Arap dünyası, yıl boyunca ancak Finlandiya'nın tek başına yaptığı kadar toplam ihracat yapabiliyor. Yabancı yatırımcılar bölgeden uzak duruyor. Bir yılda, ortalama olarak, sefil Afrika bile, tüm Arap dünyasının

çektiği yabancı yatırımcının iki katı kadar yabancı yatırımcı çekiyor. Arap dünyasında, her şey petrol servetiyle sınırlı. Şimdi bunu bir başka şekilde anlatalım. Sanayileşmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere gönderdikleri her dolardan, Arap ülkeleri sadece iki sent alıyor. 1881 yılında, Mısır'ın İskenderiye şehrindeki hisse senedi borsası kurulduğunda, dünyadaki en önemli borsaların başında gelmekteydi. Bugün, Mısır borsasındaki listelenen tüm hisselerin toplamı, Meksika borsasında listelenen tüm hisse senetlerinin toplamının dörtte birinden daha az etmektedir. Körfezdeki petrol devletleri, dünya üzerinde en çok ticaret yapan milletler listesinin en üst sıralarındadırlar. Yine de şaşkınlık verecek bir şekilde, yurtdışı ilişkileri olan birkaç Arap devleti olduğu görülecektir. Petrol, yabancı işçiler tarafından pompalanır, boru hatlarına taşınır, tankerlere yüklenir ve satılır. Aynı durum ve süreçler, Körfez ülkelerinin ithal ettiği mallar için de söz konusudur. Mesela Kuveyt'te, bu ülkenin ticaretini yapan kişiler, yüz elli milletten gelip buraya yerleşmiş kimselerdir. Kuveytlilerin yüzde doksan iki devlet için çalışmaktadır. Suudi Arabistan'da yaşayan on dört milyon kişiden sadece üç milyonu çalışmaktadır. Eğer genç bir Suudi Arabistanlı, bir otelde oda hizmetçisi olarak çalışmaya başlarsa, New York Times, bu haberi manşete çeker. Suudi Arabistan'da yedi milyon yabancı yaşamaktadır ve hükümet, bunların, yerlileri etkilememesine dikkat etmektedir. Aynı zamanda, her geçen gün, krallığı bırakarak batıya eğitim almaya giden Suudi Arabistanlıları sayısı, hükümet bursları kestiği için azalmaktadır.

Arapların yalıtılmışlığı, Araplara büyük bir ekonomik maliyet yüklemektedir. Cezayir, 1960 yılında, Portekiz'den çok az daha fakir bir ülkeydi; bugün ise Portekiz, Ceza-

yir'den üç kat daha zengin bir ülkedir. Suriye, 1960 yılında, Güney Kore'den çok daha servet sahibi bir ülkeydi; bugün Güney Kore, Suriye'den beş kat daha zengin bir ülkedir. Gezegenin geri kalanındaki halklar, küresel ticarete ve borsaya kendilerini uyumlu hâle getirirken, bazen gönülsüzce, ama genellikle başarılı bir şekilde, şu Ortadoğu halkları, kendi içlerine kapanmışlardır. Her geçen gün daha geri kalmış ve her geri kaldıklarında da daha öfkeli bir hâle gelmişlerdir.

ABD, yıllarca, Mısır ve diğer Ortadoğu ülkelerini, ekonomik başarısızlığa neden olan kötü ekonomik politikaları terk etmeleri için ikna etmeye çalıştı. Şu ana kadar başarılı olamadık. Fakat, en azından daha fakir ülkelerin ürünlerine pazarlarımızı açarak, onların çabalarını ödüllendirerek teşvik edebiliriz.

Mesela Pakistan, önemli bir tekstil üreticisi haline gelmiştir. Pakistan'da tekstil endüstrisi, çalışan nüfusun yüzde altmışına denk gelen üç buçuk milyon işçiye istihdam alanı sağlamaktadır. Fakat ABD, gümrük ve kota sistemleriyle, yabancı tekstil ürünlerinin ABD'ye girmesini engellemektedir. Sıkı bir şekilde engellenen ülkeler arasında, Pakistan gibi tekstil pazarlarına girmeye çalışan ülkeler bulunmaktadır. İşleri daha kötü yapmak için, 11 Eylül'den sonra, Amerikan firmaları, Pakistan pazarından kaçtılar ve Pakistan'ın ihracatı düştü. Yaklaşık kırk sekiz bin kadar tekstil işçisi işini kaybetti. 2001 yılının sonunda, Pakistan, ABD'ye tekstil ihracatı yapan ülkeler arasında yirmi birinci sıraya kadar geriledi. 11 Eylül'den sonra, Pakistan'a acil ticari imtiyazlar tanımak, söz konusu ekonomik felaketi yumuşatmak açısından akıllıca olacaktı; ama Kongre bunu yapmak konusunda çuvalladı. Daha büyük bir kota, Pakistan'ın sorununa uzun vadeli bir

çözüm değildir. Bunun yerine, gıda, tekstil ve diğer ürünlerde gerçek bir serbest piyasa imkanı sunarak, Pakistanlıların, Bangladeşlilerin ve diğerlerinin, Müslümanlar kadar gayrimüslimlerin de kendi refahlarını kazanmaları sağlanmalıydı. Bu elbette Birleşik Devletler için bir zorunluluk değildi. Bu, ABD'nin gıda ve tekstildeki kötü siciline, Avrupa'nın gerçekten dar görüşlü rezil ve yıkıcı ticari politikalarına olumlu olarak etki ederdi.

Yabancı yatırım, dış ticaretten daha iyi bir etki yapacaktır. 1997 yılında, aşırılık yanlısı İslamcılar, Mısır'ın turizm endüstrisine yönelik olarak Antik Luksor Tapınağı'nda, çoğunluğu İsviçreli olan yaklaşık yetmiş turistin katledildiği bir saldırı düzenlediler. Bundan bir yıl önce, teröristler, on sekiz Yunan turisti öldürmüşlerdi. Konukseverlik endüstrisinde çalışan şu Mısırlılar, olaylar karşısında dona kalmışlardı. Luksor Oteli'nde çalışan bir garson, CNN'e verdiği demeçte "*Eğer o teröristleri yakalarsak, parçalarına ayıracağız*"[73] demişti. Eğer biz, bu garsonu, Avrupa pazarları için meyve ve sebze üreten yüz binlerce Mısırlı çiftçi ile, ya da geçimlerini Citibank ya da Lloyd's'un yerel bürolarında çalışanlarla ya da Dell bilgisayarlarının montajını yapanlarla ya da gelişen İskenderiye Limanı'dan gemilerin yüklenmesini boşaltılmasını sağlayanlarla beslersek, işte o zaman teröristler, kendilerine destek verenlerin avuçlarının içinden kayıp gittiklerini göreceklerdir.

Kadınların Özgürlüğü

Tina, Filistinli göçmen bir ailenin on altı yaşındaki kızıydı. İsa ailesi, Tina'nın yerel bir kamu okuluna kayıt olduğu St. Louis, Missouri'ye yerleşmişti. Tina, bir siyah çocukla ar-

kadaşlık yapma hatasına düşmüştü. 6 Kasım 1989 günü, Tina, söz konusu çocukla buluştuktan sonra eve geldi. Eve girer girmez Tina'nın annesi onu yakaladı ve kontrol altına aldı. Babası onu bıçaklayarak öldürdü; sekiz dakikada on üç bıçak yarası açıldı bedeninde. Kızın merhamet dileyişleri karşısında annesi bağırdı: *"Kapa çeneni!"* ve babası ise tekrar tekrar bağırdı: *"Öl kızım, öl!. Öl! Çabuk öl! Çabuk öl küçüğüm!"*

Biz, bütün bunlardan haberdarız; çünkü, İsa ailesinin evi, FBI tarafından kurulmuş bir gizli bağlantı ile dinleniyordu. İsa, Ebu Nidal'in terörist şebekesi için yapılan harekatta, ABD açısından önemli bir kişiydi. Gerçekten de FBI, gizli bir bağlantı ile evi dinlemiyor olmuş olsaydı, İsa'nın işlediği cinayetin cezasını çekeceği şüphe götürürdü. O ve karısı, kızlarının babasına saldırdığı yönünde ifade verdiler ve yerel Amerikalı Müslüman dernekleri, yine bir Arap'ın sadece isminden ve etnik kökeninden dolayı idama mahkum edildiğini ileri sürerek protesto gösterileri yaptılar.

Tina İsa'nın kurban gittiği cinayet türleri, namus cinayeti adı altında sınıflandırılıyor: ailedeki erkekler tarafından kadının namusunu tanımlayan kuralları ihlal eden kızlar öldürülür. Namus cinayeti, elbette bir Müslüman icadı değildir; fakat bununla birlikte, bugün yaygın olarak, İslam dünyasında işlenmektedir. Pakistan'ın önemli bir insan hakları kuruluşu, sadece 2002 yılı içinde, 461 tane namus cinayeti tespit etmiştir. [74]

Suudi Arabistan dini polisi Mutawwai'nin İslam dünyasının ilk önleyici namus cinayetini işleme şerefine sahiptir. 2002 yılının Mart ayında, Riyad'daki Kızlar Akademisi'nde yangın çıktı. Çünkü Suudi Arabistan, sistematik olarak kızların eğitimine yaptığı yatırımı azaltmaktaydı. 250 kişi için ya-

pılmış bir yerde, sekiz yüz kişi kalıyordu. Kızların sıvışmalarına mani olmak için, gün boyu akdeminin kapıları kilitli olurdu. Yangından kaçan kızlar, en sonunda okulun açık bir kapısına ulaştıklarında, dini polis tarafından sopalanarak yeninden alevlerin içine gönderiliyorlardı. Kızlar, kaçmaya başlamadan önce abiyelerini ve başörtülerini almak için durak-samamışlardı ve bu yüzden vahşi bir şekilde binayı terk etmelerine engel olunuyordu. Bunun sonucunda, on beş kız yanarak öldü ve elli iki kız da çok ciddi bir şekilde yaralandı. Dini polislerden hiçbirisi cezalandırılmadı.

Ne zaman militan İslam iktidara gelirse gelsin, mutlaka kadınların üzerine bir gazap çöktürür. 1990'ların ortalarındaki Cezayir İç Savaşı sırasında, İslamcılar, peçe takmayan kadınların suratına kezzap attılar. Keşmirli İslamcı militanlar da 2001 yılında, benzeri bir tehdit yapmış ve burkalar içindeki binlerce Keşmirli kadına korku salmışlardı. Batıda da namus cinayetleri hızla çoğalmaktadır. 2002 yılının Şubat ayında, İsveçli bir Müslüman kadın, babası tarafından, babasının seçtiği bir adamla evlenmediği için öldürüldü. Bu olay, İsveç'te yaşanan bu tip cinayet serisinin son olayıydı. Namus cinayetleri, Danimarka ve Britanya'da da kayıtlara geçmiştir. Doğrusu, İslami cinsel ahlak kavramları, Batı Avrupa'daki gayrimüslim kadınların da hayatlarını yönetmeye başlamıştır. 2001 yılının Eylül ayında, Norveç gazetesi Dagbladet, ülkedeki tecavüz olaylarının üçte ikisinin Norveç kökenli olmayan halk tarafından gerçekleştirildiğini ve bunların nerdeyse tamamının Müslüman olduğunu yazmıştı. Oslo Üniversitesi'nde görev yapan bir kadın profesöre, haber hakkındaki görüşleri sorulduğunda şöyle demişti: "*Norveçli kadınlar, bu tecavüzler konusunda kendi üzerlerine düşeni yapmak zorundadırlar*" çünkü onlar, Müslüman erkekleri baştan çıkaracak bir

şekilde giyinmektedirler. *"Norveçli kadınlar, çok kültürlü bir toplumda yaşadığımızın farkına varmalı ve buna uyum sağlamalıdırlar."*[75]

Teröristler, ABD'ye, Amerikan özgürlüğünden nefret ettikleri için saldırdı dediği zaman, Başkan Bush ile alay edenler, bu konuyu Amerikalı -ve dünyalı- kadınlar noktasından ele alarak, bir daha değerlendirmek zorundadırlar. Teröristler, gerçekten, bizim kadınlarımızın özgürlüğünden nefret ediyor; çünkü, bu özgürlüğü onların kadınlarının kafalarına da sokacağımızdan korkuyorlar.

Afganistan'daki savaş ortamı yatışır yatışmaz, Bush yönetimi, Müslümanların ülkesinde, kadınların statüsünü belirleyen bir bildiri yayınladı. Artık Taliban yönetimi devrildiği için, bu konu hakkında çok daha az şey kulağımıza çalınıyor. İşte, işin aslı bu değil. Çağdaş İslami kültürdeki kadına yönelik şiddet olgusu, terör üreten bir aşırılığı besler ve şiddetlendirir. Söz konusu zorbalıktan özgürlüğüne kavuşmuş olan kadınlar, bir araya gelerek İslam dünyasının içinde barış ve özgürlük için güçlü kuvvetler oluşturabilirler.

Kadınların baskılara maruz kalması, şu şekillerde teröre destek verir:

1. Kadınlara köle gibi davranılmasını öğreten bir toplum, erkeklerine zorbalığı ve köle sahiplerinin kullandığı şiddeti öğretecektir. Bir İranlı aileyi ziyaret eden gazeteci Geraldine Brooks, ancak altı yaşındaki küçük bir kızın ekmek yapmak için işe koşulmasına şaşırmıştı. Onu daha da şaşırtan, kızın kendisinden çok daha az büyük ağabeyinin, acele ile odaya girmesi ve gülerek taze ekmeği ağzına sokmaya çalışmasıydı. O, toplumun ilk kuralını çoktan öğrenmişti. O ve onun gibi olanlar yönetiyordu; kız kardeşi, annesi ve hatta yaşlı an-

neannesi itaat etmek zorundaydı. Suudi Arabistan'da kadınlar, aileden bir erkek kendilerine eşlik etmediği zaman dışarı çıkamaz; en yakınlarında bulunan erkek akrabalarına bağlı olarak babalarından, kocalarından, oğullarından ve hatta torunlarından birinden izin almadan yurtdışına çıkamazlar. Bunun bir köleye yapılan muameleden farklı olmadığını hayallerimizde canlandırabiliriz. İşte bir kölenin efendisi için ne yaptığına dair, Alexis Tocqueville'in tanımlaması: *"Güney eyaletlerinde bulunan bir vatandaş, doğuştan itibaren bir çeşit diktatör olur; kafasına kazınan ilk görüş, kendisinin komuta etmek için doğmuş olduğudur ve kaptığı ilk alışkanlık da kendisine karşı gelinmeden itaat edilmesidir. Bu durumda, aldığı eğitimi, ona, kibirli, aceleci, huysuz, şiddet yanlısı, arzularında coşkulu ve engeller karşısında sabırsız, ama ilk denemesindeki başarısızlık karşısında hemen cesareti kırılan bir insan karakteri sağlamaya eğilimlidir."*[76] Yaşayan Arap romancıların en büyüklerinden birisi olan Necib Mahfuz, Arap ailesinin içindeki *"komuta kültürünü"* vahşi bir şekilde resmetmiştir. İşte, gayrimüslim batının kazanımları karşısında, onunla aynı hızda yürümeyi başaramayan toplumların, bunu çözülmesi gereken bir sorun olarak değil de, kanla yıkanması gereken bir hakaret olarak görmeleri, aşırılık yanlılarının gururlarını şişiren bir kültür haline gelmiştir.

2. Cehalet, fanatizmin kuluçka makinesidir ve kadınların cahil bırakıldığı bir toplum, herkesin cahil kaldığı bir toplum demektir. Okur yazar olmayan anneler, kendi çocuklarına okuma-yazma öğretemezler. İşte bu nedenden dolayı, hiç de rastlantısal olmayan bir şekilde, kadın nüfusunun okur yazarlığının düşük olduğu toplumlarda, erkek okur yazarlığı düşük olmaktadır. Eğer Suudiler gibi, siz de genç kadınlarınıza seküler bilgiyi ulaştırmayı reddetmek konusunda karar-

lıysanız, kısa bir zaman zarfında -tıpkı Suudilerin yaptığı gibi- bunu yapmanın tek etkili yolunun, genç erkeklerinizi de reddetmek olduğunu keşfedersiniz.

3. Her kültürde, işsiz genç erkeklerin evlenmesi zordur ve evlilik dışı cinsel ilişkilerin kırbaçlanmak ya da taşlanmak suretiyle cezalandırıldığı kültürlerde, yüksek işsizlik oranlarının aksine, genç insanların erkekler üretmesi kimseyi şaşırtmamalıdır. Ve 1990 yılından bu yana, Arap dünyasında, işsizlik oranları her geçen gün artmaktadır; mesela, işsizlik oranı, Suudi Arabistan'da yüzde yirmi beştir. Suudi Arabistan'daki söz konusu işsizlik oranının çoğunu gönüllü işsizler oluşturmaktadır. Hükümetin, Suudi işverenleri, ülkede çalışan yedi milyon anlaşmalı yabancı işçinin bulunduğu bölgelerde, lokal işletme konusunda teşvik eden bir programı vardır. Fakat lokallerin iş yapması, alabilecekleri işlere bağlıdır. Baştan çıkarıcı bir şekilde giyinen kadınlara yönelik radikal Müslümanların öfkesi, gönüllü olsun ya da olmasın, işsizliğin doğurduğu toplumsal ve cinsel hayâl kırıklıklarından kaynaklanmaktadır. Bu durum, terörizm gibi duygusal açından heyecanlı eğlencelerin, neden onlar tarafından bu kadar arzulandığını da açıklayabilir.

4. Hayal kırıklıkları daha ileri giderek, militanların batıya karşı olan kinini de açıklayabilir. Bernard Lewis'in bizlere hatırlattığı gibi, İslam kültüründe şeytan baştan çıkarıcı olarak algılanır ve ABD, en büyük cazibe merkezi olmasından dolayı, en büyük şeytandır. The Guardian'ın muhabiri, şöyle bir haber yazmıştır: *"Ortadoğu'da, iki tür internet cafe bulunmaktadır. Bunlar arkanızı duvara dönerek oturabilecekleriniz ve arkanızı duvara dönerek oturamayacaklarınız olarak ikiye ayrılır. Bu oturma düzenlerinin önemi göz ardı edilmemelidir; arkanızı duva-*

ra verebilmeniz, hiç kimsenin omzunuzun üzerinden uzanıp nelere baktığınızı göremeyeceği anlamına gelir. Bir başka deyişle, bu söz konusu kafenin pornografiye destek verdiğinin dikkatli ve sakıngan bir işaretidir."Bazı kafeler, sağ duyulu bir şekilde ekranlar arasına bölmeler diktiler. 2002 yılının Haziran ayında, Yemen, bu tarz bölmelerin yasaklanmasına karar verdiğinde, başkentteki internet kafelerin yarısı aynı gece iflas etti. Muhabirin gezdiği kafeler arasında, en pornografi dostu kafe, Beyrut'ta Hizbullah'ın taraftarları tarafından işletilen bir tanesiydi.[77] Dindar ve hayal kırıklığına uğramış genç bir adamın, böylesi bir yerden gizlice çıktıktan sonra içinde bulunacağı duyguları gözlerinizin önüne getirmeye çalışın; kendinden utanma, kendisini baştan çıkaran adını bile bilmediği Batılılara karşı korkunç bir öfke, kendisinin hoşlandığı pisliği yaratan medeniyeti küçümseme ve bir kimsenin yatak odasında kalması gereken bir mahremiyeti, herkesin özgürce ulaşabildiği bir hale getiren topluma karşı kıskançlık duyma.

5. Kadınlar, iktidara geldikleri yerlerde, ideolojik radikalizm ve toplumsal çatışmaları engelleyen bir bariyer olurlar. Amerikan işgal otoritelerinin, özgürleştirilen Fransa (1944), İtalya (1945) ve Japonya'da (1947) kadınlara oy kullanma hakkı verilmesinde, bu kadar ısrarcı olmasının nedeni, sadece eşitlik konusundaki duyarlılıklarından kaynaklanmamaktaydı. İşgalciler, erkek seçmenlerin genel olarak Komünizm'i savunduğunu, fakat kadın seçmenlerin, ezici bir oranla muhafazakar partilere oy verdiklerinin farkındaydılar. Robert Kaplan'ın, daha fazla demokrasinin, seçimleri Amerikan karşıtı demagoglar arasında bir deklarasyonlar savaşına döndüreceği yönündeki kuruntusu, eğer kadınlara erkeklerle eşit koşullarda oy verme hakkı tanınırsa büyük oranda yatışacaktır.

İslam dünyasındaki kadınların özgürleşme davalarını nasıl hızlandırabiliriz?

Hükümetlerin bu fikre açık olduğu ve bizim de gücümüz olduğu yerlerde, Amerikan parası ve teknik yardımı, kadınların işe girmesini ve eğitim almasını teşvik edebilir. Mesela, kadınların yüzde yetmiş beşinin okuma yazma bilmediği Pakistan'da, ABD, ebeveynlerin kızlarını okula göndermesi için para ödeyen bir programa destek vermektedir. Bir ay boyunca, yirmi gün kız okuluna devam eden her kız, dört litre yemeklik yağ kazanmaktadır. Okula karşılık yemelik yağ programı olarak adlandırabileceğimiz bu program, 2000 yılında başlatılmıştır ve 2003 yılının Temmuz ayına kadar 125 bin kıza yağ dağıtılmıştır. Maalesef, okul çağındaki altı milyon Pakistanlı kız ve iki milyon erkek çocuk hâlâ bir okula kayıt ettirilmemiştir.

ABD'nin gücünün olmadığı yerlerde, temkinli, ölçülü bir karşı karşıya gelme durumunda korkmamız gerekmektedir. Mesela Suudi Arabistan, kırsal Pakistan gibi geleneksel ve kabileci bir toplum değildir. Birçok açıdan, halkının yarısını kontrol altında tutan ve özellikle yaramaz bir ayrımcılığa zorlayan, oldukça karmaşık bir yerdir. Eğer Güney Afrika'daki apertayda karşı duyarlı olmak bizim işimizse, kadınlar üzerindeki Suudi baskılarına karşı duyarlı olmanın, neden bizim işimiz olmadığını açıklamak bir hayli güçleşir. Üstelik 11 Eylül bağlantısını bir kenara bırakmışken. 11 Eylül bağlantısı bir gerçektir ve bu da bizim Suudilere değişim konusunda baskı yapmamız için en iyi teminatlardan biridir. Buna başlamak için en makul yer, babalarının –çoğunluklazorla evlendirildikleri kocalarının saçma kaprislerinden do-

layı kötü durumda bulunan Suudi erkeklerin, Amerikalı eşleri, kadınları ya da kızlarıdır. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 13. maddesi *"herkesin, kendisininki de dahil olmak üzere, bir ülkeyi terk etmesini ve geri dönmesini"* garanti etmektedir. Suudilerin sürekli bu hakkı ihlal ettikleri, kamuoyunun gündemine getirilmelidir ve bu, Amerika'nın nasıl bir cevap vermesi gerektiği de. 1970'lerde, biz, Sovyetler Birliği'nden, göçe karşı getirilen Sovyet kısıtlamalarına Jackson-Vanik ticari yaptırımlarıyla cevap vermiştik. Hiç kimse, dünyanın en büyük petrol ihracatçısına ticari yaptırım uygulayamaz. Fakat, bunu daha farklı yollardan yapabiliriz; mesela, Suudi Arabistan'a seyahat edecek tüm yolculara, oraya yerleşecek Amerikalı kadınların karşı karşıya kalacakları riskleri anlatan basılı bir uyarı belgesi sağlayabilir ya da Suudi kadınlarını, infaz edilmek için haklı korkuları ve ABD'ye sığınmak için geçerli nedenleri olan bir sınıf olarak tanıyabiliriz.

Tony Blair'ın Kongre'deki söylevinde bahsettiği özgürlüklerin paylaşılması, kadınları da kapsamaktadır. Biz, Müslüman kadınlara, sürekli olarak şunu hatırlatmalıyız: Bizim düşmanımız onların düşmanları ile aynıdır ve bizim zaferimiz de onların zaferi olacaktır.

Filistin Sorununun Bir Çözümü Var mı?

İngiliz komedi tiyatro topluluğu Monty Python, eskiden tüm soruların cevaplarının domuz olduğu bir bilgi yarışması skeci sahnelerdi. Birçok dış politika *"uzmanımızın"*, özellikle de Ortadoğu *"uzmanları"*, dünyanın sorunlarına aynı zihniyetle yaklaşıyormuş gibi bir izlenim vermektedir. Onlara göre, dünya barışı hakkındaki tüm soruların cevabı *"Bir Filis-*

tin devletidir". Tüm bunların da ötesinde, onlar, 11 Eylül saldırılarını üreten Arap ve Müslüman öfkesini dindirmenin tek yolunun, Filistinlilere taviz vermek olduğu konusunda kendilerinden emindirler. Irak Savaşı'nın arefesinde, iki eski ulusal güvenlik danışmanı, Zbigniew Brezinski ve Brent Scowcroft gazetelerde bastırdıkları açık bir deklarasyonla, ABD'yi, Batı Yakası ve Gazze'nin tamamını ya da tamamına yakınını kapsayacak bir Filistin Devleti'nin hızla kurulması yönündeki taahhüdünü açıklamaya davet etti. ABD, neden böyle bir şey yapsın ki? Bunun Amerikalılara faydası nedir? Eski danışmanlar bunun cevabını şöyle verdi: Bir Filistin Devleti kurulması yönündeki Amerikan taahhüdü *"teröre karşı savaşta ABD ile yapılacak uluslararası işbirliğini kolaylaştıracaktır ve ABD'nin bu çabaları dünya çapında demokrasiyi teşvik edecektir."*[78] Bir başka deyişle, eğer biz Filistinlilere istemek iddiasında bulundukları şeyi verirsek, İslam dünyası ve Avrupa, aksi halde olacağından, çok daha istekli bir şekilde bizimle işbirliği yapacaktırlar.

Bu kitabın yazarları, bir Filistin Devleti'nin neden Filistinliler ve İsrailliler için daha iyi olacağını görebilmektedirle:. İsrail'i yok etmek arzusu ve niyeti taşımayan, düzeni sağlayabilecek ve terörizmi durduracak, silahsızlanmayı destekleyecek ve İsrail'in güvenliği ile savunulabilmesi açısından tüm üzerinde hak ettiği topraklardan vazgeçebilecek bir Filistin demokrasisi. Böyle bir Filistin Devleti, dünya milletler cemiyetinde güler yüzle karşılanacak bir üye olacaktır. Böyle bir devlet her ne kadar faydalı olsa da, bunun kurulmasının ABD'nin savaşması ve kazanması gereken teröre karşı savaşa pek az katkısı olacaktır.

Brezinski ve Scowcroft gibi insanlar aksini düşünmektedir. Onların görüşü, bir dereceye kadar, bu ülkede ve hatta daha fazlasıyla Avrupa'daki dış politika kuruluşları açısından geleneksel ve bilgece görüştür. En iyi anladığımız şekliyle, onların bu şekilde akıl yürütmelerinin nedenleri:

Dünya çapındaki yüz milyonlarca Müslüman ve geleneksel görüş sahibi açısından, Filistinlilerin maruz kaldıkları kötü durum, Müslümanların aşağılanmasının ve bozguna uğratılmasının en canlı örneğidir. Filistin sorunu, El-Kaide ve diğer aşırılık yanlısı İslamcı teröristlerin sömürebileceği dargınlıkları ve öfkeyi coşturmakta, sorunu çözmek için harekete geçmek isteyen Arap ve Müslüman hükümetleri, halklarının gözünde güvenilmez bir duruma düşecekleri korkusuyla ellerini kollarını bağlamaktadır. Bir Filistin devletinin kurulmasına yardım ederek, ABD, İslam dünyasındaki ihtirasları yatıştırabilir; dost Arap hükümetlerini güçlendirebilir ve Müslümanların arzularına karşı dostça bir tavır takındığını ispatlayabilir. Usame bin Ladin, hâlâ bizleri yok etmek isteyebilir; ama bu sefer yeteri kadar taraftar bulamayacaktır.

Bu düşünme tarzı tamamen yanlış değildir. Eğer ABD, İsrail'i, Müslüman topraklarını işgal eden yasadışı bir işgalci olarak alenen kınarsa, ona saldırırsa, Yahudi nüfusunu ülkeden sınır dışı ederse ve Tapınak Tepesi'ni (Temple Mount) Filistinlilere verirse, işte o zaman biz, yukarıda sayılan faydaların keyfini çıkarabiliriz.

Fakat ABD, yukarıda sayılanların herhangi birini yapmayacaktır. ABD'nin bu konuda yapacağı en büyük şey, etkisini kullanarak aşırılık yanlısı olmakla lekelenmemiş bir başkanın liderliğinde, başkentinin bir kısmı Kudüs'te olan, tarafsız

Gazze ve Batı Yakası üzerine kurulacak, silahsızlandırılmış bir mini Filistin Devleti'ne aracılık etmek olacaktır. İsrail, güçlü ve zengin olacaktır. "*Filistin*" zayıf ve fakir olacaktır. "*Filistin'in*" dar sınırları ve azaltılmış egemenliği, Arap bozgununun acı ve sürekli bir anıtını inşa edecektir. Filistinlilerin, Bush yönetimiyle varabilecekleri en iyi anlaşma, Yaser Arafat'ın 2000 yılının Eylül ayında, Camp David'de reddettiğinden daha cazip olmayacaktır. Yıllardır süren bir savaş, binlerce ölü ve Filistin ekonomisinin toptan tahrip edilmesi, tüm bunlar bir hiç uğurunadır.

Bozguna uğratılmış ve perişan haldekilere karşı merhamet besleyen liberal düşünceli Amerikalılar ve Avrupalılar, bir Filistin Devleti'nin, mutsuz insanların ıstıraplarını hafifleteceğinin ve sıkıntılarını gidereceğinin hayalini kurmaktadır. Filistin sempatizanları, son dönemde yaşanan çatışmalarda, Filistinlilerin kayıplarının, İsrail kayıplarının üç katı olduğunu vurgulamaktadırlar. Fakat biz, bu rakamlar üzerinde çalıştığımızda, ilk başta bize verilen mesajdan çok daha farklı bir mesajla karşılaşmaktayız: öldürülen Filistinlilerin yüzde elli beşi savaşçılar ya da şiddete dayalı protesto eylemlerine katılanlarken, öldürülen İsraillilerin yüzde sekseni savaşa katılmayan sivillerdir.[79]

Bununla birlikte, Arap ve İslam dünyası, hiçbir zaman Filistinlilerin çektikleri sıkıntıları ve ıstırapları kendine dert edinmedi.

Eğer, gerçekten onları önemsiyor olsalardı, Araplar ve Müslümanlar, Filistinlilerin ıstıraplarına ve sıkıntılarına karşı, ki bunlar İsrail'e atfedilemez, bu kadar büyük bir duyarsızlık gösteremezlerdi. Richard Perle, 1973 yılında, Riyad'da

bir grup genç Suudi yetkiliyle bir gece geçirmişti. Bunların arasında, kraliyet ailesinin genç bir ferdi olan ve Petrol Bakanı'nın yardımcılığını yapan Suud el-Faysal da vardı. Bugün o, Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı'dır. Gece boyunca güzel bir sohbet yapıldı. Bir noktada Faysal şöyle demişti:"*Bizim Filistinlilere karşı olan sempatimizi anlamalısınız.*"

Perle, şöyle cevap vermişti: "*Bana, geçen yıl Filistinlilere yaptığınız katkının yirmi milyon doların altında olduğu anlatılmıştı. Sizin gibi zengin bir ülke için, bu pek büyük bir sempatiyi ifade etmiyor. Ve bunların yanı sıra, uzmanlarımız, harcanan bu paranın çoğunun, onları, Riyad'da fazla sorun çıkarmasınlar diye harcandığını düşünüyor.*"

O, "*Çoğu değil, hepsi*" diye karşılık verdi.[80]

Üzücü bir durumdur ki, Ürdün dışında, Filistinlilere vatandaşlık, pasaport, toprak sahibi olma ve çocuklarını okula gönderme hakkı veren başka bir Arap ülkesi bulunmamaktadır. Lübnan, içlerinden hukuk ve tıbbın da olduğu yetmiş iki değişik mesleğin Filistinliler tarafından yapılmasını ve Filistinlilerin kamu sağlık sistemine girişini yasaklamıştır. Kuveyt, 1991 yılında, Irak işgalinde işbirlikçilik yaptıkları gerekçesiyle, üç yüz bin Filistinliyi toplu olarak cezalandırmış ve onları sınır dışı etmiştir. Bu bireylerden bir çoğu onlarca yıldır Kuveyt'te yaşıyorlardı. Ve gerçekten onların hepsi, herhangi bir yanlışa bulaşmamış masum insanlardı. Yine de sahipsiz oldukları için, yaptıkları protesto bir mırıltı gibi gelip geçti.

Arap ve İslam dünyasında, Filistin meselesi, hiçbir zaman bir merhamet, acıma ve hatta adalet meselesi olmamıştır. En başta ve her zaman, bu mesele, bir intikam meselesi ol-

muştur. Kutsal Toprakları'ın yeniden fethi ve İsrail'in yok edilmesi konusunda, Araplar ve İslam dünyası, 1683 yılına kadar giden bir yenilgiler silsilesinin kendilerinde açtıkları yaraya merhem aramaktadırlar. Peki İsrail'den gönülsüz bir taviz ve Amerika'dan da hediye olarak bir parça Filistin toprağı almak, onların yaralarına merhem olacak mıdır? Bu, ancak bir sadaka olabilir; intikam değil. Bu, Yaser Arafat'ın, neden Ehud Barak ve Bill Clinton'ın Camp Davi'deki teklifini elinin tersi ile ittiğini açıklayabilir mi? Ancak, 1973 yılının Ocak ayında, İsraillilere karşı taktik bir zafer kazandıktan sonra, İsraillilerle barış yapan Enver Sedat gibi, Yaser Arafat da, 2000 yılının Eylül ayında, İsraillileri yeteri kadar kana bulamayı umut ederek savaşa gitti. Böylece, daha sonra zafer gibi görünen bir anlaşmayı kabul edecekti. Fakat Sedat, İsrailliler tüm ordularını yok etmeden ateşkes yapacak kadar akıllı bir adamdı. Arafat, böyle yapmayı başaramadı ve İsrailliler onun minyatür ordusunu yavaş yavaş yok ettiler. İsrailliler, Ramallah'daki el-Fetih karargahının yıkıntıları arasında tek başına kalıncaya kadar, onun başkanlık sarayını, küçük limuzin filosunu, helikopterlerini yok etti.

Başkan Bush'un gözünde canlandırdığı Filistin devleti, Batı Yakası'ndaki ve Gazze'deki nüfusun hayat standartlarının yükselmesine katkıda bulunabilir. Ilımlı Arap hükümetleri, uzun zamandır bitmeyen bir gecikmiş tartışma önergesini gerekçe göstererek, mini bir devletin yaratılmasını değerlendirmeyi arzulayabilirler. Fakat aşırılık yanlıları, ılımlılar üzerinde baskı yapacaklardır. Onlar, mini devletin Filistin davasına ihanet etmek olduğunu alenen ilan edeceklerdir. Onlar, her büyük yeğenin ya da üç kuşak öncesinden kuzenlerin, şimdilerde İsrail toprağı olarak adlandırılan yerlere ge-

ri dönmelerine izin verilmesini talep edeceklerdir. Ya da onlar Western Wall'u talep edeceklerdir. Ya da onlar, İsrail ile asla barış yapmamak için başka bahaneler bulacaklardır. Ve aşırılık yanlıları, hâlâ ezilmedikleri için -hâlâ birçok Arap hükümetinden daha fazla prestije ve otoriteye sahip oldukları için- Arap dünyasında uzlaşma, hoşgörü, özgürlük ve ilericiliği dile getiren aydın sesler hâlâ çok zayıf ve ürkek olduğu için, Arap ve Müslüman halklar, hatta Arap ve Müslüman elitler aşırlık yanlılarını çok önemsemekte, İsrail-Filistin anlaşmasını kınamakta ve böyle bir anlaşmaya imza atacak Filistinlinin öldürülmesini talep etmektedir.

İşte bu nedenlerden dolayı böylesi bir anlaşma asla görüşülmeyecektir ya da Filistin liderliği böyle bir anlaşmayı kabul etmeye ikna edilemeyecektir. Michael Collins, 1921 yılında Anglo-İrlanda Anlaşması'nı imzaladığı zaman şöyle demişti: "*Kendi ölüm emrimi imzalamış olmaktan korkuyorum.*" Bir yıl içinde, bir suikaste kurban gitti. Şimdiye kadar hiçbir Filistinli lider, Michael Collins'in gösterdiği cesareti gösterememiştir. Eğer birileri bunun aksi umutlar taşıyorsa, Bush yönetiminin İsrail-Filistin barışını sağlamaya yönelik uygulamasının sonucunun, en iyi ihtimalle, sözde barış sürecindeki bir başka sefil başarısızlık olduğunu görecektir.

İsrailliler de, kendi açılarından, terörizme karşı ikna edici bir güvenlik teminatı veremeyen Filistinlilerle barış yapmayı kabul etmeyeceklerdir. Ancak, yeni Filistin Devleti de, ilk elde HAMAS, İslami Cihad ve diğer terörist grupları yok etmeden, böylesi bir teminatı yayımlama ya da bunu verebilmenin şerefine erme gücünü kendinde bulamayacaktır. Birçok kamuoyu araştırmalarında, HAMAS'ın, Gazze ve Batı

Yakası'nda ikamet eden sıradan Filistinliler arasında, Fetih ya da diğer merkez hiziplerden daha popüler olduğu görülmektedir. Bu durumda, yeni devletin yardıma ihtiyacı olacak. Kimden yardım alacak? Bunun tek adayı gün gibi ortadadır: Söz konusu devletin yaratıcısı ve destekçisi ABD.

Bir başka deyişle, eğer bu devlet, terör grupları yok edilmeden önce vücuda gelirse, kendi halkının çoğuna karşı kendini korumak için gizli ve açık bir şekilde Amerikan polisinin ve askeriyesinin desteğine ihtiyacı olacaktır. Biz, bu devlete kendi halkıyla nasıl savaşacağını öğretmekle işe başlayacağız. En sonunda, biz, onların yararına, onların halkıyla savaşıyor olacağız. Bu durumda biz, Filistinli bir Güney Vietnam yaratmış olacağız.

1945 yılından bu yana, gezegenimiz yüzlerce devletin doğumuna ve yüzlerce sınır hareketine tanıklık etmiştir. Bu hareketler, nadiren herkesin üzerinde fikir birliği yaptığı hareketlerdir. Ancak, en sonunda uluslar, kararlaştırılmış sınırlar savaş yapmaktan daha iyidir esasına dayanarak bunları kabullenmişlerdir. Almanlar Prusya'nın kaybedilmesine kendilerini alıştırdılar. Ruslar, Kazakistan'ın birlikten çekilmesini kabullendiler. İrlandalı Katolikler, Ulster'den mahrum olmaya razı oldular ve Sırplar, yavaş yavaş Kosova'nın özerkliği şartını benimsiyorlar. Üçüncü dünyada da devletler, sonsuza kadar sürecek kanlı çatışmalar yerine, çok değer verdikleri tutkularından feragat ettiler. Somali, Ogadin'den vazgeçti. Guatemala, Belize'yi talep etmeyi durdurdu ve sonunda Endonezyalılar Doğu Timor'dan çekildiler. Yıkılan hayallerini bir kenara atmak konusunda göze çarpan tek bir istisna vardır. O da, 1948 yılından bu yana yarım düzine savaşın ha-

kemliğini kabul etmeyen ve İsrail ile barış yapmayan Arap dünyasıdır. 1948 yılında, İsrail'in bağımsızlığını ilan etmesinden on beş yıl sonra, bu ülke, Arap dünyasından, Arap dünyasının İsrail'den aldığı mültecilerin iki mislini almıştır. Bu Yahudi mültecilerden hiçbirisi, Cezayir'de, Fas'ta, Irak'ta, Yemen'de ve Mısır'da geride bıraktıkları evler, çiftlikler ve şirketler hakkında çıkar amaçlı iddialarda bulunmamıştır. Onlar, yeni bir ülkeye yerleşmiş ve geçmişe sünger çekmişlerdir. Sürgüne gönderilmiş Filistinliler de, şu an yaşadıkları Arap ülkeleri tarafından vatandaşlığa kabul edilmelidir. Barışın önündeki en büyük engel -doğrusu tek engel- Arap ve İslam dünyasındaki, bir zamanlar kendilerine ait olanın meşru bir şekilde başkasına ait olamayacağı duygusudur. Bu, Yunanlıların, Türkler İstanbul'u terk edinceye kadar Türkiye'deki okul servislerini bombalama hakkı görmesi gibi bir durumdur. Arap-İsrail kavgası, aşırılık yanlısı İslamcıların davası değildir. Arapların bu kavgayı bitirmek konusundaki isteksizlikleri, temelinde aşırılık yanlısı İslam'ı ortaya çıkaran kültürel kırılmaların temelini oluşturduğu bir manifestodur.

Yeniden tekrarlıyoruz; barışçı, açık ve demokratik bir Filistin Devleti, doğru bir girişim olabilir ve bölgenin istikrarına katkıda bulunabilir. Fakat bu konu hakkında yanılsamalara kapılmamak gerekmektedir. Biz, 11 Eylül saldırıları ile birlikte kendini ifşa eden İslam medeniyetindeki engin kırılmaları, Judaean Tepeleri'nde yirmi üçüncü Arap devletini kurarak tedavi edemeyiz.

Biz, bu bilgileri, bunu okuyan bazı okuyucu ve eleştirmelerin nasıl bir tepki göstereceğinin tamamen bilincinde olarak yazıyoruz. BBC'nin bayraklaşmış belgesel programlarından

Panorama'ya göre *"küçük ve seçilmemiş bir grup sağcı...Beyaz Saray'ı abluka altına almıştır."*[81] Business Week'e göre bu *"birbiriyle kaynaşmış"* grubun üyelerine *"aşırılık yanlıları, savaş kışkırtıcıları, Amerikan emperyalistleri ve hatta Siyonist kaballar denmektedir."*[82] New Statesman'a katkıda bulunan bir Amerikalı, onlar, *"ABD halkını temsil etmiyorlar"*[83] demişti. The Nation'ın yazarlarından birisi, onların *"İsrailli ve Amerikalı Yahudilerin ABD dış politikasına etkisi konusunda nerdeyse her açından suskun kalmalarından"* şikayet ediyordu.[84] Fakat bu suskunluk, The New York Times'tan Maureen Dowd'u dizginleyemedi. O, ketum *"neocons"*un (yeni muhafazakarlar) -Amerika'nın dış politikasını kastederek- *"kesinlikle Ariel Şaron için iyi olan"* kaygılarla harekete geçtiğini açıkladı.[85]

Dünyadaki olayların Yahudi komplolarıyla yönetildiği fikri, yeni ortaya atılmış bir fikir değildir. Fakat 11 Eylül saldırılarından sonra, bu antika takıntı, entelektüel ve etik sınırları aşarak Washington'dan haber veren Amerikan ve dünya medyasının ana fikri haline geldi. Bu kitabın her iki yazarı da, onlarca saatini dünyanın her yerinden gelen gazetecilerle konuşarak geçirdiler. Ve buraya işi düşen herkes en sonunda söz konusu büyük soruyu soruyordu: Teröre karşı savaş bir Siyonist entrikası mı? Bu soru, büyüleyici bir dolaysızlıkla Doğu Asyalı, şiddetli bir beceriksizlikle Alman ve zarif bir kıvırmayla İngiliz gazeteci tarafından soruluyordu; ama netice de her zaman soruluyordu.

Daniel Pearl'ün törensel bir şekilde katledilmesinin, bize, Yahudi karşıtlığının 1930'lardan bu yana en yaygın olduğu dönemde yaşadığımızı hatırlatması gerekir. Yahudilere karşı kin beslemek, aşırılık yanlısı İslamcılık için, en az Na-

zizm kadar gereklidir. Paris'in varoşlarından, Paraguay'ın çarşılarına kadar, nerede aşırılık yanlısı İslam kök salsa, bunu hemen Yahudilere karşı düzenlenen saldırılar takip eder. Yahudiler ve Yahudilik, aşırılık yanlısı İslamcılar için üzerinde birleştikleri bir davadır. Bu öyle bir kindir ki, farklı, hatta birbiriyle kavgalı alt grupları bile birleştirmektedir.

Başta Fransa olmak üzere, bazı batılı hükümetler, Yahudi halkını, onlara karşı yapılan saldırılardan korumak amacıyla harekete geçmek konusunda tereddüt ettiler. Hatta saldırıların meydana geldiğini bile inkar ettiler. Eğer bu Yahudi karşıtlığı değilse, aynı derecede eski bir siyasi korkaklıktır.

Biz, Washington'da, iktidar salonlarındaki yeni muhafazakar (neo-con) kabal mitleri ile küresel basının büyülenmesi açıklamalarının da gerçekten klasik Yahudi karşıtlığı olduğunu düşünüyoruz.

Dünyanın büyük bir kısmı ve ABD'deki liberal görüş sahiplerinin çoğu 2002 yılının başlarında, teröre karşı savaşı daha fazla yürütmeme kararı aldı. Bunun kaçınılmaz sonucu olarak, cesareti kırılmış olanlar, savaşı sürdürmek isteyenlere gücendiler. Liberal görüş sahiplerinin, inatla ve yaygın bir şekilde Başkan Bush'u aşağılamasının nedeni, onun savaşı ileri aşamalara getiren kararlılığı gösteren bir başkan olmasını kabullenememeleridir. Bunun sorumlusu bir başkası olmalıdır. Bunun sonucunda yeni muhafazakar miti doğdu.

Bir hayli merkezi ve bürokratik yönetimlere sahip Avrupa ülkelerinde bile, görece az sayıda insanın, nüfusun çoğunluğunun itirazlarına rağmen bir planı uygulamaya sokması genelde mümkündür. ABD'nin, bu şekilde hareket etmediğini takdir etmek, birçok Avrupalı için oldukça zordur. Öyle ki,

gerçekten de, Amerikan politikaları, güvenli bir şekilde halktan fazla uzağa düşemeyen temsilci kurumlar tarafından üretilmektedir.

En önemlisi de, yeni muhafazakar mitlerin, Avrupalılara ve liberallere, İsrail'e karşı düşmanlıklarını ifade etme konusunda kullanışlı bir kılıf sunmasıdır. Liberal Avrupalılara göre İsrail, bir devlette olmaması gereken bütün özelliklere sahiptir: Ulusalcılıklarından gurur duyan, üstün bir özgüvene sahip, kendisini savunmak için güç kullanma arzusu ile isteği olan ve gerekirse yalnız kalmayı göze alan bir devlet. Böylesi insanlar için, İsrail, geçmişte kalması gereken çirkin bir anıdır. Elbette İsrail, böylesi devletlerin tek örneği değildir; ama daha yakında olan diğerleri, mesela Rusya, karışılmak için çok tehlikelidir. İsrail, bir zorba olmak için yeteri kadar büyük, fakat bir kenara itilmek için de yeteri kadar küçüktür. İsrail'e antipati duymayan Amerikalılar, bir Hummer aldıklarında ya da Big Mac yediklerinde Avrupalı duyarlılıklarını gücendirmektedir. Ve Avrupa medyası da yardıma hazır bir şekilde bu utanmaz İsrail destekçilerini uğursuz komplocular olarak tasvir etmektedir.

Belki de bu gaddar, yanlış anlamalar, Avrupalının vicdanına merhem olacaktır. Avrupalılar, yıllarca teröristleri doyurmuş ve isteklerini yerine getirmiştir. İsrail, bunun aksini yapmak suretiyle gelişince, küçük devlet, Avrupalı duruşunun paragmatik ve zorunlu mu, yoksa korku dolu ve onursuzca mı olduğu sorusunu sormuştur.

Yeni muhafazakarların ne kadar yabancı olduğuna dair bütün bu konuşmalara rağmen -BBC'nin Wolfozwitz'i *"Vulfuvitz"* şeklinde telaffuz etme alışkanlığına rağmen- biz, orta-

lama bir Cumhuriyetçi seçmenin, diyelim ki Kentucky'dekilerin, dış politika konusunda Washington'daki şahinlerden daha farklı düşündüğünden şüphe etmiyoruz. Düşmanlarımız önemsizmiş gibi gösterilemez ve onlara karşı savaşmalıyız. Bu komplolara değil de görüşlere duyulan sempati, neden 11 Eylül'den beri güçlü bir politikanın egemen kılınmasının savunulduğunu da açıklamaktadır. Amerikan halkı, iç güdülerine dayanarak, tehlikeli bir dünyada, en dayanıklı hattın en güvenli hat olduğunu hissetmektedir.

7. ZAFER İÇİN ÖRGÜTLENMEK

Anavatanda güvenliği sağlamakta kesin kararlı olmak, yurtdışındaki stratejilerimizde daha cüretkâr olmamızdan, Amerikan ideallerini daha cesurca savunmamızdan geçer. Tüm bunlar, teröre karşı zafer kazanmak için zorunludur. Fakat, bu büyük çabaların hiçbiri, eğer biz, aynı zamanda hükümet kurumlarımızı, yeni bir düşmana karşı, yeni bir savaş türüne hazır hale getirmezsek, bize başarı getirmeyecektir.

Biz, teröre karşı savaşı, 11 Eylül'de dikkat çekici bir biçimde başarısızlığa uğramış aynı insanlarla ve aynı bürokrasilerle yürütüyoruz. 2001 yılının yazında, CIA, El-Kaide'nin, Amerikanın sembolik hedeflerine karşı uçaklarla bir komplo düzenleyeceği haberini almıştı.[86] CIA, bu bilgiyi Federal Soruşturma Bürosu'na geçti. Aynı yaz, Phoenix'teki FBI bürosu, ulusal FBI bürolarına *"haddinden fazla şüpheli kişinin"* Arizo-

na'daki uçuş okullarına girdiği konusunda bir uyarı yaptı.[87] Minneapolis FBI bürosu bu insanlarda Zacarias Moussaoui'yi, gerçekten yakaladı ve Moussaoui'nin diz üstü bilgisayarını araştırmak için izin istedi. İstenilen izin verilmedi. Moussaoui davasına bakan Minneapolis'teki ajan işin peşini bırakmadı. O, Moussaoui'nin *"bir uçağın kontrolünü ele alıp, Dünya Ticaret Merkezi'ne çarpmaması"* için çalıştığını söyledi. O, New York'taki üstlerinden şu cevabı aldı: *"Hiçbir şey olmayacak. Biz, onun terörist olup olmadığını bilmiyoruz. Elinizdeki deliller onun terörist olduğunu kanıtlamaya yetmiyor. Elinde bu tip uçaklara ilgi gösteren bir adam var. İşte mesele bundan ibaret."*[88]

FBI'dan gelen bu kendini beğenmiş cevap, tam on yıldır devam eden dikkatsizlik alışkanlığını özetlemektedir. 1990'larda, bu ülkeyi yönetenler, şimdilerde bize, terör tehlikesini bir an bile akıllarından çıkarmadan çalıştıklarını anlatıyorlar. O zamanlar, onlara da her zaman daha önemli öncelikleri varmış gibi görünüyordu. Evet, onlar hava korsanlarını engellemek istiyorlardı. Fakat onlar, Zacarias Moussaoi gibilerinin mahremiyet haklarını korumayı daha fazla istiyorlardı. Evet, onlar aşırılık yanlısı grupları takip etmek istiyorlardı. Fakat bundan daha fazla, her hangi bir dinî cemaate karşı ayrımcılık yapılmasını engellemeyi istiyorlardı. Evet, onlar teröristleri tuzağa düşürmek ve yok etmek istiyorlardı. Fakat bu, gerçekten savaş yapmak istedikleri anlamına gelmiyordu.

İşte bu nedenle, akıllarından bir an bile terör tehlikesini çıkarmayan Clinton yönetimi, aynı zamanda CIA'in ve FBI'ın üzerine yığınla engel yüklüyordu. 1995 yılında, Clinton'ın Adalet Bakanlığı, FBI'yı, özel bir suç için özel bir soruşturmanın hedefi haline gelmiş bulunan aşırlık yanlısı bir İslamcı

grup hakkında daha ileri gitmekten men etti. Bu arada, Ortadoğu'daki CIA ajanlarından Robert Baer, bölgeden çekilerek, Saddam Hüseyin'e karşı darbe düzenlemeye teşebbüs ettiği için, federal yasalara göre kiralık katillik yapmakla cezalandırılacağı konusunda tehdit edildi.

Bir teröristi diğerine bağlayan deliller görmezden gelindi. 1990 yılında öldürülen aşırılık yanlısı haham Meir Kahane cinayetini soruşturan savcılar, cinayetin tek bir kişi tarafından yalnız başına işlendiği konusunda ısrar ettiler. 1993 yılında, Kahane'nin katilinin Dünya Ticaret Merkezi'ni hava uçurmaya çalışan hücreye mensup olduğunu keşfettiler. Fakat, daha önce yaptıkları hatanın farkında olmaları bile, soruşturmayı yapanları, Dünya Ticaret Merkezi bombacılarının uluslararası terör örgütleriyle ve yabancı hükümetlerle olan ilişkileri konusunda delilileri takip etme dürtüsünü sağlamadı.

Son olarak, 1990'lardaki başarısız terörizm politikalarımızın sorumluları, kararlı bir eylem ortaya koymak için bir araya gelemeyen zayıf iradeli liderlerimizdir. Fakat, şu da bir gerçektir ki, liderler, ancak kendilerinin emrine amade olan silahlarla savaşabilirler. Teröre karşı savaşta bizim silahlarımız, ulusal güvenlik kuruluşlarımızdır. Ve gerçekten üzücü olan da şudur ki, söz konusu kuruluşlarımız, 11 Eylül saldırılarından aylar sonra bile zail olup, bir geçmişe saplanıp kalmışlardı ve insanı çileden çıkartacak kadar işlerini yapmak konusunda hazırlıksızdılar.

11 Eylül'ü takip eden günlerde, "*fedakarlığa*" olan ihtiyaç üzerine birçok konuşma yapıldı. Bununla birlikte, acil olarak ihtiyaç duyulan fedakarlık, kanla ya da parayla yapılacak bir fedakarlık değildi. İhtiyaç olunan modası geçmiş bürokrasi

ve itibardan düşmüş fikirlerde yapılacak bir fedakarlıktı. Amerikalılar, askerlerini, deniz piyadelerini, istihbarat memurlarını, polisleri ve diğerlerini cesurca ölümcül riskler almaya davet ediyorlardı. Bunun yanında, Amerikalı siyasi liderlerden, Washington'un tespit edilmiş yöntemlerini ele almalarını ve ulusal güvenlik kuruluşlarımıza, neredeyse üç yıl önce başlamış bir savaşta, savaşma ve kazanma yeteneği bahşedecek değişiklikleri yapmayı talep etmek çok da fazla bir şey değildir.

Bu dönüşüm, söz konusu kurumlar arasında, en kötü performansı gösteren FBI'dan başlamalıdır. Fakat bu dönüşüm daha da ileri gitmeli, CIA, silahlı kuvvetler ve belki de hepsinin üzerinde olan Savunma Bakanlığı'nı da içine almalıdır.

Mesela, ABD hükümetinde, kimsenin bulundukları yerde teröristleri yakalamak gibi bir görevi yoktur. CIA, sadece, dış tehditleri takip etmekle görevlidir. Bir terörist, CIA'yi bertaraf edip ABD'ye girdiğinde, -eğer CIA teröristin izini kaybetmemişse- CIA'in bunu, Amerikalıları iç tehditlerden korumakla görevli olan Federal Soruşturma Bürosu'na bildirmekle sorumlu olduğu var sayılır. Her iki teşkilat arasındaki görev paylaşımı, CIA'in 1947 yılında kurulmasına kadar dayanır. Bahsedilen zaman diliminde, pek az kimse Atlantik Okyanusu'nu gemiyle geçip Amerika'ya geliyordu. O dönemlerde, okyanus ötesi üç dakikalık bir telefon görüşmesi, bir çok Amerikalı açısından iyi bir günlük yevmiye kadar tutmaktaydı. Bu ayrım, belki yarım yüzyıl önce gayet iyi işliyordu ama şimdi durum böyle değil.

FBI, özünde bir polis kuvvetidir ve bütün polis kuvvetleri gibi şüphelileri soruştururken, onların anayasal haklarına

en ince detayına kadar saygı gösterir. İşte bu nedenle, ulusal FBI, Moussaoui'nin diz üstü bilgisayarının araştırılmasına izin vermemiştir. Fakat Moussaoui, Amerikan Anayasası'nın koruması altındaki bir Amerikan vatandaşı değildi. O, bir cinayet zanlısı da değildi. O, düşman bir orduya mensup bir savaşçıydı ve mensubu olduğu ordunun tek amacı, Amerikalı sivillere karşı zulüm yapmaktı. Bir polis gücü, doğal olarak, Moussaoui gibi biriyle etkili bir şekilde başa çıkmadan devreden çıkarılmıştır. Ve ironik bir şekilde, bir güç ne kadar iyi olursa -anayasanın polis gücü üzerindeki sınırlarının daha çok farkında olan, suçluların haklarına daha fazla saygılı olan- o kadar daha fazla devreden çıkarılıyordu.

FBI, terörle mücadele ve suçla savaş konusundaki çelişkileri çözmek için kendi içinde ikiye bölündü. FBI'ın takip ettiği davaların çoğu, geleneksel tip suçlara giriyordu ve her zamanki mahkemelerin nezaretindeydi. Bu davalarda, geleneksel polis metotları kullanılıyordu. Bununla birlikte, Büro'nun küçük bir alt bölümü ise, özel yasalara tabi, gizli bir terörle mücadele mahkemesinin nezaretinde şüpheli teröristleri izlemekle görevliydi.

1995 yılında, FBI'ya empoze edilen sıkı kurallardan, geleneksel suçların ve terörle mücadelenin iki ayrı bölüm haline getirilmesiyle korunuldu. Terörle mücadele bölümünde bulunan ajanların, geleneksel suç davalarını takip eden ve kendi davaları hakkında bir şeyler bilebilecek ajanlarla konuşması bile yasaklandı. Hatta, özel bir dava için bilgi aramıyorlarsa, FBI ajanlarının bir camiye gidip vaaz dinlemeleri ya da aşırılık yanlılarının web sitelerine girmeleri de yasaklandı. Ulusal Güvenlik Konseyi Eski Başkanı Richard Clarke, ortak kongre heyetine şöyle demişti: FBI'ın *"görevi yoktu. Onla-*

rın görevi, iç istihbarat toplayıcısı olmak değildir. Onların görevi kanunların uygulanmasını sağlamaktır. Ve onların iç istihbarat toplamalarına izin veren yasaları da yoktur."[89]

Aslında, FBI'ın bunları yapmasına izin veren yasaları olsa bile, onlar bunları gerçekleştirecek beceriden yoksundur. 11 Eylül'den sonra, FBI, ABD içindeki aşırılık yanlısı İslami grupların içine adam sızdırmak için sadece yirmi bir kişi istihdam etmiştir.[90] FBI'ın gerçekten bu grupların içinde olan kişileri de işe almak gibi bir derdi yoktur. Kongre tarafından yapılan 11 Eylül soruşturmasında, şu bulgulara rastlandı: *"FBI merkez bürosunun ve bölge müdürlüklerinin, terörle mücadele için bilgi sağlayabilecek insan kaynaklarını, potansiyel karşı eylemlerde kullanmak konusunda oldukça isteksizdir...Kaynağından sorumlu olan ajanın, kaynağını yasadışı aktivitede çalıştırması için, FBI merkez bürosundan ve Savunma Bakanlığı'ndan onay alması gerekmektedir. FBI personeline göre, böyle bir izin almak oldukça zaman almakta olup, bazen altı ay kadar sürmektedir."*[91] Elbette, teröre kıyısından köşesinden bulaşmış birisi, boğazına kadar yasadışı eylemlere batmıştır. FBI'ın, onları terörle mücadele kaynakları olarak kullanmayı yasaklaması ise bunun etkisini arttırmaktadır.

Eleştirmenler, genel olarak, 11 Eylül saldırılarından sonra çıkarılan Yurtseverlik Yasası'nın Joseph Stalin ve Tomas de Torquemada'nın kaleminden çıkmış bir yasa gibi tanımlamaktadırlar. Fakat aynı eleştirmenler, gerçekten nasıl bir yasa yapılması gerektiği konusuna girildiğinde, belli belirsiz bir şeyler saçmalarlar. Hiç merak etmeyin; eğer bir gün bizlere detayları da bahşederlerse, o zaman onları dinleyenler, yasanın ne kadar mantıklı olduğunu ve ne kadar baştan savma olmadığını görerek şaşkına döneceklerdir.

Yurtseverlik Yasası'ndan önce, bir şüphelinin e-postasının ne zaman durdurulup okunabileceği konusunu düzenleyen bir kanun yoktu. Yurtseverlik Yasası, buna bir standart getirdi. Bu standartlar, kablolu telefonlara getirilen standartların aynısıdır. Kısacası Federal yasalar, e-posta devrimini es geçmişti. Aslında o, cep telefonu devrimini de es geçti. Yurtseverlik Yasası'ndan önce, savcılar, şüpheli teröristlerin kullanabileceği her bir cihaz için ayrıca teminat almak zorundaydı. Kendi davasını izleyen savcıyı başından atmak için, bir teröristin yapması gereken tek şey, elindeki cihazı atıp yenisini almaktı. Yurtseverlik Yasası, savcılara tek bir izinle teröristi nereye giderse gitsin takip edebilme izni veriyor.

Yurtseverlik Yasası, Clinton döneminin terörist aktiviteler hakkında istihbarat yöntemleriyle polise ve savcılara bilgi toplanmasına karşı olan kurallarını önemsememektedir. Mesela FBI terörle mücadele birimi, Güney Kaliforniya Üniversitesi'nde profesör olan Sami el-Arian'ın, Filistinli terörist grup İslami Cihad ile bağlantısı olduğu konusunda yıllarca bilgi topladı. Fakat bu bilgiler, kullanılamadığı ya da açığa vurulamadığı için, el-Arian, Amerikan Müslüman cemaatinin onurlu bir temsilcisi olarak, Clinton'ın Beyaz Sarayı'na ve 11 Eylül öncesi Bush'un Beyaz Sarayı'na konuk oldu. El-Arian'ın oğlu, Kongre Üyesi David Bonior'un personeli olarak iş buldu ve Washington'un Cumhuriyetçi kurumunun saygın üyeleri, el-Arian'ın komplocu olmakla itham edilen yasadışı göçmen bacanağı Mazzan el-Najjar'ın sınır dışı edilmesini engellemek için lobi yaptılar. Yurtseverlik Yasası'na göre ise federal savcılar, el-Arian'ı elli bir ayrı suçla suçlayabilir ve en azından al-Najjar'ı sınır dışı edebilirdi.

Bush yönetimi, ele avuca sığmaz bir sürü acil vakayı ve gönüllü örgütleri Anavatan Güvenlik Bakanlığı (Department of Homeland Security) ile bütünleştirmek için ellerinden geleni artlarına koymuyorlar. Fakat, Bush yönetiminin en iyi çabaları karşılığında aldığı yol bir arpa boyu bile değildir. Anavatan Güvenlik Bakanlığı, FBI'ın elinden içeride yapılan terörle mücadele harekatlarını zorla çekip alma savaşını kaybetmiştir. Teröre karşı savaş, yetkilerini 1990'larda iç karartıcı bir şekilde kötüye kullananlar tarafından başlatılmıştır. Onlar bize yöntemlerini düzelttiklerinden bahsediyorlar. Hepimiz durumun gerçekten böyle olmasını umalım.

CIA'in de bir "*misyonu*" yoktur. CIA, bir bilgi toplama ve analiz teşkilatıdır; ama her zaman en iyisi değildir. Amerika'nın muhteşem teknolojisi, bizlerin çok geniş bir çapta veri toplamasına imkan vermektedir. Fakat toplanan veriler, ancak ideolojik eğilimlerden ve kurumsal önyargılardan arınmış kimseler tarafından analiz edildiğinde bilgiye dönüşebilir. İyi bir istihbarat analizcisi, kendini sürekli olarak üzerinde çalıştığı fenomen hakkındaki fikirleri açısından sorgulamalıdır. Yazık ki, CIA, bu standartları tutturamamıştır. Zaman içinde CIA, çok güçlü, genellikle liberal görüşlere sahip insanların bir araya geldiği bir teşkilat haline gelmiştir. Ve bu görüşler nedeniyle kurum, her defasında kendi edindiği bilgilerin sunumunu ve analizini saptırmaktadır.

1998 yılından bu yana CIA, El-Kaide terör örgütü için yoğun bir dikkat sarf etmektedir. Fakat 11 Eylül saldırılarına kadar, kurum, El-Kaide'nin de bir parçası olduğu daha geniş bir akıma, şaşırtıcı derecede az dikkat vermiştir: Radikal İslam'ın yükselişi. Bu sanki, 1930'larda, Adolf Hitler üzerinde çalışan istihbarat servislerinin, o ve onun cellatlarının küçük

bir kaçık grubu olduğu sonucuna varıp, onu alkışlayan ve takip eden devasa kalabalıkları gözden kaçırmasına benziyor.

CIA, genellikle, hesap yapmada başarılıdır. Eğer bir başkan, geçen yıl Güney Afrika ne kadar miktarda altın çıkardı ya da Çin'de ateşlenebilecek kaç tane kıtalararası balistik füze var diye sorarsa, CIA bunun cevabını verebilir. Fakat, bu çok önemli yetenekler, CIA'i sayılamaz şeylere karşı kör etmiştir: mesela dini coşku. CIA, üçüncü dünya kültürünün karanlık yanlarını gördüğünde, birçok insanın midesini bulandıran şeylere karşı da körleşmiştir.

Aynı şekilde CIA, terörizmi de yanlış anlamıştır ve benzeri bir çok nedenden dolayı, Soğuk Savaş boyunca, Sovyetler Birliği'ni de yanlış anlamıştır. CIA analizcileri, geldikleri elit kolejlerden getirdikleri, ideolojik olarak liberal varsayımlardan bir türlü kurtulamamaktadırlar. Onların varsayımlarına göre, Sovyetler Birliği, şu ya da bu şekilde etkili bir ekonomiye sahip olan, şu ya da bu şekilde bir devletti. Onun düşmanlığı diplomatik yollarla dindirilebilirdi. Soğuk Savaş'ta zafer kazanma umutları tehlikeli saplantılardır. Bunların bir sonucu olarak analizciler, ABD'nin Sovyetlere karşı sert bir cevap vermesi gereken gerçekleri iletmekten irkilmişlerdi.

CIA'de çalışan, ideolojik önyargıları olan insanlar, silah denetimi anlaşmasına destek vermişlerdi ve bu önyargılar, zamanı geldiğinde, teşkilatın, Sovyetlerin anlaşmanın uygulanması konusunda hile yaptıklarına dair ele geçen deliller hakkında bilgi vermelerini engellemiştir. Richard Perle, bir füze deneme tesisindeki bazı Sovyet füze rampalarının, anlaşmanın izin verdiği en büyük miktarın dışındaki "*operasyonel*" füze rampaları mı yoksa sadece "*deneme*" amaçlı füze

rampaları mı olup olmadığı konusunda yapılan uzun bir münakaşayı hatırlamaktadır. Bu tartışma aylarca sürdü. Bu aslında, kolaylıkla çözülmesi gereken bir mesele idi. Biz, Sovyetlerin, tartışmaya yol açan füzeleri, gerçek, operasyonel, Amerika'yı hedefleyen standart işletme prosedürlerine göre saydıklarını doğrudan gözlemledik. Görüşlerine sıkı sıkıya yapışmış olan CIA, Sovyetlerin içinde bulunduğu durum için akıl ve mantık almaz özürler sundu. Bir noktada, CIA personeli, Sovyetlerin alışkanlıklarının dışında hareket ettiklerini ve bu nedenle dalgın kafayla operasyonel olmayan füzeleri operasyonel olarak saydıklarını ileri sürdü. CIA, gerçeği, oldukça yavaş ve isteksizce kavrayabildi.

İkincisi ve hatta daha ciddisi, teşkilatın liberal dürtüleri, Sovyet ekonomisinin zayıflamasının işaretlerine karşı teşkilatı kör etti. 1980'lerin başında, ulusal güvenlik uzmanları, Sovyet askeri bütçesinin büyüklüğünü tartışıyorlardı. Bu tartışmalarda, CIA, Sovyetlerin ekonomik istatistiklerinin güvenilir olduğunda ısrar ediyordu. CIA'ın verdiği bir bilgiye göre Sovyet ekonomisi, Japonya'nınkinden az daha küçüktü ve hızla da büyüyordu.[92] Sonunda CIA, Sovyetlerin toplam gelirinin ancak yüzde on üçünü askeri harcamalara ayırdığı kanaatine vardı. Oysa teşkilat, yıllarca, Sovyetlerin gelirinin yüzde dokuzun üzerindeki herhangi bir rakamının askeri harcamalara ayrıldığını kabul etmemişti. Bu oldukça önemli bir istatistikti. Eğer Sovyetler, gelirlerinin yüzde onunu gibi az bir miktarı silahlanmak için harcıyorlarsa, bu durumda, silah denetim anlaşmasının tavanı olmaksızın, onların yapmakta olduklarından daha fazla silah üreteceklerinden korkmak mantıklıydı. Fakat, eğer Sovyetler, daha yüksek bir yüzde ile harcama yapıyorlarsa, üretiyor olduklarından daha fazla silah üreteceklerinden korkmak gerekmemektedir. Ve

eğer Sovyetler, daha fazla silah üretemiyorlarsa, silah denetimi anlaşması önemini tamamen kaybetmekte ve hatta potansiyel olarak ABD için zararlı bile olmaktadır. Böylece, bizi teslim almak için kuşattıkları silahlara karşılık biz, onların üretmeye durumu el vermeyecek başka silahlar üretebilirdik.

CIA, Sovyetlerin askeri harcamalarını dramatik bir şekilde arttırabileceği konusundaki ısrarını, Sovyet askeri harcamaları, Sovyet ekonomisini dağıtıp, Sovyetler çökünceye kadar sürdürdü. İş, öyle bir noktaya geldi ki, sonunda biz, CIA'in güvendiği Sovyet istatistiklerinin değersiz olduğunu öğrenmiştik. Sovyetler, yıllık gelirlerinin yaklaşık yüzde otuz beşini askeri harcamalara ayırıyorlardı. Bu rakam, CIA'in en yüksek rakamının iki katından fazlaydı ve CIA'nın soğuk savaşın son yıllarında yaptığı tahminlerin dört katı kadardı.

CIA'in yanlış hesapları, teşkilatın bazı iç bürokratik savaşları kazanmasına yardım etmişti; fakat onun, tamamen çöken Sovyet sisteminin sesini duyamamasına neden olmuştu. Ronald Reagen, Sovyet ekonomisinin potansiyelini ve performansını CIA'den çok daha iyi kavramıştı. 1983 yılında, İngiliz Avam Kamarası'na verdiği bir söylevde, Reagan, Komünist sistemin çok yakında çökeceğini açıkça öngörebilmişti.

O, Sovyetlere meydan okuma stratejisi üzerinde durdu. Böylece, eğer CIA'in ısrar ettiği gibi Sovyetlerde ekonomik hayatiyet ve potansiyel varsa, bu meydan okuma, onların biraz olsun tepki vermesine neden olacaktı.[93]

CIA'in bugünkü Ortadoğu raporları da benzeri önyargıların rengine boyanarak, bölge kültürlerinin yanlış anlaşılmasıyla kötüleşmiştir ve CIA'de, batılı olmayan halklar hakkındaki dalkavukluk etmeyen bilgileri verme konusunda siyaseten isteksizlik bulunmaktadır.

FBI gibi CIA de Arapça ya da Farsça konuşan birkaç analizci çalıştırmaktadır. Ortadoğu'nun kültürlerini ve değerlerini anlayanların sayısı ise daha da azdır. CIA, Ürdün'e ve Mısır'a Arapça konuşamayan ajanlar göndermiştir. Bir keresinde ise, İran'daki göreve tek kelime Farsça konuşamayan birini göndermişler ve onun hataları sayesinde ülkedeki tüm ağımız tahrip edilmiştir. Üstelik bu olaydan sonra, CIA, bu adamı terfi ettirmiştir. 1970'lerin sonlarında, İran Şahı'nın rejimi ufalanmaya başlayınca, Jimmy Carter yönetimi, Şah'a meydan okuyan Ayetullah Humeyni'nin doğası ve karakteri hakkında öfkeli bir tartışmaya başlamışlardır. Birçok Cartercı, kendini Ayetullah Humeyni'nin bir tür İranlı Desmond Tutu olduğuna kendilerini ikna etmişlerdi: Ruhani bir dille meşru, memnuniyetsizliklerini açıklayan bir üçüncü dünyalı dini lider. Hatta Carter'ın BM Büyükelçisi Andrew Young, Humeyni'nin "*en sonunda aziz olarak selamlanacak bir adam*" olduğunu söylemiştir.

CIA, bu büyük ve önemli uyuşmazlığın yatıştırılmasında önemli bir rol oynayabilirdi. İran'daki kriz derinleştiğinde, İslam dünyası konusunda önde gelen uzmanlarınızdan birisi olan Princeton Üniversitesi'nden Profesör Bernard Lewis, Humeyni'nin en son kitabından alıntılar yaptı ve bunları The New York Times Gazetesi'nin okurlardan gelenler köşesinde bir makale halinde yayınladı. Lewis, anladığı kadarıyla Washington'daki hiç kimsenin Humeyni'nin görüşlerine şaşırmasının bir mantığı yoktu: Onlar iki kapağın arasında okunmayı bekliyordu. Times'ın editörleri, yazısını Paris'te bulunan Humeyni'nin sözcüsüne, fikrini almak amacıyla gönderdiler. Humeyni'nin sözcüsü, kitabı öfkeli bir şekilde sahtekarlık olarak değerlendirdi ve dünyanın her yerindeki Humeyni taraftarları, içinde can sıkıcı itirafların bulunduğu bu

kitabı, kütüphanelerinden uzaklaştırma talimatı aldığı için, kitabın orijinal baskıları pek seyrek bulunur oldu.

Lewis, bu sorundan Richard Perle'e bahsetti. Bunun üzerine Perle, kitabın Lewis'teki kopyasını, teşkilata göndererek, teşkilatın kitabın gerçekliğini Times için belgelemesini istedi. Teşkilat bu teklifi reddetti. Bir CIA sözcüsü, Lagley'deki hiç kimsenin, bu kitabı daha önce görmediğini söyledi. İran'da ne olup bittiğini anlamakta yardımcı olsun diye işe aldığımız adamlar, sadece Humeyni'nin kitabını okumak konusunda başarısız olmamış, bunun yanı sıra kitabın Humeyni tarafından yazıldığının bile farkında değillermiş. Ve bütün bunlar, İran'ın geleceği konusunda terazinin hangi kefesinin ağır basacağı beklendiği bir zamanda oldu.[94] Bu dönemde, Amerika'nın büyük stratejik düşünürlerinden Profesör Albert Wohlstetter, İran'daki değişken durumu araştırmak için, bu ülkeye bir ziyaret yapmayı planladı. Wohlstetter, CIA Direktörü Stansfield Turner'a, Tahran'da bilgili ve deneyimli bir istasyon şefimiz olup olmadığını sordu. Her ne kadar Turner, adamın adını hatırlayamamışsa da, böyle bir insan olduğu konusunda Wohlstetter'a güvence verdi. Buna rağmen, bir buluşma ayarlandı ve Wohlstetter, CIA'nın İran'daki en yüksek rütbeli memuru tarafından karşılandı. Ne var ki, bu adam Japonya'dan daha yeni gelmişti. Söz konusu yetkilinin mükemmel bir Japonca'sı vardı ve Japon haiku şiiri konusunda uzmandı. Fakat onun, İran konusunda bir deneyimi yoktu ve Farsça da konuşamıyordu.

Hikaye şöyle devam ediyor: 1991 yılında, CIA, Saddam Hüseyin'in Kuveyt'i işgal etmeyeceği konusunda garanti verdi. Teşkilata göre, Iraktaki hareketlenme, Irak'ın Kuveytlilere baskı yaparak masada bazı tavizler koparmak için kul-

landığı bir araç, bir savaş hilesinin ifadesiydi. CIA, olan biteni anladığı zaman, caydırıcı bir hareket yapmak için oldukça geç olmuştu. Körfez Savaşı sona erdikten sonra, biz, teşkilatın Irak'ta bulunan ileri nükleer silah programını gözden kaçırmış bulunduğunu öğrendik. Teşkilatta bu hatalı değerlendirmeleri yapanların kovulup kovulmadığı ya da kendilerine yeniden görev verilip verilmediği hakkında bir kayıt bulunmamaktadır.

Kısmen, CIA'in kendi sınırlılıklarından dolayı, teşkilat, bilgi edinme konusunda, personeli bölgenin dilini konuşan personele sahip olan Ortadoğulu istihbarat servislerine büyük oranda bağımlı bulunmaktadır. Bu bağımlılığın nedeni, teşkilatın genellikle bu servislerin ABD'yle işbirliği yapmasına isteksizlik katacak ABD eylemlerini onaylamamasıdır. En baskıcı hükümetlerin, en bilgili gizli servislere sahip olmalarından dolayı, CIA üzerinde en etkili olanlar, en kötü Arap hükümetleridir. Bu söz konusu devletlerin teşhis ve dilekleridir. Bu, CIA'in, 1990'larda neden Irak'ın *"demokratikleştirilmesi"* konusuna bu kadar faal itiraz etmesinin bir nedenidir. (Irak Ulusal Kongresi'nin şakayla karışık dile getirdiği gibi *"CIA, bıyıkları farklı bir Saddam istiyor."*) Pek az Arap hükümeti, Saddam'a karşı sevgi besliyordu; ama Irak'ta yapılacak bir seçim, hayat boyu başkan olan Gibraltar'dan Strait of Hormuz'a kadar her kral, her emir için bir tehdidi temsil ediyordu. Arap Birliği'ndeki yirmi iki devlet başkanından bir tanesi bile göreve seçimle gelmemiştir. Irak'ın demokratik yollarla seçilmiş ilk cumhurbaşkanı, Arap Birliği için, ilk Yahudi cumhurbaşkanından biraz daha az rahatsız edici olacaklardır.

CIA'in Arap istihbarat servisleri üzerinden yaptığı çalışma pratikleri, 11 Eylül'den sonra ortaya çıkıveren CIA ve Suriye hükümeti arasındaki garip ittifakı da açıklamaktadır. Başkan Bush'un terör saldırılarından bu yana telaffuz ettiği doktrinler, hatasız bir şekilde, Suriye'yi ABD'nin düşmanı olarak işaret etmektedir. Suriye'nin terör gruplarına verdiği desteğin geçmişi eskiye dayanır. Ve o destek, bugün de devam etmektedir. Suriye, en önemlisi zehirli gaz olmak üzere, bazı kitle imha silahlarına sahiptir. Bunların yanı sıra Suriye'nin, muhtemelen biyolojik kitle imha silahları da bulunmaktadır. ABD'nin kampanyasına doğru gidilen aylarda, Suriye, Irak'a silah tedarik etmiş ve Saddam hükümetinin kaçan yetkililerini mülteci olarak kabul etmiştir.

Bununla birlikte, CIA'e göre Suriye, teröre karşı savaşta bize yardımcı olmuştur. Hatta Suriye, Suriye pasaportu taşıma talihsizliğine sahip bazı El-Kaide militanlarını göz altına almış ve Suriye'nin meşhur güçlü sorgulama teknikleri ile elde edilen bilgilerin bir kısmını ABD ile de paylaşmıştır. CIA'deki birçok kişi, vahşi Suriye diktatörlüğünün ani işbirliğinden çok memnun olmuş ve bazı isimsiz CIA ajanları, 2003 yılının yazında, New Yorker muhabiri Seymour Hersh'e, Suriye'nin terör bağlarını ortaya atarak ilişkileri gerginleştiren Savunma Bakanlığı yetkililerini şikayet etmiştirler. [95] Bu hikayelerin hangisinin daha şaşırtıcı olduğuna karar vermek oldukça zordur: CIA'nın kendisi hakkında şikayetleri mi yoksa bir zamanlar aşırı solcuların kahramanı olan Seymour Hersh'in bu şikayetleri naklen yayınlaması mı? Teşkilat, Orta Amerika Komünistleri'ne karşı, Guetemala Diktatörlüğü ile işbirliği yaparken, biz onun, teşkilatın soğuk kanlı gerçeklerine karşı sempati duyduğunu hatırlayamadık.

Hükümetleri bizimkilerle taban tabana zıt çıkarlara sahip ülkelerin istihbarat servisleri ile işbirliği yapmanın tehlikeleri gayet açıktır. Açıkçası, bizim çıkarlarımıza karşı kullanıp kullanmayacaklarını bilmediğimiz için, onlarla herhangi bir şey paylaşmaya gelmez. Onlar, sık sık olduğu gibi, kendileri için uygun olduğu zaman bizi yanlış yönlendireceklerdir. Soğuk Savaş boyunca KGB, CIA'i *"bağımsız"* olduğu ileri sürülen, Romanya gibi Doğu Bloğu gizli servileri aracılığıyla yanlış bilgiler üzerinden yönlendirdi. Bugün, görüşleri CIA'in bölgeye yönelik değerlendirmelerini etkileyen Mısır, Ürdün ya da Suudi gizli servisleri de aynı şeyleri yapabilir.

Nathan Hale'den William Casey'e kadar, Amerika'nın büyük casusları, bürokratların aksine, hep bireysel, tuhaf insanlardı. Ve CIA'in en şanlı günleri, bürokrasi ile en çok zıtlaştığı zamanlardı. Fakat, geçtiğimiz otuz yılda CIA donuklaştı. 1970'lerde ortaya çıkan bir dizi skandal, CIA'e darbe vurdu ve bu durum Kongre'yi CIA'in hareket özgürlüğüne kısıtlama getirmeye sevk etti. Bu reformlar, hükümet bürokrasisinin doğal süreçlerini iş başına getirdiği için, teşkilatın zekasını ve yaratıcılığını kurutmaktan sorumludur. Bürokrasiler riskten kaçar, yenilikten nefret eder ve hatalarını saklamanın yollarını arar. CIA bürokrasisi de bu kuralın bir istisnası değildir.

Muhabirler, Virginia, Langley'deki CIA Merkez Bürosu'ndan sızan haberleri doğrulatmak için zor zamanlar geçirirler. Bu nedenle gazeteler, genellikle, muhabirlerine, istihbarat kaynaklarına dayanarak yazdıkları haberleri kanıtlarla desteklemeleri için baskı yapmazlar. Fakat CIA de, diğer tüm istihbarat servisleri gibi, yalanlarla iş yapar. Bu nedenle, yurt dışında ulusu korumaktayken, sınırı çok çabuk geçerek, ana-

vatanda kendini korumaya alır. Buna bir örnek olarak, Irak'taki kendi başarısızlığından, Savunma Bakanlığı'nı ya da Irak direnişini sorumlu tutmasını gösterebiliriz. Bazen, CIA'den bilgiler, CIA'in ne kadar akıllı olduğunu göstermek niyetiyle sızdırılır. Maalesef, başarılar hakkında yapılan kendini beğenmiş açıklamalar, aynı şeyi bir kez daha tekrarlamayı ya da benzeri bir şey yapmayı riskli hale getirir. Artık, tüm okur yazar teröristler, teşhis edilebilir cep telefonlarından uzak durmaları, son dakikada uçak bileti almamaları, ATM kullanmamaları vb. gerektiğini bilirler.[96]

Son bir nokta: Yıllardır CIA, hedef ülkelerdeki casus kadrosunu geliştirmeyi, kariyer ilerletme temelinde yapmaktadır. Kadronuzda üç İranlı istihdam edebilmek için, bir Mısırlı öneren meslektaşınızdan daha hızlı davranmanız gerekmektedir. Her şeyden yarım düzine getirin ve Harekat Dairesi Yönetim Kurulu'nda yüksek bir seviyeye çıkın. Bu dürtüler, işe almak konusunda aşırı istekleri teşvik eder; genellikle de işe alımın en kolay olduğu dost ülkelerin başını ağrıtır. Bunlar, aynı zamanda yanlış bilgi veren, güvenilmez ve iki taraflı çalışan ajanlar üretirler.

Bununla birlikte, en büyük sorun, söz konusu ajanlara verilen aşırı önemden dolayı, teşkilat, bu ajanlar tarafından getirilen bilgileri gereğinden fazla önemsemektedir. Ve bu da, diğer kaynaklardan gelen bilgilerin yeterince önemsenmesini engeller. Bu öyle bir durumdur ki, açık seçik bilgilerin bile göz ardı edilmesine neden olur. Dil bilmeyen, tarihi ve kültürel değerlerden haberdar olmayan ajanların verdiği raporlara verilen önemi bir araya getirin; o zaman CIA'in nasıl olup da, aşırılık yanlısı İslam'ın geniş çaplı ve tehditkar yükselişini kaçırdığını anlayacaksınız.

Bir reform programı, istihbarat servisleri ile sınırlı kalamaz. Söz konusu program silahlı kuvvetleri de içine alacak şekilde geliştirilmelidir. Gelecekte ihtiyaç duyacağımız silahlı kuvvetler, bugün savaşa sürdüklerimizden çok daha faklı olacaktır.

ABD Ordusu, tanklar ve havan toplarıyla güç gösterisi yapmaktadır. Donanma, Atlantik Okyanusu'nu ağır silahlarla teçhizatlandığı halde aceleyle geçmek zorundadır. Hava Kuvvetlerimiz, karmaşık düşman jetlerini imha etmek için milyarlarca dolarlık savaş malzemesi harcamaktadır. Tabi, eğer gerçekten düşmanlarımızdan herhangi birinin karmaşık jetleri varsa.

Bunlar geçmişe ait silahlı güçlerdir. Bunlar artık var olmayan kontr-tehditler için inşa edilmişti. Biz, artık gözlemleyebileceğimiz şekilde askeri tatbikatlar yapmayan, silahlarının performansını ölçebileceğimiz ve önceden tahmin edebileceğimiz denemeler yapmayan, savaş düzeni sürekli olarak değişen ve bizim tarafımızdan savaş düzenleri büyük oranda bilinmeyen ve her an her yerden çıkabilen düşmanlarla savaşıyoruz.

Endonezya'nın uzak bir köyünde bulunan terör kampına gitme ihtiyacı hissediyor muyuz? Ya da Suriye'ye baskın yaparak, Saddam Hüseyin'in korunması için bıraktığı kitle imha silahlarını ele geçirebiliyor ya da yok edebiliyor muyuz? Ya da Kuzey Kore'de terörist bir müşteri için nükleer silah üreten bir tesise saldırabiliyor muyuz? Biz, korkutucu bir olasılıklar yelpazesi ile karşı karşıya bulunmaktayız. Bunlarla başa çıkabilmek için Soğuk Savaş döneminden kalma güçlerimizi modernize etmek ve daha esnek, uygun maliyetli çevik güçlere ihtiyacımız bulunmaktadır.

Düşman hedeflerini vurabilme kabiliyetimiz, bizim ilk ve en acil önceliğimizdir. Bu, geçmişi günümüzden ayıran en önemli farktır. İlk mağara adamı sapana taş koyduğundan bu yana, savaşçılar, neredeyse ateş ettikleri hedeflerin çoğunu ıskaladılar. II. Dünya Savaşı sırasında, Almanya'ya yönelik hava mücadelelerinde, atılan her dört yüz bombadan sadece bir tanesi istenilen hedefi vuruyordu. Yeni teknolojiler, güçlerimizin hedefleri daha büyük bir kesinlikle vurmasını sağlamaktadır. Fakat, bu geçiş kolay, geçisin tamamlanması da ucuz olmayacaktır.

Biz bir başlangıç yaptık. Afgan Savaşı sırasında, bir Amerikan keşif uçağı, yüksek rütbeli Taliban memurlarının Kandahar dışında bir evde toplantı yaptıklarını keşfetti. Uçak, eve bir füze atarak orayı imha etti. Hayatta kalan Talibanlar, kamyonlarına atlayarak hızla anayolda gitmeye başladılar. Uçak onları takip etti ve aceleyle yakınında devriye gezen savaş jetlerine işaret gönderdi. Söz konusu jetler, Talibanların içinde bulunduğu karavanı yakalayarak, silip yok ettiler. Bunların hepsi, 1917 yılından bu yana, Amerika'nın katıldığı savaşlarda olan şeylerdi. Fakat, bu seferkinin bir farklı vardı: keşif uçağının "*pilotu*" bütün bunları Florida, Tampa'da bir konsolda oturarak gerçekleştirdi. Predator adı verilen bu uçak, radyo dalgalarıyla yönlendirilen mürettebatsız bir keşif uçağıydı.

Irak'ta kullanılan, hedefe hassas bir şekilde ayarlanan bombalardan dolayı, Irak altyapısının önemli unsurları sağlam kaldı: elektrik, su ve petrol üretim merkezleri ve rafinerileri, köprüler, barajlar. Bunların her birisi, savaşı takip edecek yeniden inşa dönemi için yedekte bekletildi.[97] Haziran ayında, Bağdat'ı gezen bir ziyaretçi, kentin Mart ayında bom-

balanmış olduğunu güç bela anlayabilir. Siyasi olduğu kadar askeri olarak da Özel Kuvvetler'le birlikte, hedefi hassas bir şekilde vuran hava kuvvetleri, teröre karşı savaştaki kararlı silahımızdır ve elbette bunlar gelecekte de aynı görevi görecektir. Fakat, söz konusu silahlardan yeteri kadarına sahip olmadığımız gibi, sahip olduklarımızın çoğunun da menzilleri yeterli değildir. Bizim, daha çok mürettebatsız uçağa ve B-2 gibi hedefi yüksek hassasiyetle vuran uzun menzilli bombardıman uçaklarına ihtiyacımız bulunmaktadır. Kosova Savaşı'nın ilk sekiz haftası boyunca, müttefiklerin uçaklarının havalanmasına mani olan hava koşullarında, üç tane B-2 uçağı harekat düzenledi. B-2'lerin görevi planlanan misyonların yüzde üçü idi; ama vurdukları hedefler, vurulması gereken hedeflerin yüzde otuz üçüydü. Kosova'daki hava operasyonları temelinde yapılan bir analize göre, iki B-2 uçağı, alan bombalamaya göre tasarlanmış uçaklardan yetmiş sekiz tanesinin yaptığı işe denk bir iş yapıyordu. Onlar, hava savunma radarları için, neredeyse görünmez olmalarından dolayı da düşman tarafından kolaylıkla vurulamıyordu.

Irak'taki kuvvetlerimizin parlak performansları, bize, teknolojinin cesurca yapılmış ve şahane bir şekilde uygulanmış operasyon planının neler yapabileceğini gösterdi. Fakat Irak operasyonu konusundaki planlamaların ve tartışmaların çoğu, askeri geleneğe ait salgın bir hastalığı ifşa etti. Esen rüzgara kapılan bir emekli general lejyonu, Capitol Hill'e giderek, Irak'ta daha büyük bir hava gücüne ihtiyacımız olduğunu söyledi. Onların orduyu komuta ettiği günlerde yaşıyor olsaydık, bu dedikleri doğru olabilirdi. Fakat günümüzde, askeri güçlerimiz çok daha verimlidir. Irak'a Özgürlük Operasyonu, savuma sistemlerimiz konusundaki dönüşümün ilk adımlarının dramatik sonuçlarını ortaya koymuştur.

Daha yapılacak çok iş bulunmaktadır. Eğer Pentagon'un yolu Irak'a düşmüş olsaydı, Saddam Hüseyin'i iktidardan indirmek için en az çeyrek milyon asker gönderilirdi ki, söz konusu askerlerin en sonuncusu, ancak 2003 yazının ortalarından önce Irak'a varamazdı. Zaten, bu tarihe kadar Bağdat, söz konusu rakamın yarısı kadar bir askerle düşürülmüştü bile.

Askeri kuvvetleri acil bir şekilde uzak bölgelere hareket ettirebilmek, hedeflerin hava kuvvetleri tarafından kara kuvvetlerinden daha etkili bir şekilde vurulduğunun farkına varmak, modern savaşta, kara kuvvetlerinin büyük olmasından çok, hızlı olmasının daha önemli olduğunun anlaşılması: Bu fikirler, bazı yüksek rütbeli subaylar arasında, seleflerinin altı süvarileri kaldırırken yaptığı gibi, memnuniyetle karşılanmaktadır.

Geçmişe yapışıp kalmanın maliyeti, geri kalmaktır. Hava operasyonları ile birleştirilmiş kara operasyonları, Irak'a Özgürlük Operasyonu'nun başarı hikayesidir; fakat, harekata hazırlanmak konusundaki acı verici derecedeki yavaş adımlar, bizler için hâlâ en büyük sorundur. Başkan Bush'un "*şer ekseni*" demeciyle, Amerikalı askerlerin 9 Nisan 2003 tarihinde Bağdat'a varması arasında geçen süre tam on üç ay. Dürüstçe söylemek gerekirse, BM, bu uzun zaman aralığı için suçlamayacağından, söz konusu gecikme, usandırıcı ve moral bozucu olarak tanımlanabilir. Utanç verici gerçek ise, bizim, tüm bu zamanı birliklerimizi hazırlamak ve konuşlandırmak için kullanmış olmamızdır. Gelecekteki düşmanlarımız, bize hazırlanmak için bu kadar zaman tanımayacaklardır.

En azından Savunma Bakanlığı, acilen reform yapılması gerektiğinin farkında olan insanlar tarafından yönetilmektedir. Savunma Bakanı Denis Rumsfeld, Irak'ın özgürlüğü için savaş planını şekillendiren baş aktörlerden birisidir. O, her şeyin önemini sonradan anlayanlar tarafından işlerin kötü gittiği yolundaki eleştirel yaylım ateşine göğsünü germiş ve ardından, Bağdat düştüğünde, askeri güçlerimizin bu muhteşem zaferle şereflenmesi için bir kenara çekilmiştir. O, yenilikleri teşvik etmek için çok çalışmış ve tıpkı kendinden önceki yenilikçi liderler gibi, aşağılanma ve muhalefet ile ödüllendirilmiştir.[98]

Bununla birlikte, Dışişleri Bakanlığı'nda, işler her zaman olduğu gibi devam ediyor. Bakanlık, bin Ladin ailesinin her ferdinin ve birçok Suudi vatandaşının ivedi bir şekilde ülkeyi terk etmesine yardım etmiştir. Diğer Ortadoğulu turistlerden istenen turist vizesinin Suudilerden istenmemesi için inatla savaşmıştır. Taliban'ın ve katil İran rejiminin "*ılımlı*" üyeleri arasından kendine müttefikler aramıştır. CIA'in, Şam'daki diktatörlükle sıcak ilişkileri geliştirmeye çalışan Suriye inisiyatifini daha ileri taşımıştır. Irak Savaşı bitsin diye muhalefet yapmış ve bu söz konusu muhalif dövüşü kaybettikten sonra da, Irak'ın yeninden yapılandırılmasında yer alacak Irak'taki en demokratik zihinlerin rollerini en aza indirgemek için bir kavgaya girişmiştir. Her ne kadar istisnalar olsa da, bir bütün olarak, bakanlık teröre karşı savaşa aksi duygularla, ihtiyatla ve açık bir aşağılama ile bakmaktadır.

Dışişleri Bakanlığı, görevini, ABD ile diğer ülkeler arasında mümkün olan en iyi ilişkileri geliştirmek olarak idrak etmektedir. Diplomatlar açısından diplomasi, uzlaşmayı beslemek demektir. Bu, genellikle ABD ve yabancı devletlerin

üzerinde uzlaşabileceği, sahte bir şekilde gizleyemediğimiz alanları bulmak ve çoğaltmak demektir. Bizim değerlerimizi, ilkelerimiz, ve çıkarlarımızı paylaşan ülkelerle, gönül alma ve uzlaşma teknikleri oldukça iyi sonuç vermektedir. Fakat, söz konusu teknikler, bizi yok etmek isteyen, kendileriyle savaştığımız gruplara barınak sağlayan ülkelere karşı kullanıldığında, onaylanabilir bir yaklaşım olmaktan uzaklaşmaktadır.

Dışişleri Bakanlığı'nın işi, ABD'nin dünya üzerinde temsil edilmesidir. Bakanlığın çoğu işi, yetenekli, adanmış ve genellikle cesaretli yetkililerden oluşan profesyonel bir kardeşlik cemiyeti olan Dışişleri Servisi (Foreign Service) tarafından yapılmaktadır. Dışişleri Servisi yetkilileri, karacıların, bahriyelilerin, havacıların ve Savunma Bakanlığı silahendazlarının meslektaşıdır. Bir farkla, askeriyemiz, değişmez bir şekilde başkomutanın politikalarını tehir ederken, Dışişleri Servisi bunu yapmaz.

Bunun en aşırı örneklerinden birisi, Bağdat'taki misyonumuzun başında bulunan kariyerli Dışişleri yetkilisi April Glaspie ile Saddam Hüseyin arasında geçen meşhur tartışmadır. Kuveyt'in işgalinden en az doksan altı saat önce yapılan bir toplantıda, Saddam Hüseyin, tahtaya düşmanca planları ile ilgili ip uçları çizmiştir. Glaspie, buna felakete yol açacak bir şekilde yeşil ışık yakmıştır: "*Bizim, sizinle Kuveyt arasında olduğu gibi, Araplar arasındaki anlaşmazlıklar konusunda bir fikrimiz yoktur.*" Glaspie'nin sözleri, büyük bir komplo endüstrisi doğmasına neden oldu: Bush yönetimi, gizlice, Saddam'ın Kuveyt'i işgal etmesini mi istiyordu? Ya da belki de diktatör, sonunu getirecek bir tuzağa mı düşürülmüştü? Her iki senaryo da inanılması güç senaryolardır. ABD, 1980'lerin

ortasında, Kuveyt'i İran'ın elinden kurtarmak için ilan edilmemiş bir deniz savaşına girmişti. Kuveyt'in Irak tarafından yutulmasında, Amerika nasıl bir çıkar görebilirdi? Glaspie'nin şeytani bir şekilde Saddam'ı dürttüğü fikri, yazık ki, yaşlı George Bush'un eski kafalı dış politika operasyonlarında beklenemeyecek bir planlamadır. Bu, Sovyetler Birliği'ni parçalanmaktan korumayı deneyen George H. Bush ile aynı kişidir. Baltık cumhuriyetlerindeki bağımsızlık hareketlerini desteklemeyi reddetmiş olan Bush, 1991 yılının Ağustos ayında Kiev'e bir ziyaret yaparak, sözde Ukrayna milliyetçiliğinin tehlikeleri konusunda Sovyetleri uyarmıştır. Bu, düşmanlarına akıllıca düzenler tertipleyebilecek bir başkanlık yapma tarzı değildir. Bütün bunların yanında, eğer Glaspie'nin sözleri bir tuzaksa, neden daha sonra Bush bunları inkar etmeyi reddetmiştir? Körfez Savaşı, koalisyon, statükoyu yeninden sağlar sağlamaz bitmiştir. Bizler, eğer Glaspie, Saddam'a "senin yerinde olsaydım buna kalkışmazdım" deseydi, yüzlerce Amerikalının ve binlerce Kuveytlinin ve Iraklının hayatlarının -bunların yanında harcanan milyarlarca doları saymıyorum- kurtulup kurtulamayacağını asla bilemeyeceğiz.

Öyleyse yanlış giden neydi? 1990 yılının yaz gündemi, Almanya'nın yeniden birleşmesi ve Avrupa'nın geleceği hakkındaki devasa bir sorunla işgal edilmişti. Anavatanda ise Başkan Bush, federal bütçe açıklarının azaltılması için Kongre'de sonu gelmez görüşmelerle meşguldü. Irak'la ilgilenmiyordu. Glaspie, o, odaya diktatör hakkında nasıl bir talimat alarak girdiyse, söz konusu talimatların neredeyse hepsi, Dışişleri Bakanlığı'na bağlı Yakın Doğu Meseleleri Bürosu ve dünyaya bakış açısı büyük oranda büro ile aynı olan Ulusal Güvenlik Danışmanı Brent Scowcroft ve şimdilerde Dış İliş-

kiler Komisyonu Başkanı olan, yaveri Richard Hass tarafından verilmiştir. Glaspie ve Saddam Hüseyin arasındaki tesadüf, Dışişleri Bakanlığı'nın sözde hizmet eden başkanın yerine, kendi hedeflerine ulaşmak için yaptığı ilk manevra değildir ve o sonuncusu da olmayacaktır. Dışişleri Müsteşarı John Bolton, 31 Temmuz 2003 tarihinde, Kuzey Kore'yi, Kim Yong Il'nin *"bir kral gibi yaşadığı cehennem kabusu"* olarak tanımladığı cesur bir demeç verdi. Hemen ardından kıdemli bir Dışişleri Servisi yetkilisi, Bolton'ın kendi adına konuştuğunu açıkladı. Başkanın kendi sözcüsü, Bolton'ın gerçekte yönetim adına konuştuğunu doğrulamak için beş gün bekledi.

İşte bakanlık görevini böyle yapmaktadır. Başkan, Dışişleri Bakanlığı tarafından aforoz edilmiş bir politika benimsediğinde ya da böyle bir açıklama yaptığında, bu sözler, genellikle telefonla (telgraflar ardında iz bırakır) diplomatlarımıza aktarılarak, onlara, görev yaptıkları ülkelerin *"hükümetlerinin"* tepkilerini öğrenmeleri için talimat verilir. Bu olaylar dizisini şunlar izler:

1. Yabancı ülkelerin başkentlerindeki ABD diplomatları, anavatandaki amirlerinin duymak istediği kadar muhalif bulurlar.

2. Bundan sonra arzu edilen fikirler, adet olduğu üzere telgrafla (bakanlık buna garip bir şekilde haberleşme demektedir) Washington'a geri gönderilir.

3. Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, başkanın fikirlerinin ya da demeçlerinin yurtdışında dehşetli bir öfke topladığını ifade ederler.

4. Bakanlık temsilcileri , başkanın politikasını köreltmek, yumuşatmak ve hatta onun politikasından hızla uzaklaşmak için yeni politika makaleleri yayınlarlar.

5. Başkanın zaten onaylanmış ve somutlaştırılmış politikaları yeniden tartışmaya açılır. Bu süreçlerden sonra, yeni ya da biraz değiştirilmiş bir politikanın ortaya çıkmadığına çok az rastlanmıştır.

Bunlar yeni taktikler değildi. Richard Perle, Ronald Regean yönetiminin ilk günlerinde Dış,şleri Bakanı Yardımcısı, zeki, iradeli bir Dışilişkiler Servisi memuru olan Lawrence Eagleburger ki, kendisi, George H. Bush yönetiminde Dışişleri Bakanı olarak hizmet verdi, tarafından başkanlık edilen teşkilatlar arası bir toplantıya çağrıldı. Konu, daha sonra Savunma Bakanı Yardımcısı olan Perle tarafından savunulan yeni silah kontrol anlaşmasıydı.

Eagleburger, *"müttefiklerimiz asla politikalarımıza destek vermeyecektir"* diye ısrar etti. *"Eğer bunu uygulamaya koyarsanız, NATO'da asla onarılamayacak sorunlara yol açarsınız."* dedi.

Perle, şöyle cevap verdi: *"Fakat bana gelen tüm telgrafları okudum ve bu konudan hiç bahsedilmiyordu ve hatta konu hakkında bir dipnot bile yoktu."* Toplantı bir sonuca varılarak bitirildi.

İki gün sonra, aynı mesele yeniden gündeme gelince, Eagleburger, toplantıya girdi ve masanın üzerine büyük, kahverengi kağıt bir dosya fırlattı. Şöyle dedi: *"İşte Londra, Paris, Bonn ve Brüksel'deki NATO karargahından gelen telgraflar. Bunların hepsi dün geldi. Hepsi sizin politikalarınıza karşı uyarılarla dolu."*

ABD hükümetinin bakanlıkları arasında Dışişleri Bakanlığı, seçilmiş bir başkan ve seçilmiş Senato tarafından onaylanmış dışardan bir yetkiliyi kabullenmeye en az iyi niyetle bakan bakanlıktır. Dışişleri Servisi'ne göre, bakan yardımcılığı ve yukarısına yapılan her atama, eğer göreve getirilen kişi

"*dışarıdan*" biriyse, böyle atamaların her biri bakanlık ile Beyaz Saray personel bürosu arasında kafa ütüleyici savaşların çıkmasına neden olur.

Profesyonel bir bürokrasi için, dışardan gelenlere ve yeni düşüncelere karşı derin kurumsal ön yargılar beslemek ve onları dışarıda tutmak, her zaman sağlıksız bir davranıştır. Fakat, ulusa yeni bir yöne gitme konusunda meydan okunmuşsa ve özellikle yeni seçilmiş başkan, Amerikan politikasının akışını değiştirmek için düğmeye başmışsa, bu konuda bakanlık tarafından yapılacak böylesi bir direniş, temsili hükümet üzerinde yıkıcı etkilerde bulunacaktır. İşte, Irak hakkında başka bir örnek: 1998 yılında, Clinton yönetiminin eylemsizliğinden usanan Kongre, Irak'ı Özgürleştirme Yasası'nı (Iraq Liberation Act) çıkarttı. Yasaya göre, Saddam'a karşı olan Irak muhalefetine yüz milyon dolar yardım yapmak konusunda yetki verdi. Dışişleri Bakanlığı ve CIA, paranın harcanmasına karşı ateşli bir lobi yaptılar ve başarılı oldular. Yasayı imzalayan ve öven Bill Clinton, tükürdüğünü yalamak zorunda kaldı. Hatta, Clinton'ın yerine George W. Bush geldikten sonra bile, Irak'ı Özgürleştirme Yasası büyük oranda yürürlüğe girmedi. Böyle bir şey nasıl oldu? Beyaz Saray, Ulusal Güvenlik Konseyi üzerinden dış politika üretir. Fakat, Ulusal Güvenlik Konseyi personelinin çoğu, iki ya da daha fazla yılını, CIA ya da Dışişleri Bakanlığı'nda harcamış memurlardandır. Bu kişiler, başkanın güvenlik politikası memuru olmak için çalışırlar. Beyaz Saray'a kendi bakanlıklarının dogmalarını ve önyargılarını taşırlar. Bu memurların işe devam etmesi, aynı politikanın devam etmesi demektir. Yeni bir düşünceden bahsedildiğinde Dışişleri Bakanlığı'ndan gelen haykırışlar, aynı zamanda, bakanlığın hantal örgütlenmesinin de bir ürünüdür. Bakanlık, birbiriyle zıtlaşan bürokrasi-

lerin balta girmemiş ormanı gibidir. Dünyanın her bölgesi hakkında çalışan ayrı bir büro bulunduğu gibi (Yakın Doğu, Avrupa ve Avrasya, Batı Yarımküresi vb.) her dış politika meselesi ya da endişesi (uluslararası örgütler, çevre, insan hakları, mülteciler vb.) konusunda çalışan farklı bürolar vardır. Herkesin tahmin edebileceği gibi, büyük küçük binlerce mesele konusunda, bitmez tükenmez toplantıların yapılmasına yol açan bölgesel büroların, kendi aralarında ve yine bölgesel bürolarla "*işlevsel*" bürolar arasında geçen tartışmalar sık sık yapılmaktadır. Bu sık geçen tartışmaları, sadece Dışişleri Bakanı ya da yardımcısının yatıştırmaya yetkisi vardır. Bu da demektir ki, bu tartışmalar sıklıkla yatıştırılmıyor. Washington'daki en bilinen etkinliklerden birisi, CIA'den, Savunma Bakanlığı'ndan, FBI'dan ve Anavatan Güvenliği'nden birer kişinin katılımıyla gerçekleşen bir üst düzey toplantıdır. Ve bu toplantıda, Dışişleri Bakanlığı'ndan, bakanlıktaki meslektaşları ile ne kadar ateşli bir anlaşmazlığa düşmüşse, diğer teşkilatlarla da o denli ateşli bir anlaşmazlığa düşmüş olan yarım düzine yetkili bulunur.

Bu saçma ve genellikle, türlü komik sonuçlara varan Bizans bürokrasisi, hiçbir zaman hata yapmaz: Bakanlık güçlüdür. Dışişleri Bakanlığı, diğer hükümetlerle kurulan tüm resmi iletişimi kontrol eder. Bu güç, sıkça kötüye kullanılır: Gün geçmez ki Savunma, Hazine ya da Enerji Bakanlığı'na, Savunma, Hazine ya da Enerji Bakanlıkları tarafından okunmadan, hedeflerin "*dikkatsizce*" raporlandığına dair bir mesaj gelmesin. Çok sık değil, fakat yeteri kadar sıklıkla bakanlığın hedeflerine dair telgrafların çekilmesi "*dikkatsizce*" unutulur. Bakanlık, aynı zamanda diğer hükümet bakanlıklarının denizaşırı yolculuklarını da denetler. Meşhur bir hile ise şudur: Eğer Dışişleri Bakanlığı bürosunun kulağına, başka bir ba-

kanlıktan bir yetkilinin, yurt dışındaki bir misyonun tasvip etmediği bir şey söylediği ya da yaptığı çalınırsa, bakanlık, basit bir şekilde söz konusu yetkilinin "*ülke geçiş iznini*" iptal edecek ve böylece onu, seyahat etmekten alı koyacaktır.

Bunların hepsi, zaten normal zamanlarda bile yeteri kadar başa dert açmaktadır. Oysa biz, şimdi savaştayız. Dışişleri Bakanlığı'nın uzlaşılamazlar konusunda, uzlaşma, görüşülemezler hakkında görüşme ve yatıştırılamazlar hakkında yatıştırma konusundaki kararlılığı, zaferin önünde bir engel olarak durmaktadır.

Kurumlarımızda, ortaya, cesur ve etkili bir terörle mücadele stratejisi koyabilsinler diye, yapılması gereken düzinelerce değişikli vardır. Bu değişimlerden dördü oldukça ivedidir:

FBI'da Reform Yapın

FBI en iyi yaptığı işle uğraşmalıdır: adi suçluları yakalamak. FBI, yüzüne gözüne bulaştırdığı terörle mücadele işinden uzaklaştırılmalı ve terörle mücadele birimleri söz konusu birimlerde çalışanlara, başka bir iç istihbarat servisinde verilmelidir.

Bu yeni iç istihbarat birimi, başsavcıya değil, Anavatan Güvenlik Bakanlığı'na karşı sorumlu olmalıdır. Söz konusu teşkilatın görevi, vatandaş olmayan terör şüphelilerinin, Amerikalıların kanunları ihlal ettiği ileri sürülen vatandaşlarına uyguladığı korumaya tabi olmadığı algısı üzerine bina edilmelidir. Vatandaş olmayan teröristler, Amerikan ulusunun bir üyesi değildirler ve bir Amerikalının diğerine uyguladığı haklardan faydalanmak gibi iddiaları da olamaz. Onlar, en az merhametsiz ve düşmanca duygular besleyen SS ya

da KGB katilleri gibi düşman bir ordunun savaşçılarıdırlar ve onlardan farklı olarak bir şehidin kaderini kabullenmeye yanaşmamaktadırlar. Biz, onların aleyhinde dava açmak ve onları cezalandırmaktan çok, onlardan, örgütleri ve ortaklık yaptıkları kurum ve kuruluşlar hakkında bilgi almayı önemsemeliyiz. Göçmenlik ve Yerlileştirme Servisi (Immigration and Naturalization Service) zaten teröre bulaşmış yasadışı yabancıları tutuklama ve sorgulama hakkına sahiptir. Ve söz konusu servis, aynı zamanda, Amerikan Ceza Kanunu'nun tüm süreçlerine bağlı kalmak yerine, istihbarat kaynaklarından elde edilen delilleri kullanma hakkına sahiptir. Bununla birlikte INS, bu konunda yetersiz kaldığını ispatlamıştır. İşte tüm bu sorunlar, yeni bir iç istihbarat servisi ile yeni bir başlangıç yapmayı zorunlu kılmaktadır.

CIA'de Reform Yapın

CIA'in de en az FBI kadar reforma ihtiyacı vardır; fakat, söz konusu reformlar, çok daha sert bir meydan okumayı temsil eder. Sorunlar, en tepeden başlamaktadır: CIA'i William Casey gibi parlak vizyonu olan birinin eline verin ve onu, büroda gereken onarımı yapacak kadar bir süre bırakın; yeni bir CIA elde edin. Onu, Jimmy Carter'ın Stansfield Turner'ına havale edin ve size çok daha iyi bir şekilde geri versin. George Tenet, merkezi istihbarata, 1997 yılından beri yöneticilik yapmaktadır; bu Teşkilatın kültürünü değiştirmek için yeteri kadar uzun bir zamandır. O, bunu yapmakta başarısız olmuştur. Derhal görevi bırakmalıdır.

2004 yılındaki CIA, Clinton yıllarındaki gibi, insanı kızdıracak derecede bürokratik, sinirci bozucu ve genellikle bir hayli siyasileştirilmiş bir kurumdur. Bireysel başarılar adil

olmak gerekirse bazı konularda başarılı olmuşlardır- yeterli değildir. CIA, baştan ayağa, CIA bürokrasisinin arzularına değil, Amerikan halkının güvenlik sorunlarına kulak veren liderler tarafından yenilenmelidir.

CIA içinde el altından yapılan hizmetler, 1940'lı yıllarda, büyük oranda, bir kaza sonucu bitmiştir. Bu, her zaman için mutluluk veren bir kaza olmamıştır. Özel Kuvvetler'in Afganistan'da yaptığı işi (Taliban'ın iç düşmanlarını örgütlemek ve yönetmek) CIA'in yaptığından (Taliban'ın yerel düşmanlarına rüşvet vermek) ayırt etmek kolay değildir. Doğrusu, yüksek oranda CIA personeli, ABD ordusunun dışında olan askeri nitelikli operasyonlara katılmışlardır. Afganistan kampanyası sırasında, bir Savunma Bakanlığı yetkilisi şöyle demişti: *"CIA'in Afganistan'daki muhteşem performansını duyuyorum. Fakat onlar, bizim maaşlı elemanlarımızdır."* Şimdi, tüm bu gizli savaşçıları, Savunma Bakanlığı'nın ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde, askeri nitelikli bir yapılanma altında bir araya getirme zamanıdır. Amerika'nın savaşlarından sorumlu olan insanların bazıları, gölgelerin karanlığına sığınarak savaşmalıdır.

Harekatların CIA denetiminden çıkarılması, CIA liderliğinin öz görevine odaklanmasını sağlayacaktır: bilgi toplama. CIA, yeniden dil konusundaki becerilerini artırmaya odaklanmalıdır ve çok ilgilendiğimiz doğma-büyüme istenilen dili konuşan kişilerin sadakatlerini, bir kez, iki kez ve hatta üç kez sınamalıdırlar. 2001 yılından bu yana, silahlı kuvvetler içinde, kamuoyu tarafından bilinen üç tane sabotaj ve ihanet suçu işlendi. Bu kitap baskıya verildiğinde, görünüşe göre soruşturma hâlâ sürüyordu.[99] Güvenlik servislerinde benzer vakaların olduğuna dair dedikodular bulun-

maktadır, öyle ki böylesi ihanetlerin çok daha ölümcül sonuçları olabilir.

İçte istihbarat toplama, yurtdışında casusluk yapma faaliyetlerinde ayrı olmaya devam etmelidir. Bunun nedeni, hem sivil özgürlüklerin korunması, hem de başkan ve ulusal liderlerin birden fazla kaynaktan bilgi edinmelerinin sağlanmasıdır. Bunda dolayı da CIA'in Savunma İstihbarat Teşkilatı (Defence Intelligence Agency) ve Ulusal Güvenlik Teşkilatı'nı (National Security Agency) denetleme şeklinde gelişen uzun emelini ger püskürtmek gerekmektedir. İstihbaratta da tıpkı tıpta olduğu gibi, ikinci bir görüşü savunacak vekile ihtiyaç yoktur.

Pentagon'da Reform Yapın

1990 ve 2000 yılları arasında, savunma harcamalarımızı, ekonomimizin bir payı olarak, üçte bir oranından daha fazla kısarak, %4.8'den %3'e indirdik. Savunma harcamalarındaki bu zorunlu kesintiler (1990'lardaki "*yeni ekonomi*" patlaması ile birlikte) Clinton yönetiminin toplumsal refahı hızla arttırması ve ulusal bütçe açıklarını azaltması sonucunu doğurdu. Şimdi, savunma bütçesi yeniden arttırılıyor; fakat, ne düştüğü kadar hızlı ne de düştüğü yere yakın bir yere kadar değil. Bush'un tüm savunma harcamaları yürürlüğe girdiğinde, biz, 1980'lerde olduğu gibi, savunma sektöründen elde ettiğimiz gelirin ancak üçte ikisini harcıyor olacağız. Bu durumda, savunmada boşa harcayacağımız nakit olmayacak. Tek bir kuruşu bile israf edemeyeceğiz.

Gereğinden fazla olan bir üsse ya da modası geçmiş bir bakım tesisine giden her dolar, askerlerimizin daha güvenli ve daha verimli olması için harcanamaz.

Yıllar geçtikçe, kara birlikleri, donanma ve hava kuvvetleri, savunma bütçesini kabaca üç eşit dilime ayırmıştır. Bu tesadüfün, dikkatli bir analizin sonucunda yapıldığını söylemek oldukça güçtür.

Tıpkı, özel sektörün fabrika ya da büro verimliliğine yaptığı gibi, biz de savaş alanı verimliliğine yatırım yapmalıyız. Hiçbir harekat komutanı, zaten bilgisayarla, uzaktan kumandayla ya da mürettebatsız uçakla yapılabilen bir göreve bir askeri atamamalıdır. Bizim askerlerimiz, dünyanın en iyi askerleridir. Onlar, ülkeleri için en büyük fedakarlığı yapmaya hazırdırlar. Onlardan, satın alınabilir ekipmanlarla daha etkili ve daha az riskle yapılabilecek görevleri yapmalarını istememeliyiz. Bugün karar vermek için, pratik mekanizmalar bulunmamaktadır. Mesela, kişi başına yıllık 65 bin dolar maliyeti olan on askeri eksilterek, yılda 650 bin dolara otomatik çevre izleme sistemleri kurabiliriz. Silahlı kuvvetlerin yapması gereken, özel sektörün yaptığıdır. Vicdanlı olarak, kendi düzenledikleri harekatları çalışarak, insan yerine, nerede ve nasıl malzeme konulacağı, yakın savaşta, gerektiğinde emre amade olan ve tek bir teşkilat tarafından denetlenen askeri araç filosu her harekat açısından incelenmelidir.

Dışişleri Bakanlığı'nda Reform Yapın

Bakanlığın omurgasını dik tutması için, en düşük derecedeki bölge bürolarına kadar ilga etmeliyiz: Yakın Doğu Meseleleri, Batı Yarımküresi Meseleleri vd. Diyelim ki, Guetemala masasındaki insanlar, bir düzine büroya, buradaki ABD çıkarları ile ilgili önemli haberleri, insan haklarından ticarete kadar, rapor ediyorlar. Bölgesel büroları elemek, Dışişleri Bakanlığı'nın hantal bürokrasisini daha muntazam hale getire-

cektir ve bakanlığın Amerikan halkı için çalıştığını unutmasını engelleyecektir. Mülteci ya da çevre bürolarındaki memurların görevleri görece açıklık kazanmıştır. Fakat, Yakın Doğu Meseleleri ya da Batı Yarımküresi Meseleleri bürolarındakiler için aynı şey söylenemez. Böyle olunca, onlar da zamanla kendi görevlerini icat etme eğilimi göstermeye başlıyorlar ve uygulanabilecek en açık görev de, kendi sorumluluk alanlarında, hükümetlerin arzularının ve isteklerinin bürokratik savunucusu olmaktır. Onlar, Amerika'yı dünyada temsil etmekten vazgeçip, dünyayı Amerika'da temsil etmeye başlıyorlar.

Daha sonra, Dışişleri Bakanlığı'ndaki siyasi atamaları keskin bir şekilde arttırmalı ve onların oynadıkları rolü genişletmeliyiz. Siyasi atamalara karşı, diplomatik servislerimizdeki önyargı, gerçekte, dış politikamızdaki demokratik yönetime karşı bir önyargıdır. Bizim, Amerikan politikalarını yurtdışında eğilip bükülmeden savunacak güçlü büyükelçilere ihtiyacımız bulunmaktadır. Çünkü bu politikalar, başkanımız tarafından oluşturulmuş ve onun tarafından atanan, onun zihniyetini anlayan ve politikalarına karşı sempati besleyenler tarafından somutlaştırılmıştır. Basın, büyükelçiler hakkında korku hikayeleri anlatmaktan büyük zevk almaktadır. Fakat biz, Glaspie'nin yaptığı gibi, felakete yol açacak bir hata yapan herhangi bir amatör diplomattan haberdar değiliz. Özellikle Ortadoğu'da, politikalarımız, ahlaki ilkeleri çerçevesinde Amerikan halkının ortak hissiyatını yansıtmamaktadır. Söz konusu politikalar, yeniden hizaya sokulmalıdır. Söz konusu politikaları hizaya sokacak olan bireyler ise, bu ilkelere ve hissiyata bağlı bireylerdir.

Geriye dönersek, sisli dipte, tüm politika yapımı, politika uygulamalarına karşı çıktığı gibi, işlerin, her yönetim değişikliğinde, yönetimin politikalarını ve hedeflerini büyük oranda destekleyen insanlar arasında el değiştirmesi gerekmektedir. Başkanın politikalarını savunmayanların, onların uygulanmasına da eli değmemesi gerekmektedir.

Dışişleri Bakanlığı'nın terörle mücadele şefini, sadece büyükelçi düzeyinde değil, bir protokol şef memur rütbesinde, arkasında bir kadrosu olan müsteşar ile birlikte değiştirmek zorunludur.

Tüm bu kurumsal reformların yanı sıra, ruhsal bir reform da yapmak gerekmektedir. 11 Eylül'ün üzerinden iki yıldan biraz fala geçmişken -Pear Harbor'daki felaket ve aşağılanmayı yaşayan büyükannelerimiz ve büyükbabalarımız, aynı zaman zarfında Guadalcanal'da ve Sicilya'da zafere ulaşmışlardı- liderlerimizden birçoğu, insanı öfkelendiren bir ciddiyetsizlik ve azimsizlikle, başa dert açan bir manevi zayıflığa boyun eğdi. 2003 yılının Ağustos ayında, New York Üniversitesi'nde bir konuşma yapan Eski Başkan Yardımcısı Gore, George Bush yönetimindeki ABD'nin *"esir alınması gereken düşmanların bile temek haklarına riayet eden"* bir devlet olmaktan çıktığına dair, çekici bir değerlendirme yaptı. Doğrusu, küresel bir mücadelenin tam ortasındayken bile, bu önde gelen Amerikalı, görünüşe göre, yabancı teröristlerin kendisine sorgulamaya girmeden önce, Miranda haklarını okuyacağı saplantısına takılı kalmış.

ABD bir hukuk devleti olmaktan onur duyar. Fakat bir hukuk ulusu bile, meşruluğun bir sınırı olduğunu anlamak zorundadır. 1861-1865 yılları arasında ABD, on binlerce Amerikan vatandaşını, kendilerinin bir avukatla görüşmesini en-

gellemek suretiyle yıllarca cezaevlerinde alı koydu. Biz, Pearl Harbor'u planlayan Japon Amiral'in gemisini hedef aldık ve vurduk. Bu yargısız infazı gerçekleştirirken, en ufak bir vicdan azabı duymadık. Elbette, savaşın da bir hukuku vardır; fakat, teröre karşı savaştaki düşmanlarımızın en önemli kuralı hukuk tanımaz olmalardır.

Tüm bunların ötesinde, ulusun doğuştan gelen iyimserliğini yeniden canlandırmaya ihtiyaç duymaktayız. Önümüzde kocaman bir savaş var. Fakat durum, teröristler için de böyle. 11 Eylül öncesinde yaptıkları terör eylemlerine karşılık verilmediği için, oların bu konudaki hırsları artmıştır. Fakat şimdi, üç gerçeklikle yüzleşmeye başlamış bulunmaktadırlar: Terörizmin bir maliyet vardır, hem de çok büyük bir maliyeti; terörizm zordur ve terörizm, devlet desteğine ihtiyaç duymaktadır ve bizler doğru strateji ve taktiklerle durumu onlar için daha elverişsiz hale getirebiliriz.

11 Eylül'den sonra, Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan saldırıların nasıl yüz bin dolardan daha az tuttuğuna dair ahlaksızca konuşmalar oldu. Bu en az Uday ve Kusay Hüseyin'i öldüren kurşunların çetelesini tutmak kadar anlamsızdır. 11 Eylül olaylarının gerçek maliyeti, El-Kaide'nin örgüte aldığı ve eğittiği yüzlerce mücahid arasından dikkatlice seçtiği on dokuz kişinin masraflarını da içermektedir. Bu maliyetin içinde teröristlerin eğitim gördüğü kampların masrafları da bulunmaktadır. Aynı zamanda, bu maliyetin içinde, önce Sudan hükümetini, ondan sonra da Afganistan'ı yöneten Taliban'ı satın almanın masrafları da vardır. Ve son olarak, söz konusu maliyetler, ilk etapta terör şebekeleri oluşturan aşırılık yanlısı İslam'ın altyapısı için yapılan masrafları da içermektedir. 11 Eylül'ün muhasebesini yapmak, televizyon-

da çıkan kredi kartı reklamlarına benzemektedir: "*Uçak harcırahı, kutu kesiciler ve önemsiz miktarda para: yüz bin dolar. Askere alma, eğitim verme ve binlerce intihar bombacısını koruma: milyonlarca dolar. İdeolojik ve karasal üsler edinmek: fiyatsız.*"

Eğer biz, teröristlerin paralarını kesebilir ya da zorla ellerinden alabilirsek, o zaman, onların hücum yeteneklerini de azaltırız.

Terör para ister; çünkü terörizm zor bir iştir ve bu da başka bir gerçektir. Bunun için, yetenekli ajanlar ve karmaşık bir planlama yapmak gerekmektedir. Yoldaki her aşama tehlikelerle doludur. Potansiyel ajanları teşhis etmek zordur, onları örgüte almak zordur ve terörle mücadele teşkilatlarının bu yeni ajanlarla birlikte örgüte sızmasını engellemek daha da zordur. Onların, ABD polisini ve göçmenlik yetkililerini aşması, olması gerektiği kadar zor değildi; fakat, o da her geçen gün zorlaşmakta. İşler, bir terör harekatı planlamak ve söz konusu planlardan bilmesi gereken herkesi haberdar etmek, bilmesi gerekmeyenler için bir sır gibi saklamak her zaman zor bir iştir.

Bir an, bugün ABD'de bir El-Kaide harekatçısı olduğunuzu hayal edin. Siz, sizi arayan ve polise ihbar etmeye hazır bir nüfus tarafından kuşatılmış olarak, neredeyse yalnız ve yalıtılmış bir durumdasınızdır. Sıkça gittiğiniz caminin, FBI tarafından gözlenip gözlenmediği konusunda kaygılanmanız gerekmektedir. Arapça konuşan ve size bir oda kiralayan mal sahibinizin bir ihbarcı olup olmadığı hakkında kaygılanırsınız. 11 Eylül'den sonra, Amerikalılar, yetkililerin, entrikacıların saldırmadan önce ne kadar yaklaştıklarını öğrendiklerinde oldukça şaşırmışlardır. Bununla birlikte, teröristlerin görüşüne göre vahiyler başka bir ahlak önermektedir:

Eğer polis, 11 Eylül'den önceki alakasız günlerde teröristleri yakalamış olsaydı, bir terör mangasının bugünkü şansı ne olurdu?

Terörizmin zaten zor bir iş olmasından dolayı, teröristler, bugün boşalma noktalarının yakınlarında olabilirler. Bu öyle bir noktadır ki, onların taraftarları bile terörizmin sadece anlamsız olduğunu değil, aynı zamanda gerçekten verimlilik karşıtı olduğunu algılayabilirler. Bizim yapmamız gereken, sadece, teröristlerin geçmişe itip boşalma noktalarını felç ederek terörü marjinal bir şekilde zorlaştırmak olabilir.

Bir üçüncü husus ise, terörizmin zorluğundan dolayı, teröristlerin her zaman bir yerde bir hükümetin desteğine ihtiyaç duymalarıdır. Gerçekten, bağımsız terör grupları, nadiren uzun süre hayatta kalmayı başarabilirler. 1960'larda, ABD'deki Weather Underground'u, ya da 1980'lerdeki Ermeni ve Hırvat terörünü, ya da Timothy McVeigh'in amaçsız milis hareketini düşünün. Bu örgütler zamanlarında, sıkıntı ve ıstırapları yüklendiler; fakat, kavgasını verdikleri davalar onlara hiçbir şey kazandırmadı. Her biri çok kısa sürede tutuklandı ve ezildi. Etkili teröristler, ya bir hükümet tarafından desteklenirler (Irak'ın Ebu Nidal'i, İran'ın Hizbullah'ı desteklediği gibi) ya da kendileri pratikte hükümet oldukları karasal üsler yaratırlar. Buna örnek olarak, Kolombiya Devrimci Silahlı Kuvvetleri (Revolutionary Armed Forces of Colombia) ve Afganistan'da El-Kaide'nin yaptıkları verilebilir. Doğrusu, 11 Eylül'den yirmi yıl önce, Amerika'ya ve Amerikalılara karşı en kanlı saldırıları düzenleyen Timothy McVeigh'in örgütü, yabancı bir hükümetten destek almıyor ya da onun tarafından yönlendirilmiyordu.[100]

Terör grupları ve terör devletleri arasındaki ilişki, hem teröristler hem de terör devletleri, kitle imha silahları arayışına girdiğinden dolayı, daha da samimi bir hâl almıştır: sinir gazı ve diğer ölümcül kimyasal gazlar, çiçek hastalığı ve diğer biyolojik silahlar, radyoaktif malzemeler ve en son olarak nükleer silahlar. Kitle imha silahları, modern terörizm için iki açıdan önemlidir. Bunlardan birincisi ve açıkça ortada olanı, bu silahların, doğrudan katliam aracı olarak kullanılabilmesidir. 1994 ve1995 yıllarında, Japon terör grubu Aum Shinrikyo, birisini Matsumoto'nun bir kasabasında ve diğerini de Tokyo metrosunda olmak üzere, sarin gazı kullanarak düzenlediği iki saldırıyla, on dokuz insanın ölümüne ve binlercesinin de yaralanmasına neden olmuştur. 2002 yılının Ekim ayında, posta yoluyla gönderilen çiçek hastalığı virüsü beş kişinin ölümüne neden olmuştur. Bir Amerikan kasabasında patlatılan radyoaktif malzeme, binlerce insanı öldürmüş ve geniş alanları etkileyerek buraların yıllarca ikamete kapalı kalmasına neden olmuştur. Ve nükleer bombalara gelince, onları, nasıl bir potansiyel taşıdığı herkesin malumudur. Doğrusu, İslami terör gruplarının, artık kitle imha silahlar edinmekten başka çaresi kalmamıştır. 11 Eylül terör saldırıları, siyasi açıdan etkili terörün önündeki engeli yükseltmiştir. Eğer El-Kaide'nin ABD topraklarındaki yeni bir saldırısı, diyelim ki on dört kişinin ölümüne neden oldu. Bu durumda İslam dünyasındaki El-Kaide taraftarları, örgütün ölümcül bir şekilde zayıfladığı sonucuna varacaktır. Gücünün sürdüğünü kanıtlamak için El-Kaide, 11 Eylül'dekinden daha az yıkıcı olmayan saldırılar düzenlemek zorunda kalacaktır ve doğrusu, kitle imha silahları, böylesi bir amacı gerçekleştirmek için kullanılabilecek tek yöntemdir.

İkincisi ve daha az malum olanı ise, kitle imha silahlarının teröristler ve onların destekçileri için olan stratejik önemidir. Bu, uzun vadede daha önemli bir adımdır. Teröre destek veren hükümetler, kurbanlarının kendilerinden intikam alacağından dolayı, her zaman arkalarında parmak izi bırakmaktan kaygılanırlar. Tıpkı, ABD'nin, Libya ajanlarının, 1986 yılında, Berlin'deki bir gece kulübünü havaya uçurup, iki ABD askerini, bir sivili öldürüp, iki yüz kişiyi yaraladıktan sonra yaptığı gibi. Ve teröre destek veren devletler, kurbanlarından her zaman daha zayıf oldukları için, misilleme, onlar açısından önemli bir tehlike arz etmektedir. Nükleer silahlar durumu eşitlemektedir. Onlar, dünyanın en güçlü ve söz konusu büyük haksızlıktan dolayı çok fazla öfkelenen hükümetlerini bile, misilleme yapmaktan caydırabilirler. 2001 yılının Aralık ayında, çeşitli zamanlar Pakistan İstihbarat Servisi tarafından kendisine destek sunulan Keşmirli bir terör grubu, Yeni Delhi'deki Hindistan Parlamentosu'na yönelik silahlı ve el bombalı bir saldırı düzenlediler. Keşmirli teröristler, bir bahçıvan ve beş polisi öldürdüler. Polislerden birisi, Hindistan Başkan Yardımcısı Khrishan Kant'ın hayatını kurtarmak isterken öldürüldü. Hindistan, Pakistan'ı suçladı ve ordusunu harekete geçirdi. Pakistanlılar, özür dilemez bir tavır takındılar ve eğer, Hindistan Pakistan'ın nükleer gücünden korkmasaydı, savaş kaçınılmaz olacaktı. Sonunda Hindistan, Pakistan'dan Keşmirli grupları dizginleyeceğine dair sessiz bir söz aldı. (Bunun, tıpkı 2003 yılının güzünde verilen ve tutulmayan bir söz gibi olduğunu söylemek gerekmektedir.)

Bu gerçek, bizlere, teröristlere barınma imkanı sağlayan rejimleri yok ederek, terörizmin önünü kesin bir şekilde alabileceğimizi göstermektedir ve bunu yapmak için, kararlı bir

şekilde, terörle bağlantısı olan rejimlerin kitle imha silahları edinmelerini engellemek gerekmektedir.

İşte bu da, dördüncü ve son gerçek: kaybettiği halde kazanıyor gibi görünen terör gruplarının yeni eleman bulmaları çok kolaydır. Batı Avrupa'yı, 1970'lerde istikrarsızlığa sürüklemeye çalışan solcu terör örgütlerinin işi, 1980'lerde bitmiştir. Neden? 1977 ve 1978 yıllarında, bu gruplar, radikal, yiğit ve etkili görünmekteydiler. İtalyan Kızıl Tugaylar, eski başbakanı kaçırıp öldürmekte başarılı oldular. Alman Kızıl Ordu Fraksiyonu, Almanya İşçi Birliği Başkanı'na aynı şeyi yapmıştı. Michel Foucault gibi modaya uyan filozoflar, teröristlerin cinayetlerine onay verdiler ve teröristler, 1980 yılında gösterilen Alman sineması Knife in the Head'de olduğu gibi, sempatik insanlar olarak resmedildi. Fakat batılı seçmenler, buna sert bir duruş sergiledi ve Helmut Kohl, Margaret Thatcher gibi muhafazakar liderleri seçtiler. Kızıl Tugaylar ve Kızıl Ordu Fraksiyonu'nun liderleri yakalandı ve cezaevine atıldı. Onların destekçisi olan Sovyetler Birliği dağıldı ve çok daha önce Avrupalı solcu terör örgütleri tarihe karıştı. Kimse, bir aptalın peşine takılıp ölmek istemedi.

Bir başka deyişle teröristler, bir ideoloji tarafından güdülenirler. Onların ideolojilerine prim tanımazsanız, onları bozguna uğratabilirsiniz.

Uzun yıllar boyunca, ıstırabını çektiğimiz terör saldırılarına cevap vermediysek, bunun nedeni asla karşılık vermek için çok zayıf olmamız değildi. Bu her zaman bir hayal edebilme ve irade meselesiydi. Hâlâ da öyledir.

8. DOSTLAR VE DÜŞMANLAR

1990'lar, dış politikada yanılsama yıllarıydı. 11 Eylül 2001 tarihinde, yanılsama çağı sona erdi. ABD, dostlarına ve müttefiklerine, teröre karşı mücadeleye katılma konusunda ricada bulundu ve daha sonra, kurbanlar için sarf edilen birkaç sempatik sözün ardından, dostların ve müttefiklerin pek de bir şey yapmaya hazır olmadıklarını keşfetti. 11 Eylül, Amerikalıların bazı şeyleri kendilerinden daha fazla gizleyemeyeceğini ortaya çıkardı. Soğuk Savaş'ın bitmesi ve ABD'nin, dünyanın süpergücü olarak ortaya çıkması, uluslar arasındaki düşmanlıkların sonunu getirmemişti. Temel olarak, söz konusu düşmanlıkları yeniden yönlendirmişti; genellikle de ABD'ye karşı.

Askerler, bir plan yaptığınızda, bunun, uygulamada etkili olup olamayacağı konusunda, düşmanın her zaman bir oy hakkı olduğunu hatırlatarak sizi uyarırlar. Aynı şey, dostları-

nız için de geçerlidir, özellikle de iyi gün dostlarınız için. İşte bu nedenle, bizler teröre karşı savaş planlarımızı çizerken, zihnimizden asla düşmanlarımız kadar dostlarımızın da, sadece bize ve diğerlerine uygun olduğunu düşündükleri şeyleri söylemediklerini, aynı zamanda bir şeyler yaptığını ve düşündüğünü çıkarmamalıyız.

Teröristleri canlandıran kıskançlık ve küskünlük, aynı zamanda Soğuk Savaş dönemindeki eski müttefiklerimizin de birçoğuna tesir etmektedir. Fransızlar, ABD'yi *"hiper-güç"* olarak adlandırmaktadırlar. Onlar, tıpkı Fransa'nın 250 yıl öncesinde olduğu gibi, bizim gezegen üzerinde, eş zamanlı olarak hem en güçlü askeriyeye, hem en güçlü ekonomiye, hem de en etkili kültürel güce sahip olduğumuzu söylüyorlar. Bununla birlikte, bizi hiç de şaşırtmayan bir şekilde, onlar, sahip olduğumuz bu güzel talihten pek de memnun görünmüyorlar.

Açıkçası biz, dünyadaki dostlarımızın hayır dualarını alan iyi bir ülkeyiz. Hatta öyle ki, ABD'den nefret etmek isteyen insanlar bile, Amerikan kültürünün cazibesine kapılıyorlar. Jacques Chirac, her zaman nasıl ABD'ye gelip de Harvard'da okuduğunun hikayesini anlatır ve aynı zamanda kampus dışındaki Howard Johnson's'ta soda servisi yaparken ne kadar çok öğrendiğini de anlatır. 1953 yılında, iyi bir aileden gelen genç bir Fransız'ın, Fransa'da garson olarak iş yapması pek de akla yatkın gelmemektedir. İşte Jacques Chirac, ancak ABD'de böylesi bir toplumsal eşitliğe tanık olabilmiştir. O, Amerikan örneği sayesinde, demokratik ideallerin yeninden güçlenmesine tanık olan ilk Avrupalı değildir; son da olmayacaktır.

Yine de dostluklarımız gerçek olduğu halde, 1990'ların başında gördüğümüz rüyalar gerçek değildir. Birçok Amerikalı, I. Körfez Savaşı'nı, gelecekte uygulayacağımız güvenlik politikaları için model olarak almıştı. 1990 yılında, Başkan George H. W. Bush, ABD, Avrupa, Rusya, Çin ve birçok Arap ülkesini içine alan bir koalisyon kurmuş ve hatta BM Güvenlik Konseyi'nden güç kullanmak için yetki bile almıştı. Ahlaksız bir saldırgan, birlik haline gelmiş bir dünya tarafından yere serilmişti. Bu daha önce hiç olmamış bir şeydi ve bir daha böyle bir şey olmasını beklemek bir hayli gerçek dışı olacaktır.

Yine de biz, 1990'lar boyunca *"yeni dünya düzeninin"* yerine oturduğunu sandık. Normal olmayan Körfez Savaşı'nın, gelecekteki tüm çatışmalar için bir ölçü olduğu fikri, ABD'yi ve birçok batı ülkesini etkisi altına aldı. Bundan sonra gelen on yıl içinde, ne zaman bir kriz olsa -Haiti'de, Ruganda'da, Bosna'da, Kosova'da- Clinton yönetimi, BM'e hayır duası kazandıracak büyük koalisyonlar oluşturma arayışına girdi. Birçoklarının zihninde, Kofi Annan'ın Sekreteryası, ne zaman ABD'nin bir savaş başlatacağına ya da bir savaş başlatıp başlatamayacağına karar veren bir merci haline geldi.

Çok taraflılık arayışındaki tüm bu gezintilerin sonu, hep hüsran oldu ya da daha da beteri.

1994 yılında, Ruganda'da katliamlar baş gösterdiğinde, orada BM güçleri bulunmaktaydı. Söz konusu güçler kendilerini siperlerin arkasına saklayarak burada katliamların kesintisiz sürmesine göz yumdu.

Eski Yugoslavya'da, BM, öyle bir yaptırım sistemi getirdi ki, iyi silahlanmış Sırplara ve tamamen silahsız Bosnalı Müslümanlara eşit derecede silah ambargosu koydu. Bunun etki-

si tamamen öngörülebilir bir etkiydi. Bosnalı Müslümanlar, bazen kendilerini korumak için gönderilmiş olan BM'in *"barış koruyucularının"* görüş alanında, kadın, çocuk, genç, yaşlı demeden umutsuzca katliama uğradılar. Rusya, Güvenlik Konseyi'ndeki veto hakkını kullanarak, BM'in Sırplara karşı bir askeri müdahale yapmasına engel oldu. NATO ittifakı, Sırplara karşı Kosova'da bir askeri harekata başladığı zaman, NATO'nun Brüksel üssündeki bir Fransız subayı, bombalanacak hedefler hakkında Sırplara bilgi sızdırırken yakalandı.[101]

Irak'ta, söz konusu sicil daha da kötüdür. BM, önergeleri geçirecekken, Fransa ve Rusya bunların yürürlüğe girmesine engel oldu. Bundan sonra Kofi Annan, jet hızıyla Bağdat'a giderek, diktatörle BM resmi önergelerinden hangilerini uygulayacağı ve hangilerini uygulamayacağını görüştü.

Bu yanılsamaların cazibesine daha fazla kapılamayız. Önümüzde büyük bir görev var. Gözlerimiz açık bir şekilde, yandaşlarımızın ve ister gizli ister açık olsun bize muhalif olanların listesini inceleyerek bu göreve hazırlanalım.

Avrupa

Amerikalılar, teröre karşı savaş boyunca, en önemli demokratik müttefiklerimizin, kendilerini mücadelemizden uzak tutması ve hatta stratejimizin en önemli unsurlarına muhalif tutumlar sergilemeleri karşısında haya kırıklığına uğradılar ve genelde de öfkeye kapıldılar.

Yarım yüz yıl boyunca, Amerikalılar, kendilerini Avrupa kıtasına Sovyetler Birliğin'den gelebilecek olan bir nükleer tehdit karşısında riske attılar. Kadere bakın ki, bunların arkasından, bir NATO ülkesine yönelik ilk katliam, ABD toprak-

larında oldu ve bundan sonra Amerikalılar, kendileri için ölmeyi göze aldıkları müttefiklerinin, zamanı geldiğinde Amerikalılar için ölüp ölmeyeceğini keşfettiler. Bu sorunun, insanın huzurunu kaçıran cevabı şöyleydi: pek de değil. Şu bir gerçek ki, NATO Sekreteri General George Robertson'un, NATO'ya olan talebine binaen, NATO Beyannamesi'ndeki 5. Madde uyarınca şu açıklama yapılmıştır: "*Birimize karşı yapılacak saldırı, hepimize karşı yapılmış sayılır.*" Ve bazı NATO müttefikleri -bunların içinde İtalya, İspanya, Polonya, Portekiz ve küçük Danimarka vardır- ve bazı dostlar Amerika'ya, çıktığı yolda yardım etmeye çalışmıştırlar.

Tüm NATO ülkeleri tarafından savunulan Afganistan kampanyasında bile, ABD, bazı müttefik ülkelerden, çok küçük görünen meselelerle ilgili çok şaşırtıcı tepkiler almıştır. Mesela Fransa, ABD savcıları idam cezası ister gerekçesiyle, 11 Eylül'de, hava korsanlığı yapmakla suçlanan Zekeriya Musavi hakkında bilgi vermeyi reddetmiştir. Bundan daha da kalp kırıcı olan ise, birçok Avrupalı basın organının, ABD'ye karşı gösterdiği açık düşmanlıktı. Avrupa basını, ABD'yi (diğer yalanlarla birlikte) El-Kaide esirlerini, Afganistan'dan Guantanamo Koyu'na kadarki uzun ve gürültülü yolculukta kelepçeleyerek ve kulaklarına tıpa takarak işkence ettiklerini yazıyordu. Avrupa basının düşmanca çağrıları, kamuoyunda etkisini gösterdi: Fransız okurlar, 11 Eylül saldırılarının Pentagon tarafından ortaya koyulan bir aldatmaca olduğunu ileri süren bir kitabın üç yüz bin kopyasını satın aldılar. (Eski bir Alman bakan tarafından yazılan benzeri bir kitapta da, 2003 yılında Almanya'da kitap satış listelerinin tepesine tırmanmıştı.)

İşler, 2002 yılında daha da karşımaya başladı. İnsanı öfkelendirecek sayıda NATO müttefiki, bizim Taliban'ı bozguna uğratıp, zafer ilan ettikten sonra evimize dönmemiz gerektiği görüşünü savunmaya başladılar. Bu yarım gönüllü müttefiklerimizin hesaplarına göre, El-Kaide Afganistan'dan çıkarılır çıkarılmaz, teröre karşı savaş sadece polisiye bir vaka haline gelecekti. Onlar, Irak, İran ve Kuzey Kore'ye baskı yapmak konusunda, bizimle birlikte hareket etmeyi reddettiler. Onlar, Suudi Arabistan ve diğer Arap devletlerinin terör ile bağlantıları konusu gündeme getirildiğinde şaşkınlık verici bir ilgisizlik gösterdiler. Eğer biz, Avrupalıları dinlemiş olsaydık, 2002 yılında siyasî baskı uygulamış olduğumuz tek Ortadoğu rejimi İsrail olacaktı.

Amerikalılara göre, bu bir tatmin olma durumuydu. Fakat Avrupalıların tatmin oluşunu, sadece onların korkaklığına atfetmek büyük bir hata yapmış olmak anlamına gelir ya da sadece korkaklıklarına atfetmek. Teröristlere karşı koymak konusunda tereddüt halindeki aynı Avrupa hükümetleri, iş bize muhalefet yapmaya geldiğinde aynı tereddüdü göstermiyorlar. Irak Savaşı'na giden haftalarda, Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac, gönüllü olarak Saddam Hüseyin'in en önemli müttefikliğini ve koruyuculuğunu yapmıştır. Chirac'ın ABD'de yaşadığı gençlik deneyimleri hakkındaki sıcak hatıratı, hükümetinin teröre karşı savaş konusundaki ABD politikalarına karşı takındığı düşmanca tutumla keskin bir şekilde çelişmektedir. Her şey, gözlerinizin önünde olanlardan ibaretti ve olaylar başka türlü gelişiyormuş gibi davranmak aptallıktır. Fransa Dışişleri Bakanı Dominique de Villepin, Afrika'daki eski Fransız sömürgelerini jet hızıyla dolaşarak, onlara, BM'de ikinci Irak önergesi hakkında ABD karşıtı oy vermeleri için rüşvet teklif etmiştir. Gerçekten de

Chirac, ABD önderliğinde Irak'a karşı kurulacak bir koalisyonda yer almaları halinde, Orta Avrupa'nın yeni demokrasilerinin Avrupa Birliği'ne alınmayacakları konusunda tehdit etmiştir. Bu demokrasilerden bazılarının liderleri, ABD'ye destek veren açık bir mektuba imza attıklarında, Chirac, onları *"çenelerini kapatmak için iyi bir fırsatı kaçırdılar"* diyerek paylamıştır. Bundan sonra, Fransa, yapabileceklerinin en büyüğünü yapmıştır. 2003 yılının Şubat ayında, Irak'ın saldırması halinde, bir NATO üyesi olan Türkiye'yi korumak amacıyla hava savuma birimleri gönderilmesi kararına yönelik NATO içindeki muhalefetin başını çekmiştir. Söz konusu durum uzun bir geçmişi olan NATO ittifakının varoluş gayesine aykırı, berbat bir kırılmadır.

Ve yarım yüzyıldır dünya barışını koruyan bir ittifakı, neşeli bir şekilde paramparça eden Chirac hükümetinin bakanları, üstlerini başlarını düzeltip, kendilerini, yaptıklarından dolayı tebrik etmişlerdir. 2003 yılının baharında, Avrupa'daki bir konferansta, üst düzey bir Fransız yetkili şöyle demiştir : *"Fransa Cumhurbaşkanı ve Papa"* -cümle aynen bu düzende kurulmuştur- *"dünyayı 'bir medeniyetler çatışmasından' kurtarmıştır."*

Ve Fransa'nın başlattığı yerden, diğer NATO müttefiki ülkeler devam etmişlerdir. En önemlisi Almanya olmakla birlikte, Fransa'nın çantada keklik dostu Belçika da Fransa'nın izinden gitmiştir. NATO'nun dışında da Fransa'nın Amerikan karşıtı kampanyasının zararlı etkileri oldu. Rusya, söz konusu cesaretlendirme olmasa, tek başına kalkışamayacağı Amerikan karşıtı bir duruş belirledi.

Herkes, müttefiklerin bazen uzlaşamamasını anlar. ABD, hiçbir zaman, dostlarından, düşünmeden kendisine itaat et-

melerini beklememiştir. Irak olayında, ABD, müttefiklerinden, yapmaktan rahatsızlık duyacakları herhangi bir şey rica etmediğini, açıkça ve defalarca ilan etmiştir. Diğerlerinin asker gönderme ya da diğer yardım biçimlerinden biriyle ABD'ye katılmaları konusunda herhangi bir baskı yapılmamış, bu konuda hiçbir talep olmamıştır. Bizler, Afganistan ve Irak'taki hedefleri vurmak için, müttefik hava ve kara sahalarını kullanma izni talebimizin gerçekten reddedilmeyeceğini umuyorduk ki, bu istenen de çok büyük bir şey değildi. Çoğunlukla, bizimle aynı fikirde olmayan dostlarımızdan, askeri harekatlarımız konusunda bize aktif olarak muhalefet etmekten kaçınmalarını rica ettik. Fransa, Almanya ve diğerleri, kendilerini, coşku ve inatla Amerikan politikasının durdurmak ve engellemeye adadılar. Bu, yeni ve baş belası bir durumdu.

Dostlar ve müttefikler arasındaki sağlıklı ilişki, belli bir davranış türü belirler: hayati bir ulusal çıkar konusunda, güvenilir bir iddia ortaya konulduğunda, kuşkunun yararına onay vermeye hazır olmak. İşte bu nedenle, Başkan Ronald Reagan, 1982 yılında, Arjantin, Falkland Adaları'nı işgal ettiğinde, derhal İngiliz müttefiklerimiz desteklemek için harekete geçmiştir. Üstelik söz konusu desteğin Latin Amerika'daki çıkarlarımıza zarar verme ihtimali olduğu halde. Belki de dostların dostlara karşı nasıl davranması gerektiğini en iyi canlandıran, ironik bir şekilde Fransa'nın şahsında canlandıran tarihtir. Tabi ki, başka bir dönemin Fransa'sını söz konusu ediyoruz. ABD, 1962 yılında, Sovyetler Birliği'nin Castro'nun Küba'sına gemiyle balistik füzeler gönderirken yakaladığında, Başkan Kennedy, Aldai Stevenson'un BM Güvenlik Konseyi'ne yaptığı meşhur temsilin ilerleyen aşamalarında, uydudan çekilmiş çok gizli fotoğrafların gösterilmesi-

ni emretti. Eski Dışişleri Bakanı Dean Acheson, Paris'e, Cumhurbaşkanı de Gaulle'e kısa bir brifing vermesi için gönderildi. Daha Acheson başlamadan, de Gaulle resimleri bir kenara fırlattı. O, Acheson'a, fotoğrafları görmeye ihtiyacı olmadığını söyledi. Eğer ABD başkanının harekete geçmek için bir nedeni varsa, bu de Gaulle için yeterliydi. Ve daha sonra o, Fransa'nın tam desteği konusunda söz verdi. Artık şundan emin olmalıyız ki, ne Cumhurbaşkanı Chirac bir de Gaulle'dür ne de ABD ile Fransa arasındaki ilişkiler 1962 yılında olduğu gibidir. Fakat o gün, bir Fransız Dışişleri Bakanı'nın bir müttefikin kısa süre sonra gireceği bir savaş hakkında "*Kime karşı kazanmak istiyorsunuz*?" sorusunu yanıtlamayı reddettiği zaman gelmiş olacaktır.

Başkanın, Avrupa'daki ve hatta bu ülkedeki bazı eleştirileri, en azından kısmen, Bush'un "*başına buyrukluğuna*" içerleyen Fransa'nın ve Almanya'nın işbirliği yapmamasına atıfta bulunmaktadır. Fakat, bazı Avrupalıların "*başına buyrukluk*" olarak kötüledikleri bu davranış, bir çok Amerikalı tarafından liderlik olarak görülmektedir. Liderlik kavramı, iyi bir nedenle harekete geçme iradesi göstermektir. Doğrusu bu konunda başkaları harekete geçmek konusunda isteksizken atılan adımlardır. Önce Bosna ve sonra Kosova göstermiştir ki, ABD, bir süreliğine liderlikten çekildiğinde, tüm cesur konuşmalarına rağmen, Avrupalılar, en yüksek değerlerini ve en kıymetli çıkarlarını korumak konusunda harekete geçememektedir.

Bir çok Avrupalı, şu söylenenlerin doğruluğunu teslim edecektir. Onlar, Amerikan liderliğini sorgulamadıklarını, fakat Başkan Bush'un Avrupa kamuoyunun desteklediği politikaları kucaklamayı reddetmesinden dolayı gücendiklerini

melerini beklememiştir. Irak olayında, ABD, müttefiklerinden, yapmaktan rahatsızlık duyacakları herhangi bir şey rica etmediğini, açıkça ve defalarca ilan etmiştir. Diğerlerinin asker gönderme ya da diğer yardım biçimlerinden biriyle ABD'ye katılmaları konusunda herhangi bir baskı yapılmamış, bu konuda hiçbir talep olmamıştır. Bizler, Afganistan ve Irak'taki hedefleri vurmak için, müttefik hava ve kara sahalarını kullanma izni talebimizin gerçekten reddedilmeyeceğini umuyorduk ki, bu istenen de çok büyük bir şey değildi. Çoğunlukla, bizimle aynı fikirde olmayan dostlarımızdan, askeri harekatlarımız konusunda bize aktif olarak muhalefet etmekten kaçınmalarını rica ettik. Fransa, Almanya ve diğerleri, kendilerini, coşku ve inatla Amerikan politikasının durdurmak ve engellemeye adadılar. Bu, yeni ve baş belası bir durumdu.

Dostlar ve müttefikler arasındaki sağlıklı ilişki, belli bir davranış türü belirler: hayati bir ulusal çıkar konusunda, güvenilir bir iddia ortaya konulduğunda, kuşkunun yararına onay vermeye hazır olmak. İşte bu nedenle, Başkan Ronald Reagan, 1982 yılında, Arjantin, Falkland Adaları'nı işgal ettiğinde, derhal İngiliz müttefiklerimiz desteklemek için harekete geçmiştir. Üstelik söz konusu desteğin Latin Amerika'daki çıkarlarımıza zarar verme ihtimali olduğu halde. Belki de dostların dostlara karşı nasıl davranması gerektiğini en iyi canlandıran, ironik bir şekilde Fransa'nın şahsında canlandıran tarihtir. Tabi ki, başka bir dönemin Fransa'sını söz konusu ediyoruz. ABD, 1962 yılında, Sovyetler Birliği'nin Castro'nun Küba'sına gemiyle balistik füzeler gönderirken yakaladığında, Başkan Kennedy, Aldai Stevenson'un BM Güvenlik Konseyi'ne yaptığı meşhur temsilin ilerleyen aşamalarında, uydudan çekilmiş çok gizli fotoğrafların gösterilmesi-

ni emretti. Eski Dışişleri Bakanı Dean Acheson, Paris'e, Cumhurbaşkanı de Gaulle'e kısa bir brifing vermesi için gönderildi. Daha Acheson başlamadan, de Gaulle resimleri bir kenara fırlattı. O, Acheson'a, fotoğrafları görmeye ihtiyacı olmadığını söyledi. Eğer ABD başkanının harekete geçmek için bir nedeni varsa, bu de Gaulle için yeterliydi. Ve daha sonra o, Fransa'nın tam desteği konusunda söz verdi. Artık şundan emin olmalıyız ki, ne Cumhurbaşkanı Chirac bir de Gaulle'dür ne de ABD ile Fransa arasındaki ilişkiler 1962 yılında olduğu gibidir. Fakat o gün, bir Fransız Dışişleri Bakanı'nın bir müttefikin kısa süre sonra gireceği bir savaş hakkında "*Kime karşı kazanmak istiyorsunuz?*" sorusunu yanıtlamayı reddettiği zaman gelmiş olacaktır.

Başkanın, Avrupa'daki ve hatta bu ülkedeki bazı eleştirileri, en azından kısmen, Bush'un "*başına buyrukluğuna*" içerleyen Fransa'nın ve Almanya'nın işbirliği yapmamasına atıfta bulunmaktadır. Fakat, bazı Avrupalıların "*başına buyruklukl*" olarak kötüledikleri bu davranış, bir çok Amerikalı tarafından liderlik olarak görülmektedir. Liderlik kavramı, iyi bir nedenle harekete geçme iradesi göstermektir. Doğrusu bu konunda başkaları harekete geçmek konusunda isteksizken atılan adımlardır. Önce Bosna ve sonra Kosova göstermiştir ki, ABD, bir süreliğine liderlikten çekildiğinde, tüm cesur konuşmalarına rağmen, Avrupalılar, en yüksek değerlerini ve en kıymetli çıkarlarını korumak konusunda harekete geçememektedir.

Bir çok Avrupalı, şu söylenenlerin doğruluğunu teslim edecektir. Onlar, Amerikan liderliğini sorgulamadıklarını, fakat Başkan Bush'un Avrupa kamuoyunun desteklediği politikaları kucaklamayı reddetmesinden dolayı gücendiklerini

söyleyeceklerdir; mesela küresel ısınma konusundaki Kyoto Anlaşması ya da Uluslararası Ceza Mahkemesi (International Criminal Court-ICC).

Biz, bu meseleler konusunda, Amerika'nın durumunun, neden onların yüreğine dert olduğunu anlayabiliriz. ABD, o kadar büyük ve önemlidir ki, eğer o Kyoto ya da ICC anlaşmalarını imzalamazsa, anlaşmaları etkili bir şekilde enkaza çevirir; yani bir de facto Amerikan vetosu. Kimse, kendi ülkesinin dünyadaki bir başka ülke kadar önemsenmediğinin kendisine hatırlatılmasından hoşlanmaz.

Fakat, Kyoto ve ICC'den dolayı, Başkan Bush'a, sorumsuz selefinden, savunulamaz bir memuriyet miras kalmıştır. Bu anlaşmanın, Senato tamamen Demokratların denetimindeyken bile Senato'dan geçmesi konusunda, en ufak bir umut olmadığı, yıllardır açıkça ortadaydı. Gerçekten de Senato, 95'e karşı 0 kabul oyuyla, Kyoto karşısındaki tavrını ortaya koymuştu Fakat Başkan Clinton, hiçbir zaman kararlı bir davranış gösterme aşamasına gelemedi. O, Avrupalılara, anlaşmanın Amerikan kamuoyu tarafından daha kabul edilebilir bir hale getirilmesi için yeniden görüşme ricasında bulunmaktan ürktü. Çünkü bu, ona destek veren çevreci taraftarlarını küstürecekti. O, anlaşmaları Senato'ya sunup, onların karşısında, bunu en iyi şekilde savunmaktan da ürktü. Bu, siyasi açıdan çok riskli olacaktı. Bunun yanı sıra o, Avrupalılara, samimi bir şekilde, anlaşmanın ABD tarafından onaylanmayacağını da açıklamadı. Yıllarca yapılan görüşmelerin ardından, bu çok sıkıntılı olacaktı. O, bunların yerine, Avrupalıların arasında dolaşarak, önüne gelenle yatıp kalkanlar gibi, bir şekilde el çabukluğuyla yasa için gerekli oyları toplayacağı konusunda sözler verdi. ABD'nin 11 Aralık

1997 tarihinde imzaladığı Kyoto olayında, Clinton, Avrupalılar arasında tam üç yıl boyunca dolaşıp durdu. Ancak bundan sonra Bush, Avrupalılara, anlaşmanın ABD Senatosu'ndan asla geçemeyeceği konusundaki kötü haberleri verdi.

Fakat, ABD'nin uluslararası bir anlaşma konusunda Avrupalı müttefiklerinden farklı fikirlere sahip olması, bir *"başına buyrukluk"* mudur? Uluslar, kesinlikle, hangi anlaşmanın taahhütlerini kabul edeceklerini ve hangi anlaşmanın taahhütlerini kabul etmeyeceklerini karara bağlamak konusunda özgürdürler. Eğer bu, başına buyrukluksa, zaten hepimiz kendi başımıza buyruğuz.

Eğer, geleneksel müttefiklerimizin, diğer siyasi konulardaki farklılıklarımıza gücenmelerinden dolayı, Irak politikamızın altını oymaya çalıştıkları doğruysa, o zaman bizim de bir çok nedenden dolayı derinden haksızlığa uğratılmış olduğumuz bir gerçektir. Tüm bunlardan sonra denilebilir ki, Avrupalılar, sıkça bizim sevmediğimiz işleri yapmaktadırlar. Fakat biz, hiçbir zaman bunların savaş zamanı geldiğinde onlara yardım etmeme zemini oluşturduğunu düşünmedik. Başkan Reagan'ın, 1980'lerde, Almanya'nın ya da Fransa'nın tarıma verdikleri sübvansiyonları protesto etmek için, onların üzerindeki güvenlik şemsiyesini kaldırabileceğini hiç düşünebiliyor musunuz?

1980'ler altın çağı değildi. Amerikan karşıtı düşmanlık, Avrupa'da, bu dönemde filizlendi. Fakat, bu düşmanlıkların büyük çoğunluğu hasır altı edildi. ABD olmaksızın, Avrupa, kendini Sovyetler Birliği'nin büyük askeri gücüne karşı savunamazdı ve Avrupalılar bunu biliyorlardı. Artık Sovyetler Birliği Batı Avrupa'yı tehdit etmiyor ve Avrupa'nın hayatta

kalabilmesi içi Amerikan gücü bir zorunluluk olarak algılanmıyor. Artık, uzun zamandır hasır altı edilen Amerikan politikalarına ve iktidarına karşı beslenen kuşkuların yüzeye çıkması –fışkırması- için ortada herhangi bir engel kalmamıştır. Kıtayı bir küskünlük seli basmış bulunmaktadır.

"O, neden benden bu kadar nefret ediyor? Ben, ona hiçbir şey yapmadım." Bu eski bir Hollywood şakasıdır; bununla birlikte, uygulama alanı geniş bir şakadır. Yarım yüzyıl içinde, ABD, Avrupa'da bir şeyler yapmak için yüzlerce milyar dolar harcamış ve kaçınılmaz olarak Avrupalılar bu duruma içerlemişlerdir. Onlar, Amerika'nın cömert olma becerisine ve kendilerinin cömertliğe ihtiyaç duymalarına içerlemişlerdir. Böylesi insanlar için, Sovyetler Birliği'nin çöktüğü an bir kurtuluş anıdır. Elbette Sovyetler tarafından köleleştirilmiş olan Doğu Avrupalılar için değil, kendileri için. Artık şimdi, ABD'den ve ona duyulan minnettarlığın ağır yükünden kurtulama zamanıdır. Ve Amerikan karşıtlığının en güçlü olduğu ülkelerin, Amerika'ya minnettar olmak için en fazla nedene sahip olan ülkeler olması da muhtemelen bir rastlandı değildir: ABD'nin kurtardığı Fransa ve ABD'nin yeniden inşa ettiği, koruduğu Almanya.

Sovyetler Birliği'nin yokluğunda bir çok Avrupalı, bir zamanlar kendilerini koruyan Amerikan gücünün, kısa bir süre içinde kendilerine karşı bir tehdit haline geldiğine karar verdiler. Fransız Dışişleri Bakanlığı, Brüksel Bürokrasisi ve hatta bazı İngiliz yetkilileri, artık açıkça, ABD'ye karşı bir *"mukabil güç"* olarak hareket edecek bir Avrupa süpergücü inşa edilmesi gerektiği konusunda konuşuyorlar. Fransa Dışişleri Eski Bakanı Hubert Vedrine, 1998 yılında, *"Fransa, tek kutuplu bir dünya ya da bir hiper-gücün başına buyrukluğunu ka-*

bullenemez" fikrini dile getirmişti. Doğrusu, Kyoto ya da ICC gibi "*küresel*" projelerin arkasındaki önemli güdülerden birisi de, yeni Avrupa, ona meydan okuyuncaya kadar ABD'nin gücüne kısıtlama getirebilmektir.

Bu, yeni Avrupa'nın doğuşu, daha sonra Lüksemburg Dışişleri Bakanı olacak olan Jacques Poos tarafından, 1991 yılında, ABD'nin Yugoslavya krizine yaptığı müdahaleyi derhal kesmesi yönündeki çağrısıyla vakitsiz bir şekilde açıklanmıştı: "*Bu iş, Amerikalıların değil Avrupalıların işidir.*" Poos'un çıkışı zamansızdı; ama düşünüş tarzı gelecekte olacakları haber veriyordu. 1990'lar boyunca, Avrupa hükümetleri, kıtanın tüm servetini kullanarak, ABD'den bağımsız ve oldukça düşman bir Avrupalı süpergüç yaratacak yeni Avrupa siyasi sistemi için, yorulmadan çalıştılar.

ABD, uzun zamandır Avrupa'nın birleşmesine destek veriyordu. Amerikan politika yapıcıları, birleşik bir Avrupa'nın daha güçlü bir ekonomisi olacağına ve Sovyetler Birliği'nden kaynaklanan tehditlere karşı ortak savunma sistemine daha iyi katkıda bulunabileceğine inanıyorlardı. Amerikan iş dünyası da bu fikri onaylamıştı. Lizbon ile Hamburg arasındaki mesafe, New York ile Houston arasındaki mesafe kadardır; fakat bununla birlikte, Lizbon'dan Hamburg'a gitmek isteyen bir kamyon, tam altı uluslararası sınırdan geçmek zorundadır. ABD iç pazarını genişletmek isteyen şirketler için, Avrupa Birliği yalın bir ortak hissiyatmış gibi görünüyordu.

Birleşmiş bir Avrupa'nın, ABD'ye karşı bir "*mukabil güç*" olarak ortaya çıkacağı, en son düşündüğümüz ihtimaldi. En başta, ulusal güvenlik konusundaki en hassas meselelerin, Avrupa merkezli Amerikan dış politika kuruluşlarının gün-

demine gelebileceğine hiç ihtimal vermiyorduk. Ve işte şu an, bunlar gerçekleşmektedir. Buna ihtimal vermeyenler ise, gözleriyle gördüklerine inanamayacak kadar bu durumu ihtimal dışı bulmaktadırlar.

Öyleyse neler yapmamız gerekmektedir? Şu dört şeyi:

Birincisi, daha yakın bir şekilde, birleşmiş bir Avrupa'nın, artık Amerikan çıkarlarına tam uymadığı konusunda onları bilgilendirin. Evet, bu geçmişle karşılaştırıldığında beklenmedik bir değişimdir. Tıpkı John Maynard Keynes'in, kendisine, fikrini değiştirdiği için suçlamada bulunan bir eleştirmene verdiği alaylı yanıtta olduğu gibi: *"Gerçekler değiştiği zaman ben de fikirlerimi değiştirdim. Ya siz ne yaptınız bayım?"*

İkincisi, Avrupa'da, Fransızların, Avrupa Birliği'ni, Amerikan karşıtı bir mukabil güç yapma hırsı konusunda bir tartışma başlatmalıyız. Çok yakında, Avrupa Birliği yirmi altı ulusla uzlaşacak. Bunların bir çoğu ve muhtemelen büyük çoğunluğu Fransa'nın Avrupa vizyonunu onaylamamaktadır. Biz, bu Avrupalı dostlarımızı desteklemeliyiz. Yalıtılmış ya da müttefik olan Belçika, Lüksemburg ve Fransa, Avrupa'nın ABD'ye karşı muhalif bir güç olma prosedürüne karşı fazla etkili olamayacaklardır. (Biz, Almanya Başbakanı Gerhard Shroeder'in sahneyi terk etmesinin ardından, Almanya ile geleneksel dostluğumuzun süreceği konusunda iyimseriz. Doğrusu, Dışişleri Bakanı Fisher, daha şimdiden, Almanya'nın, Fransa'nın *"mukabil-güç"* fikrinden huzursuz olduğunun işaretlerini vermiştir. 2003 yılının Mayıs ayında verdiği bir demeçte, Fisher şöyle demiştir: *"Eğer Avrupa, Kanada ve ABD kendi başlarına kalırsa, dünyada tek bir sorun bile çözülemez."*[102])

Üçüncüsü, Fransa, Avrupa'daki muhalefeti örgütlemek için sarf ettiğimiz tüm çabalara rağmen, mukabil güç stratejisinde ısrarlı olabilir. Fransa, böyle ısrarların bir maliyeti olduğuna hazırlıklı olmalıdır. Doğrusu, eğer biz harekete geçmezsek, diğer Avrupalıların Fransız politikalarına karşı böyle yapmalarını bekleyemeyiz. Fransa-ABD ilişkilerinin kötüleşmesi, bir yandan her iki devlete de zarar verirken, bizlerin düşman Fransız diplomasisi karşısında pasif kurbanlar olarak kalmamız, her şeyi daha beter bir hale getirecektir. Tıpkı, Irak olayında ya da Avrupa Birliği'nin dost olmayan bir güce dönüştürülmesinde olduğu gibi. Biz, Fransa ile, askeri, siyasi, ticari, istihbarat ve diğer meselelerde tam bir işbirliği yapmak konusunda hazırlıklı olmalıyız. Fakat, bu işbirliğinin sınırlarını ve doğasını Fransızların davranışlarını yansıtacak bir şekilde ayarlamalıyız. Bu, şimdiden ortak savunma ve istihbarat programlarını iptal ederek ya da erteleyerek, siyasi ilişkilerin derecesini düşürerek başlayabilir. İşte bu konu hakkında birkaç somut öneri:

1995 yılında, Fransa'nın çiçeği burnundaki Cumhurbaşkanı Jacques Chirac, Fransa'yı yeniden 1967 yılında ayrıldığı NATO Birleşik Askeri Komutası'na sokacağını konusunda söz verdi. Bu söz, asla tutulmadı. Bugün Fransa, her ne kadar ittifakın varoluş gayelerine katkıda bulunmasa da, NATO'nun tam bir üyesi olduğunu ileri sürmektedir. NATO'nun tüm önemli işlerinin, Fransa'nın yer almadığı, NATO Askeri Konseyi tarafından idare edildiği konusunda ısrarlı olmalıyız. Ve biz, görünür bir şekilde, Fransa ile olan askeri ve istihbarat işbirliğimizi, siyasi işbirliğimizin düzeyini yansıtacak derecede sınırlayabiliriz. Fransa'nın ittifakın getirdiği sorumluluklara omuz silkip, daha sonra, ittifakın tüm avan-

tajlarından faydalanmak suretiyle ikili oynamasına bir son verebiliriz.

Avrupa Birliği ile olan ilişkilerimizdeki siyasi ve ekonomik unsurları, Avrupalılar, Fransa'nın dar görüşlü ve kendi çıkarını düşünen politikalarını kabul etmesi durumunda bedelini ödeyecekleri bir şekilde idare edebiliriz. Buna, Avrupa'nın aşırı korumacı tarım politikası bir misal olabilir. Bu durumda, genetik olarak değiştirilen gıdaya, Fransa'nın az bulunur savunma kaynaklarını boş yere saçıp savurarak, tek meziyeti Fransa'da yapılmış olmak olan, pahalı ve etkisiz silahlar yapma politikasına muhalefet edebiliriz.

Avrupalı hükümetleri, Paris ve Washington arasından bir seçim yapmaya zorlayabiliriz. Doğal olarak, onlar, böyle bir seçimle karşılaşmak istemeyeceklerdir. İyi de, burada bir huzursuzluk çıkarmanın bizim çıkarlarımıza faydası nedir? Birçok Avrupa hükümeti, okyanus ötesi ilişkilerine, Fransa'nın Avrupa Savunma Birliği gibi kuruntularından daha çok önem vermektedir. Fransa, diğer Avrupa hükümetlerine, her ikisinde de (Avrupa Savunma Birliği ve NATO) olabilecekleri teminatını vererek sinsice yaklaşacaktır. İşte biz, onlara durumun böyle olmadığını kesinlikle anlatmak durumundayız.

Biz, Avrupa Birliği'nin ve NATO'nun genişlemesini savunmak zorundayız. Avrupa Birliği genişledikçe, Fransa'nın diğer devletlerin patronu olma hırsına itaat edeceklerin sayısı azalacaktır. Daha iyisi, şimdilerde, Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ABD ile olan ilişkilerine çok büyük önem veriyorlar. Riga'dan Sofya'ya, genç insanlar, Fransızca değil İngilizce öğreniyorlar. Bazı millileştirilmiş Fransız bürokratik kurumlarında değil, Microsoft'ta ya da Citibank'ta iş bulmayı umut

ediyorlar. Bütün bunların ötesinde, Sovyet egemenliğinden son zamanlarda kurtulmuş olan ve hâlâ Rusya'nın geleceğe yönelik niyetleri hakkında kuşku besleyen ülkeler, daha yıllarca, Amerika'nın sağladığı zor kesinliği, Paris'in sunduğu kolay ve enflasyonlu paraya tercih edeceklerdir. Adı bilinmeyen, fakat oldukça üst düzey bir Çek yetkilisine, ülkesinin NATO'ya girme konusundaki istekliliğini açıklaması sorulduğunda, alaycı bir cevap vermiş: *"1930'lardan aldığımız tek ders, Fransızlardan güvenlik teminatı almamaktır."*

Fransa ile anlaşmak önemlidir; fakat Avrupa'da stratejik pozisyonumuzu arttırmanın dördüncü ve tüm hepsinden daha önemli yolu şudur: Elimizden gelen tüm gayreti, İngiliz müttefikimizin stratejik bağımsızlığını Avrupa'dan koruması için sarf etmeliyiz.

Amerikalılar, İngiltere'nin Afganistan'daki ve Irak'taki desteğine minnettar olsa da, böyle bir destek aldıkları için şaşırmış değillerdir. Her şeyin ötesinde, bu iki ülke, 1941 yılından bu yana savunma ortaklığı konusunda eşsiz bir samimiyet ortaya koymuşlardır. Yine de, 11 Eylül saldırıları, bir on beş yıl sonra olmuş olsaydı, İngiltere'nin bizi desteklemiyor olması tamamen mümkündü. 2001 yılında, İngiltere, ortak Avrupa politikasına ve Avrupa'nın en yeteneklisi olan silahlı kuvvetlerini, hızlı bir Avrupai tepki gücüne teslim etmek yolunda ilerliyordu. Bu politikalar tamamlanmış olsaydı, biz onlardan en iyi dilekleri ve candan sempatileri dışında bir yardım istediğimizde, Blair'in halefinin bize önerebileceği pek fazla bir şey olmayabilirdi. Hatta o, Fransızlar, Almanlar, Belçikalılar ve diğerleri tarafından izlenen politikalara uyum da sağlayabilirdi. Onun en kolay konuşlandırabileceği asker-

leri, kendisinden çıkmanın ne kolay ne de çabuk olduğu bir askerî birimle birleşmiş olabilirdi.

Bu, bizim direnmemiz gereken bir gelecektir. Elbette, Amerikalılar, İngiltere'nin Avrupa ile olan ekonomik bağlantılarının önemini anlamaktadırlar. Aynı zamanda Amerikalılar, İngiltere'nin neden Avrupa Birliği'nin yönetiminde söz sahibi olmak istediğini de anlamaktadırlar. Fakat bu yönetim sistemi bir tuzaktır; çünkü bu, Avrupa'yı tek bir para birimi, tek bir başkanı, tek bir anayasası, tek bir dış politikası, tek bir ordusu olan tek bir devlete dönüştürmeyi ilham eden, sadece giriş biletli *"asla ayrılınamaz"* bir birliktir.

Eğer İngilizler, en sonunda, kendilerini tamamen birleşik Avrupa'ya daldırmak isterlerse, işte o zaman Amerikalılar, onları bu seçimine saygı duyacaklardır. Fakat, söz konusu seçim yapılıncaya kadar, Amerika, İngiltere'yi başka türlü bir seçim yapmaya ikna etmeye çalışacaktır: Avrupa'dan ayrılma; ama kendi askeri ve siyasi egemenliğini Avrupa içinde koru. Bu karara etki etmek için bir çok yolumuz vardır. Bunların arasında, en ivedi cazibeye sahip olan İngiliz savunma sanayi ile daha iyi bir anlaşma yapmaktır. Avrupa, Kuzey Amerika'nınki ile rekabet edebilecek bir savunma sanayisi inşa etmeye çalışmaktadır. Mesela, büyük Avrupa ülkeleri, yeni bir Avrupa savaş jeti ve askeri nakliye uçağı yapmaya karar vermişlerdir. Bunların her biri, işin belli bir parçasını üzerine alacak ve iş bittiğinde her biri belli sayıda uçak satın alacaktır. İngiltere, Avrupa'daki en büyük savunma tedarik bütçesine sahip ülkedir. Dolayısıyla, onun katılımı bu maceranın başarısı için açıkça zorunludur. Ve İngiltere savunma sanayisindeki birçokları için, söz konusu katılım Amerikan savunma pazarına satış yapmaktan daha çekici bir durum-

dur. Çünkü Amerika, teknoloji transferi konusunda Birleşik Krallık gibi çok yakın bir müttefiki için bile "*Amerikan malı satın al*" gibi şartlar koşan ve kısıtlamalar getiren bir pazardır. Fakat, eğer eşit koşullarda olursa, ABD'nin çok daha büyük savunma tedarik bütçesi, İngilizlere daha cazip gelecektir. Neden olmasın? ABD, Kanada ile, 1958 yılından bu yana geçerli olan serbest savunma sanayi ticaret anlaşması yapmıştır. Ve o zamandan bu zamana önemli bir sırrımızı kaybetmedik. Savunma sanayisi ve tedariğinde ABD-İngiltere-Kanada ve Avustralya tek pazarını oluşturmak: 1. En yakın dostlarımız için iyi düşünülmüş bir hediye olacaktır. 2. Biz ve en yakın müttefiklerimiz benzeri malzemeler -ideal olanı birbirinin yerine kullanılabilir olanlardır- kullandığımız için savaş verimi artacaktır; derken 3. ABD'yle işbirliği yapmanın yararları vurgulanacaktır.

Çin

Çin'in yardımları olmasaydı, Kuzey Kore asla gözü kara nükleer programını sürdüremezdi. İşte bu nedenden dolayı, ABD, sürekli olarak programın durdurulması için, Pekin'e, sonuç olarak başarısız olduğu başvurularda bulunuyor. Çin, Kim Yong Il'e nükleer silahlar konusunda yardım etmemek noktasında, bizim çıkarlarımızı paylaşabilecek gibi görünüyor. O, sadece dengesiz ve tehlikeli bir lider değil, aynı zamanda her an kapı komşusu Çin'e savaş açabilecek dengesiz ve tehlikeli bir liderdir de. Yine de Çin, Kore sorununun çözülmesi için, şu ana kadar kılını bile kıpırdatmamıştır. Diplomatlarımızın düşme göstermeyen iyimserliklerine rağmen Çin, üzerinde çalışmış bulunduğu duyarsızlığını, yakın zamanda değiştirecek gibi görünmemektedir.

Dışişleri Bakanlığı'nda, Kim Yong Il'i sevmeyen ve ona güvenmeyen Çin'in, bu sıralar, bize yardım etmeye ikna olacağına dair yaygın bir inanış bulunmaktadır. Onlar, tamamen yanlış düşünmektedirler. Çin, bir yandan müşterisi olan rejimin yarımadada savaş başlatmasını istemezken, diğer yandan da Kuzey Kore'nin şantaj politikalarının Kuzey Kore rejiminin desteklenmesinin maliyetlerini Çin'in omuzlarından alıp yeninden bize aktardığını görmekten oldukça memnundur. Japonların ve Güney Korelilerinkini ima bile etmeye gerek yoktur. Çinliler de, Kim Yong Il'in kendisi gibi, Kuzey Kore'nin çok amaçlı bombasına, akşam yemeğinde bize yedirmeyi düşünmedikleri altın yumurtlayan bir kaz olarak bakıyorlar.

Çin Komünist Partisi'ndeki pragmatistler, 1970'lerin ortalarında, Maocu katillerin üzerinde egemenlik kurduklarında, Amerikalı politika yapıcılar, serbest ticaretin, yabancı yatırımların ve ekonomik büyümenin Çin'i makul bir şekilde açık, istikrarlı ve huzur dolu bir topluma dönüştüreceğini umut etmişlerdi. Yine de hâlâ söz konusu olan umutların, yanlış yere konulduğu şeklinde bir düşünceye kapılmamak gerek. Hâlâ, Çin halkının arzularına, barışçıl bir ticaret, gelişme ve ilerleme üzerinden ulaşmaya çalışacağı düşüncesi gerçekleşebilir. Richard Perle, 1976 yılının Eylül ayında, Çin'i ziyaret etti. Tesadüf eseri, o, oraya gittiğinde Mao Zedong ölmüştü ve orada, Mao'nun bir sonraki halefi olan Komünist Parti Genel Sekreteri Hua Goufend ile tanıştırıldı. Aralıksız sigara içen Hua, Çin'in dünya üzerindeki rolü hakkındaki bir sohbet sırasında sigara yakmak için durdu. Bir elinde yanan kibrit ve diğer elinde sigarası olduğu halde, bize, Çince "*kibrit*" kelimesinin ne anlama geldiğini bilip bilmediğimizi sordu. Daha sonra, elindeki kibrit, parmaklarına doğru yanma-

ya devam ederken, yavaşça ve dramatik bir şekilde şöyle dedi: *"Bu kibrit için kullanılan kelime, iki ideogramdan meydana gelmektedir. Bunlardan birinin anlamı 'ateş' ve diğerinin anlamı da 'yabancı'dır. Düşünebiliyor musunuz, buna 'yabancı ateşi' diyerek, biz, barutun mucitlerinin içine düştüğü aşağılayıcı durumu?"* Çin'in ekonomiden siyasi reformlara doğru daha büyük bir açıklığa doğru gideceğine dair, her ne umudunuz varsa, onların antik ve büyük medeniyetlerinin büyük bir güç olarak yeniden yerini alması gerektiği konusundaki Çinli kararlılığını aklınızdan çıkarmayın.

Hâlâ, Çin'in daha açık bir topluma doğru evrileceğine dair umutlarımız olmasından dolayı, ABD, sürekli normal ticari ilişkiler ve Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne girişi de buna dahil olmak üzere, Çin ile açık ticaret politikasını desteklemelidir. Eğer Çin'i daha büyük özgürlüklere yönlendirecek bir şey varsa, o da, hükümetin denetiminin ötesinde servete ve güce erişmek demek olan serbest ticarettir. Bu arada, ABD Çinlilere, Çinliler Amerikan değerlerine ve Amerikan çıkarlarına dünyada ve bölgede saygı gösterdikçe, Amerika'nın kendileriyle sürdürülebilir, dostça ilişkiler geliştirmek istediklerini açıkça ortaya koymalıdırlari. Bu çıkarlara Tayvan'ın özgürlüğü de dahildir. Pekin ve Tibet arasındaki ilişkiyi belirleyemesek bile, bu süre zarfında, söz konusu ilişkinin barışçıl olması konusunda ısrar edebiliriz ve ısrar etmeliyiz de.

Farklılıklarımız olan bir ülkeyle anlaşmanın en iyi yolu, açık olmak ve lafı dolandırmamaktır : *"Eğer bunu yaparsanız, biz de şunu yapacağız."* Bunu yapmamalıyız: *"Şunu yapmayı düşünebiliriz."* Bunu da yapmamalıyız: *"Şunu yapma seçeneğimizi saklı tutuyoruz."* Bununla birlikte şöyle yapmalıyız: *"Şunu yapacağız."*

İşte bu nedenden dolayı, 2001 yılının Nisan ayında bir televizyon söyleşisinde, kendisine Çin'in Tayvan'ın işgal ettiği varsayımına dayanarak, bu durumda ne yapacağı sorulduğunda, Başkan Bush, "*Tayvan'ın kendisini savunmak konusunda nasıl bir yardıma ihtiyacı varsa*" onu yapacağını söylemekte yerden göğe kadar haklıdır. Bu sözler, yirmi yılı aşkın bir süredir, Tayvan konusunda "stratejik belirsizlik" politikasını teşvik eden dış politika kuruluşlarının çoğunun sersemletmiştir. Başkanın bazı eleştirmeleri için, art niyetli bir şekilde, dilinin sürçtüğünü söylemişlerdir. Gerçekte öyle olmamıştır. O, 1999 yılının Kasım ayında, Reagan Kütüphanesi'nde, başkanlık seçimi kampanyasının en önemli dış politika demecini verirken, çok daha dobra bir şekilde dile getirdiği görüşünü tekrarlıyordu: "*Tek bir Çin olduğunu inkar etmiyoruz. Fakat biz, Pekin'in kendi yasalarını, özgür insanlara dayatma hakkını inkâr ediyoruz. Daha önce de söylediğim gibi, biz, Tayvan'ın kendisini korumasına yardım edeceğiz.*"

Öngörülebilir bir gelecekte, Çin-ABD ilişkileri oldukça kırılgan olacaktır. Hiçbir şeyin kırılmamasını temin etmenin en iyi yolu lafı dolandırmamaktır. Bizler ve Çinliler dost olabiliriz. Fakat Çin, artan ekonomik ve askeri gücünü, Asyalı dostlarımıza ve müttefiklerimize göz dağı vermek ya da onlara kendi iradesini zorla kabul ettirmek için kullanırsa, işte o zaman dost bir ilişki kurmamız mümkün olamaz. Ve Çinlilerle aramızı ısıtmayı, onlar teröre karşı savaşta bizimle olmadıkları ya da vatandaşlarının temel insan haklarını ihlal ettikleri sürece, pek de kolay başaramayacağız.

Asya politikamız açıkça oluşturulmalıdır:

• Japonya ile savunma ortaklığı. Avustralya ve diğer istekli Asya demokrasileriyle, NATO ittifakı kadar içten ve kalıcı bir ilişki. Japonlar zaten kanunlarını değiştirerek ABD'yle daha yakın bir savunma işbirliği kurmaya çalışıyorlar. Fakat onlar, hâlâ II. Dünya Savaşı sonrasından kalan askeri kuvvetler tesis edilmesi ve harekatlar yapılması konusundaki anayasal engeller nedeniyle ağır bir yük altındadırlar. Çin, demokratik komşularından her hangi birine yönelik bir kabadayılık teşebbüsüne, tüm komşuları tarafından -eğerler, amalar ya da istisnalar olmaksızın- direnileceğini bilmelidir.

• Tayvan için güvenilir bir askeri teminat. Başkan Bush'un sözleri muğlak olmayan eylemlerle desteklenmelidir: askeri anlaşmalar, Amerikan gemileri tarafından yapılacak ziyaretler ve Çin askeri harekatlarını caydıracak ileri teknolojilerin satışı ki, bunlara denizaltılar ve füze savar teknolojileri de dahildir. Çinliler uluyacaktır. Bırakın ulusunlar. Savunmaya yönelik silahlar sadece zorbalar için sorun oluşturur.

• Balistik füzelere karşı bölgesel bir savunma sistemi, muhtemelen deniz platformları üzerine kurulacaktır. Bu şekilde, Kuzey Kore'yi nükleer açından silahsızlandırmak uzun bir zaman alacaktır.

• Güney Kore'nin kendisini savunmak için daha büyük sorumluluklar alması. Güney Kore'nin başkenti Seul'un bir kısmı, Kuzey Kore silahlarının menzili içindedir. Top mermilerini izleyen, orijin noktası üzerinden yörüngesini hesaplayan ve saniyeler içinde karşı ateş açan bataryalar vardır. Güney Korelilerin bunları uzun zaman önce aldığını ve konuşlandırdığını düşünebilirsiniz. Fakat hiç de öyle yapmamıştır-

lar. Maalesef, onların savunmasızlığı, ters bir orantıyla, potansiyel bir askeri harekatın maliyetlerini arttırdığından ötürü, bizim güvenliğimize etki etmektedir. Güney Korelilere şöyle dememiz gerekmektedir: Kendinizi korumak için daha çok çaba harcadığınız sürece, sizin savunmanıza katkıda bulunacağız.

Güney Asya

Güney Asya, ABD için stratejik, siyasi ve ahlaki açıdan arap saçını temsil etmektedir.

Mesela, Pakistan'ı ele alalım. Pakistan, teröre karşı savaşta en önemli müttefiklerden birisi olarak öne çıktı. Pakistanlılar, 11 Eylül'ün beyin takımından Halit Şeyh Muhammed'in esir alınmasında bize yardım ettiler. Pakistan olmasaydı, Afganistan'daki işimiz çok daha zor olabilirdi.

Yine de, aynı zamanda Pakistan hükümeti ve önde gelen Pakistanlı bireyler, en kötü düşmanlarımıza yardım ve rahatlık sağladılar. Pakistanlılar, Kuzey Kore'ye füze know-how'ına karşılık, nükleer teknolojiyi verdiler ve bu ilişkiler, 11 Eylül'den sonra da gayet iyi bir şekilde devam etti. Pakistan, İran'ın nükleer programına da yardım etti. Pakistan, 2001 yılının Aralık ayında, yüksek rütbeli Taliban güçlerinin, Amerikalılardan kaçmalarına izin verdi ve hatta bazı durumlarda açıktan yardım etti.

Nükleer know-how satarak geçimini sağlayan Pakistanlı bireylerin rahatı kaçırılmadı. Pakistan nükleer programında yer alan emektarlardan birisi olan Sultan Bashiruddin Mahmut, 1999-2000 yılları arasında Afganistan'a gitti ve Usame bin Ladin tarafından kabul edildi. Mahmut, ev hapsine alındı ve yoğun bir biçimde sorgulandı; ama bizim cevabını al-

mak istediğimiz en önemli soru, Pakistan nükleer programında neden bu kadar çok aşırlık yanlısı İslamcı bulunduğudur. Pakistan'ın nükleer tesislerini ima eden ve aşırılık yanlısı olmayan bir Pakistanlı bilim adamı, The Washinton Post'a şöyle konuşmuştu; "*Orada, onlardan çok var. Son yıllarda, oraya gitmek oldukça korkutucu olmaya başlamıştı. Orada, hep şu uzun sakallıları görüyorsunuz*" [103]

Pakistan'ın Keşmir sorununda Hindistan'a karşı terörü bir silah olarak kullandığı konusunda bir sicili vardır ve birçok insan, Pakistan Gizli Servisi'ndeki unsurların, Keşmir çatışmasında, aşırılık yanlılarını bugün de kullanmaya devam ettiklerinden şüphe etmektedir.

Belki de Pakistan hakkındaki en ikaz edici gerçek, son zamanlarda izlediği Amerikan yanlısı politikaların son derece narin bir zemin üzerine temellendirilmiş olduğudur. Bağımsızlığını kazanışının üzerinden elli yılı aşkın bir zaman geçen Pakistan, barışçı ve hukuki bir güç olarak, neredeyse hiç kimse tarafından tanınmamaktadır. Ülkenin en son lideri Pervez Müşerref de kendisini askeri bir darbe ile iktidara getirmiştir. Pakistan Devleti'nin denetimi kapışmalara bağlıdır ve benzeri şekilde Pakistan nükleer savaş başlıklarının denetimi de.

Taliban'dan zamanında kurtulan, Hindistan ile çıkabilecek bir savaşı engelleyen ve Keşmirli teröristlerin sayısını azaltan Cumhurbaşkanı Müşerref, becerikli ve gerçekçi bir lidere benziyor. Peki, bu durumu devam ettirecek mi? Ve onun yerini kim alacak? Pakistan, başı belada olan bir toplumdur. Ekonomisi hâlâ feodal toparak ağaları tarafından yönetilmektedir. Yozlaşmış politikacılar, fakir ve artan nüfus pahasına servetlerine servet katmaktadırlar. Yabancı yatırımcılar ül-

keden uzak durmaktadırlar. Ülkenin insanları (Eski Doğu Pakistan olan Bangladeş ile birlikte) bölgedeki en az okumayazma bilen halktır. Fırsatların ve umutların olmadığı bu topraklarda, birçok Pakistanlı, kendini huzurlu hissetmek için dine yönelmiştir ve onlar için ortaya atılan din, radikal ve nefret dolu bir dindir.

Yoksullaştırılmış bulunan Pakistan, Suudi Arabistan'ın zehirli hayırseverleri için bulunmaz bir yer haline gelmiştir. Suudiler tarafından desteklenen dini okullarda, erkek çocuklarına, pek azının anlayacağı bir dil olan Arapça Kur'an ezberletilmektedir. Onlar, ne bir ticari beceri, ne matematik, ne bilim, ne de bir Batı dili öğrenmektedirler. Sadece, ayinler ve öldürücü önyargılar öğrenmektedirler. Eğer öğrenmeleri gereken metni öğrenemezlerse dayak yerler. Kadınlarla ilişki kurmalarına izin verilmez. "*Mezun*" oldukları zaman, onlar, bir işte çalışamaz, yıpranmış şahsiyetler haline gelirler. Bu arada, kentin gecekondu mahallelerinde ya da elektriksiz köylerinde, Suudiler tarafından maddi olarak desteklenen imamlar, ülkelerinin geriye kalışı ve defalarca aldığı askeri yenilgiler karşısında kafası karışan halka nefret ve kıskançlık aşılamaktadır.

Birkaç ay önce, Richard Perle, New York, Londra ve Karaşi'de bulunan stüdyolardaki dinleyicilerin de katıldığı bir BBC programına katıldı. Pakistanlı katılımcıların hepsi -bir diplomat, bir mühendis, bir üniversite profesörü, meşhur bir gazeteci- ABD'yi aleni olarak kınadı. Bazıları, 11 Eylül'ün bir İsrail entrikası olduğunu, bir başkası Usame bin Ladin'in herhangi bir yanlış yapmadığını ve bir üçüncüsü de ABD'nin 11 Eylül'de olanları "*hak ettiğini*" savundu. Eğer bu fikirler ve hisler, orta sınıf Pakistanlılara ait ise, bizler, Pervez Müşer-

ref'in sağlığı için dua etmeli ve onun ülkesi hakkında kaygılanmalıyız.

Genellikle, bu İslami eğilimlerin Pakistan ordusuna dokunmadığı düşünülmektedir. Pakistanlı subaylar, kırpılmış bıyıkları, kısa pantolonları, asaları ve Sandhurst kelime dağarcıklarıyla İngiliz askeri geleneğinin bir karikatürü gibidirler. (Pakistanlı albaylar, hâlâ yaşlı çocuk ifadesini kullanan dünyadaki tek insan topluluğu olmalıdır.) Fakat, Türkiye'den farklı olarak Pakistan, seküler bir devlet değildir. Tam aksine o, bağnaz bir Müslüman devleti olarak kurulmuştur. Pakistan ordusu, Arap parasının cazibesinden de muaf değildir. Müşerref'in neslindeki insanlar, Suudi parasının Pakistan'a sızdığı bir dönemde olgunlaştılar. Onlar, söz konusu parayı fazlaca etkilenmeden alabilecek gibi görünüyorlar. Bir sonraki neslin daha farklı fikirleri olacaktır ve bugün, sadece isimleri İslami olan bombalar, bir gün cihat silahı olarak karşımıza çıkabilir.

Dünya üzerindeki bir milyar Müslüman'ın üçte birinden fazlası, Hint alt kıtasında yaşamaktadır: 150 milyonu Pakistan'da, 140 milyonu Bangladeş'te ve 100 milyonu da Hindistan'da yaşamaktadır. Bu alt kıta Müslümanları, Vehhabilerin ilkel doktrinlerinden olabilecek en farklı geleneğin mirasçılarıdırlar. Amerika'nın kurucuları, ABD Anayasası'na dini özgürlükleri yazmadan nerdeyse iki yüz yıl önce, Ekber adında bir Hintli Müslüman, bu alt kıtada çok dinli, çok etnisiteli bir imparatorluğu yönetiyordu. Onun sloganı şöyleydi: *"Bütün dinler saygı görmeyi hak eder. Bu şekilde hareket ederek, bir kişi, hem kendi inancını yüceltir hem de insanlığa hizmet eder."*

Alt kıta Müslümanlarını nefret ve cihat yerine hoşgörü ve şefkati seçmeye ikna etmek, Amerika'nın gücünü aşar. Fa-

kat biz, kendi payımıza düşeni, alt kıta insanlarını, onları İslam'ın fanatik yorumlarına açık hale getiren yoksulluk ve çatışmalardan kurtararak yapabiliriz. Hiç kimse, teröre karşı savaşta askeri gücün önemini bu kitabı yazanlar kadar takdir edemez. Fakat Güney Asya, askeri olmayan bir gücün en iyisini başarabileceği bir yerdir. Biz, Pakistan'ın modernleşmesine ve reformlar yapmasına yardım etmeliyiz ve biz, Pakistan ile Hindistan'ı savaşın eşiğine getiren kıskançlıkları ve düşmanlıkları def etmeliyiz. Tüm bunların ötesinde, biz, Pakistan'ı Suudi misyonerlerin zararlı etkilerinden kurtarmalı ve korumalıyız.

Bu amaçlara ulaşmak için şunları yapmalıyız:

Alt kıtanın nükleer silahlarını iyi karşılamasak da, bunların değiştirilemez birer gerçek olduğunu görerek Hindistan'a ve Pakistan'a yönelik yaptırımların kaldırılmasını kabul etmek. Yaptırımlar, baştan beri kötü tasarlanmış yaptırımlardı. Pakistan'ın ya da Hindistan'ın nükleer programının engellenmesine, en küçük bir faydaları dokunmadı. Bunların tek etkisi, her iki ülkeyi de ABD'ye yabancılaştırmak oldu.

Pakistan, Hindistan ve aynı zamanda Bangladeş ve Sri Lanka ile askeri merciler arasındaki ilişkileri genişletin. Böylece, batı yanlısı subayların orduda bulunmalarını teşvik ederek, onlara etkili ve insancıl terörle mücadele taktiklerini öğretebilir ve nükleer silahların yetkisiz ellere geçmesinin önlenmesi konusunda güvenilir denetim talimatları verebiliriz.

Alt kıtaya ABD yardımını arttırarak, parayı yerel İslami kolejlerin verdiğinden daha cezbedici bir eğitime yönelik olarak kullanmaya odaklananın. Altıncı bölümde, kızların eğitiminin özel önemi hakkında konuşmuştuk; fakat şu bir gerçek ki, erkek çocuklarına da yardım sunmalıyız. Biz, her iki cinse

de eşit eğitim fırsatları sunan İslami okulları desteklemeliyiz. Onlara pazarlama becerilerini öğretmeli, bunları, antik Arapça yerine, yerel dilde ya da diğer bazı modern dillerde anlatmalı ve ırksal, etnik ve milliyetçi kışkırtmalardan uzak tutmalıyız.

Alt kıtanın ekonomik entegrasyonunu sağlayarak barışı teşvik edin. Altıncı bölümde, birinci dünyanın ticaret bariyerlerini, üçüncü dünyadan gelen ürün ve hizmetlere karşı indirmemizin öneminden bahsetmiştik. Biz sadece Pakistan'a değil, aynı zamanda Bangladeş, Sri Lanka ve Hindistan'a da daha iyi bir anlaşma önermeliyiz. ABD'yle kapsamlı bir serbest ticaret anlaşması için, her birinin, birbirleriyle de aynı anlaşmayı imzalaması sağlanmalıdır. Pazarlarımıza kısıtlanmadan girmeleri, onların karmaşık geçmiş sicilleri için bir ödül olmayacaktır; bu onlar için geleceklerini değiştirecek bir manivela olacaktır. Eğer Pakistanlıları bize engellenmeden havlu satmak istiyorlarsa, Hindistan ile aralarına koydukları bariyerleri indirmeleri gerekecektir. Hindistan ve Pakistan, birbirlerinin en iyi müşterileri oldukları zaman birbirlerine karşı nükleer tehditler savurmak konusunda hızla bir sessizliğe bürüneceklerdir. Hint pirinci, Bangladeş'in fakirlerini beslediği zaman, Bangladeşliler, Hindistan karşıtı cihadı kışkırtan vaizleri can kulağıyla dinlemeyeceklerdir. Ticaret, her zaman barış getirmez; ama korumacılık savaş tohumları eker.

Rusya

Teröre karşı verilen her savaşın başında, Rusya ikili oynamıştır. Afganistan'da, Başkan Vladimir Putin, yardımsever olmayı tercih etmiştir: Rusya, BM'de ABD'yi desteklemiş ve

Amerikan askerlerinin eski Sovyet cumhuriyetlerinden Özbekistan'a konuşlandırılması konusunda uzlaşmıştır. Bununla birlikte, aynı zamanda Ruslar, İran'a nükleer malzeme satmış ve Fransızlarla birleşerek Irak'ı koruma altına almıştır.

Bazıları, bu iki yüzlü politikayı belirsizlik olarak tanımlayabilir. Bizce her şey oldukça açıktır. Başkan Putin, ABD'nin tutarlı bir dostu olmayı seçebilirdi. Fakat öyle yapmadı. Bunun yerine, onun dostluğunun emre amade olduğunu, fakat bunun da bir fiyatı olduğunu belirten bir mesaj iletti ve söz konusu dostluk, Putin'e daha yüksek bir fiyat öneren başka birine de satılabilir bir dostluktur.

İran hükümeti, Rus silah sanayiîne milyarlarca dolar tutarında siparişler vermiştir. Bununla birlikte bu, paradan çok bir hissedir. Bu İran projeleri, Rus silah sanayisini ayakta tutmaktadır. Öyle ki, söz konusu sanayi Rus askeri harcamaları 1990'larda çöktüğünde, yok oluşla karşı karşıya gelmişti. Fakat Putin, Rusya için kafasında tasavvur ettiği daha büyük bir gelecek için onu beslemeye kararlı görünmektedir.

1990 yılından bu yana, ABD, Rusya'yı Batılı dünyaya entegre etmek için elinden geleni ardına koymamıştır: Para, teknik yardım, ticaret ve finansal anlaşmalar. Rusya'nın ihtiyacı var gibi görünen her şeyi büyük bir istekle onlara sunduk. Hatta, Rusya'nın duyarlılıklarını rencide etmemek için onların Çeçenistan'a karşı yürüttüğü savaş karşısında eleştiri yapmayarak, kendi vicdan azabımızı bastırdık. 1991 yılından bu yana, Çeçenistan'da, 150 bini aşkın insan vahşice öldürüldü ve 200 bin Çeçen mülteci konumuna düştü. İkinci Çeçen Savaşı'nı, 1999 yılının Eylül ayında, iki Rus kentinde dört apartmana düzenlenen bombalı saldırıda 300 kişinin ölmesi kışkırtmıştı. Bu hikaye, o zaman bile yeteri kadar ikna

edici değildi ve bir Rus Gizli Servis ekibi bundan kısa bir süre sonra, Ryazan'daki bir apartmanın bodrum katına büyük bir bomba yerleştirirken yakalanınca hikaye inandırıcılığını daha yitirmişti. Bu konuda anlatılan hikaye ise şuydu: onlar "güvenlik ölçütlerini" deniyorlar.

ABD'nin Rusya ile olabilecek en sıcak ilişkileri yakalaması gerekmektedir. Fakat Rusya, 1945 yılının Almanya'sı değildir. İstenildiğinde yeniden bozguna uğratılabilecek yenik düşmandır. O, daha çok 1918 yılının Almanya'sına benzemektedir; demokratik bir anayasa benimsemiş, yenik bir düşman. Öyle ki, eski rejimin en sinsi kahramanları, hala hesaba katılması gereken bir güce sahipler. Rus ordusu, Sovyetlerin ordusu olup, sadece biraz daha küçülmüştür. FSB, yeni bir isim altında faaliyet göstermekte olan KGB'dir. Ve Vladimir Putin...pekala, hâlâ onun kim olduğunu tam olarak bilmiyoruz.

Tek bildiğimiz şey şu: Rusya ile olan ilişkimiz ne bir ittifak, ne de bir dostluk, fakat daha çok bir dizi iş ilişkisi. İş ilişkilerinin şartı kazıklanmamıza izin vermemektedir. Bizler, asla Rusların düşmanlarımıza ölümcül silahlar satabileceğini ve aynı zamanda bizle ilişkilerini koruyabileceğini aklımızdan çıkarmayalım. Tek bir sembolik patlama, büyük bir anlaşmayı batırabilir. Her ne kadar Rusya'nın ekonomisi şu anda kabaca Hollanda kadarsa da, Rusya, 1997 yılından bu yana, yedi büyük sanayileşmiş ülkenin yıllık zirvesine sırf nezaket olsun diye davet edilmektedir. İranlıların bombasını pazarlayanlara bu kadar çok iltifat etmememiz gerekmektedir.

Keza, aynı şekilde, Rusya'nın NATO zirvelerinde yer almasına da izin verilmektedir. Rusya, bu daveti, batının bir

müttefiki olmayı gaye edindiği günlerden beri almaktadır. Eğer Rusya, batıyı yok etmek isteyenlere silah ve malzeme sağlıyorsa, bu davetlerin neden hâlâ devam ettiğini anlamak da oldukça zorlaşmaktadır.

Bazı güvenlik sorunları konusunda, Ruslardan geçici yardım almak için Çeçenistan'da işlenen cinayetlere de sessiz kalamayız. Güvenilmez Rus ortaklarımızla yaptığımız işler, her ne olursa olsun, Amerika'nın ilkelerinin asla satılığa çıkarılamayacağı bir gerçektir.

Birleşmiş Milletler

Böyle bir incelemeyi, BM'ye ayrılmış bir bölümle bitirmek tuhaf karşılanabilir. Amerikalılar olarak biz, BM'nin kendi başına bir güç olmadığı fakat güç olan ülkelerin kendilerini ifade ettiği, uluslararası bir forum olduğunu görmekteyiz.

Fakat, birçok dostumuza göre, BM'nin kendine has bir gerçekliği vardır. Onlara göre BM, bazıları demokratik, çoğu değil; bazıları önemli çoğu önemli olmayan bir hükümetler konvansiyonundan daha fazlasını ifade etmektedir. İngiltere, Avustralya, Hollanda, Singapur, Meksika ve Güney Afrika'daki bir çok idealist insan için BM, kesinlikle oynadığı rolle tanımlanmalıdır: Dünya Parlamentosu.

Ona bu yakıştırılınca, birçok Amerikalı liberal, aynı yönde düşünmeye başladı ve 2002-2003 dönemi kış mevsimi de, bu rolün gerçekten ona yakıştığı bir zaman dilimiydi. Kongre, Irak'ta güç kullanmak için, 2002 yılının Ekim ayında, BM'den yetki alınması için oy verdi. 2002 yılının Kasım ayında, BM Güvenlik Konseyi, 1441 sayılı önergeyi onaylayarak, Irak'ı daha önce sahip olduğunu itiraf ettiği kitle imha silah-

larının son olarak nerede bulunduğunu tam olarak açıklamaması halinde, bu durumun "*ciddi sonuçları*" olacağına dair bir uyarı yaptı. Birçok Amerikalı, ki bunlara Kongre'nin kıdemli Demokrat üyeleri de dahildir, bu yetkinin yeterli olmadığını tartışmaya açtı. Onlar Başkan Bush'tan, BM'ye bir tane daha önerge çıkarması için bastırması konusunda talepte bulundular.

Bu talebe aksi cevap vermek için, ortada hiçbir neden yoktu. Güvenlik Konseyi, 1990 yılından bu yana, Irak'ın silahsızlandırılması için bir düzine önerge çıkarmıştı. Neden, yeni çıkarılacak bir önerge sihirli sayıyı tayin etmesin ki? Hiç kimse, 1998 yılında, Başkan Clinton Irak'a bir hava savaşı başlattığında, ona BM'ye daha fazla yetki alması için dönmesini önermemişti. Zaten şu ana kadar, ne zaman ABD kendini korumak için Güvenlik Konseyi'nden bir talepte bulunmuştu ki? Dış politika yorumcularından Charles Krauthammer, eğer savaş bir zorunluluksa, Şili'nin ya da Kamerun'un bunu onaylamaması onu neden zorunlu olmaktan çıkarsın diye soruyordu. Ve eğer savaş gereksizse, onların onayı nasıl onu gerekli bir hale getirebilir ki?

Fakat, demokratik dünya, hukuk kadar kamuoyunun görüşleri tarafından da yönetiliyordu. Ve dünyanın bir çok ülkesindeki çok miktarda insanın görüşüne göre, Güvenlik Konseyi tılsımlı bir güçtü. ABD, 1990 yılından bu yana, bu güç hakkında yeteri kadar birçok defa bilgilendirilmişti. Biz, 1991 yılında Güvenlik Konseyi'nden Irak'la savaşmak için izin istedik. 1998 yılında, Sırpların Kosova'daki zulümlerini bitirmek için yine izin aldık. Afganistan'ı işgal etmek için izin istedik ve Bush yönetimi, Saddam'ı devirmek için iki kere Güvenlik Konseyi'nden izin istedi.

Artık, birçok Amerikalının zihninde, bu ricalar, kalabalık bir metro vagonuna binmek isterken "*afedersiniz*" demek gibi bir görgü kuralı haline geldi. Diğer yolcular sizi mazur görse de görmese de, yine de siz, o vagona binmek zorundasınız.

Bununla birlikte, hiç de şaşırtıcı olmayan bir şekilde, BM'ye yönelik bu isteğe bağlı tavır, diğer ülkelerdeki coşkulu BM taraftarlarını iğrendirmektedir. Onlara göre biz, BM'den izin aldığımız zaman, BM'nin otoritesini kabulleniyoruz demektir. Öyleyse, BM'nin kararlarına boyun eğmek zorundayız. Eğer bizi desteklediği zaman BM'ye selam çakıp, bizi desteklemediğinde görmezden gelirsek, kendimizi iki yüzlü ve kanun tanımaz haydut suçlamalarına açık hale getiriyoruz.

Elbette, dünya iki yüzlü ve kanun tanımaz haydutlarla dolu. Dünya üzerinde ancak birkaç hükümet Fransa kadar insan hakları övgüsü yapar ve ancak pek azı Orta Afrika Cumhuriyeti imparatoru Bokassa I'dan, Ruganda'daki soykırımcı Hutu liderliğine, Saddam Hüseyin'e kadar birçok zalim yöneticiye verilen desteklerle dolu bir sicile sahiptir. Fransa'nın, şevkle Güvenlik Konseyi'nin yetkilerini savunmasının nedeni, onun orada veto hakkının bulunmasındandır. BM'in olmadığı bir dünyada, Fransa Cumhurbaşkanı'nın görüşleri ve arzuları, mesela Hindistan Başbakanı'nınki kadar bile ilgiye layık görülmeyecektir. Fakat ABD, Fransa'dan çok farklı bir ülkedir. Dünya liderliği iddiamız sadece gücümüzden ve servetimizden değil, aynı zamanda sahip olduğumuz ahlaki değerlerden kaynaklanmaktadır. Eğer bir şey söylesek ve başka bir şey yapsak, ilkelerimize, sadece bizim acil çıkarlarımıza hizmet ettiği durumlarda bağlansak, işte o zaman, eylemlerimiz bize şer devleti, emperyalist ve dünya

düzenine yönelik bir tehdit diyen düşmanlarımıza olan inancı artırır.

Özümüz, sözümüz, bir olmak zorundadır. Şu an oluşturulduğu haliyle, BM sistemi, bize özümüzün ve sözümüzün bir olma ihtimalini sunmaktadır. İşte bunun nedenleri: BM, dünya barışına en büyük tehdidin bir devletin diğer devletin sınırlarını ordusuyla geçerek onu işgal ettiği dönemlerden kalmıştır. İşte bu nedenden dolayı, BM Beyannamesi'nin 51. maddesi, "*silahlı saldırı*" karşısında, bir milletin kendini savunma hakkının "*saklı*" olduğunu ilan eder. Fakat BM Beyannamesi'ne göre "*silahlı saldırı*"dan az olan tehditler bir tartışma konusudur ve taraflar Güvenlik Konseyi'ne haklarındaki hüküm için başvurmak zorundadırlar. Bununla birlikte, Suriye Hizbullah'a silah ve para yardımı yaptığında bu bir "*silahlı saldırı*" olmuyor; ama Hizbullah, geçmişte Amerikalılara saldırmıştır ve muhtemelen gelecekte de bunu yapacaktır. Pakistan'ın nükleer teknolojisini Kuzey Kore ile paylaşması da bir silahlı saldırı değildir; ama bir Kuzey Kore nükleer bombası ABD için oldukça ölümcül bir tehdit meydana getirecektir. Ya da İran'ın El-Kaide teröristlerine sığınma hakkı vermesi de bir "*silahlı saldırı*" değildir; ama El-Kaide'nin bir günlük komplosu, binlerce Amerikalının canına mal olmaktadır.

Emin olun bu eylemler, limanlarımızı savaş gemileriyle topa tutmak kadar saldırgan eylemlerdir. Fakat BM Beyannamesi, bunları böyle algılamamaktadır. Söz konusu beyanname, yıldırım saldırlar ve mürettebatlı bombardıman uçaklarının saldırı yaptığı döneme saplanıp kalmıştır. Oysa modern saldırganlar, örtülü harekatlara, suikastlere, devlet destekli terörizme ve siber savaşlara başvurmaktadırlar.

BM, tamamen işe yaramaz bir örgüt değildir. Bazı teşkilatları iyi işler çıkarmaktadır. Öyle ki, bu diğer teşkilatlardaki yolsuzlukların da üzerini örtmektedir. Mesela iş bulma imkanı fazla olmayan cumhurbaşkanı, akrabalarına hayat boyu istihdam alanı olmaktadır. Küçük ülkelere, onların görüşlerinin hesaba katıldığı yönünde bir his vermektedir. Ve komisyon, boş zamanlarda, öğrenciler salonları gezerken, bu abartılı bina, bir süreliğine asırlık savaşız bir dünya düşünü somutlaştırmaktadır.

Fakat BM, aynı zamanda azımsanamayacak bir zarar da verir. Onun önergeleri, aksi takdirde, kenara çekilmek niyetinde olan ülkelere, meseleler konusunda bir duruş sergilemeye zorlar. Mesela, ABD'yle bir serbest ticaret anlaşması imzalamakta olan Şili'nin, ABD destekli Irak önergesine oy vermek durumunda olmasında, kendisi açısından nasıl bir çıkar bulunmaktadır? Bununla birlikte, şanssızlık o ki, Şili, 2002-2003 döneminde, Güvenlik Konseyi'nde geçici bir sandalyeyi işgal ediyordu ve içerdeki siyasi baskılar, Şili liderlerini kendilerine zarar veren bir olumsuz oy kullanmaya zorladı.

BM, yavaş yavaş kendini sıkılan kabalalıkların aynı kasvetli performansının bitmeyen yeni gösterimlerini seyrettiği, aptallar gibi hiç değişmeyen canavarları yuhaladığı (İsrail, ABD) ve ruhsuzca basmakalıp kahramanları alkışladığı (Küba, Zimbabwe ve Filistin Özerk Yönetimi) bayat siyasi melodramların oynandığı bir sahneye dönüştürmeye başladı. Sahnenin ışıkları kapatıldığında, kalabalık, hainlerin gerçek hayatta hain olmadıklarını ve kahramanların da gerçek hayatta hırsız, serseri ve katilden başka bir şey olmadığının bilincinde olarak, bir an önce dışarı çıkmak için kapılara koşar.

BM, düzenli olarak dürüst olmayan ve ahlaksız bir manzarayı Stalinist bir yargı şovu gibi yayına koyar. Bir kenara bırakılsa unutulacak olan şeyleri, bir televizyon dizisi haline gelmiş ayinlerle kınayarak, nefretlerin körüklenmesini ve tartışmaların sürmesini sağlar.

Daha küçük kurbanlarına nazaran BM, ABD'ye karşı açık düşmanlığını çok daha nadir gösterir. Fakat, kesinlikle biz onun iddialarını daha önce onaylamış olduğumuz için, BM suçlamalarından, İsrail'den bile daha fazla zarar görmekteyiz. BM'ye ikinci bir Irak önergesi için başvurmak ve onu almakta başarısız olmak, gerçekten acı vermektedir. İran ya da Kuzey Kore konusunda, BM'den yardım isteyip, Rusya, Çin ve Fransa'nın vetolarıyla bozguna uğramak ve daha sonra aynı sürecin devam etmesi bizi daha da fazla üzecektir.

Öyleyse bir öneri getirelim. BM'ye yeni bir güvenlik sorunu getirmeden önce, ilk işimiz, BM'nin ilgilerini onaracak bir şekilde, BM kanunlarında revizyona gitmek olmalıdır. Böylece, kendi güvenliğimizi arttırmak mümkün olur. BM, 51. Madde'deki saldırı yasalarına, teröristlere sığınma hakkı veren, finanse eden ve destekleyen ülkelerin, teröristlerin hedef seçtiği ülke tarafından saldırılması konusunda bir madde eklemeyi taahhüt etmelidir. Bu BM Beyannamesi'ni değiştirerek ya da Güvenlik Konseyi tarafından yoruma bağlı bir önerge yayınlayarak ya da her iki yolla birlikte yapılabilir. Yöntem ne olursa olsun, BM, tıpkı eski tehditlere karşı olduğu gibi, yeni ortaya çıkan tehditlere karşı da en güçlü şekilde kendimizi korumamıza imkan tanıyan *"doğal"* hakkımızı onaylamalıdır. Eğer böyle bir şey yapmazlarsa, biz de normal olarak BM'nin teröre karşı savaştaki yetkisini reddedeceğiz.

Amerikalılar, kendi davalarını dünyaya anlatmak, soruları cevaplamak ve haksız suçlamaları çürütmek konusunda asla tereddüt etmemelidirler. Ve bazen BM, küresel seyirci karşısına çıkmadan önce, bir kamu tartışmasına girilebilecek en uygun forumdur. Fakat, eğer BM, meşruluğu sorgu götürmez ölçütler içinde kendi yenileyemez ya da yenilemeyecek ise, işte o zaman, ABD, Amerikan halkını koruyacaktır ve bizim de hiç utanmaksızın, açıkça bu hükümler tarafından yargılanmayı reddetmemiz gerekmektedir.

BM, insanlığın çok eski devirlere dayanan bir kazanımı değildir. O, hala anılarda yaşayan ve karşılaştığımız tehlikelere karşı bugün yaşayanlardan daha akıllı olmayan kadınlar ve erkekler tarafından kurulmuştur. Artık devir değişti. Tehlikeler değişti. Zorunluluklar değişti. Bu durumda, kurumlar da değişmelidir. Ve eğer BM gibi kurumlar değişemiyorsa, bu bizim suçumuz değil. Bu, onların suçu ve bu sebep bile onların ıskartaya çıkartılması için yeterlidir.

Bunlar bizim gerçekliklerimizdir. Biz, onların, daha kolay ve savunulabilir olmasını arzulardık. Fakat biz, önce daha karanlık gerçekliklerle karşılaştık ve onların üstesinden geldik. Bu gerçeklikleri geliştirmekten asla vazgeçmeyeceğiz: kıskançlıkları yatıştıracağız, şüpheleri azaltacağız ve dostlar kazanacağız. Bizi tehdit eden teröristler, medeni dünyayı tehdit ediyorlar ve eğer biz kazanırsak, dünya üzerinde güvenli olmayan bir ülke kalmayacak ve eğer biz kaybedersek dünya pek de güvenli bir yer olmayacak.

Biz, ne yardım istemeyecek kadar kibirli, ne aldığımızda minnettar olamayacak kadar gururlu olmalıyız. Fakat, yardım alacağımıza dair kendimize güven aşılama hatasına düşmemeliyiz. Alçakça yalanlar söylemek ve savaşın tüm zor-

luklarını üzerimize yüklemek, diğerlerini yoldan çıkaracak bir cazibe merkezi olacaktır. Teröre karşı savaş, değişen koalisyonların savaşı olacaktır. Irak'taki müttefiklerimiz, Afganistan'daki müttefiklerimizle aynı değildir ve gelecekte başlayacağımız kampanyalarda da müttefiklerimiz değişebilir. Bu gerçeği sevmeyebiliriz; ama bu gerçek de gözümüzü korkutmamalı. Biz, başkalarının zayıflıklarının bizi yönetmesine izin veremeyiz. Biz, teröristlerin ilk hedefiyiz. İşte bu nedenle, bu savaş, önce ve en başta bizim savaşımızdır. Biz, medeni dünyanın lehine savaşıyoruz. Medeni dünyanın desteğinden asla umut kesmemeliyiz. Fakat, eğer bu destek yoksa, ki böyle de olması mümkündür, David Low'un 1940'taki meşhur çizgi romanındaki centilmen İngiliz askeri gibi şöyle demeliyiz: *"Çok iyi, yalnızım."*

9. BİR ÖZGÜRLÜK SAVAŞI

Biz, insanlığa, her hangi bir saldırı ithamı ya da hatta şüphesi olmaksızın kışkırtılmamış düşmanlar tarafından saldırıya uğrayan bir halkın olağanüstü manzarasını teşhir ediyoruz...Yerlisi olduğumuz topraklarda özgürlüğümüzü savunmak, bizim doğuştan gelen bir hakkımızdır. Öyle ki, bizler, ona, son olarak kastedilinceye kadar, özgürlüğümüzün tadını çıkartmış bir ulusuz. Atalarımızın ve bizlerin onurlu gayretleri sayesinde elde ettiğimiz toprağımıza karşı başvurulan şiddetten dolayı, onun korunması için hepimiz silah altına girdik. Bizler, silahlarımızı, ancak saldırganlar kendi adlarına düşmanlıklarını kestiğinde ve tüm bunların yenilenmesi tehlikesi ortadan kalktığında bırakacağız; daha önce değil.

Thomas Jefferson, "*Decleration of Causes and Necessity of Taking Up Arms*", 6 Temmuz 1775.

İki yüz yılı aşkın bir süredir, zalim yönetimler, Amerika'nın boyunduruk altına aldığı halkların üzerindeki etkisinden çok korkmaktadır. ABD var oldukça, bu varlık, özgürlüğün mümkün olduğunu gösterecektir. Amerika zenginleştikçe, bu zenginlik, özgürlüğün ödüllendirildiğini gösterecektir. Ve artık ABD, dünya tarihindeki tüm büyük güçlerin en büyüğü olarak, özgürlüğün dayanılmaz olduğunu göstermektedir.

Eğer, milyarlarca dolarlık çalıntı petrol servetini elinde tutan bir İranlı mollaysanız, ya da cemaatini kaybetmekten korkan bir Suudi imamsanız, ya da halkınızı ticaret ya da şirketleşme yerine intihar etmeye yönlendiren bir sözde Filistin diktatörüyseniz, o zaman, Amerikan hayat tarzına duyulan heyecan ve ilgi, sizin en ölümcül düşmanınız olacaktır.

Bağdat'ın özgürleştirilmesinden birkaç gün sonra, bir Iraklı, 101. Hava Birliği'nden bir Tuğgeneral'e "*Biz Amerika gibi olmak istiyoruz*" demişti.[104]

Taliban'ın devrilmesinden sonra, eski evlerine dönen bir grup Afgan mülteci "*Biz, Amerika gibi olmak istiyoruz*" diye mırıldanmıştı.[105]

Tahran'da protesto gösterisine katılan öğrenciler "*Amerika gibi olmak istiyoruz*" diyor.

Ve aşırılık yanlısı İslamcıların vatandaşları, böyle şeyler söylemeye devam ettikçe, ABD, militan İslam'ın hedefi olmaya devam edecektir. Eğer, kendini savunma savaşı diye bir savaş olmuşsa, o da teröre karşı savaştır.

Bu, uzun bir savaşın senaryosudur; ama bitmeyecek bir savaşın değil. Hiçbir yalan, sonsuza kadar sürmez ve militan İslam bir yalandır. O, büyük bir medeniyetin tarihe karışmış zaferini, dünyanın vicdanını kanatan cinayetlerle onarmayı önermektedir. Özgürlüğün diline başvurmaktadır; fakat asıl niyeti, dünya üzerindeki nüfusun beşte birinin zihnindeki köleliğin sorgulanmasını, bunun düşünülmesini engellemektir. Kendi zulmüne ve kötülüklerine Tanrı'nın buyruklarını alet etmektedir.

ABD, Iraklıların kendilerini yönetmesindense, kendilerinin Irak'ın başına geçirilmesi gerektiğini düşünen birçokları tarafından yüz karası olarak görüldü. Biz, Irak'a, sadece Irak-

lıların kendi kendilerini yönetme umudu kalmadığı için girdik ve aynı şey, savaşmamız gereken İran ve İslam dünyasının her hangi bir yerinde de geçerli olacak.

2003 yılının Temmuz ayında, Kofi Annan, demokrasinin güçle kabul ettirilemeyeceği konusunda bir şikâyette bulundu. Gerçekten mi? Annan'ın doğduğu Gine'de, insanlar, Burmese ormanlarında, Japon ordusunu bozguna uğratmak için çarpıştılar ve öldüler ki, o suretle güç kullanarak Japonlara demokrasiyi kabul ettirdiler. Üstelik demokrasi, orada bayağı da başarılı oldu.

Biz, insani farklılıklara, bizden farklı olan insanlar madden ve manen vahşi muamelelere tabi tutulurken, buna duyarsızca omuz silkerek saygı gösteremeyiz. Eğer, yabancı bir ülkede, insanların özgürlüğü ellerinden alınmışsa, bu yanlış kültürel inançları tercih etmiş olmalarından kaynaklanmamaktadır. Bunun nedeni, onların haklarının gasp edilmiş, kendilerinin baskı altına alınmış ve zorbalıkla yönetiliyor olmalarındandır. Bir halkı özgürleştirdiğimizde, buna "*Amerikan değerlerini zorla kabul ettirmeye*" çalışmak demek, bu dünyada boyunduruk altında yaşamaya çalışan halkların varlığını kabul etmek demektir.

Bunu yapanlar, daha çok kendi değerlerini Müslümanlar ve benzeri bir şekilde gayrimüslimlere kabul ettirmeye çalışan teröristlerdir. Onlar, Müslümanları perişanlık ve ölümle cezalandırmaktadırlar. Fakat gayrimüslimleri, daha büyük bir perişanlık ve ölümle cezalandırarak bunu tazmin edeceklerine söz vermektedirler. Teröristler, tıpkı Sovyetler ve Naziler gibi, bir fetih ideolojisini desteklemektedirler. Ve biz, Nazileri ve Sovyetleri özgülükleri savunarak, sadece kendimizi kurtarmak için değil, ama aynı zamanda, Almanları ve Rus-

ları da kurtarmak için bozguna uğrattık. Şimdi, aynı şey, hem terörizmin bir numaraları taraftarı, hem de bir numaralı kurbanı olan Müslüman halk içindir.

Annan, yanlış düşünmektedir. Demokrasi, dışarıdan bir yardım görmediği sürece, genel olarak iktidara gelme şansına sahip değildir. Gerekirse güç kullanılmalıdır. Şu Iraklıların, Afganların ve İranlıların bize anlattığı gibi, dünya üzerindeki tüm halklar, demokrasiden yararlanmak istemektedirler. Fakat, temsili bir hükümet kurmayı her zaman yardım almadan başaramazlar. Batı Avrupa'ya ve Japonya'ya yardım ettiğimiz gibi, onlara da yardım edebiliriz. Yerel ekonomi güçlü olduğunda, demokrasinin hayatta kalma ve filizlenme ihtimali daha yüksektir. Ve başarılı bir ekonomi için koşulların yaratılmasında, yine dışardan gelen yardıma ihtiyaç duyulabilir. Tıpkı 1980'lerde Orta Amerika'nın demokratikleşmesini teşvik ederken sağladığımız destekte olduğu gibi. Bazen, küçük bir demokratik yönetim, güçlü düşmanlar tarafından tehdit edilir ve ABD, tarih boyunca, her zaman özgür küçük ülkeleri, büyük ve güçlü komşularına karşı korumak için göreve koşmaya hazır olmuştur. Tıpkı, şimdi Çin'e karşı Tayvan'ı korumaya çalıştığımız gibi.

Bazı savaş karşıtlarının ve onların hızlı taraftarlarının dediği gibi, buna *"imparatorluk"* demek, kendimizi yanıltmak demektir. Buna *"imparatorluk"* demek, bizim yardımlarımızın kendi bağımsızlıklarına ve egemenliklerine zarar vermeyeceğine tamamen güvenerek ABD'den yardım bekleyen küçük ülkeleri aşağılamak demektir. Amerika'nın bu konudaki sicili mükemmel değildir. Fakat bu aynı zamanda gurur duymamız gereken bir sicildir.

Biz, daha önce, BM karargahının sessiz bir hafta sonu, öğleden sonrasında verdiği garip duygudan bahsetmiştik. Bir ziyaretçi, koridordaki acayip fütüristik sandalyelerden birine otırup, gözlerini kapadıktan sonra, bir dakikalığına bu binayı inşa eden düşleri hayal etmeyi deneyebilir. Her ne kadar biz, bu düşlere BM'nin kara çalmış ve ihanet etmiş olduğunu bilsek de, yine de onlara karşı bağışıklık kazanamıyoruz. Barış dolu, hukukla yönetilen, tüm halkların kendi kaderini belirleyebildiği bir dünya: Bu düş, henüz gerçekleşmedi ve yakın zamanda da gerçekleşecek gibi görünmüyor. Ama, eğer bir gün bu rüya gerçekleşecekse, onun gerçekleştiren Amerikan silahlı kudreti olacak ve bu düş, Amerikan kudreti tarafından korunacaktır. Amerika'nın görevi, emperyalist bir görev değildir. Amerika'nın görevi, güç ile adalete destek vermektir. Bu görev, bize korkunç düşmanlar kazandırmıştır. Bu görev, bize, en iyi anlarımızda dünyanın umudu haline getirmiştir.

EKLER

YABANCI TERÖR ÖRGÜTLERİNİN TESPİT EDİLDİĞİ EN SON LİSTE

(23 Mayıs 2003 itibariyle)

1. Ebu Nidal Örgütü (ANO) – Irak / Lübnan
2. Ebu Sayyaf Grubu - Filipinler
3. El-Aksa Şehitleri Tugayı - Batı Yakası (Filistinli)
4. Silahlı İslami Grup (GIA) - Cezayir
5. 'Asbat el-Ensar - Lübnan
6. Aum Shinrikyo - Japonya
7. Anavatan Bask ve Kurtuluş (ETA)
8. Filipin Komünist Partisi / Yeni Halk Ordusu (CPP / NPA)
9. El-Cemaatü'l-İslamiye (İslami Grup) - Mısır
10. İslami Direniş Hareketi (HAMAS)
11. Harekatü'l-Mücahidin (HUM) - Keşmir
12. Hizbullah (Allah'ın Partisi)
13. Özbekistan İslami Hareketi (IMU)
14. Ceyşü'l-Muhammed (JEM) (Muhammed'in Ordusu) - Pakistan
15. Cemaatü'l-İslamiye (JI) – Endonezya / Malezya / Güney Filipinler
16. El-Cihad (Mısırlı İslami Cihad)

17. Kahane Chai (Kach)- İsrail
18. Kürdistan İşçi Partisi (PKK) - Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi (KADEK)
19. Leşker-i Cengevi - Pakistan
20. Leşker-i Tayyiba (LT) (Doğruluk Ordusu) - Pakistan
21. Tamil Elam'ın Özgürlük Kaplanları (LTTE) - Sri Lanka
22. Mücahid-i Khalq Örgütü (MEK) - İran / Irak
23. Ulusal Bağımsızlık Ordusu (ELN) - Kolombiya
24. Filistin İslami Cihad (PIJ)
25. Filistin Özgürlük Cephesi (PLF)
26. Filistin Özgürlüğü'nün Popüler Cephesi (PFLP)
27. PFLP - Genel Kumanda (PFLPGC)
28. El-Kaide
29. Gerçek IRA
30. Kolombiya'nın Devrimci Ordu Güçleri (FARC)
31. Devrimci Çekirdek (resmi ELA) - Yunanistan
32. 17 Kasım Devrimci Örgütü - Yunanistan
33. Devrimci Halk Kurtuluş Partisi / Cephesi (DHKP / C) - Türkiye
34. Salafist Group For Call and Combat (GSPC) - Cezayir
35. Shining Path (Sendero Luminoso, SL) - Peru
36. Kolombiya'nın Birleşik Savunma Güçleri (AUC)

TEŞEKKÜR

Bu kitap, Amerikan Girişim Enstitüsü'nün Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı David Gerson'un bereketli zihninde doğdu. Gerson, on yıldır birlikte konuştuklarımıza dikkat çekerek, bu konuşulan sözlerden bazılarını yazmamız gerektiğini söyledi. Bu beyin fırtınası ve bunun yanında birçok şey yaptığı için ona teşekkür borçluyuz.

AEI'nın başkanı Christopher DeMuth'a da eşit derecede teşekkür borçluyuz. O, temiz bir kalp ve iyi çalışan bir beyni, doğru oranda birleştiren ender insanlardan birisidir. Onun şefkat ve desteği bu projenin hayata geçmesi için zorunluydu. Ve ayrıca Amerikalı muhafazakarların (hem neo hem de antika olanları) geçtiğimiz yirmi yılda kazandıkları başarılar da bu kitabın yazılması için zorunluydu.

Araştırmacımız Andrew Kelly, inanılmaz bir titizlikle ve hızla, cevaplanması mümkün olmayan soruları cevapladı. Daniel Feith, gerçekleri doğru zamanda ortaya çıkardı. Murray Frum, Brian Lapping, Laurie Mylroie, Harold Rhode, Michael Rubin ve Peter Worthington, cömertçe vakitlerini harcayarak el yazmasının bir kısmını ya da tamamını okudular ve yorum yaptılar. Michael Ledeen de el yazmasını okudu ve önemli çalışması ile, bizim, terör efendilerini anlamamızı sağladı. Ona bilgeliği ve tavsiyeleri için teşekkür ediyoruz. Burada bulunan sözlerin son sorumluluğu elbette bize aittir.

Jonathan Karp, editörlerin en akıllısı, en cesuru ve en bilgesidir. Jennifer Rudolph Walsh, yardımcı editör olunmak istenmeyen bir işi her zamanki ikna gücü ve hayal gücüyle yaptı. Ve Sona Vogel ve Steve Messina, hatasız bir şekilde, yorucu koşullar altında, kitabın baskı editörlüğünü yaptı.

David Frum, en başta National Review'den ve National Review Online'dan Richard Lowry, Jay Nordlinger ve William F. Buckley'e düşüncelerinin gelişmesine ve keskinleşmesine katkıda bulundukları için minnettardır. Aynı zamanda o, Ontario Gölü sahillerindeki asla yanıltmayan konukseverlikleri (ve bu seferki aşırı uzun bir zaman aldı!) için Peter ve Yvonne Worthington'a minnettardır.

Tüm kitaplar, istem dışı olarak, yazarların ailelerini ağır yüklere katlanmak zorunda bırakırlar. Yaz mevsimi boyunca, jet hızlıyla yazılan bu kitap, en zahmetlisinden daha külfetliydi. Bu nedenle, çeşitli özürlerle birlikte, Miranda Nathaniel, Beatrice Frum ve Jonathan Perle çok özel teşekkürler.

Her sayfayı yazarken, aynı şeyden ilham aldık: Sizlere nasıl daha iyi ve daha güvenli bir dünya bırakabiliriz?

Her birimiz, eşlerimiz Leslie Bar ve Danielle Crittenden Frum'a farklı bir yolla teşekkürlerimizi sunduk. Bununla birlikte, Browning'in ifadesiyle, son bir şey söylemek istiyoruz:

Sahibim, beni kabul et! Eğer
Üzerinde yürüdüğüm bu yoldan geri dönersem,
Bu, böylesine kutsanmış bir çağa giden yol olduğunu
Az da olsa hayal etmeyi aklıma
Getirmeyecek kadar kibirli olduğumdan mıdır yoksa,
Kenarındaki harcanan gençliği gördüğümden mi?

KAYNAKÇA VE DİPNOTLAR

* Kabal: Belli bir amaç için bir araya gelmiş ve kendi fikrini çeşitli entrikalarla yaymaya çalışan bir grup insan. (çevirenin notu / ç.n.)

** Holokost: Hitler tarafından, II. Dünya Savaşı'nda, Yahudilere karşı yürütülen soykırıma verilen özel isim. (ç.n.)

1 2003'te 250 bin Amerikan ve İngiliz gücüne karşı, 1991'de 660 bin koalisyon gücü vardı. Kırk sekiz güne karşı, yirmi altı günde hava ve kara operasyonları tamamlandı. Max Boot, *"The New American Way of War"*, **Foreign Affairs 41-58**, Temmuz-Ağustos, 2003, s. 43.

2 Shlaes, 1947'de basılan German Autumn adlı kitabı, gazeteci Stig Dagerman'dan iktibas ederek uygun cümlelerle özetliyor. Amity Shlaes, *"Iraqi Echoes of Postwar Germany"*, **Financial Times**, 28 Temmuz 2003, s. 18.

3 news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2740777.stm.

4 **The Wall Street Journal**, 15 Ağustos 2002, s. A12.

5 İleri Uluslararası Çalışmalar Okulu'ndaki görüşleri söyler. *"Eliminating the Threat: The Right Course of Action for Disarming Iraq, Combating Terrorizm, Protecting the Homeland, and Stabilizing the Middle East"*, 27 Eylül 2002, (www.kenedy/senate/gov)

6 Rory McCarthy ve Julian Borger, *"Battle for Baghdad Begins"*, **The Guardian**, 25 Mart 2003, (www.guardi an.co.uk/ Iraq/ Story / 0,2763,921387,00.html)

7 Şunu vurgulamak gerekir ki, Gore, suçlamalarını hiç kimseyi suçlamış olmak gayesi ile yapmamıştır. Bununla birlikte, tamamını okuduğunuz zaman Gore'un gerçekten ne kastettiği açıkça ortadadır: *"Evet, gerçekten de ben, onları tüm ulusal güvenlik politikamızı kendi siyasi tasarımlarına uydurmak istemekle suçlamak istemiyorum. Bu, gerçekten çok ciddi bir suçlama olur. Onların kalplerinde ne olduğunu bilemezsiniz. Fakat gerçek şu ki, onlar, ülkemiz için hayırlı olmayan bu*

şüpheyi gideremediler ve elbette biliyorsunuz, ulusal dergilerimizden birinin Beyaz Saray'da alınan kararların arkasında siyasi güdülenmelerin olduğunu anlatan John Dilulio, bu tavrıyla, iddialar konusunda, Beyaz Saray'dan verilen yüksek düzey bir kabullenmedir." **This Week With George Stephanopoulos**, 8 Aralık 2002.

[8] Geleceğin *first lady*'si Laura Bush, eski başkana eşlik etmekteydi ve onun bizzat kendisi de bir kurban olabilirdi.

[9] Niall Ferguson, *"The 'E' Word"*, **The Wall Street Journal**, 6 Temmuz 2003, s. A10.

[10] Kenan Makiya, **Cruelty and Silence**, Norton, 1993, s. 244.

[11] www.memri.org/bin/latestnews.cgi?ID=SD51903#_edn3.

[12] a.g.e

[13] a.g.e

[14] Eke bakınız.

[15] Kamuoyu araştırması Gallup Organizasyon tarafından yapılmıştır. Konu hakkındaki detaylar news. bbc.co.uk /1 /hi /world /americas/1843838.stm'de bulunabilir.

[16] Dennis Ross, *"The Hidden Threat in the Middle East"*, **The Wall Street Journal**, 24 Temmuz 2002, s. A14.

[17] www.time.com/time/world/article/0, 8599, 198857, 00. html.

[1819] Philip Webster, *"Britain Takes Steps to Curb Iran's Nuclear Ambitions"*, **The Times**, 13 Haziran 2003, s. 1.

[20] Inigo Gilmore, *"The Proof that Saddam Worked with bin Laden: Documents found in Iraqi Intelligence HQ Detail Meetings with Al Qaide Envoys"*, **Sunday Telegraph**, 27 Nisan 2003, s. 1.

[21] Stephen Hayes, *"Saddam's al Qaeda Connection"*, **The Weekly Standard**, 8 Eylül 2003, (www.theweeklystandard.com/Content/Public/Articles/000/000/003/033jgqyi.asp)

[22] **Kur'an- ı Kerim**, Nur Suresi, 55. Ayet. (Ayetin tam çevirisi, Muhammed Esed, **Kur'an Mesajı, Meal-Tefsir**, İşaret Yayınları, 1997'den alınmıştır. İlahi kitaplardaki yanlışlık olgusu sadece belli bir dönemin yorumlanmasıyla sınırlandırılamaz) (ç.n.)

[23] 1982 yılında, İsrail ve Mısır arasında ABD'nin arabuluculuğuyla yapılan ateşkes anlaşması sonrasında, her iki devletin de onaylamasıyla gözlemci olarak Sina'ya küçük bir müfreze gönderdik.

[24] Tüm rakamlar Dünya Bankası'ndan alınmıştır; sabit 1995 dolar. Kişi başına Suud GDP'si, 1980'de 11.557 dolar. İsrail GDP'si, 1980'de 11.592 dolar. Kişi başına Suudi GDP'si, 2000'de 6.728 dolar. İsrail GDP'si, 2000'de 17.067 dolar. Dünya Bankası istatistikleri yalın olur. Bazı Batılı analizciler, 1980-2000 yılları arasında Suudi GDP'sinin kişi başına %75 oranında düşmüş olabileceğini ileri sürüyor.

[25] Grove, **Yeryüzünün Lanetlileri** (The Wretched Of The World), 1961, s. 94.

[26] www.memri.org/bin/latestnews.cgi?ID=SD57603

[27] leahy.senate.gov/press/200303/030403a.html.

[28] CIS'in mükemmel çalışmasına bu bölümden ulaştık. Steven A. Camarota, *"The Open Door: How Millitant Islamic Terorists Entered and Remained in United States, 1993-2001"*, **Center For Immigration Studies Paper 21**.

[29] Daniel Pipes, **"The Terrorist Nex Door"**,(www.danielpipes.org/article/1195)

[30] www.house.gov/nadler/AMC_020503.htm.

[31] Hanna Rosin, *"Mosque Leader's Past Returns to Haunt Him; Jews Describe Overtures as Trojan* Horse *"*, **The Washington Post**, 29 Ekim 2001, s. A3.

[32] Söz konusu imamın adı Muhammed el-Gamei'a'dır ve onun verdiği röportajın İngilizce çevirisi için bknz.: www.memri.org/bin/articles.cgi?Page=archives&Area=sd&ID=SP28801.

[33] Valerie Strauss, Emily Wax, *"Where Two Worlds Collide; Muslim Schools Face Tension of Islamic, U.S. Views"*, **The Washington Post**, 25 Şubat 2002, s. A1.

[34] Jerry Markon, *"Three Pleaded Guilty in Jihad Conspiracy"*, **The Washington Post**, 26 Ağustos 2003, s. A1.

[35] Steve Emerson, **American Jihad: The Terorists Livin Among Us**, Free Press, 2002, s. 35-36.

[36] Daniel Pipes, "**The FBI Fumbles**", (www.danielpipes.org/article/1038.)

[37] theamericanmuslim.org/about.htm.

[38] Madeleine Albright, **Madame Secretary: A Memoir**, Miramax, 2003, s. 471.

* N'oubliez pas: Unutmayın. (ç.n.)

[39] Jack Katzenell, "*Peres Protests Iranian Threat to Destroy Israel*", **Associated Press Worldstream**, 25 Aralık 2001.

[40] Şer ekseni geçerli bir görüştür; fakat ben, İran ile diğer iki şer ekseni arasında, dramatik bir fark olduğunu vurgulayacaktım: Bu, İran'ın demokrasisidir. Ve siz, demokrasilere farklı yaklaşırsınız. Onların (İran) sıradaki olduğunu düşünmeyeceğim." Robin Wright, "*US Now Views Iran in More Favorable Light*", **Los Angeles Times**, 14 Şubat 2002, s. 5.

[41] Dünya Bankası tarafından yapılan ölçümlere göre, 1995 yılının ABD dolar kuru temel alındığında, İran'ın 1977 yılındaki kişi başına geliri 2.137 dolar iken, 2000 yılında bu rakam 1.649 dolara düşmüştür.

[42] Irak, IAEA'daki üyeliğini kullanmış, vatandaşlarını orada çalıştırarak, teşkilat kendi ülkesinde denetim yaptığında, onu daha iyi kandırabilmek için teşkilatın teftiş metot ve tekniklerini öğrenmişlerdir.

[43] www.memri.org/bin/opener_lastest.cgi?ID=SD54803.

[44] **Kongreye Yıllık Mesaj** (Annual message to Congress), 6 Aralık 1904.

[45] Olayın yeniden değerlendirilmesi için bknz.: James Fallows: "*Who Shot Mohammed al- Dura?*", **Atlanthic Monthly**, Temmuz 2003. (www.theatlantic.com/issues/2003 /06fallows.htm)

[46] www.islamonline.net/English/News/2001-09/13/article25.shtml.

47 www.memri.org/bin/article.cgi?Page=subjects&Area=jihad&ID=SP54203.

48 *"HAMAS Accuses United States Of Declaring War On Muslims and Arabs"*, **Fransız Haber Ajansı** (AFP), 1 Şubat 2002.

49 7 Mayıs 2003, (www.islamonline.net/livedialogue/english/Browse.asp?hGuestID=XpQ5ap)

50 www.memri.org/bin/articles.cgi?Page=subjects&Area=jihad&ID=SP53103.

51 observer.guardian.co.uk/international/ story/ 0, 6903, 905698.00.html.

52 Jean-Charles Brisard, *"Terorism Financing: Roots and Trends of Saudi Terorism Financing"*, **BM Güvenlik Konseyi Raporu**, 19 Aralık 2002.

53 HAMAS'ın yıllık bütçesinin, 12 milyon dolar ile otuz milyon dolar arasında değiştiği tahmin edilmektedir. 2002 yılının Mart ayında, Batı Yakası'nda bulunan Tülkarim'deki İsrail güçleri, Suudi hükümetinin Kudüs İntifadası'na Suudi Yardım Komitesi (Saudi Committee for Aiding Al-Quds Intifada) tarafından, toplam 545,000 dolar yardım yapılan 102 ailenin bulunduğu ayrıntılı bir listeyi ele geçirmişlerdir. 2002 yılının Nisan ayında ise, Suudi devlet televizyonu, Filistin terör savaşını desteklemek için, 100 milyon dolardan fazlasını bir araya getirmiş bir teletona, yayınında yer vermiştir.

54 asia.reuters.com/newsArticle.jhtml?type=topNews&storyID=3324095.

55 Dore Gold, *"Hatred Kingdom: How Saudi Arabia Supports the New Gold Terorism"*, Regnery, 2003, s. 146.

56 www.memri.org/bin/articles.cgi?Page=countries& Area=saudiarabia&ID=SR1703.

57 www.memri.org/bin/articles.cgi?Page=archives& Area=sd&ID=SP35402.

58 www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/terrorism/interviews/bandar.html.

[59] Geraldine Brooks, *"Nine Parts of Desire: The Hidden World of Islamic Women"*, **Anchor Books**, 1996, s. 47-48.

[60] Steven R. Weisman-Douglas Jehl, *"Ambassador Says Saudis Didn't Heed Security Request"*, **The New York Times**, 15 Mayıs 2003, s. A1.

[61] a.g.e.

*** Son cümle peygamere ait değildir; Kur'an'da geçen bir ayettir. (Kafirun Suresi) (ç.n.)

[62] Robert G. Kaiser-David Ottaway, *"Oil for Security Fueled Close Ties; But Major Differences Led to Tension"*, **The Washington Post**, 11 Şubat 2002, s. A1.

[63] Steve Mufson, *"Show U.S. the Money: There Are 87 Billion Reasons to Revisit Those Tax Cuts, Mr. President"*, **The Washington Post**, 14 Eylül 2003, s. B1.

[64] Bu durumun meydana gelmesinde daha büyük hissesi olan, Irak Ulusal Kongresi tarafından Saddam karşıtı yayın yapacak bir tesis kurulması planlarını engellemiş bulunan Dışişleri Bakanlığı'dır.

[65] Philip Stephens, *"High table Talk: The New Chancellor of Oxford University Tells Philip Stephens Why He Loves Dim Sum. And Rattling Neo Conservative Cages"*, **Financial Times**, 9 Ağustos 2003, s. 12.

[66] Jesse L. Jackson, *"Amerika Exports Flawed Democrasy"*, **Baltimore Sun**, 13 Nisan 2003, s. 5C.

[67] Robert Kaplan, *"Don't Try to Impose Our Values"*, **The Wall Street Journal**, 10 Ekim 2001, s. A16.

[68] Paul Starr, *"A War for Democrasy?"*, **American Prospect**, 1 Nisan 2003, s. 3.

[69] William Pfaff, *"Which Country is Next?"*, **International Herald Tribune**, 10 Nisan 2003, s. 8.

[70] Charley Reese, *"Neoconservatives Are Crazy"*, **King Features Syndicate**, 27 Eylül 2002.

[71] David Corn, *"The Hubris of Neocons"*, **TheNation.com**, 31 Mart 2003, (www.thenation.com/capitalgames/index. mhtml? bid =3&pid=532)

[72] Brown Universitesi, Ortadoğu Çalışmaları Bölüm direktörü ve aynı zamanda herkes tarafından "saygın" bir akademisyen olarak tanınan Beeman, özellikle de Lewis'in "çileden çıkaran" şu görüşüne öfkelenmiştir: ABD, İranlıların, kendilerini, Ayetullah yönetiminden kurtarmalarına yardım etmek zorundadır. Beeman'e göre bu "İslam dünyasına saldırı"dır. William O. Beeman, "*From Respected Scholar To Neoconservatives Ideologue*", **Providence Journal**, 30 Mayıs 2003, s. D9.

[73] Patrick J. Buchanan, "Whose War?", **American Conservative**, 24 Mart 2003, (www.amconmag.com/03_24_03/cover.html)

[74] www.cnn.com/WORLD/9711/18/egypt.attacak.mubarak.

[75] www.cnn.com/2002/WORLD/asiapcf/south/12/11/pakistan.women.

[76] Bawer, ABD'den ayrılarak Norveç'te yaşayan bir Amerikalıdır. Bruce Bawer, "*Tolerating Intolerance: The Challange of Fundementalist Islam in western Europe*", **Partisan Review**, Mart 2002. (www.bu.edu/partisanreview/archive/2002/3/bawer.html)

[77] Alexis de Tocqueville, **Democracy in America** (vol 1), çev. Philip Bradley, Alfred A. Knopf, 1980,s. 394.

[78] Brian Whitaker, "*Islam at the Electronic Frontier*", **The Guardian**, 11 Ağustos 2003, (www.guardian.co.uk/elsewhere/journalist/story/0,7792,1016428,00.html)

[79] Zbigniew Brezinski-Brent Scowcroft, "*A 'Road Map' for Israeli-Palestinian Amity*", **The Wall Street Journal**, 13 Şubat 2003. (ffip.com/opeds021303.htm)

[80] Bu çalışma Terörle Mücadele İçin Uluslararası Politika Enstitüsü (International Policy Institute for Counter- Terorism) tarafından yapılmıştır. (www.ict.org.il)

[81] Eğer bu, bakana bildirilirse, büyük bir ihtimalle böyle bir şey dediğini inkar edecektir. Okurların da haya edebileceği gibi bu, genç bir Senato çalışanının kolay kolay unutamayacağı bir karşılıklı konuşmaydı. (R.P.)

[82] news.bbc.co.uk/1/hi/programmes/panorama / 3021001. stm.

[83] *"Where do the Neocons Go from Here?"*, **Business Week**, 12 Mayıs 2003. (www.businessweek.com/magazine/content/ 03_19/ b3832081.htm)

[84] Michael Lind, *"The Weird Men Behind George W. Bush's War"*, **New Statesman**, 7 Nisan 2003. (www.newamerica.net/index.cfm?pg=article&pubID=1189e)

[85] Eric Alterman, *"Can We Talk?"*, **The Nation**, 3 Nisan 2003. (www.thenation.com/doc.mhtml%3Fi=20030421&=alterman.)

[86] Maureen Dowd, *"Neocon Coup at the Department d'État"*,**The New York Times**, 6 Ağustos 2003, s. A17.

[87] *"U.S. Senate Select Commitee on Intelligence and U.S. House Permanent Select Commitee on Intelligence, Joint Inquiry into Intelligence Community Activities Before and After the Terrorist Attacks of September 11, 2001"*, **Güvenlik Raporu**, No: 107-351, H. Rap. No: 107-792, Aralık, 2002, s. 212.

[88] a.g.e. s. 325.

[89] a.g.e. s. 323-24.

[90] a.g.e. s. 37.

[91] a.g.e. s. 94.

[92] a.g.e.

[93] CIA'in, Soğuk Savaş'ta, Doğu Alman ekonomisi hakkındaki son tahminleri, Berlin Duvarı'nın yıkılmasından kısa bir süre önce basıldı. Rapor, Doğu Almaya'da kişi başına düşen gelirin, neredeyse Batı Almanya'daki ile eşit olduğunu ileri sürüyordu.

[94] Sovyetlerin savunma harcamalarının meydana getirdiği ağır yükü daha kesin rakamlarla tahmin edenler de vardı: Harry Rowen, William Lee, Charles Wolf ve diğerleri. Fakat onların görüşleri, büyük oranda teşkilat tarafından görmezden gelindi.

[95] Devrimden sonra, Humeyni'nin "küçük yeşil kitabı"nın milyonlarca kopyası yeninden yayınlandı. Doğrusu Cartercılar için bile, Humeyni'nin ne tür bir adam olduğunu anlamak için o kitaba başvurmalarına gerek yoktu.

[96] Seymour Hersh, "*The Syrian Bet*", **The New Yorker**, 28 Temmuz 2003, s. 23.

[97] Kendi başarılarını ispiyonlamak konusunda, FBI, en azından kötü, hatta beterdir.

[98] Biz, Saddam'ın komuta ve kontrol için kullandığı bazı iletişim ağlarını zorunlu olarak tahrip ettik.

[99] "Savunma Bakanı Rumsfeld'in, ABD ordusuna karşı verdiği kişisel savaş, Sadaam Hüseyin'in bozguna uğraması tamamlanır tamamlanmaz bir zaferle bitecektir." Robert Novak, "*Don Rumsfeld's Army*", 1 Mayıs 2003. (www.townhall.com/columnist/robertnovak/rn20030501.shtml)

[100] 2003 yılının Mart ayında, Kuveyt'te, 101. Hava Tümeni'nden Çavuş Hasan Karim Akbar, arkadaşı olan askerlere el bombası ile saldırarak, birin ölmesine ve on beşinin yaralanmasına sebebiyet vermekle suçlanıyor. Guantanamo'da bulunan orduda papazlık yapan Yüzbaşı James Lee, 2003 yılının Eylül ayında, düşmana casusluk yapmak ve yardım etmekten suçlandı. Guantanamo'da çevirmenlik yapan Kıdemli havacı Ahmet I. El-Habibi de, 2003 yılının Eylül ayında askeri sırları düşmana verdiği ve ajanlık yaptığı gerekçesiyle yargılandı. Onun, Yee ile aynı şebekeye dahil olma ihtimali bulunmaktadır. The New York Times, 24 Eylül 2003 tarihinde, diğer Guananamo personelinin de soruşturulduğunu haber verdi.

[101] En azından, biz böyle biliyoruz. Öte yandansa, Amerikan Girişimci Enstitüsü'nden bir meslektaşımız olan Laurie Mylorie, McVeigh'i, Filipinler'de teröristler tarafından kullanılan numaralarla irtibatlandıran ve henüz sonuçlanmayan bazı deliller bulmuştur.

[102] Söz konusu Fransız subayı, Binbaşı Pierre Henri Bunel'di. Kendisi Fransa'nın NATO Askeri Komitesi'ndeki baş komutanıydı. Bunel, Fransa'ya ihanet suçundan yargılandı ve beş yıl hapse mahkum oldu. Bununla birlikte, diğer NATO ülkeleri, bilgi sızdırmaya devam etti ve bu da Bunel'in bilgi sızdırmasının daha yüksek oto-

riteler tarafından emredildiğini gösteriyor. Bunun dört nedeni bulunmaktadır: 1. Bunel, Fransız olmayan bir istihbarat servisi tarafından araştırıldıktan sonra, Fransa tarafından tutuklanmıştır. 2. Bunel, Sırplardan herhangi bir para ya da tazminat alamamıştır ki, bir maddi gelir elde etmek, bu ajanlığın genel kuralıdır. 3. Yakalandığında Bunel, yaptıklarının insani amaçlarla olduğunu söylemiş ve kendini, yargılanmaya başlar bulunca, görünüşe göre buna şaşırarak, kendisine verilen emirleri yerine getirdiğini söylemiştir. 4. Son olarak ve en ahlaksızı ise, Fransız subayları Bosna Savaşı sırasında da Sırplara bilgi sızdırmış izlenimini vermişlerdir. Fransızlar, Sırpları, 1995 yılına kadar güçlü bir şekilde desteklemiştirler. NATO'daki bir çok kişi, Fransızların, bundan sonra da, gerçekten görüş değiştirmediğinden şüphelenmektedir.

[103] www.auswaertiges-amt.de/www/en/ausgabe_archiv?archiv_id=4565.

[104] Peter Baker, "*Pakistani Scientist Who Met bin Ladin Failed Polygraphs, Renewing Suspicion*", **The Washington Post**, 3 Mart 2002, s. A1.

[105] Kimberly Helfing, "*A Snap Election, Pleas for Help as Iraqis Meet wit U.S. Troops*", **AP Dünya Haberleri**, 19 Nisan 2003.

[106] Mort Rosenblum, "*Afgan Miniorities, Who Could Add Up to a Majority, Want Their Country Back From Taliban*", **AP Dünya Haberleri**, 17 Ekim 2001.

ŞEYTANA SON

Amerikan dış politikasının son dönemde en çok söz sahibi olan perde arkası yöneticileri David Frum ve Richard Perle, şeytan olarak tanımladıkları din eksenli terörizmi engellemek için yapılması gerekenleri şöyle sıralıyor:

-İran'ın terörist mollalarını devirmek için çalış.
-Suriye'deki terörist rejime son ver.
-Suudi Arabistan'ı ve Fransa'yı dostların olarak değil; rakiplerin, hatta düşmanların olarak kabul et.
-Reformlar yapılmadıkça Birleşmiş Milletler'e destek verme.
-Yurt topraklarında, göç kontrollerini ve güvenliği sıklaştır.
-CIA'i ve FBI'ı ciddi şekilde yeniden örgütlendir.
-Çin'i sıkıştır ve Kuzey Kore'yi abluka altına al ki, diğer şer ekseni devletlere nükleer programlarından vazgeçmeleri için baskı yapabilesin.
-Olası bir Filistin Devleti'nin Amerika Birleşik Devletleri'nin yararına olacağı hayalinden vazgeç.

"George W. Bush yönetiminin ilk iki yılında; Cheney, Powell, Rice, Rumsfeld, Tenet ya da Wolfowitz gibi altın kalkanlı Praetorian Gardiyan'ın bildik isimlerinden olmasa da, Amerika'nın dış politikasındaki en etkili düşünürün David Frum olduğunu söylemek abartı değildir."

The New Yorker

"Richard Perle, şimdilerde Amerikan dış politikasında etkili olan Yeni Muhafazakarlar (Neo-Conservatives)'ın entelektüel önderidir. O, Bush'un ve onun Ulusal Güvenlik Danışmanı Condoleezza Rice'ın ve hatta başkanlığa oynayanların bile üzerinde derin etkileri olan bir isimdir."

The Washington Post

ISBN 975-6237-02-3
9 799756 237020
yenisayfa on-line alışveriş .com.tr
www.truvayayinlari.com

Geleri Kültür
12 50 YTL
12 500 TL